GUY DE MAUPASSANT

GÜZEL DOST

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN: ALEV ÖZGÜNER

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

GUY DE MAUPASSANT

GÜZEL DOST

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN:

ALEV ÖZGÜNER

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

GUY DE MAUPASSANT
GÜZEL DOST
özgün adı
BEL AMI
fransızca aslından çeviren
ALEV ÖZGÜNER

editör
KORAY KARASULU
görsel yönetmen
BİROL BAYRAM
düzelti
NEBİYE ÇAVUŞ
grafik tasarım ve uygulama
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
1. baskı, ekim 2011, istanbul

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
istiklal caddesi, meşelik sokak no: 2/4 beyoğlu 34433 istanbul
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

BİRİNCİ BÖLÜM

I

Kasiyer yüz meteliğinin üstünü verince Georges Duroy lokantadan çıktı.

Yaradılış itibariyle ve eski bir astsubay oluşundan gelme fiyakası sayesinde yakışıklı bir adamdı, bedenini dikleştirdi, askeri ve alışıldık bir hareketle bıyığını burdu, yemek vaktini geciktirmiş insanların üzerinde hızla göz gezdirdi; atmaca bakışı gibi keskin, cazip delikanlı bakışlarından biriydi bu.

Kadınlar başlarını ona doğru çevirmişti: Üç küçük işçi kız; saçları dağınık, özensiz, başında her zamanki gibi eski püskü bir şapka, üzerinde şekilsiz bir elbise olan orta yaşlı bir müzik öğretmeni ve yanlarında kocaları bulunan, bu sabit fiyatlı ucuz lokantanın gediklisi iki burjuva kadın.

Dışarı çıktığında, ne yapacağını düşünerek kaldırımda bir an durup kaldı. Günlerden 28 Haziran'dı ve ay sonuna kadar cebinde üç frank kırk santimi kalmıştı. Bu, tercihine göre, öğle yemeklerini es geçip iki akşam yemeği ya da akşam yemeklerinden vazgeçip iki öğle yemeği yiyebileceği anlamına geliyordu. Otuz metelik tutan akşam yemekleri yerine yirmi iki metelik tutan öğle yemekleriyle yetinirse bir frank yirmi santim kazanç sağlayacağını düşündü; bu da, salamlı sandviçten ibaret iki hafif yemek ve bulvarda içebileceği iki bardak bira demekti. Gecelerinin büyük masrafı ve büyük keyfi buydu; No-tre-Dame-de-Lorette caddesinden aşağı inmeye koyuldu.

Hafif süvari üniformasını taşıdığı zamanlardaki gibi, göğsünü şişirmiş, sanki attan yeni inmişçesine bacakları biraz ayrık durumda yürüyordu; kalabalık caddede, insanlara omuz atarak, yolunu değiştirme zahmetine katlanmamak için herkesi itip kakarak hoyratça ilerlemekteydi. Yüksek biçimli, oldukça eski şapkasını hafifçe kulaklarına doğru eğiyor ve topuklarıyla kaldırımı dövüyordu. Sivil hayata düşmüş yakışıklı asker fiyakasıyla birine, gelip geçenlere, evlere, tüm şehre meydan okuyan bir hali vardı daima.

Üzerinde altmış franklık bir takım elbise bulunsa da, biraz basit, yine de gerçek denecek gösterişli bir zarafeti koruyordu. Uzun boylu, yapılı hali, belli belirsiz kızıla kaçan açık kumrallığı, dudağının üzerinde köpüklenmiş

gibi görünen yukarı kıvrık bıyığı, gözbebekleri küçücük açık mavi gözleri, başının üstünde bir çizgiyle ayrılan doğuştan kıvırcık saçlarıyla, halk romanlarından çıkma kötü karakterlere benziyordu.

Paris'te nefes almayı zorlaştıran o yaz akşamlarından biriydi. Hamam gibi sıcak olan şehir, boğucu gecede terliyordu sanki. Kanalizasyonlar granit ağızlarından kötü kokulu soluklarını salıyor, yeraltındaki mutfaklar, bulaşık sularının ve kalmış yemek sularının iğrenç artıklarını alçak pencerelerden sokağa boşaltıyordu.

Ceketlerini çıkarıp sırf gömlekleriyle hasır iskemlelere ata biner gibi oturan kapıcılar araba kapılarının altında pipo tüttürüyor, gelip geçenler bitkin adımlarla, başları açık, şapkaları ellerinde yürüyorlardı.

Georges Duroy bulvara çıktığında, ne yapacağı konusunda kararsız bir halde yine durdu. Şimdi canı, ağaçların altında biraz serin hava almak için Champs-Élysées'ye ve Boulo-gne Ormanı yoluna gitmek istiyordu; ama içini kemiren bir arzu daha vardı, aşk yaşayacağı biriyle karşılaşmak.

Bu aşk karşısına nasıl çıkacaktı? Bu konuda hiçbir şey bilmiyor, ama üç aydır her gün, her gece o anı bekliyordu. Yine de zaman zaman, yakışıklı suratı ve kibar tavırları sayesinde oradan buradan bir parça aşk çalıyor, ama her zaman daha fazlasını ve daha iyisini bekliyordu.

Cebi boş ve kanı kaynar halde, sokak köşelerinde, "Evime gelir misiniz tatlı delikanlı?" diye fısıldayan fahişelere rastlayınca duyguları tutuşuyor, ama para veremeyeceği için onların peşine takılamıyordu; üstelik başka bir şeyin beklentisi içindeydi, daha az bayağı olan başka öpücüklerin.

Yine de fahişelerin kaynadığı yerleri, onların balolarını, kafelerini, sokaklarını seviyordu; onlarlarla temas halinde olmak, konuşmak, onlara sen demek, ağır parfümlerinin kokusunu içine çekmek, kendini onların yanında hissetmek hoşuna gidiyordu. Nihayetinde kadındı bunlar, aşk kadınları. Onları aile erkeklerinin yaradılıştan duydukları aşağılamayla hor görmüyordu.

La Madeleine'e doğru döndü ve sıcağın etkisiyle bunalmış insan kalabalığının peşine takıldı. Tıklım tıklım olan büyük kafeler kaldırımlara taşıyor, aydınlatılmış camekânlarının parlak ve çiğ ışığı altında içki içen müşterilerini sergiliyorlardı. Müşterilerin önünde, kare ya da yuvarlak

küçük masaların üzerinde kırmızı, sarı, yeşil, kahverengi, her renkten içecek dolu kadehler vardı; sürahilerin içinde güzelim berrak suyu soğutan iri, saydam buz parçaları parlıyordu.

Duroy’nın adımları yavaşlamış, içme isteğiyle boğazı kurumuştu.

Yakıcı bir susuzluk, bir yaz akşamı susuzluğu onu alıkoyuyor ve boğazdan akıp giden soğuk içeceklerin vereceği nefis hissi düşünmesine neden oluyordu. Ama o akşam yalnızca iki bardak bira içecek olsa, ertesi günün yavan akşam yemeğine elveda demesi gerekecekti, oysa ay sonlarının açlıkla geçen saatlerini gayet iyi biliyordu.

Kendi kendine şöyle dedi: “On saat kazanmalıyım, biramı Américain’de içerim. Lanet olsun, nasıl da susadım aslında.” Masada oturmuş içen, keyiflerince susuzluklarını gideren tüm bu insanlara bakıyordu. Kendine güvenli ve neşeli bir tavır takınarak kafelerin önünden geçiyor; yüz ifadesine, kılık kıyafetine şöyle bir göz atarak her müşterinin üzerinde ne kadar para olduğunu kestirmeye çalışıyordu. Bunun üzerine, kaygısızca masalarda oturan bu insanlara karşı içini bir öfke kaplıyordu. Cepleri karıştırılsa, altın, gümüş ve nikel paralar bulunabilirdi. Ortalama olarak her birinin üzerinde en azından iki louis olmalıydı, kafede yüz kadar insan vardı, yüz kere iki louis dört bin frank ederdi. Salına salına zarafetle yürüyen Duroy, bir yandan da, “Domuzlar!” diye mırıldanıyordu. Bir sokağın iyice karanlık bir köşesinde bunlardan birini ele geçirse, tıpkı büyük manevra günlerinde köylülerin kümes hayvanlarına yaptığı gibi, hiç üzülmeden boyunlarını buruverirdi.

Afrika’da geçirdiği iki yıl, güneyin küçük karakollarında Arapları haraca kesme tarzı aklına geliyordu. Uled-Alan kabilesinden üç adamın hayatına mal olan ve arkadaşlarıyla kendisine yirmi tavuk, iki koyun, bir miktar altın ve altı aylık gülme malzemesi sağlayan bir kaçamağı hatırlayınca, dudaklarından acımasız ve neşeli bir gülümse gelip geçti.

Suçlular asla bulunmamıştı, Araplar askerin doğal avı olarak görüldüğünden arama zahmetine bile girilmemişti.

Paris’te durum farklıydı. Kılıç belde, tabanca elde, sivil adaletten uzak, özgürce çalıp çırpamazdı insan; fethedilen ülkelerde bıraktığı tüm asker içgüdülerini ta yüreğinde hissediyordu. Elbette iki yıllık çöl hayatını

özlüyordu. Orada kalmaması ne acıydı! Ama işte, döndüğünde daha iyisini bulmayı ummuştu. Ve şimdi!.. Ya evet, belasını bulmuştu şimdi.

Damağının kuruduğundan emin olmak istercesine, hafif bir şaklatmayla dilini ağzında gezdiriyordu.

İnsan kalabalığı bitkince ve ağır ağır etrafından akıp geçiyordu, Duroy hep şöyle düşünmekteydi: "Hödük sürüsü! Bu budalaların hepsinin cebinde para var." İnsanlara omuz atıyor ve hafif bir ıslıkla neşeli ezgiler çalıyordu. Çarptığı erkekler homurdanarak kafalarını geriye çeviriyor, kadınlarsa, "Hayvanın teki." diyorlardı.

Vaudeville'in önünden geçti ve Café Américain'in karşısında durdu, bira içip içmeyeceğini düşünüyordu, susuzluktan öylesine perişandı ki. Karar vermeden önce yolun ortasındaki ışıklı saate baktı. Saat dokuzu çeyrek geçiyordu. Kendini biliyordu: Dolu bira bardağı önüne konur konmaz bir dikişte midesine indirecekti. Peki sonra saat on bire kadar ne yapacaktı?

Yürümeye devam etti. "Madeleine'e kadar gider, sonra da ağır ağır geri dönerim." dedi kendi kendine.

Opéra meydanının köşesine geldiğinde, bir yerlerde görmüş olduğunu belli belirsiz hatırladığı iriyarı, genç bir adamla karşılaştı.

Onu izlemeye koyuldu, bir yandan da kısık sesle, "Hangi cehennemde tanıştım bu adamla?" diye tekrarlayarak hafızasını zorlamaktaydı.

Düşünüp duruyor, ama bir türlü hatırlayamıyordu; sonra aniden, hafızanın tuhaf bir sürpriziyle, aynı adam gözüne daha ince, daha genç, üzerinde hafif süvari üniformasıyla göründü. Yüksek sesle bağırdı: "Bak hele, Forestier!" Adımlarını sıklaştırarak, yürüyen adama yetişip omzuna vurdu. Beriki dönüp ona baktı ve şöyle dedi:

"Ne istiyorsunuz beyefendi?"

Duroy gülmeye başladı:

"Beni tanımadın mı?"

"Hayır."

"6. Hafif Süvari Birliği'nden Georges Duroy."

Forestier iki elini birden uzattı:

“Ah dostum! Nasılsın?”

“Çok iyiyim, ya sen?”

“Ben çok iyi sayılmam, artık ciğerlerimin durumu felaket, Paris’e döndüğüm yıl Bougival’de bronşite yakalandığımdan beri senenin yarısında öksürüyorum, dört yıl oldu.”

“Deme! Sapasağlam görünüyorsun oysa.”

Forestier, eski arkadaşının koluna girerek, ona hastalığından söz etti, yapılan muayeneleri, doktorların fikir ve tavsiyelerini, kendi durumunda onların tavsiyelerini yerine getirmenin zorluğunu anlattı. Kış aylarını Fransa’nın güneyinde geçirmesini söylüyorlardı, ama bunu yapabilir miydi ki? Evliydi ve gazetecilik mesleğinde iyi bir mevkideydi.

“La Vie Française’de politika sayfasını yönetiyorum, Salut’de yönetim kurulundayım ve zaman zaman da La Planète için edebi makaleler kaleme alıyorum. Yolumu böyle çizdim işte.”

Duroy şaşkınlıkla ona bakıyordu. Arkadaşı çok değişmiş, olgunlaşmıştı. Artık ağırbaşlı, kendinden emin bir adamın hali tavrı ve giyim tarzına, iyi beslenen birinin göbeğine sahipti. Eskiden zayıf, ince ve çevikti, aklı bir karış havada, şamatacı, yaygaracı ve daima keyifliydi. Üç yıl içinde Paris onu tamamen başka birine, kilolu ve ciddi bir insana dönüştürmüştü, yirmi yedi yaşının üzerinde olmamasına rağmen şakaklarında aklar vardı.

Forestier sordu:

“Nereye gidiyorsun?”

Duroy cevapladı:

“Hiçbir yere, eve dönmeden önce şöyle bir dolaşıyorum.”

“Öyleyse La Vie Française’e gelir misin benimle, düzeltmem gereken provalar var; sonra birer bira içeriz birlikte.”

“Olur.”

Okul ve askerlik arkadaşları arasında sürüp giden o rahat teklifsizlikle kol kola girerek yürümeye koyuldular.

“Paris’te ne yapıyorsun?” dedi Forestier.

Duroy omuz silkti:

“Kısacası açlıktan geberiyorum. Süremi doldurunca buraya gelmek istedim, amacım... amacım servet yapmak, daha doğrusu Paris’te yaşamaktı. Ama işte altı aydır Kuzey Demiryolları’nda memurum ve yılda bin beş yüz franka çalışıyorum hepi topu.”

Forestier mırıldandı:

“Yapma yahu, pek parlak değil.”

“Sana katılıyorum. Ama nasıl geçinebilirim sence? Yalnızım, kimseyi tanımıyorum, kimsenin yardımına sığınamam. Bende eksik olan iyi niyet değil, imkânlar.”

Arkadaşı bir konu üzerinde karar vermekte olan pratik bir insan gibi onu tepeden tırnağa süzdü, sonra bir kanıya varmışçasına şöyle dedi:

“Görüyorsun ki burada her şey kendine güvene bağlı. Biraz kurnaz bir adam büro şefi olmaktan daha kolay bakan oluyor. İstemek değil, kendini kabul ettirmek lazım. Kuzey Demiryolları’nda bir memurluktan iyisini nasıl oldu da bulamadın?”

Duroy sözünü sürdürdü:

“Her yere baktım, hiçbir şey bulamadım. Ama şu sıralar bir iş üzerinde düşünüyorum, Pellerin manejinde binicilik hocalığı teklif ettiler. Orada en azından elime üç bin frank geçecek.”

Forestier zınk diye durdu.

“Sakın ha, sana on bin frank bile verseler kabul etme, aptallık olur bu. Geleceğini bir anda yok edersin. En azından, büronda göz önünde değilsin, kimse seni tanımıyor, güçlüysen oradan kurtulur ve yolunu çizersin. Ama binicilik hocası oldun mu her şey biter. Tüm Paris’in yemeğe gittiği bir konakta sofracıbaşı olmak gibi bir şey bu. Kibar insanlara ve onların

çocuklarına binicilik dersi verirsen, bir daha asla seni eşitleri gibi görmeye alışamazlar.”

Sustu, birkaç saniye düşündükten sonra sordu:

“Olgunluk sınavını vermiş miydin sen?”

“Hayır, iki kere çuvalladım.”

“Sorun değil, eğitimini tamamladın ya. Cicero ya da Tiberius’tan söz edildiğinde, kim oldukları hakkında bir fikrin vardır değil mi?”

“Evet, biraz.”

“Güzel, işin içinden sıyrılamayacak bir avuç budala dışında kimse daha fazlasını bilmiyor zaten. Güçlü görünmek zor değil, dert etme; meselenin özü cehaletini ele vermemektir. Lafı çevirir, ustaca zorluğu bertaraf eder, engelin çevresinden dolaşır ve bir sözlük yardımıyla başkalarının ağzını kapatırsın. İnsanların hepsi kaz gibi budala, sazan gibi cahildir.”

Hayatı tanıyan, sakin, yaman bir adam gibi konuşuyor, gülümseyerek gelip geçenlere bakıyordu. Ama aniden öksürmeye başladı, nöbetin geçmesi için durdu, sonra yılgın sesle:

“Bu bronşitten kurtulamamak pek can sıkıcı değil mi?” dedi. “Üstelik yaz ortasındayız. İyileşmek için kışın Menton’a gideceğim. Ne yapalım, sağlık her şeyden önce gelir tabii.”

Poissonnière bulvarında büyük, camlı bir kapının önüne geldiler, camın iki kanadına açık bir gazete yapıştırılmıştı arkadan. Üç kişi durmuş, gazeteyi okumaktaydı.

Kapının üstünde bir davet gibi, gaz aleviyle çizilmiş, ateş rengi büyük harflerle La Vie Française yazıyordu. Bu parıltılı üç kelimenin bir an için aydınlattığı gezinen insanlar, tıpkı gündüz gibi açık seçik ve net olarak parlak ışıkta beliriyor, sonra tekrar karanlığa giriveriyorlardı.

Forestier bu kapıyı itti. “Gir.” dedi. Duroy içeri girdi, yoldan olduğu gibi görünen, gösterişli ve kirli bir merdivenden çıktı, büroda çalışan yardımcı iki oğlanın arkadaşını selamladığı bir sofaya geldi, sonra tozlu ve bakımsız

bir bekleme odasında durdu; soluk yeşil perdeleri yapay kadifeden, eşyaları leke içinde ve sanki fareler kemirmişçesine yer yer aşınmış bir odaydı bu.

“Otur” dedi Forestier, “beş dakika sonra geliyorum.”

Odanın üç çıkışından birinde gözden kayboldu.

İçeriye tuhaf, özel, tarifsiz bir koku sinmişti, yazı işleri bürolarının kokusuydu bu. Duroy, biraz çekingen, daha çok da şaşkın bir halde kıpırtısız duruyordu. Ara sıra, bir kapıdan girip, daha o incelemeye fırsat bulamadan öteki kapıdan çıkan koşuşturma halindeki insanlar geçiyordu önünden.

Bunlar kâh işi başından aşkın gibi görünen, ellerinde koşuşturmalarının yarattığı rüzgârla dalgalanan tek yapraklık bir kâğıt bulunan genç, çok genç insanlar; kâh mürekkep lekeli iş önlüklerinden bembeyaz bir gömlek yakasıyla kibar insanlarınkine benzeyen yünlü bir pantolonun göründüğü dizgi işçileriydi; bunlar basılı kâğıtları, yeni ve ıpıslak provaları temkinlice taşımaktaydı. Bazen kıyafeti görünür biçimde şık, redingotu vücuduna sıkı sıkı oturmuş, kumaşın altındaki bacakları fazlasıyla biçimli, çok sivri bir ayakkabının ayaklarını sımsıkı kavradığı ufak tefek bir bey, sosyete röportajları yapan bir adam içeri giriyor, akşamın dedikodularını aktarıyordu.

Ciddi, nüfuzlu, sanki şapkalarının biçimi onları insanların geri kalanından ayırıyormuşçasına yassı kenarlı silindir şapkalar takmış başkaları da geliyordu.

Forestier, cılız, otuz kırk yaşlarında, siyah elbiseli, beyaz kravatlı, çok esmer, burulmuş bıyıklarının ucu sivri, küstah ve kendinden memnun bir havası olan bir adamı kolundan tutarak çıkageldi.

Forestier adama, “Hoşça kal sevgili üstadım.” dedi.

Öteki onun elini sıktı:

“Görüşürüz azizim.” diyerek, bastonu kolunun altında, hafif bir ıslık tutturup merdivenden indi.

Duroy, “Kim bu?” diye sordu.

“Jacques Rival, bilirsin, ünlü köşe yazarı, düello meraklısı. Yazısının provalarını düzeltti. Garin, Montel ve o, Paris’te sahip olduğumuz köşe yazarları arasında zekâ ve günü yakalama açısından ilk üçe girerler. Burada haftada iki makale için yılda otuz bin frank kazanıyor.”

Tam çıkarlarken, uzun saçlı, şişman, pasaklı görünümlü, kısa boylu bir adamla karşılaştılar; nefes nefese basamakları çıkıyordu.

Forestier çok alçak sesle selam verdi.

“Norbert de Varenne.” dedi, “Şair, Soleils morts’un yazarı, bedeli yüksek adamlardan biri daha. Bize verdiği her öyküsü üç yüz franka patlıyor, üstelik en uzunu iki yüz satır bile değil. Hadi Napolitain’e girelim, susuzluktan gebermek üzereyim.”

Kafedeki masaya oturur oturmaz Forestier, “İki bira!” diye bağırdı ve bardağını bir dikişte bitirdi, Duroy ise birasını yudum yudum içiyor, değerli ve nadir bir şeymiş gibi tadını çıkarıyor, keyfini sürüyordu.

Arkadaşı susuyordu, düşünüyor gibiydi, sonra birdenbire:

“Neden gazeteciliği denemeyesin?” deyiverdi.

Beriki şaşkın, ona baktı:

“Ama... şu var ki... ben şimdiye kadar hiçbir şey yazmadım...”

“Adam sende! İnsan dener ve bir yerden başlar. Bana bilgi toplaman, başvurularda ve ziyaretlerde bulunman için sana görev verebilirim. Başlangıçta iki yüz elli frank ve yol masraflarını alırsın. Müdürle konuşmamı ister misin?”

“Elbette isterim.”

“Öyleyse yarın akşam bana yemeğe gel; yalnızca beş altı kişi olacak, patron Mösyö Walter, karısı, biraz önce görmüş olduğun Jacques Rival ve Norbert de Varenne, bir de Madam Forestier’nin bir hanım arkadaşı. Anlaştık mı?”

Duroy kızarmış, şaşkın bir vaziyette tereddüt ediyordu.

“İyi ama... uygun kıyafetim yok.”

Forestier şaşıp kaldı:

“Takım elbisen yok mu? Yapma yahu! Oysa çok gerekli bir şey bu. Paris’te yatağın olmasın da elbisen olsun, anlarsın ya.”

Sonra aniden yeleğinin cebini karıştırarak birkaç altın çıkardı, iki louis’yi ayırıp eski arkadaşının önüne koydu ve samimi, teklifsiz bir tarzda:

“İmkânın olduğunda ödersin” dedi. “Gerekli giysileri peşinat vererek taksitle kirala ya da satın al; yani durumunu ayarla ve yarın yemeğe gel, saat yedi buçukta, Fontaine Sokağı, 17 numara.”

Şaşkınlık içindeki Duroy parayı alırken kekeliyordu:

“Çok naziksin, çok teşekkür ederim, emin ol ki unutmayacağım...”

Beriki onun sözünü kesti. “Hadi, tamam. Birer bira daha içeriz değil mi?” Sonra seslendi: “Garson, iki bira!”

Biralarını içtikten sonra gazeteci sordu:

“Biraz sağda solda dolanmak ister misin, bir saat kadar?”

“Elbette.”

Madeleine’e doğru yürümeye koyuldular.

“Ne yapabiliriz?” diye sordu Forestier. “Paris’te başıboş gezen birinin her zaman kendini meşgul edecek bir şey bulabileceğini söylüyorlar. Doğru değil bu. Ben akşamları amaçsızca dolanmak istediğimde nereye gideceğimi hiç bilemiyorum. Bois’da bir gezintinin keyfi ancak bir kadınla çıkar, insanın yanında da her zaman bir kadın olmuyor; müzikli kafeler eczacımı ve karısını eğlendirebilir ama beni değil. Bu durumda ne yapılır? Hiç. Burada da, Monceau parkı gibi, geceleri de açık bir yaz bahçesi olmalıydı, ağaçların altında kaliteli bir müzik dinler, soğuk içecekler içerdi insan. Hani keyif değil, gezip dolaşma mekânı olurdu; güzel kadınları çekmek için giriş pahalı olmalıydı. İnsan elektrik ışığıyla aydınlatılmış, kum döşeli ağaçlıklı yollarda yürüyebilir, istediği zaman oturup, ister yakından ister uzaktan müzik dinleyebilirdi. Eskiden Musard’da neredeyse böyle bir mekân vardı, ama tarzı biraz avamdı, fazla dans havası

çalınıyordu, yeterince geniş, gölgeli ve loş alan yoktu. Çok güzel, çok geniş bir bahçe gerekli. Harika olurdu bu. Nereye gitmek istersin?”

Şaşkın vaziyetteki Duroy ne diyeceğini bilemiyordu, sonunda kararını verdi:

“Folies-Bergère’i hiç görmedim, oraya gitmeyi isterdim doğrusu.”

“Folies-Bergère mi? Hadi ya! Kızartma makinesine girmiş gibi kavruluruz orada. Neyse, olsun, eğlenceli yine de.”

Faubourg-Montmartre sokağına çıkmak için gerisingeri çark ettiler.

Binanın aydınlatılmış cephesi, önünde kesişen dört sokağı ışığa boğuyordu. Sıra halinde duran kupa arabaları çıkış saatini beklemekteydi.

Forestier içeri girerken Duroy onu durdurdu:

“Gişeye uğramayı unuttuk.”

Beriki nüfuzlu birinin tavrıyla cevap verdi:

“Benim yanımda para ödenmez.”

Kapıya yaklaştığında üç görevli ona selam verdi. Ortadaki elini uzattı. Gazeteci sordu:

“Güzel bir locanız var mı?”

“Elbette Mösyö Forestier.”

Forestier kendisine uzatılan kuponu aldı, kanatları deriyle kaplı kapıyı itti ve kendilerini salonda buldular.

Tütün dumanı çok ince bir sis gibi, sahneyi, tiyatronun uzak bölümlerini ve diğer yanını hafifçe perdeliyordu. Bütün bu insanların tüttürdüğü puro ve sigaralardan beyazımtırak ince sızıntılar halinde çıkıp durmadan yükselen hafif pus, tavanda birikiyor ve geniş kubbenin altında, avizenin etrafında, seyirciyle dolu birinci mevki galerisinin üstünde duman bulutlarıyla kaplanmış bir gökyüzü oluşturuyordu.

Koyu renk giysili erkek kalabalığına karışmış süslü kızlar topluluğunun dolandığı dairesel gezinti yerine açılan geniş koridorda, üç tezgâhtan birinin

önünde bir grup kadın gelenleri karşılıyordu; bu tezgâhların başında, içki ve aşk pazarlayan boyanmış, geçkince üç kadın çalım satmaktaydı.

Arkalarındaki yüksek aynalar, onların sırtını ve gelip geçenlerin yüzlerini yansıtıyordu.

Forestier, saygıya hak kazanmış bir adam gibi, insan gruplarını yarıyor, hızlı hızlı ilerliyordu.

Yer gösterici bir kadına yanaştı.

“On yedi numaralı loca?” dedi.

“Buradan beyefendi.”

Onları üstü açık, kırmızı halı döşenmiş, küçük bir ahşap bölmeye soktular; bölmede yine aynı renkten dört iskemle vardı, öyle sıkışık vaziyette duruyorlardı ki aralarından zar zor geçilebiliyordu. İki arkadaş oturdu; solda olduğu gibi sağda da iki ucunun sahneye ulaştığı, kemer şeklinde uzun bir hat boyunca sıralanmış benzer bölmelerde oturan ve yalnızca kafalarıyla göğüsleri görünen insanlar vardı.

Sahnede biri uzun, biri orta, biri kısa boylu üç erkek, vücutlarını sıkı sıkı saran mayolarıyla bir trapez üzerinde sırayla jimnastik hareketleri yapmaktaydı.

Önce uzun boylu olanı, kısa ve hızlı adımlarla gülümseyerek ilerliyor, öpücük yollar gibi bir el hareketiyle seyircileri selamlıyordu.

Mayosunun altından kol ve bacak kasları belli oluyordu; fazla çıkıntılı midesini gizlemek için göğsünü şişirmekteydi; yüzü bir kuaför çırağının yüzüne benziyordu, çünkü saçları tam kafasının ortasından özenli bir biçimde ikiye ayrılmıştı. Zarif bir hamleyle trapeze ulaşıyor ve elleriyle asılarak, hız verilmiş bir çark gibi kendi etrafında dönüyordu ya da kolları gergin, vücudu dümdüz, barfikse sadece bileklerinin gücüyle tutunarak, boşlukta yatay vaziyette uzanmış, hareketsiz duruyordu.

Sonra yere atlıyor, ön sıralardaki seyircilerin alkışları arasında tekrar gülümseyerek selam veriyor ve her adımda bacak kaslarını açıkça sergileyerek dekorun kenarına gidiyordu.

Sonra kendi sırası gelen daha kısa boylu, daha tıknaz olan ikinci erkek öne çıkıyor, aynı hareketleri yapıyor ve nihayet üçüncü erkek de seyircilerin belirgin sevgi gösterileri arasında aynı hareketleri tekrarlıyordu.

Ama Duroy gösteriyle hiç ilgilenmiyor, başını çevirip arkasındaki erkekler ve fahişelerle dolu büyük geçide bakıyordu durmadan.

Forestier şöyle dedi:

“Ön sıralarda oturanlara dikkat et, karılarını ve çocuklarını alıp gelen burjuvalar hepsi, seyir için gelen saf budalalar. Localardakiler, bulvarları arşınlayanlar; birkaç sanatçı, birkaç zıpır kız. Arkamızda ise Paris’te görülebilecek en tuhaf topluluk. Kim bu adamlar? Bir bak şunlara. Her türden, her seviyeden insan var, ama sefahat düşkünleri çoğunlukta. Al sana Italiens’e gitmeden önce meyhanede yemek yiyip Opéra’dan çıkan memurlar, banka, mağaza, bakanlık memurları, röportaj muhabirleri, pezevenkler, burjuva görünümünde subaylar, fraklı züppeler; dahası, çözümlemeyi zora sokan bir yığın şüpheli insan. Kadınlara gelince, tek bir tarifi var: Américain’in gece yarısı müdavimi, beş louis koparabileceği yabancıları kollayan, serbest kalır kalmaz da sürekli müşterilerine haber veren bir iki louis’lik kız. Altı yıldır hepsini tanıyoruz, sağlık nedeniyle Saint-Lazare’da ya da Lourcine’de kaldıkları zamanlar dışında, senenin her akşamı aynı yerlerde karşına çıkarlar.”

Duroy dinlemez olmuştu. Bu kadınlardan biri dirseğini onların locasına dayamış kendisine bakıyordu. Kalem çekilmiş siyah, çekik gözleri kalın ve yapay kaşlarının altında çerçevelenmiş gibi duran, teni pudrayla beyazlatılmış, tombul bir esmerdi bu. Kocaman memeleri elbisesinin ipek kumaşını geriyordu; bir yara gibi kırmızı, boyalı dudakları ona hayvansı, ateşli, abartılı bir hava veriyor, öte yandan arzu da uyandırıyordu.

O sırada yanından geçmekte olan bir hanım arkadaşını bir baş işaretiyle çağırdı, kızıla çalan sarı saçlı bu kadın da şişmandı; duyulabilecek kadar yüksek bir sesle şöyle dedi:

“Bak hele, işte hoş bir delikanlı, on louis’ye beni isterse hayır demem.”

Forestier arkasına döndü ve gülümseyerek Duroy’nın bacağını tıpışladı:

“Bu laf sana, beğenilen birisin azizim, tebrikler.”

Eski astsubay kızarmıştı, insiyaki bir hareketle yelek cebindeki iki altın parayı parmağıyla yokluyordu.

Perde inmiş, orkestra şimdi bir vals çalıyordu.

Duroy, “Balkon tarafında şöyle bir dolaşalım mı?” dedi.

“Nasıl istersen.”

Locadan çıktılar ve dolaşan insan kalabalığı arasına sürüklendiler. Sıkıştırılarak, itilip kakılarak, gözlerinin önünde bir şapka yığınıyla ilerliyorlardı. Kızlarsa bu erkek kalabalığının içinden ikişer ikişer geçiyor, kalabalığı kolayca aşıyor, bu erkek akınında sudaki balıklar misali, sanki kendi ortamlarında ve keyifleri yerindeymişçesine dirsekler, göğüsler, sırtlar arasından sıyrılıyorlardı.

Hayranlık içindeki Duroy, kendini akıntıya bırakmış, tütün ve insan kokusuyla, hafif meşrep kadınların parfümleriyle kirlenmiş havayı kendinden geçercesine içine çekiyordu. Ama Forestier terliyor, boğulacak gibi oluyor, öksürüyordu.

“Bahçeye çıkalım.” dedi.

Sola dönerek, zevksizlik ürünü iki çeşmenin serinlettiği kapalı bir tür bahçeye girdiler. Erkek ve kadınlar tahta saksılar içindeki porsukağaçları ve mazılar altında çinko masalarda içki içmekteydiler.

“Bir bira daha?” diye sordu Forestier.

“Evet, memnuniyetle.”

Oturup, gelip geçen insanlara bakmaya başladılar.

Ara sıra bir kadın duruyor ve bayağı bir gülümsemeyle, “Bana bir şey ikram eder misiniz beyefendi?” diye soruyordu. Forestier’nin, “Çeşmeden bir bardak su.” cevabı üzerine, “Git işine hıyarağası.” diye mırıldanarak uzaklaşıyordu.

Ama biraz önce iki arkadaşın locasına yaslanmış olan tombul esmer göründü, şişman sarışınla kol kola girmiş, kurumla yürüyordu. Bu iki kadın gerçekten de çok uyumlu bir ikili oluşturuyordu.

Daha önce gözleriyle birbirlerine özel ve gizli şeyler söylemişler gibi, Duroy'yı görünce gülümsedi kadın; bir iskemle alarak sakince karşısına oturdu, arkadaşını da oturttu, sonra berrak bir sesle, "Garson, iki nar şurubu!" diye sipariş verdi. Şaşıran Forestier, "Rahatsız olma!" dedi.

Kadın, "Beni ayartan senin arkadaşın. Sahiden de hoş bir delikanlı. Sanıyorum çılgınlıklar yaptırabilir bana." diye cevap verdi.

Gözü korkan Duroy söyleyecek laf bulamıyor, bön bön gülümseyerek kıvırcık bıyığını buruyordu. Kadınlar garsonun getirdiği şurupları bir yudumda içtiler, sonra ayağa kalktılar, esmer olanı dostane küçük bir baş selamıyla ve yelpazesiyle Duroy'nın koluna hafifçe vurarak şöyle dedi: "Teşekkürler canikom. Konuşmakta zorlanıyorsun."

Kadınlar kalçalarını sallayarak çekip gittiler.

Bunun üzerine Forestier gülmeye başladı:

"Yahu dostum, kadınlar seni sahiden beğeniyor, farkında mısın? Bunun üzerinde durmak lazım. İlerlemeni sağlayabilir bu."

Bir an sustu, sonra yüksek sesle düşünen insanların dalgın havasıyla konuşmasını sürdürdü:

"İnsan bir yere en çabuk onlar sayesinde ulaşır."

Duroy cevap vermeden gülümsemeyi sürdürdüğü için, "Daha kalacak mısın? Ben döneceğim, yetti de arttı bana." dedi.

Beriki mırıldandı:

"Evet, biraz daha kalırım. Geç değil henüz."

Forestier ayağa kalktı:

"Peki o zaman, hoşça kal. Yarın görüşürüz. Unutmadın değil mi? Fontaine Sokağı, 17 numara, saat yedi buçukta."

"Tamam, yarın görüşürüz, teşekkürler."

Tokalaştılar ve gazeteci uzaklaştı.

O gözden kaybolur kaybolmaz Duroy kendini özgür hissetti, cebindeki iki altını neşeyle tekrar yokladı, sonra ayağa kalkarak, bakışlarıyla kalabalığı taradı.

Çok geçmeden iki kadını, sarışın ve esmeri gördü, kibirli dilenci tavırlarıyla erkek kalabalığının arasında dolaşmaktaydılar hâlâ.

Dosdoğru onlara yöneldi, yanlarına gelince cesareti kırıldı.

Esmer olanı, “Diline kavuştun mu?” dedi.

Duroy dili dolaşarak, “Elbette.” dedi, tek söyleyebildiği söz de bu oldu.

Üçü de durmuş, ayakta dikiliyor, dolaşan insanların hareketini engelleyerek etraflarında bir anafor oluşturuyorlardı.

Bunun üzerine kadın aniden sordu:

“Bana geliyor musun?”

Aşırı bir istekle ürperen Duroy, kabaca cevap verdi:

“Evet, ama cebimde sadece bir louis var.”

Kadın kayıtsızlıkla gülümsedi:

“Sorun değil.”

Sahiplenme ifadesi olarak erkeğin koluna girdi.

Çıkarlarken Duroy, diğer yirmi frankla ertesi gün için kolayca bir akşam kıyafeti kiralayabileceğini düşünüyordu.

II

“Mösyö Forestier lütfen.”

“Üçüncü kat, soldaki kapı.”

Kapıcı, kiracısına duyduğu saygıyı açığa vuran sevecen bir sesle söylemişti bunu. Georges Duroy merdiveni çıktı.

Biraz huzursuz, gergin ve keyifsizdi. Hayatında ilk defa bir takım elbise giyiyordu ve kıyafetinin her ayrıntısı onu kaygılandırıyordu: Ayakları biçimli olduğu için zarif dursa bile cilasız ayakkabılarında olsun, o sabah Louvre’dan satın aldığı ve fazla ince göğüs kısmı şimdiden sökülen dört buçuk franklık gömleğinde olsun, kıyafetinin her parçasında bir kusur buluyordu. Öbür gömlekleri, yani her gün giydiği gömlekleri az ya da çok yıpranmıştı, en az eskimiş olanını bile giyememişti bu yüzden.

Biraz fazla geniş pantolonu bacağının hatlarını ortaya çıkaramıyor, baldırının çevresinde torbalanıyor, kelepir giysilerin gelişigüzel örttüğü kol ve bacaklarda aldığı o kırışık görüntüyü sergiliyordu. Neredeyse tam bedenine uygun olanını bulduğu için sadece ceketi fena değildi.

Kalbi çarparak, kaygı içinde, özellikle de gülünç düşme korkusuyla tedirgin, basamakları ağır ağır çıkıyordu, birdenbire karşısında kendisine bakan çok şık bir bey gördü. Birbirlerine öyle yakın duruyorlardı ki Duroy geriye doğru bir hareket yaptı, sonra şaşırmış bir vaziyette kalakaldı: İlk katın sahanlığında koridoru uzunlamasına gösteren ayaklı, yüksek bir aynada yansımış kendi görüntüsüydü bu. Sevinçli bir coşkuyla ürperdi, bu kadar iyi göründüğü aklından bile geçmezdi.

Evinde sadece sakal bakımında kullandığı küçük aynası olduğundan kendisini boydan görmesi mümkün olmamıştı, aceleye gelmiş kılığının farklı parçalarını doğru dürüst göremediğinden kusurları abartıyor, gülünç olma düşüncesiyle çılgına dönüyordu.

Ama işte, aynada aniden kendisiyle burun buruna gelince tanıyamamıştı bile; kendisini bir başkası, ilk bakışta çok iyi, çok şık bulduğu, sosyeteye mensup bir adam sanmıştı.

Şimdi titiz bir gözle kendisine bakarken, kılık kıyafetinin sahiden de tatminkâr olduğunu kabul ediyordu.

Bunun üzerine, tıpkı aktörlerin rollerini ezberlemek için yaptığı gibi, kendini ölçüp biçti. Kendisine gülümsedi, elini uzattı, el kol hareketleri yaptı, yüzüne şaşkınlık, hoşnutluk, takdir ifadeleri verdi; kadınlar nezdinde kibar görünmek, onlara beğenildiklerini ve arzu edildiklerini hissettirmek için değişik gülümseme ve bakışlarla konuşma biçimleri denedi.

Merdivene bakan bir kapı açıldı. Yakalanma korkusuyla merdiveni hızla çıkmaya koyuldu, böyle kırıtırken arkadaşının davetlilerinden birinin kendisini görmüş olabileceğinden kaygılanıyordu.

İkinci kata geldiğinde başka bir ayna gördü ve geçerken kendine bakmak için adımlarını yavaşlattı. Duruşu gözüne gerçekten de çok zarif göründü. Güzel yürüyordu. İçini ölçüsüz bir güven kapladı. Kuşkusuz bu yüz, başarma arzusu, kendinde gördüğü kararlılık ve zihninin özgürlüğü sayesinde umduğu sonuca ulaşacaktı. Son katı tırmanırken koşmak, zıplamak istiyordu. Üçüncü aynanın önünde durdu, kendisi için alışıldık bir hareketle bıyığını burdu, saçlarını düzeltmek için şapkasını çıkardı ve her zaman yaptığı gibi yavaşça mırıldandı: "İşte mükemmel bir keşif." Sonra elini uzatarak zili çaldı.

Kapı neredeyse hemen açıldı, Duroy'nın karşısında siyah giysili, ciddi, tıraş olmuş bir uşak vardı, kılık kıyafeti o kadar mükemmeldi ki, sebebini bilmeksizin bir kez daha belli belirsiz telaşlandı Duroy. Bu duygunun sebebi belki de, farkında olmadan ikisinin giysilerinin kesimi arasında yapmış olduğu karşılaştırmaydı. Ayakkabıları cilalı olan uşak, Duroy'nın lekelerin görülmesi korkusuyla kolunda taşıdığı pardösüyü alırken sordu:

"Kimin geldiğini bildirmeliyim?"

Açık bir kapıdan içeriye, girilmesi gereken bir salona doğru ismi seslendi.

Ama aniden güvenini yitiren Duroy'nın soluğu tıkandı, kendini korkudan felce uğramış gibi hissetti. Beklediği, düşlediği yaşama ilk adımı atacaktı. Yine de ilerledi. İyice aydınlatılmış, limonluk gibi ağaççıklarla dolu büyük bir odada tek başına onu bekleyen sarışın, genç bir kadın ayakta durmaktaydı.

Tümüyle şaşırıp, zınk diye durdu. Gülümsemekte olan bu kadın da kimdi? Sonra Forestier'nin evli olduğu geldi aklına; bu hoş, zarif sarışının arkadaşının karısı olması gerektiği düşüncesiyle kaygısı yatıştı.

Dili dolaşarak, "Hanımefendi, ben..." dedi. Kadın elini uzattı: "Biliyorum beyefendi. Charles dün akşamki karşılaşmanızı anlattı, düşünceli davranıp sizi yemeğe davet ettiği için çok mutluyum."

Duroy kulaklarına kadar kızardı, ne diyeceğini bilemedi; tepeden tırnağa incelendiğini, gözlemlendiğini, tartıldığını, yargılandığını hissediyordu.

Özür dilemek, kılığındaki özensizlikleri açıklamak için bir gerekçe bulmak istiyordu, ama aklına bir şey gelmedi ve bu sıkıntılı konuya değinmeye cesaret edemedi.

Kadının gösterdiği bir koltuğa oturdu; koltuğun esnek ve yumuşak kadifesinin kendi ağırlığı altında bel verdiğini, kapitone arkalığı ve kollarının kendisini kibarca taşıdığı bu okşayıcı mobilyaya gömüldüğünü, onun kendisini destekleyip sarmaladığını hissettiğinde, yeni ve harika bir hayata başladığı, nefis bir şeylere sahip olacağı, önemli birisine dönüşeceği duygusuna kapıldı, hayatı kurtulmuştu sanki; gözlerini kendisinden hiç ayırmamış olan Madam Forestier'ye baktı.

Esnek bedenini ve dolgun göğüslerini iyice belli eden soluk mavi renkte kaşmir bir elbise vardı üstünde.

Kollarıyla gerdanı, giysisinin korsajı ve kısa yenlerini süsleyen köpüksü beyaz danteller arasından ortaya çıkmaktaydı; ensesinde biraz kıvırcıklaşan, tepesinde topladığı saçları, boynun yukarısında sarı ayva tüylerinden ince bir tabaka oluşturuyordu.

Duroy, nedenini bilmese de onun, bir önceki gün Folies-Bergère'de rastladığı kızı hatırlatan bakışları altında yatışıyordu. Kadının ifadesini tuhaf kılan gri-mavi gözleri, ince bir burnu, dolgun dudakları, biraz etli bir çenesi, kibarlık ve muziplik akan aykırı ve ayartıcı bir yüzü vardı. Her çizginin özel bir çekicilik kazandırdığı, bir anlamı olduğu, her mimiğinin bir şeyler söyler ya da gizler gibi göründüğü şu kadın suratlarından biriydi bu.

Kısa bir sessizliğin ardından kadın sordu:

“Uzun zamandan beri mi Paris’tesiniz?”

Yavaş yavaş kendini toparlayan Duroy cevap verdi:

“Sadece birkaç aydır hanımefendi. Demiryollarında bir işim var, ama Forestier, onun sayesinde gazeteciliğe adım atabileceğim umudunu verdi bana.”

Kadının yüzünde daha belirgin, daha iyilik dolu bir gülümseme belirdi, sesini alçaltarak, “Biliyorum.” diye mırıldandı.

Kapı zili bir kez daha çalmıştı. Uşak haber verdi:

“Madam de Marelle.”

Kumral denebilecek ufak tefek bir esmerdi bu.

Çevik adımlarla içeri girdi; koyu renkli, çok sade bir elbisenin içinde, elle çizilmiş, kalıptan çıkmış gibi duruyordu.

Siyah saçlarına tutturulmuş bir kırmızı gül son derece göz alıyor, yüz ifadesini belirginleştirip, özel karakterini vurgulayarak ona keskin ve sert bir hava kazandırır gibi görünüyordu.

Peşinden kısa elbiseli bir kız gelmekteydi. Madam Forestier atıldı:

“Merhaba Clotilde.”

“Merhaba Madeleine.”

İki kadın kucaklaştı. Sonra çocuk, büyük insan güveniyle alnını uzatırken şöyle dedi:

“Merhaba kuzinim.”

Madam Forestier onu öptü, ardından tanıştırma faslına girişti:

“Mösyö Georges Duroy, Charles’ın iyi arkadaşlarından biri. Madam de Marelle, dostum, biraz da akrabam sayılır.”

Sonra ekledi:

“Biliyorsunuz, aramızda resmiyet, teklif falan yok. Anlaştık değil mi?”

Genç adam eğildi.

Ama kapı yeniden açıldı ve kısa boylu, yusyuvarlak, şişman bir bey, kolunda kendisinden daha uzun, çok daha genç, seçkin tavırlı ve ciddi görünüşlü, boylu boslu, güzel bir kadınla içeri girdi. Milletvekili, para babası ve işadamı, Yahudi ve güneyli, La Vie Française'in müdürü Mösyö Walter'le, Basile-Ravalau doğumlu, bir bankacının kızı olan karısıydı bunlar.

Sonra art arda, çok şık olan Jacques Rival ve birkaç beyaz toz zerreciği saçarak omuzlarına kadar inen uzun saçlarının sürtünmesiyle giysinin yakası cilalı gibi parlayan Norbert de Varenne göründü.

Kötü bağlanmış kravatı ilk kez takılmış gibi görünmüyordu. Yakışıklı ihtiyar zarafetiyle ilerledi ve Madam Forestier'nin elini tutarak bileğine bir öpücük kondurdu. Eğilirken yaptığı hareketle uzun saçları tıpkı su gibi, genç kadının çıplak koluna yayıldı.

Nihayet Forestier de geciktiği için özür dileyerek içeri girdi. Morel meselesi yüzünden gazeteden çıkamamıştı. Radikal milletvekili Mösyö Morel, Cezayir'in sömürgeleştirmesi konusuna ilişkin bir kredi talebi konusunda bakanlığa bir soru önergesi vermişti.

Hizmetçi seslendi:

“Sofra hazır hanımefendi!”

Hep beraber yemek salonuna geçtiler.

Duroy Madam Marelle'le kızının arasında oturuyordu. Çatal, kaşık ve bardak kullanma usulünde bir hata yapma korkusuyla yine kendini huzursuz hissediyordu. Önündeki dört bardaktan birinin rengi maviye çalıyordu. Bu bardakla ne içilebilirdi acaba?

Çorba içilirken kimse konuşmadı, ardından Norbert de Varenne sordu: “Şu Gauthier davasını okudunuz mu? Ne tuhaf bir iş!”

İşin içine şantajın karıştığı, karmaşık zina vakası üzerinde bir tartışma başladı. Konu, gazetelerde anlatılan olayların aile içinde konuşulduğu gibi değil, doktorlar arasında bir hastalıktan ya da manavlar arasında sebzelerden söz edilir gibi konuşuluyordu. Olaylar karşısında kimse

sinirlenmiyor, şaşkınlık göstermiyordu; suç konusunda profesyonel bir merak ve tam bir kayıtsızlıkla, derinde yatan gizli sebepler araştırılıyordu. Eylemlerin çıkış noktaları açıkça ortaya konulmaya, dramı yaratan tüm zihinsel olaylar özel bir ruh durumunun bilimsel sonucu olarak belirlenmeye çalışılıyordu. Bu araştırmaya, bu çalışmaya kadınlar da ilgi duymaktaydı. Yakın zamanda gerçekleşen başka olaylar da, tacirlerin halka sunacakları malları inceleyip, evirip çevirip tartması gibi pratik bir bakış açısıyla, haber tacirlerinin şu özel ele alış tarzıyla gözden geçirildi, yorumlandı, her yönden incelendi, önemleri açısından değerlendirildi.

Ardından bir düello konu edildi ve Jacques Rival sözü aldı. Bu konu ona aitti. Bu meseleyi ondan başkası ele alamazdı.

Duroy tek kelime etmeye cesaret edemiyordu. Ara sıra, tombul gerdanından etkilendiği yanındaki kadına bakıyordu. Altın bir telin ucuna tutturulmuş bir elmas, teninden sızan bir su damlası gibi, kulağından sarkmaktaydı. Kadının zaman zaman yaptığı bir uyarı dudaklarda hep bir gülümsemeye yol açıyordu. Tuhaf, kibar, umulmadık bir muhakeme biçimine sahipti, olayları aldırmazlıkla ele alan, iyicil ve hafif bir kuşkuculukla değerlendiren deneyimli çocuk muhakemesiydi bu.

Duroy boş bir çabayla ona iltifat etmeye çalışıyor, aklına bir şey gelmediği için de kızıyla ilgileniyordu, kızın bardağını dolduruyor, tabağını tutuyor, ona servis yapıyordu. Annesinden daha ciddi olan çocuk, ağırbaşlı bir sesle teşekkür ediyor, başıyla kısa selamlar veriyordu: “Çok naziksiniz beyefendi.” Sonra hafifçe düşünceli bir havayla büyükleri dinlemeye devam ediyordu.

Yemekler çok güzeldi, herkes bayılmıştı. Mösyö Walter neredeyse hiç konuşmadan bir dev gibi yiyor, gözlüğünün altından kaçamak bakışlarla kendisine sunulan yemekleri inceliyordu. Norbert de Varenne ona kafa tutuyor ve ara sıra gömleğine sos damlatıyordu. Forestier, ciddi tavrı ve yüzündeki gülümsemeyle insanları kollamaktaydı, yolunda giden zor bir görevi başarıyla yerine getiren dalavere ortakları gibi, sessiz bir anlaşma içinde karısıyla bakışıyorlardı.

Suratlar kızarıyor, sesler yükseliyordu. Ara sıra hizmetçi davetlilerin kulağına fısıldıyordu: “Corton-Château-Laroze?”

Duroy Corton şarabını damak zevkine uygun bulmuştu ve her seferinde bardağını doldurmalarına izin veriyordu. İçine tatlı bir neşe doluyordu; karnından kafasına yükselen, kollarını ve bacaklarını kat eden, tüm bedenine nüfuz eden sürükleyici bir neşe. Tam bir huzurla dolup taştığını hissediyordu, hayatı ve düşünceleri, bedeni ve ruhu huzura kavuşmuştu sanki.

Konuşma, dikkat çekme, diğerleri tarafından dinlenme, en ufak sözleri keyifle karşılanan insanlar gibi takdir görme isteği duyuyordu.

Ama düşünceleri birbirine bağlayan, bir kelime, bir hiç üzerinde konudan konuya atlayan sohbet, günün olaylarını ele alıp, bin türlü soruna şöyle bir değindikten sonra, Mösyö Morel'in Cezayir'in sömürgeleştirilmesi konusundaki önemli gensorusuna geri döndü.

İki yemek servisi arasında Mösyö Walter birkaç espri yaptı, çünkü kuşkucu ve müstehcenliğe meraklı biriydi. Forestier ertesi günkü makalesinden söz etti. Jacques Rival, otuz yıl sömürge hizmetinde bulunan bütün subaylara arazi verecek bir askeri hükümet talebinde bulundu.

"Böylece," diyordu, "ülkeyi uzun süredir tanıyıp seven, dilini bilen ve yeni gelenlerin hiç kuşkusuz karşılaşacakları şu ciddi yerel sorunlardan haberdar güçlü bir toplum yaratırsınız."

Norbert de Varenne onun sözünü kesti:

"Evet... tarım dışında her şeyi bilecekler. Arapça konuşacaklar, ama pancarı nasıl dikeceklerini, buğdayı nasıl ekeceklerini bilmeyecekler. Eskrimde güçlü ama gübre konusunda çok yetersiz olacaklar. Tersine bu yeni ülkeyi olabildiğince herkese açmak gerekirdi. Akıllı insanlar kendilerine orada bir yer bulacak, diğerleri teslim bayrağını çekecek. Toplumsal yasa bu."

Kısa bir sessizlik anı yaşandı. Herkes gülümsüyordu.

Georges Duroy ağzını açtı ve sanki daha önce kendisini konuşurken hiç duymamış gibi sesinin tonuna şaşırarak, konuşmaya başladı:

"Oradaki en büyük eksik, iyi toprak. Gerçekten bitek araziler Fransa'daki kadar pahalı ve çok zengin Parisliler tarafından yatırım amacıyla satın

alınıyor. Fakir olan gerçek sömürgeliler, ekmek bulamadıkları için göç edenler, su olmadığından hiçbir şey yetişmeyen çöle atılıyorlar.”

Herkes ona bakıyordu. Kızardığını hissetti. Mösyö Walter sordu:

“Cezayir’i biliyor musunuz beyefendi?”

Duroy, “Evet efendim, yirmi sekiz ayı orada geçirdim ve üç eyalette de kaldım” diye cevap verdi.

Morel meselesini unutan Norbert de Varenne, birdenbire, bir subaydan duymuş olduğu geleneklere dair bir ayrıntıyı öğrenmek istedi ondan. Sahra’nın göbeğinde, sıcaktan kavrulan bu bölgenin en kurak kısmında doğan şu tuhaf, küçük Arap cumhuriyeti Mzab’dı söz konusu olan.

Duroy Mzab’a iki kere gitmişti; su damlalarının altın değeri taşıdığı, her sakininin bütün kamu hizmetlerinde çalışmak zorunda olduğu, ticari dürüstlük konusunda medeni halklardan çok daha ileride bulunan bu ayrıksı ülkenin geleneklerini anlattı.

Şarap ve beğenilme arzusu yüzünden coşmuş bir halde, övüngenlik içeren oldukça ateşli bir konuşma yaptı; askerlik hizmetine dair anekdotlar, Arapların yaşantısıyla ilgili özellikler, savaş maceraları anlattı. Güneşin tüketici sıcağı altında daima kıraç kalan, bu sarı ve çıplak toprakları anlatmak için renkli birkaç kelime bile buldu.

Tüm kadınların gözü onun üzerindeydi. Madam Walter ağır aksak konuşmasıyla mırıldandı: “Anılarınızla çok güzel bir makale dizisi hazırlayabilirdiniz.” Bunun üzerine Walter, suratları iyice görmek için yaptığı gibi, gözlük camlarının üzerinden genç adamı inceledi. Yemeklere de gözlüğünün altından bakıyordu.

Forestier fırsatı kaçırmadı:

“Sevgili patronum, size az önce Mösyö Georges Duroy’dan söz etmiş, siyasi haberler servisinde bana yardımcı olması için izninizi istemiştim. Marambot bizden ayrıldığından beri acil ve gizli bilgileri toplayacak kimsem kalmadı ve gazete bunun sıkıntısını çekiyor.”

Walter Baba ciddileşti ve Duroy’ya iyice karşıdan bakmak için gözlüğünü çıkardı. Sonra şöyle dedi:

“Şurası kesin ki Mösyö Duroy’nın özgün bir zekâsı var. Yarın saat üçte gelip benimle görüşmek isterse bu meseleyi ayarlarız.”

Bir sessizliğin ardından, tümüyle genç adama doğru döndü:

“Bize Cezayir üzerine düş gücünüzü konuşturduğunuz küçük bir dizi hazırlasanıza hemen. Anılarınızı anlatır, biraz önceki gibi işin içine sömürgeleştirme sorununu da katarsınız. Güncel bir konu bu, tamamen güncel ve eminim ki okurlarımızın çok hoşuna gidecek. Ama elinizi çabuk tutun! Hazır mecliste kamuyu tava getirmek için tartışmalar sürerken, ilk makale yarın ya da ertesi gün elimde olmalı.”

Madam Walter, her konuda gösterdiği ve sözlerine bir lütuf havası veren o ciddi zarafetiyle ekledi:

“Üstelik harika bir başlığınız var: Bir Askerin Afrika Anıları; öyle değil mi Mösyö Norbert?”

Üne geç kavuşmuş yaşlı şair, yeni gelenleri hiç sevmez ve onlardan ödü kopardı. Sert bir tavırla cevap verdi:

“Evet, mükemmel, yeter ki devamı uygun düşsün, çünkü en büyük zorluk burada yatıyor; doğru notayı bulmakta, müzikte buna ton denir.”

Madam Forestier, Duroy’yı koruyucu ve gülümseyen bir bakışla sarmalıyordu; “Sen başaracaksın” der gibi görünen bir uzman bakışıydı bu. Madam de Marelle birçok kere Duroy’ya dönmüştü, kulağındaki elmas, sanki eşsiz su damlası kopup yere düşecekmiş gibi durmadan sallanıyordu.

Küçük kız başını tabağına eğmiş, hareketsiz ve ciddi duruyordu.

Ama hizmetçi masanın etrafında dolanıyor, mavi kadehlere Johannisberg şarabı dolduruyordu; Forestier ise Mösyö Walter’e doğru kadeh kaldırıp, “La Vie Française’in uzun yıllar sürecek başarısına!” dedi.

Herkes gülümseyen patrona doğru eğildi, zafer sarhoşu Duroy kadehindekini bir yudumda içti. Koca bir fıçıyı da aynı şekilde içebilirmiş gibi geliyordu ona; bir öküzü yiyebilir, bir aslanı boğazlayabilirdi. Uzuvlarında insanüstü bir güç, ruhunda alt edilmez bir kararlılık, sonsuz bir umut vardı sanki. Bu insanların arasında artık kendi ortamındaydı; orada bir konum sahibi olmuş, bir yer edinmişti. Bakışları yeni bir güvenle insanların

yüzlerinde dolaşıyordu ve ilk defa yanındaki kadına hitap etme cesareti gösterdi:

“Küpeleriniz, hayatımda gördüğüm en güzel küpeler hanımefendi.”

Kadın gülümseyerek ona doğru döndü:

“Sade bir telin ucunda böyle elmas sallandırma fikri bana ait. Sanki bir çiy tanesi, değil mi?”

Cesaretinden utanan ve budalaca bir söz söylemekten ödü kopan Duroy mırıldandı:

“Çok güzel... ama kulak da duruma ayrı bir değer katıyor.”

Kadın ona bir bakışla, yüreğe işleyen şu aydınlık kadın bakışlarından biriyle teşekkür etti.

Duroy kafasının çevirdiğinde yine Madam Forestier’yle göz göze geldi, hâlâ iyicil olan bu gözlerde daha belirgin bir neşe, bir muziplik, bir teşvik görür gibi oldu.

Şimdi tüm erkekler, el kol hareketleri eşliğinde yüksek sesle hep bir ağızdan konuşmaktaydılar; büyük anayurt demiryolları projesini tartışıyorlardı. Konu ancak tatlılar yendikten sonra kapandı, her birinin Paris’teki ulaşımın yavaşlığı, tramvayın mahsurları, omnibüsün yol açtığı sıkıntılar ve arabacıların kabalığı üzerine söyleyecek birçok şeyi vardı.

Sonra, kahve içmek için yemek salonundan çıktılar. Duroy şaka olsun diye kolunu küçük kıza uzattı. Kız ciddiyetle teşekkür etti ve elini sofra komşusunun koluna koyabilmek için ayak parmaklarının üzerinde yükseldi.

Salona girerken, Duroy, bir limonluğa giriyormuş gibi bir duyguya kapıldı yeniden. Kocaman palmiyeler odanın dört bir köşesinde zarif yapraklarını açıyor, tavana kadar uzanıyor, ardından da fıskiye şeklinde yayılıyordu.

Şöminenin iki yanında, sütun gibi yuvarlak kauçukların koyu yeşil uzun yaprakları üst üste sıralanıyordu; piyanonun üzerinde, toparlak ve üstü çiçek dolu, biri pespembe, diğeri bembeyaz, adı sanı bilinmeyen iki ağaççık, gerçek olmak için fazlasıyla güzel, şaşırtıcı yapma çiçekleri andırıyordu.

Hava temizdi ve belirsiz, yumuşak, tarif edilemeyecek, adlandırılamaz bir kokuyla doluydu.

Artık kendisine daha hâkim olan genç adam, dikkatle daireyi inceledi. Büyük değildi, ağaççıklar dışında dikkat çeken hiçbir şey yoktu; tek bir parlak renk göze çarpmıyordu, ama insan içinde kendisini rahat, huzurlu, dinlenmiş hissediyordu; insanı yumuşakça sarmalıyor, hoşa gidiyor, bedeni okşayış gibi bir şeyle çevreliyordu.

Duvarlar sarı ipekten sinek iriliğinde küçük çiçeklerle dolu, rengi atmış, eski bir mor kumaşla kaplanmıştı.

Üzerlerine kırmızı ipekle birkaç karanfil işlenmiş gri-mavi çuhadan, asker çuhasından perdeler kapılardan sarkmaktaydı ve daireye gelişigüzel serpiştirilmiş her biçimden, her büyüklükte şezlonglar, kocaman ya da ufacık koltuklar, puflar ve tabureler XVI. Louis ipeğiyle ya da krem rengi üstüne nar çiçeği desenli güzel Utrecht kadifesiyle kaplanmıştı.

“Kahve alır mısınız Mösyö Duroy?”

Madam Forestier, dudaklarından hiç silinmeyen o dostane gülümsemesiyle ona dolu bir fincan uzatmaktaydı.

“Evet hanımefendi, teşekkür ederim.”

Duroy fincanı aldı, tam küçük kızın getirdiği şekerlikten gümüş maşa ile şeker almak için tedirgin bir biçimde uzanırken, genç kadın alçak sesle şöyle dedi:

“Madam Walter’in gönlünü hoş etmeye bakın.”

Sonra Duroy’nın tek kelime etmesine fırsat kalmadan, yanından uzaklaştı.

Duroy önce, halıya dökmekten korkarak kahvesini içti; sonra kafası rahatlayınca yeni müdürünün karısına yaklaşmak ve onunla sohbet etmek için bir yol aradı.

Birden kadının boş fincanının elinde kalmış olduğunu fark etti, yakınında bir sehpa olmadığı için, fincanı nereye koyacağını bilemiyordu. Duroy atıldı.

“İzin verin hanımefendi.”

“Teşekkür ederim beyefendi.”

Duroy fincanı götürdü, sonra geri döndü:

“Ben çöllerdeyken, La Vie Française sayesinde ne güzel anlar geçirdiğimi bir bilseydiniz hanımefendi. Gerçekten de Fransa dışında okunabilecek tek gazete, çünkü ötekilerden daha edebi, daha nükteli ve daha renkli. İçinde her şey var.”

Madam Walter sevecen bir kayıtsızlıkla gülümseyerek ciddiyetle cevap verdi:

“Mösyö Walter, yeni bir ihtiyaca cevap veren bu gazete türünü ortaya çıkarabilmek için epey zorluk çekti.”

Ve sohbete koyuldular. Akıcı bir biçimde beylik sözler sıralayan Duroy’nın sesi cazibeli, bakışları fazlasıyla zarif ve bıyıkları karşı konulmaz derecede ayartıcıydı. Uçlarının rengi daha soluk olan kızılımsı sarı bıyığı, dudağının üzerinde kıvır kıvır ve hoş bir kabartı oluşturuyordu.

Paris ve dolaylarından, Seine kıyılarından, kaplıca kentlerinden, yaz mevsiminin keyfinden, zihni yormaksızın durmadan çene çalınabilecek gündelik konulardan söz ettiler. Sonra elinde bir kadeh likörle Mösyö Norbert de Varenne’in yaklaştığını gören Duroy, kibarlık olsun diye uzaklaştı.

Forestier’yle sohbet eden Madam de Marelle ona seslendi:

“Beyefendi,” dedi aniden, “demek gazeteciliği denemek istiyorsunuz?”

Bunun üzerine Duroy, üstü kapalı sözlerle projelerinden bahsetti ve ardından, Madam Walter’le yapmış olduğu sohbete bu kez onunla girişti; ama artık konusuna daha hâkim olduğundan, biraz önce duymuş olduğu şeyleri tekrarlayarak üstün bir tavır sergiledi. Sözlerine derin bir anlam katmak ister gibi durmadan sofradaki komşusunun gözlerine bakıyordu.

Madam de Marelle de, kendisini espritüel sayan ve daima eğlenceli olmak isteyen kadınlara has bir canlılık ve konuşkanlıkla anekdotlar aktardı; senli benli davranarak elini erkeğin koluna koyuyor, önemsiz şeyler söylerken sesini alçaltıyor, böylece konuşulanlar bir sıkı fıkılık ifadesine dönüşüyordu. Duroy, kendisiyle meşgul olan bu kadına değmekten içsel bir

coşku duyuyordu. Hemen kendisini onun için feda etmek, onu savunmak, kendi değerini sergilemek isterdi; cevap vermekteki gecikmeleri kafasının meşgul olduğunu göstermekteydi.

Ama aniden, hiç nedensiz, Madam de Marelle, “Laurine!” diye seslendi ve küçük kız çıkageldi.

“Şuraya otur yavrum, pencere kenarında üşüteceksin.”

Duroy, küçük kızı öpmek için çılgınca bir arzuya kapıldı, sanki bu öpücüğe ait bir şey anneye dönmek zorundaydı.

Kibar ve babacan bir sesle sordu:

“Sizi öpebilir miyim küçükhanım?”

Çocuk, şaşkın bir tavırla gözlerini ona doğru kaldırdı. Madame de Marelle gülerek şöyle dedi:

“Cevap ver bakayım: ‘Elbette beyefendi, ama bugünlük; her zaman böyle olmaz.’”

Hemen oturan Duroy, Laurine’i dizlerine aldı, çocuğun dalgalı ve ince saçlarına dudağını değdirdi.

Anne hayret etti:

“Bak hele, kaçmadı, şaşırtıcı bir durum. Genellikle kendisini sadece kadınların öpmesine izin verir. Siz dayanılmazsınız Mösyö Duroy.”

Duroy kızardı, cevap veremedi, hafif bir hareketle küçük kızı dizlerinde sallıyordu.

Madam Forestier yaklaşarak bir şaşkınlık çığlığı attı:

“Bak hele, Laurine ehlileşmiş ha, ne mucize!”

Jacques Rival de ağzında bir puro, o tarafa geliyordu; Duroy bir pot kırarak, tava getirdiği durumu, girişilmiş fethin başarısını bozma korkusuyla gitmek üzere ayağa kalktı.

Selam verdi, kadınların uzattığı elleri tutarak hafifçe sıktı, erkeklerle güçlü bir biçimde tokalaştı. Jacques Rival’in elinin kuru ve sıcak olduğunu,

kendi elinin basıncına dostça karşılık verdiğini fark etti. Norbert de Varenne'in eli nemli ve soğuktu, parmaklarının arasından kayıyordu, Walter Baba'nın soğuk ve gevşek eli canlılıktan yoksun ve ifadesizdi; Forestier'ninki kaygan ve ılıktı. Arkadaşı alçak sesle şöyle dedi:

"Yarın saat üçte, unutma."

"Yo hayır, hiç kaygılanma."

Kendini tekrar merdivende bulduğunda, öylesine coşkulu bir neşe içindeydi ki koşarak inme isteğine kapıldı; hızla basamakları ikişer ikişer inmeye koyuldu, ama ikinci kattaki aynada, hoplaya zıplaya yürüyen telaşlı bir beyle burun buruna geldi aniden; suçüstü yakalanmışçasına, utanarak zınk diye durdu.

Sonra uzun uzun kendisine baktı, sahiden de bu kadar hoş bir delikanlı olduğu için hayranlıkla karışık bir hayret duydu, sonra hoşnutlukla kendisine gülümsedi; görüntüsüne hoşça kal diyerek, önemli şahsiyetleri selamlar gibi çok alçak sesle, nezaketle kendini selamladı.

III

Georges Duroy kendini tekrar sokakta bulunca ne yapacağı konusunda tereddüt etti. Koşmak, düş kurmak, geleceği düşünüp gecenin yumuşak havasını soluyarak aklına estiği gibi gezmek istiyordu, ama Walter Baba'nın kendisinden istediği makale dizisi hep aklındaydı ve işe koyulmak için hemen eve dönmeye karar verdi.

Hızlı hızlı geri döndü, öteki caddeye çıktı ve oturduğu Boursault Sokağı'na kadar bu caddeyi takip etti. Yaşadığı altı katlı binada yirmi küçük işçi ve burjuva ailesi oturmaktaydı; kâğıt parçaları, sigara izmaritleri, mutfak artıkları sürünen kirli basamaklarının uzun mumlarla aydınlatıldığı merdiveni çıkarken, mide bulandırıcı bir tiksinti hissetti, oradan bir an önce çıkmak, zengin insanlar gibi temiz ve halı döşeli evlerde yaşamak telaşına kapıldı. Hiçbir hava akımının bertaraf edemediği ağır bir yemek, hela ve insan kokusu, eski duvarların ve katmanlaşmış kirlerin kalıcı kokusu binayı yukarıdan aşağıya sarıyordu.

Genç adamın beşinci kattaki odası derin bir uçuruma bakar gibi, Batı Demiryolları'nın devasa hendeğine, Batignolles Garı'nın yanındaki tünel çıkışına bakıyordu. Duroy penceresini açarak paslı demir desteğine dirseklerini dayadı.

Altında, karanlık çukurun dibinde, kırmızı renkli, sabit üç sinyal lambası iri hayvan gözlerini andırıyordu; daha uzakta başka sinyal lambaları ve oradan da uzakta daha başka sinyal lambaları görünüyordu. Her dakika, bazıları yakından, bazılarıysa daha öteden, Asnières tarafından gelen ve zar zor duyulabilen uzun ya da kısa düdük sesleri geceyi kat ediyordu. İnsan sesi gibi bu düdük seslerinin de perdeleri vardı. Bunlardan biri her saniye giderek yükselen dertli bir çığlık halinde yaklaşmaktaydı ve çok geçmeden büyük bir gürültü eşliğinde sarı bir ışık belirdi; Duroy, tünele giren uzun vagon dizisine baktı.

Kendi kendine, “İşe koyulalım!” dedi. Mumu masasının üzerine koydu, tam yazmaya koyulacağı sırada, evde sadece bir mektup defteri olduğunu fark etti.

Yapacak bir şey yoktu, mektup kâğıdını olabildiğince açıp öyle kullanacaktı. Kalemini mürekkebe daldırdı ve en güzel yazısıyla başlık olarak şöyle yazdı:

Bir Askerin Afrika Anıları.

Sonra ilk cümlesine nasıl başlayacağını düşündü.

Alnı avcunda, gözleri önünde duran kare şeklindeki beyaz kâğıda sabitlenmiş, öylece duruyordu.

Ne anlatacaktı? Biraz önce anlattıklarıyla ilgili aklına hiçbir şey gelmiyordu, ne bir anekdot ne bir olay, hiçbir şey. Aniden akıl etti: “Konuya yola çıkışımdan başlamalıyım.” Ve yazmaya koyuldu: “1874 yılının aşağı yukarı 15 Mayıs’ıydı, korkunç yılın felaketlerinin ardından, tükenmiş olan Fransa dinleniyordu...”

Gemiye binişi, yolculuğu, ilk heyecanları gibi ardından gelmesi gereken satırları nasıl toparlayacağını bilemeyerek birden durdu.

On dakika düşündükten sonra, giriş sayfasını yazmayı ertesi güne bırakmaya ve hemen Cezayir şehrinin bir tasvirini yapmaya karar verdi.

Kâğıdına, “Cezayir bembeyaz bir şehir...” yazdı, arkasını getirmeyi başaramadı. Düz evler çağlayanı gibi dağın tepesinden denize yuvarlanan aydınlık, güzel şehir hatıralarında tekrar canlanıyor, ama gördüğü, hissettiği şeyi ifade edecek tek kelime bulamıyordu.

Büyük bir çabanın sonunda, “Nüfus kısmen Araplardan oluşur...” diye ekledi. Sonra kalemini masaya fırlatarak ayağa kalktı.

Bedeninin ağırlığı yüzünden çukurlaşmış küçük demir karyolanın üzerinde, öylesine fırlatılmış, boş, yorgun, buruşuk, eski püskü morg giysileri gibi iğrenç, gündelik giysilerini gördü. Hasır bir iskemlenin üzerinde ipek şapkası, yegâne şapkası sadaka dilenir gibi açık vaziyette duruyordu.

Mavi çiçekli gri bir kâğıtla kaplı duvarlarında çiçekler kadar da leke vardı, niteliği belli olmayan şüpheli, eski lekelerdi bunlar; lekelerin sebebi ezilmiş böcekler ya da yağ damlaları, kremden yağlanmış parmak izleri ya da çamaşır yıkarken leğenden sıçramış köpükler olabilirdi. Utanç verici

sefaletin, Paris'in mobilyalı oda sefaletinin kokusu yayılmaktaydı. Hayatının yoksulluğu karşısında içinden bir öfke yükseldi. Kendi kendine, hemen buradan kurtulmak gerektiğini, ertesi günden tezi yok muhtaçlık içinde geçen bu hayata son vermek gerektiğini söyledi.

Aniden büyük bir çalışma isteğine kapılarak tekrar masasının başına oturdu ve Cezayir şehrinin, Afrika'nın bu gizemli ve derin giriş kapısının, göçebe Arapların ve adsız zencilerin Afrika'sının, zaman zaman hayvanat bahçelerinde peri masalları için yaratılmışa benzeyen inanılmaz hayvanlarının, devekuşu denen şu çılgın tavuklarının, ceylan denen şu kutsal keçilerinin, şaşırtıcı ve gülünç zürafalarının, ciddi develerinin, canavarsı hipopotamlarının, biçimsiz gergedanlarının ve insanın şu ürkütücü kardeşleri olan gorillerinin sergilendiği keşfedilmemiş ve çekici Afrika'nın tuhaf ve gönül çelici görünümünü güzelce aktarmak için tekrar cümleler aramaya başladı.

Aklına belli belirsiz düşünceler geldiğini hissediyordu; belki bu cümleleri sözle ifade edebilirdi, ama iş yazıya dökmeye gelince onlara bir türlü biçim veremiyordu. Yetersizliği karşısında huzursuzlanıyordu, elleri ter içinde, şakakları zonlayarak tekrar ayağa kalktı.

Aynı akşam kapıcının getirdiği çamaşırcısının notuna gözü ilişince, aniden çok büyük bir umutsuzluğa kapıldı. Tüm neşesi, kendine güveni ve geleceğe inancıyla birlikte uçup gitti. Sona varmış, her şey bitmişti, hiçbir şey yapamayacak, hiçbir şey olamayacaktı; kendini bomboş, beceriksiz, yararsız, çıkışsız hissediyordu.

Tekrar gidip dirseklerini pencereye dayadı, tam o sırada bir tren ani ve şiddetli bir gürültüyle tünelden çıkmaktaydı. Oralara, tarlaların ve ovaların arasından geçerek denize doğru gitmekteydi. Ailesinin hatırası Duroy'nın yüreğine doldu.

Bu katar, ailesinin evinin yakınından, sadece birkaç mil ötesinden geçecekti. Canteleu köyünün girişinde, Rouen'e ve uçsuz bucaksız Seine vadisine hâkim yamacın tepesindeki küçük ev gözünde canlandı.

Annesiyle babası küçük bir meyhane, kenar mahallelerde oturan burjuvaların pazar günleri öğle yemeğine geldikleri, A la Belle-Vue adında bir kır meyhanesi işletiyorlardı. Oğullarının bir beyefendi olarak

yetişmesini istemiş ve onu liseye yollamışlardı. Duroy eğitimini tamamlayıp olgunluk sınavını veremeyince, subay, albay, general olma niyetiyle askerlik hizmetine girmişti. Ama beş yılını bitirmeden çok önce askerlik hayatından bıkarak, Paris'e gelip başarılı olma düşleri kurmuştu.

Hayalleri suya düşen annesiyle babasının onu yanlarında alıkoymak için çok yalvarmasına rağmen askerlik süresi dolunca Duroy Paris'e geldi. Bir gelecek umut ediyordu; kafasında henüz tam belirginleşmemiş olaylar aracılığıyla, meydana gelmesini ve pekişmesini mutlaka sağlayabileceği zafere ulaşacağını sezinliyordu.

Askerlik hizmeti sırasında garnizonda başarılar elde etmiş, kolay fırsatlar yakalamış, hatta onun peşine düşmek için her şeyden vazgeçmeye hazır olan bir tahsildar kızını ve terk edilmenin acısıyla kendini suya atmaya teşebbüs eden bir dava vekili karısını baştan çıkararak daha seçkin bir çevrede bazı maceralar yaşamıştı.

Arkadaşları ondan şöyle söz ediyordu. “Kurnazın teki, anasının gözü, işin içinden sıyrılmasını bilen bir hinoğluhin.” Gerçekten de bir kurnaz, bir anasının gözü, bir hinoğluhin olmak için kendi kendine söz vermişti.

Garnizon hayatının günlük olaylarıyla parlatılan, Afrika'daki çalıp çırpma, haksız kazanç, şüpheli kurnazlık örnekleriyle genişletilen, ayrıca orduda geçerli olan şeref kavramı, askeri cesaret gösterileri, vatanseverlik duyguları, astsubaylar arasında anlatılan soyluluk hikâyeleri ve mesleki böbürlenme ile kamçılanan doğuştan gelme Norman bilinci, içinde ne ararsan bulabileceğin üç katlı bir tür kutuya dönüşmüştü.

Ama söz konusu bilinçte, başarma arzusu üstünlüğü elde tutmaktaydı.

Farkında olmadan, her akşam yaptığı gibi olmayacak düşler kurmaya koyulmuştu. Umudunun bir anda gerçekleşmesini sağlayacak harika bir aşk macerası hayal ediyordu. Sokakta rastladığı ya da ilk görüşte kalbini fethettiği, bir bankacının ya da büyük bir toprak sahibinin kızıyla evleniyordu.

Yeraltındaki yuvasından çıkan iri bir tavşan gibi tek başına tünelden çıkan ve dinlenmeye çekileceği hangara doğru raylarda son hızla ilerleyen bir lokomotifin keskin düdüğüyle düşlerinden sıyrıldı.

Bunun üzerine, daima zihnini meşgul eden bulanık ve neşe verici umuda tekrar kapılarak, gecenin karanlığına rasgele bir öpücük yolladı, beklenen kadının imgesine doğru bir aşk öpücüğü, kavuşmak için can atılan servete doğru da bir arzu öpücüğüydü bu. Sonra penceresini kapattı, bir yandan soyunurken bir yandan da mırıldanıyordu:

“Adam sende, yarın sabah daha keyifli olurum. Bu akşam kafam meşgul. Hem de fazla içtim galiba. Bu şartlarda insan doğru dürüst çalışamaz.”

Yatağa girdi, mumu üfledi ve neredeyse anında uykuya daldı.

Çok umutlu ya da kaygılı bir güne uyanır gibi erkenden uyandı, yatağından fırlayarak, kendi deyimiyle, dolu dolu bir tas temiz hava yutmak için, gidip pencereyi açtı.

Geniş demiryolu hendeğinin öteki tarafında, karşıda, doğan güneşin ışınları altında parlayan Rome Sokağı evleri beyaz ışıkla boyanmış gibi duruyordu. Sağ tarafta, uzakta, ufka atılmış dalgalı ve saydam bir örtüyü andıran mavimtırak ve hafif bir pusun içinde Argenteuil yamaçları, Sannois tepeleri ve Orgemont değirmenleri seçilmekteydi.

Duroy birkaç dakika boyunca uzaklardaki kırlara baktı ve kendi kendine mırıldandı: “Böyle bir gün oralarda çok güzel olurdu.” Sonra aklına çalışması, hem de hemen işe koyulması gerektiği geldi; ayrıca kapıcısının oğlunu, eline on metelik tutuşturup, hasta olduğunu bildirmek üzere büroya yollamalıydı.

Masasının önüne oturdu, kalemini mürekkep hokkasına daldırdı, alnını avcuna dayayarak fikir bulmaya çalıştı. Boşunaydı. Aklına hiçbir şey gelmiyordu.

Yine de cesaretini yitirmedi.

“Adam sen de!” diye düşündü. “Alışmadım da ondan. Bütün meslekler gibi bu da öğrenilmesi gereken bir meslek. İlk seferlerde yardım almam gerek. Forestier’yi bulayım, makalemi on dakikada hale yola sokar.”

Giyindi.

Sokağa çıktığında, geç uyumuş olması gereken arkadaşının evine gitmek için saatin henüz çok erken olduğunu düşündü. Bunun üzerine caddenin

ağaçları altında ağır ağır dolaştı.

Saat henüz dokuz olmamıştı, sulamanın yarattığı nemlilikle iyice serinlemiş olan Monceau Parkı'na gitti.

Bir banka oturarak düş kurmaya başladı. Çok şık genç bir erkek önünde ileri geri yürüyor, kuşkusuz bir kadını bekliyordu.

Örtünmüş kadın hızlı adımlarla çıkageldi, kısa bir tokalaşmadan sonra kol kola girip uzaklaştılar.

Duroy yüreğinde altüst edici bir aşk ihtiyacı duydu; seçkin, mis kokulu, narin bir sevgiliye ihtiyacı vardı. Ayağa kalktı ve Forestier'yi düşünerek tekrar yola koyuldu. Şanslı adamdı doğrusu!

Forestier'nin kapısına vardığında arkadaşı dışarı çıkıyordu.

"Sen ha! Bu saatte! Ne yapabilirim senin için?"

Onunla böyle evden çıkmış giderken karşılaştığı için huzursuz olan Duroy'nın dili dolandı:

"Şu var ki... şu var ki... makalemi yazamıyorum bir türlü, anlarsın, Mösyö Walter'in benden Cezayir üstüne istediği şu makale. Hiç yazı yazmadığım düşünülürse şaşırtıcı bir durum değil bu. Her konuda olduğu gibi bu konuda da insanın pratiği olması gerek. Çabuk alışacağıma eminim, ama işin başında nasıl yapacağımı bilmiyorum. Birçok fikrim var, hepsi kafamın içinde, yine de onları ifade edemiyorum."

Biraz tereddüt ederek durdu. Forestier hınzırca gülümsüyordu:

"Bu durumu bilirim."

Duroy sözünü sürdürdü:

"Evet, başlangıçta herkesin başına geliyor olmalı. İşte ben de... ben de senden yardım istemeye gelmiştim. On dakikada işi yoluna sokar, izlemem gereken yolu bana gösterirsin. Böylece bana tarz üzerine iyi bir ders vermiş olursun, sensiz bu işin içinden çıkamam."

Beriki hâlâ neşeli bir tavırla gülümsemekteydi. Eski arkadaşının kolunu tıpışladı ve "Git karımı bul, işini benim kadar iyi halledecektir. Onu bu

konuda yetiştirdim. Bu sabah vaktim yok, yoksa seve seve yapardım.” dedi.

Aniden gözü korkan Duroy tereddüt ediyor, cesaret gösteremiyordu:

“Ama bu saatte karşısına çıkamam değil mi?”

“Elbette ki çıkarsın. Yataktan kalktı. Çalışma odamda, notlarımı düzene koyarken bulacaksın.”

Beriki yukarı çıkmayı istemiyordu.

“Hayır... bu mümkün değil...”

Forestier onu omuzlarından tutup topukları üzerinde döndürdü ve merdivene doğru itekledi:

“Hadi ama koca budala, git diyorsam git. Geldiğini haber vermek ve durumu anlatmak için üç katı tekrar tırmanmaya mecbur etmezsin beni umarım.”

Bunun üzerine Duroy kararını verdi:

“Teşekkür ederim, gidiyorum. Beni zorladığını, onun yanına zorla yolladığını söyleyeceğim.”

“Tamam. Seni yemez, sakin ol. Öğleden sonra saat üçü de sakın unutma.”

“Yok, hiç kafana takma.”

Forestier telaşlı tavrıyla çekip giderken Duroy, nasıl karşılanacağı konusunda kaygılı, basamakları ağır ağır tırmanmaya koyuldu, bir yandan da ne diyeceğini düşünüp duruyordu.

Uşak gelip kapıyı açtı. Üzerinde mavi bir önlük, elinde bir süpürge vardı.

“Beyefendi çıktı.” dedi soruyu beklemeden.

Duroy ısrar etti:

“Madam Forestier’ye beni kabul edip edemeyeceğini sorun, sokakta karşılaştığım kocasının gönderdiğini de söyleyin.”

Beklemeye koyuldu. Adam geri dönerek sağdaki bir kapıyı açıp Duroy’yı buyur etti:

“Hanımefendi beyefendiyi bekliyor.”

Madam Forestier, duvarları siyah ahşap raflara düzgünce sıralanmış kitaplarla tamamen görünmez olmuş küçük bir odada, bir çalışma masasının başında oturmaktaydı. Kırmızı, sarı, yeşil, mor ve mavinin değişik tonlarındaki ciltler, kitapların bu yeknesak dizilişine renk ve canlılık katıyordu.

Üzerinde dantellerle süslü beyaz bir sabahlık olan kadın, gülümseyerek arkasına döndü; elini uzattığında, geniş yeninden çıplak kolu göründü.

“Bu kadar çabuk ha?” dedi; sonra sözünü sürdürdü: “Bu kesinlikle bir sitem değil, bir soru sadece.”

Duroy’nın dili dolandı:

“Ah hanımefendi, yukarı çıkmak istemiyordum; ama aşağıda karşılaştığım kocanız zorladı. Öyle utanıyorum ki, beni buraya getiren nedeni söylemeye cesaretim yok.”

Madam Forestier oturması için bir yer gösterdi:

“Oturup anlatın.”

İki parmağının arasında çeviklikle çevirdiği kaz tüyü bir kalem vardı elinde; önünde yarıya kadar yazılı büyük bir sayfa duruyordu, belli ki genç adamın gelişiyle işi kesintiye uğramıştı.

Bu çalışma masasının başında, kendi salonundaki kadar rahat, her zamanki işiyle meşgulmüşçesine, kendi ortamında gibi görünüyordu. Sabahlığından hafif bir parfüm kokusu yayılıyordu, yeni yaptığı sabah bakımının iç açıcı kokusuydu bu. Duroy, yumuşacık kumaşın tatlılıkla sarmaladığı genç ve duru, tombul ve sıcak bedeni kafasında canlandırmaya çalışıyor, gördüğünü sanıyordu.

Duroy konuşmadığı için Madam Forestier konuşmayı sürdürdü:

“Pekâlâ, anlatın bakalım, sorun nedir?”

Duroy tereddüt ederek mırıldandı:

“Şey... doğrusu... cesaret edemiyorum... Mösyö Walter’in benden istediği şu makaleyi kaleme almak için dün akşam çok geç saatte çalıştım... ve bu sabah... çok erken saatte... bir türlü işe yarar bir şey çıkaramadım ortaya... bütün denemelerimi yırttım... Bu işe alışık değilim, Forestier’den bana yardım etmesini istemeye gelmiştim... bir kereliğine...”

Madam Forestier mutlu, keyifli ve gururu okşanmış bir halde, canı gönülden gülerek Duroy’nın sözünü kesti:

“O da, gelip beni görmenizi söyledi öyle mi? Kibar bir davranış bu...”

“Evet hanımefendi. Sorunumu kendisinden daha iyi halledeceğinizi söyledi... Ama ben cesaret edemiyor, istemiyordum. Anlıyor musunuz?

Madam Forestier ayağa kalktı:

“Böyle birlikte çalışmak çok hoş olacak. Düşünceniz beni memnun etti. Hadi benim yerime oturun, çünkü gazetede yazımı tanırlar. Şimdi sizin için bir makale kaleme alacağız, hem de başarılı bir makale.”

Duroy oturarak eline bir kalem aldı, önüne bir kâğıt çekip bekledi.

Ayakta durmayı sürdüren Madam Forestier, onun hazırlıklarını yapmasını seyrediyordu, sonra şöminenin üzerinden bir sigara alarak yaktı:

“Sigara içmeden çalışamam.” dedi. “Görelim bakalım, ne anlatacaksınız?”

Duroy şaşkınlıkla kafasını kaldırdı.

“Ama bilmiyorum ki, size de bunun için geldim.”

Madam Forestier devam etti:

“Tamam, meselenizi halledeceğim. Yemeği göreyim ki sosunu hazırlayabileyim.”

Duroy sıkıntılı duruyordu, nihayet tereddütle konuştu:

“Yolculuğumu en başından anlatmak isterim...”

Bunun üzerine Madam Forestier, büyük masanın diğer tarafına, erkeğin karşısına oturarak gözlerinin içine baktı:

“Pekâlâ, sırf benim için hikâyenizi anlatın, anlarsınız ya, hiçbir şey atlamadan ve acele etmeden, ben de ele alınması gerekenleri seçeceğim.”

Ama Duroy nereden başlayacağını bilmediğinden, kadın günah çıkaran bir papaz gibi onu sorgulamaya başladı; kesin sorular soruyor, Duroy’nın unuttuğu ayrıntıları, karşılaştığı insanları, şöyle bir gördüğü önemli kişileri hatırlamasını sağlıyordu.

On beş dakika kadar onu böyle konuşmaya zorladıktan sonra, aniden sözünü kesti:

“Şimdi başlıyoruz. Öncelikle, izlenimlerinizi bir arkadaşınıza aktardığınızı varsayıyoruz, becerebilirsek bu yöntem, bir dolu saçmalığı dile getirmenize, her türden eleştiriyi yapmanıza, doğal ve eğlenceli olmanıza fırsat sağlayacaktır. Başlayın:

“Azizim Henry, Cezayir’in ne menem bir yer olduğunu öğrenmek istiyorsun, öğreneceksin. Ev niyetine oturduğum kurutulmuş çamurdan kulübede yapacak hiçbir işim olmadığından, günü gününe, saati saatine tuttuğum günlüğü sana yollayacağım. Zaman zaman acımasız bölümler olacaktır, ne yapalım, tanıdığın hanımlara göstermek zorunda değilsin...”

Sönen sigarasını tekrar yakmak için sözüne ara verdi, kaz tüyü kalemin kâğıt üzerinde çıkardığı yaygaracı hafif gıcırtı da aynı anda durdu.

“Devam ediyoruz.” dedi Madam Forestier.

“Cezayir çöl, Sahra, Orta Afrika vs. denilen tanınmamış büyük ülkelerin sınırı üzerinde, büyük bir Fransız ülkesidir.

Cezayir bu tuhaf kıtanın kapısı, beyaz ve güzelim kapısıdır.

Ama öncelikle oraya gitmek gerek, hayat herkes için tozpembe değil. Bilirsin ben mükemmel bir binicilik öğretmeniyim, çünkü albayın atlarını eğitiyorum, ama insan hem iyi bir binici, hem de kötü bir denizci olabilir. Benim durumum da bu.

Doktor İpeka diye çağırdığımız Binbaşı Simbretas’yı hatırlıyor musun? Yirmi dört saatlik revir hizmeti için kendimizi hazır hissedince viziteye çıkıyorduk.

Kırmızı pantolonunun içindeki kalın bacaklarını ayırmış, elleri dizlerinde, kolları köprü vaziyetinde, dirseği havada, iskemlesinde oturmuş, beyaz bıyığını kemirerek pingpong topu gibi kocaman gözlerini devirip dururdu.

Reçetesini hatırlıyor musun?

‘Bu asker bir mide rahatsızlığından mustarip. Benim formülüme göre 3 numaralı kusturucuyu yutturup, on iki saat istirahat verin, iyileşecektir.’

Bu kusturucu olağanüstüydü, olağanüstü ve karşı konulmaz. İnsan onu yutuyordu, çünkü öyle gerekiyordu. Üstelik Doktor İpeka’nın formülü uygulanınca, hak edilmiş on iki saatlik istirahatten yararlanılıyordu.

İşte azizim, Afrika’ya ulaşmak için de Transatlantik Şirketi’nin formülüne göre, karşı konulmaz başka bir kusturucu türüne kırk saat boyunca katlanmak gerek.”

Madam Forestier, bulduğu fikirden son derece memnun, ellerini ovuşturuyordu.

Başka bir sigara yaktıktan sonra ayağa kalktı ve dolaşmaya koyuldu, bir yandan yazdırmayı sürdürüyor, bir yandan da sigarasını tütürüyordu, önce sıkılı dudaklarının arasındaki küçük yuvarlak boşluktan dümdüz çıkan duman, sonra genişliyor, havada yer yer gri çizgiler, bir tür saydam pus, örümcek ağına benzer bir buğu oluşturarak dağılıp yok oluyordu. Madam Forestier bazen, bu hafif ve daha inatçı kalıntıları eliyle dağıtıyor; bazen de işaretparmağının etkili bir hareketiyle onları ortadan bölerek, giderek görünmez olan dumanın iki parçasının yavaş yavaş dağılıp yok oluşunu büyük bir dikkatle izliyordu.

Duroy ise başını kaldırmış, onun bütün davranışlarını, bütün tavırlarını, kafasını meşgul etmeyen bu anlaşılmaz oyunla meşgul olan bedenini ve yüzünün bütün hareketlerini takip ediyordu.

Madam Forestier şimdi yolda geçen olayları hayal ediyor, kafasından uydurduğu yolculuk arkadaşlarını betimliyor ve kocasının yanına giden bir piyade yüzbaşısının karısıyla yaşanan bir aşk macerası kurguluyordu.

Sonra oturarak, hiç bilmediği Cezayir topografyası konusunda Duroy’ya sorular sordu. On dakika içinde onun kadar bilgi sahibi olmuştu, okuru bilgilendirmek ve sonraki makalelerde ortaya çıkabilecek ciddi meseleleri

anlamasına yardımcı olmak için kısa bir siyasi ve sömürgesel coğrafya bölümü oluşturdu.

Ardından Oran eyaletinde bir geziyle devam etti, özellikle kadınların, Mağribi, Yahudi, İspanyol kadınların konu edildiği hayali bir geziydi bu.

“İlgi çekecek olan yalnızca bu.” diyordu.

Anlatısına, Saida’da, yüksek yaylaların eteğinde bir konaklama ve astsubay Georges Duroy ile Ayn el-Hacer’de hasır imalathanesinde çalışan bir işçi kız arasında geçen hoş bir gönül macerasıyla son verdi. Taşlık ve çıplak dağda, Arap çakalları, sırtlanları ve köpekleri çığlık atar, havlar, ulurken geceleri gerçekleşen buluşmaları anlatıyordu.

Neşeli bir sesle tamamladı: “Devamı yarına!” Sonra tekrar yerinden kalkarak, “Aziz beyefendi, makale dediğiniz böyle yazılır. İmzalayın lütfen.” dedi.

Duroy tereddüt ediyordu.

“İmzalasanıza!”

Bunun üzerine Duroy gülmeye başladı ve sayfanın altına, “Georges Duroy” yazdı.

Madam Forestier sigarasını tüttürerek dolaşmayı sürdürüyordu; Duroy ise, teşekkür edecek tek bir söz bulamadan, doğmakta olan bu yakınlık karşısında şükranla ve kösnül bir mutlulukla sürekli kadına bakıyordu. Çevresini saran her şey, kitaplarla kaplı duvarlara kadar her şey kadının bir parçasıymış gibi geliyordu ona. Koltuklar, mobilyalar, tütün kokusunun sindiği hava, kadından gelen özel, hoş, tatlı, cazip bir şeye sahipti.

Madam Forestier aniden sordu:

“Arkadaşım Madam de Marelle hakkında ne düşünüyorsunuz?”

Duroy şaşırdı:

“Ben... onu... çok çekici buluyorum.”

“Öyle, değil mi?”

“Evet, kuşkusuz.”

“Ama sizin kadar değil.” diye eklemek istiyordu, cesaret edemedi.

Madam Forestier söze tekrar girdi:

“Bir bilseniz ne kadar hoş, kendine has ve zekidir! Bohem biridir mesela, gerçek bir bohem. Kocası onu bu yüzden pek sevmiyor. Sadece kusurlarını görüp, üstün taraflarını takdir etmiyor.”

Duroy Madam de Marelle’in evli olduğunu öğrenince çok şaşırdı. Oysa bu çok doğal bir durumdu.

“Bakın hele... demek evli? Peki kocası ne iş yapıyor?” diye sordu.

Madam Forestier, anlaşılmazlıklarla dolu tek bir hareketle hafifçe omuz silkip, kaşlarını kaldırdı.

“Ha! Kuzey demiryolu hattında müfettiş. Ayın bir haftasını Paris’te geçiriyor. Karısı bu durumu, ‘mecburi hizmet’, ‘angarya haftası’ ya da ‘kutsal hafta’ diye adlandırıyor. Onu daha iyi tanıdığınız zaman, nasıl zeki ve kibar olduğunu göreceksiniz. Bugünlerde gidip bir görün.”

Duroy artık çıkıp gitmeyi düşünmez olmuştu; hep orada kalacakmış, kendi evindeymiş gibi geliyordu ona.

Ama kapı gürültüsüzce açıldı ve uzun boylu bir bey içeriye girdi, geldiği haber verilmemişti.

Odada bir erkek görünce durdu. Madam Forestier bir an huzursuz göründü, sonra omuzlarından yüzüne kadar bir pembelik yayılmış olmasına rağmen doğal bir sesle şöyle dedi:

“Girsenize dostum. Size Charles’ın iyi bir arkadaşını, müstakbel bir gazeteci olan Mösyö Georges Duroy’yı takdim edeyim.”

Sonra farklı bir tınıyla devam etti:

“En iyi ve en yakın dostumuz, Kont de Vaudrec.”

İki erkek birbirlerinin gözlerinin içine bakarak selamlaştı ve Duroy hemen izin istedi.

Ona engel olmadılar. Duroy birkaç teşekkür sözcüğü geveledi, genç kadının uzattığı eli sıktı, yüksek sosyeteden bir erkeğe has soğuk ve ciddi

ifadesini bozmayan, yeni gelen adamın önünde bir kez daha eğildi ve bir budalalık yapmışçasına tamamen altüst olmuş bir halde odadan çıktı.

Kendini tekrar sokakta bulduğunda, anlaşılmaz, tanımlanması güç bir keder hissine kapılmıştı, kendisini üzgün, keyifsiz hissetti. Bu ani melankoliye neden düştüğünü kendisine sorarak rasgele yürüyordu; sorusuna cevap bulamıyor, ama kırlaşmış saçları, çok zengin ve kendinden emin bir insanın sakin, küstah havasıyla Kont de Vaudrec'in şimdiden biraz yaşlanmış, ciddi yüzü durmadan aklına geliyordu.

Gönlünün şimdiden alıştığı güzelim bir baş başa görüşmeyi yarıda kesen bu yabancının gelişi, işitilen bir söz, sezinlenen bir yoksunluk gibi ufacık şeylerin bile bazen uyandırmaya yettiği bir umutsuzluk, bir uzaklık duygusu salmıştı içine, bunun farkındaydı.

Ona öyle geliyordu ki, nedenini kestiremese de bu adam kendisini orada görmekten memnun olmamıştı.

Saat üçe kadar yapacak hiç işi yoktu ve daha öğlen olmamıştı. Cebinde altı buçuk frankı kalmıştı. Öğle yemeği için ucuz bir lokanta olan Duval'e gitti. Sonra bulvarda gezindi ve saat üç olduğunda La Vie Française'in merdivenlerini çıktı.

Büroda getir götür işlerine bakan çocuklar kollarını kavuşturup bir sıranın üstünde oturmuş beklerken, öğretmen kürsüsüne benzer küçük bir masanın başında bir odacı gelen mektupları sınıflandırıyordu. Sahne ziyaretçileri etkilemek için mükemmeldi. Büyük bir gazetenin kabul odasında olması gerektiği gibi, herkes ciddi, albenili, ağırbaşlı ve fiyakalıydı.

Duroy sordu:

"Mösyö Walter'le görüşebilir miyim?"

Odacı cevap verdi:

"Müdür bey toplantıda. Beyefendi biraz oturup beklerler mi?"

Şimdiden yükünü tutmuş bekleme salonunu işaret etti.

İçerde ciddi, madalyalı, önemli adamların yanı sıra, boğazlarına kadar kapalı redingotlarının göğüs kısmında coğrafya haritalarındaki kıta ve

denizlerin girinti ve çıkıntılarını hatırlatan lekelerin bulunduğu özensiz kılıklı adamlar da vardı. Bu insanların arasında üç kadın bulunmaktaydı. İçlerinden biri güzel, güler yüzlü, süslüydü ve hafifmeşrep bir havası vardı; yanında oturan içler acısı, kırışık yüzlü, süsünde ağırbaşlı olan kadın, genellikle eski aktrislerde görülen yıpranmış, yapmacık bir şeyler, çok sevilen ama acılaşmış bir koku gibi bir tür bozulmuş, sahte bir gençlik sergiliyordu.

Yas kıyafeti içindeki üçüncü kadın, üzgün bir dul havalarında bir köşede duruyordu. Duroy onun sadaka istemek için geldiğini düşündü.

Bu arada kimseyi içeri almıyorlardı, yirmi dakikadan fazla bir süre geçmişti.

Duroy'nın aklına bir fikir geldi ve odacının yanına geri döndü:

"Mösyö Walter bana saat üç için randevu vermişti." dedi. "Yine de dostum Mösyö Forestier'nin burada olup olmadığına bir bakar mısınız?"

Bunun üzerine onu uzun bir koridoradan geçirerek büyük bir salona soktular, orada dört bey geniş, yeşil bir masanın çevresinde bir şeyler yazıyordu.

Şöminenin önünde ayakta duran Forestier, sigara tüttürerek bilboquet[1] oynuyordu. Bu oyunda çok ustaydı ve her seferinde sarı şimşirden koca bilyeyi tahtanın küçük ucuna denk getiriyordu. "Yirmi iki, yirmi üç, yirmi dört, yirmi beş..." diye sayıyordu.

Duroy, "Yirmi altı." dedi. Arkadaşı, kolunun düzenli hareketine son vermeksizin gözlerini kaldırdı.

"Geldin ha! Dün arka arkaya elli yedi vuruş yaptım. Burada benden daha usta bir tek Saint-Potin var. Patronla görüştün mü? Şu ihtiyar Norbert'i bilboquet oynarken seyretmekten daha eğlenceli bir şey yok. Sanki topu yutacakmış gibi ağzını açıyor."

Redaktörlerden biri başını ona doğru çevirdi:

"Baksana Forestier, satılık bir tane biliyorum, harika bir şey, tropikal ağaçtan. Söylenenlere bakılırsa bir zamanlar İspanya kraliçesine aitmiş. Altmış frank istiyorlar. Pahalı değil."

Forestier, “Nerede?” diye sordu. Otuz yedinci vuruşunu ıskalayınca bir dolabın kapağını açtı, Duroy dolabın içinde bir koleksiyona ait biblolar gibi sıralanmış ve numaralanmış, yirmi kadar çok güzel bilboquet gördü. Aleti her zamanki yerine koyan Forestier tekrar sordu:

“Nerede bu değerli parça?”

Gazeteci cevap verdi:

“Vaudeville’de bir bilet satıcısında. İstersen yarın sana getiririm.”

“Tamam, anlaştık. Eğer gerçekten güzelse satın alırım, kaç tane bilboquet olursa olsun yetmez insana.”

Sonra Duroy’ya dönerek şöyle dedi:

“Gel benimle, seni patronun yanına götüreyim, yoksa akşamın yedisine kadar burada ağaç olabilirsin.”

Aynı insanların aynı düzende durduğu bekleme salonundan tekrar geçtiler. Forestier görünür görünmez, genç kadın ve yaşlı aktris çabucak yerlerinden kalkarak onun yanına geldiler.

Forestier onları teker teker pencerenin önüne götürdü, alçak sesle konuşmaya özen göstermelerine rağmen Duroy, Forestier’nin onlara sen diye hitap ettiğini fark etti.

Ardından iki kapitone kapıyı iterek müdürün yanına girdiler.

Bir saattir devam eden toplantı, Duroy’nın bir önceki gün dikkatini çeken şapkalı beylerden birkaçıyla yapılan bir écarte[2] partisiydi.

Mösyö Walter kartları tutuyor, yoğun bir dikkat ve kurnaz hareketlerle oynuyordu; rakibi ise, renkli kartları kullanırken, yerden çekerken, açarken usta oyunculara has bir el çabukluğu, beceriklilik ve zarafet sergiliyordu..Norbert de Varenne müdür koltuğunda oturmuş bir makale yazıyor, Jacques Rival ise bir divana boylu boyunca uzanmış, gözleri kapalı vaziyette puro tüttürüyordu.

İçerisi havasızdı, deri mobilya, tütün ve matbaa kokusu duyuluyordu; tüm gazetecilerin aşina olduğu şu yazı işleri odalarının özel kokusu sinmişti ortalığa.

Bakır kakmalı, siyah ahşap masanın üzerinde inanılmaz boyutlara ulaşan bir kâğıt yığını –mektuplar, kartlar, gazeteler, dergiler, makbuzlar, her türden basılı belge– vardı.

Forestier, oyuncuların arkasında ayakta duran bahisçilerle tokalaştı ve tek kelime etmeden oyunu seyretti; sonra Walter Baba kazanır kazanmaz takdim faslına girişti:

“İşte arkadaşım Duroy.”

Müdür, gözlüğünün üstünden genç adamı inceleyerek şöyle sordu:

“Makalemi getirdiniz mi? Morel müzakeresiyle aynı zamana denk düşeceği için bugün çok uygun olurdu.”

Duroy, dörde katlanmış kâğıtları cebinden çıkardı:

“İşte beyefendi.”

Patron memnun göründü ve gülümsedi:

“Çok iyi, çok iyi. Sözünüzün erisiniz. Bunu bir gözden geçirmem gerekir mi Forestier?”

Forestier aceleyle cevap verdi:

“Gerek yok Mösyö Walter. Mesleği öğretmek için yazıyı onunla birlikte yazdım. Gayet güzel oldu.”

Uzun boylu, zayıf bir bey olan merkez soldan bir milletvekilinin dağıttığı kartları alan müdür kayıtsızlıkla ekledi: “Öyleyse çok iyi.”

Forestier onun yeni partiye başlamasına izin vermedi; kulağına doğru eğilerek, “Biliyorsunuz, Marambot’nun yerine Duroy’yı işe alacağınıza dair bana söz vermiştiniz. Onu da aynı şartlarla mı başlatayım?” dedi.

“Evet, elbette.”

Mösyö Walter tekrar oyuna dönerken, gazeteci, arkadaşının koluna girerek çekip götürdü.

Norbert de Varenne kafasını kaldırmamıştı, Duroy’yı görmemiş ya da tanımamış gibiydi. Jacques Rival ise tersine, sorun çıktığında

güvenilebilecek iyi bir arkadaş gibi, hararetli bir biçimde, göstere göstere elini sıktı.

Tekrar bekleme salonundan geçtiler, herkes kafasını kaldırdığında Forestier, sabırla bekleyen diğerleri tarafından duyulabilecek kadar yüksek bir sesle kadınların en gencine şöyle dedi: “Müdür birazdan sizi kabul edecek. Şu anda bütçe komisyonunun iki üyesiyle birlikte toplantıda.”

Sonra son derece önemli bir yazıyı vakit geçirmeden kaleme alması gerekiyormuşçasına, telaşlı ve ciddi bir havada hızla salondan çıktı.

Yazı işleri odasına geri döndüklerinde Forestier ilk iş olarak tekrar bilboquet’sini aldı ve oynamaya koyuldu, vuruşlarını saymak için cümlelerinin arasında kesintiler yaparak Duroy’ya şöyle dedi:

“İşte. Her gün saat üçte buraya geleceksin; ister gün içinde, ister akşam, ister sabah yapılması gerekli işleri ve ziyaretleri sana bildireceğim. – Bir, – önce emniyet müdürlüğü baş daire şefinin seni kabul etmesi için bir mektup vereceğim sana, – iki, – şef seni memurlarından biriyle tanıştıracak. Önemli bütün haberler için onunla temasta olacaksın, – üç, – emniyet müdürlüğü faaliyetleri, resmi ve yarı resmi haberler için elbette. Tüm ayrıntılar konusunda Saint-Potin’e başvuracaksın, kendisi meseleden haberdar, – dört, – onunla birazdan ya da yarın görüşürsün. Özellikle alışman gereken şey, seni yollayacağım insanların ağzından laf almak, – beş, – ve kapılar kapalı da olsa her yere sızabilmek, – altı. – Bu iş için her ay sabit olarak iki yüz frank alacaksın, ayrıca kendi bulduğun ilginç haberler için satır başına iki metelik geçecek eline, – yedi, – aynı şekilde çeşitli konularda sana sipariş verilecek makalelerin her satırı için de yine iki metelik alacaksın, – sekiz.”

Sonra bütün dikkatini oyununa verdi ve yavaş yavaş saymaya devam etti: Dokuz, on, on bir, on iki, on üç. On dördüncü vuruşu ıskalayınca küfretti:

“Lanet olsun şu on üçe! Kahrolasıca hep şanssızlık getiriyor bana. Ölümüm de herhangi bir ayın on üçünde olacak belli ki.”

İşini bitiren makale yazarlarından biri de dolaptan bir bilboquet aldı, otuz beş yaşında olmasına rağmen, çocuk görünüşlü ufak tefek bir adamdı bu; odaya başka birçok gazeteci daha girdi, onlar da teker teker gidip kendilerine ait oyuncakları aldı. Çok geçmeden yan yana altı kişi olmuşlardı, sırtlarını duvara vermiş, ahşabın türüne göre kırmızı, sarı ya da

siyah topları benzer ve düzenli bir hareketle havaya savuruyorlardı. Bir mücadele başladığından, hâlâ çalışan iki makale yazarı yerlerinden kalkıp vuruşlara hakemlik yapmaya başladılar.

Forestier on bir sayı öne geçti. Bunun üzerine, kaybeden çocuksu görünüşlü ufak tefek adam, getir götür işlerine bakan oğlanı çağırıp dokuz bira ısmarladı. İçkilerini beklerken oynamayı sürdürdüler.

Duroy yeni meslektaşlarıyla bir bardak bira içti, sonra arkadaşına sordu:

“Ne yapmam gerekiyor?” Beriki, “Bugünlük sana verecek bir iş yok. İstersen gidebilirsin” diye cevap verdi.

“Peki ya... bizim... bizim şu makale... bu akşam baskıya girecek mi?”

“Evet ama sen bunu dert etme, ben provalar üstünde çalışırım. Yarın için devamını hazırla ve bugünkü gibi saat üçte burada ol.”

Adlarını bile bilmediği bütün adamların ellerini sıkan Duroy, yüreği sevinç dolu, içi ferahlamış olarak tekrar o şık merdivenlerden indi.

IV

Georges Duroy makalesini basılmış görmeyi öyle arzuluyordu ki gece iyi uyuyamadı. Gün ağarır ağarmaz yataktan kalktı, gazete dağıtıcıları koşturarak büfeler arasında mekik dokumaya başlamadan çok önce sokakları arşınlıyordu.

La Vie Française'in kendi mahallesinden önce Saint-Lazare garına geleceğini bildiği için oraya gitti. Saat henüz çok erken olduğundan kaldırımda dolanmaya başladı.

Satıcı kadının gelip, önü boydan boya cam olan dükkânını açtığını gördü, ardından kafasının üstünde katlanmış büyük bir kâğıt yığını taşıyan bir adamı fark etti. Hızla o yana doğru seğirtti: Gelenler Le Figaro, Gil-Blas, Le Gaulois, L'Événement ve iki üç başka sabah gazetesiydi, ama aralarında La Vie Française yoktu.

İçini bir korku kapladı. "Ya Bir Askerin Afrika Anıları'nı bir sonraki güne ertelemişlerse veya yazı, olur ya, son anda Walter Baba'nın hoşuna gitmemişse?"

Büfeye doğru tekrar inerken, gazeteyi sattıklarını gördü, getirildiğini fark etmemişti oysa. Adımlarını sıklaştırdı, tezgâha üç metelik attıktan sonra gazeteyi alıp açtı, ilk sayfadaki başlıklara göz gezdirdi. Hiçbir şey yoktu. Kalbi hızla çarpmaya başladı; gazetenin iç sayfalarını açtı, bir sütunun altında iri harflerle yazılmış "Georges Duroy" adını okuyunca büyük bir heyecana kapıldı. İşte olmuştu, ne büyük bir sevinçti bu!

Gazete elinde, şapkası kolunun altında, düşünmeden yürümeye koyuldu; içinden, yoldan geçenleri durdurup, "Satın alın şunu, satın alın şunu, benim bir makalem var." demek geliyordu. Akşamları caddelerde bazı adamların yaptığı gibi var gücüyle şöyle bağırabilmek isterdi: "La Vie Française'i okuyun, Georges Duroy'nın makalesini okuyun: Bir Askerin Afrika Anıları." Birdenbire, makaleyi okuma isteği duydu, halka açık bir yerde, iyice göz önüne bir kafede okumak istiyordu. Şimdiden kalabalıklaşmış bir yer aramaya başladı. Uzun zaman yürümesi gerekti. Bir sürü müşterinin çoktan gelip oturduğu bir tür şarap evine girdi ve saati düşünmeksizin "Bir

absent.” der gibi, “Bir rom.” dedi. Ardından, “Garson, bana La Vie Française’i getirin.” diye seslendi.

Beyaz önlüklü bir adam koşturdu:

“La Vie Française yok beyefendi, sadece Le Rappel, Le Siècle, La Lanterne ve Le Petit Parisien alıyoruz.”

Duroy öfkeli ve gücenik bir sesle, “İşte şurada bir bayi var, gidip benim için alın öyleyse.” dedi. Garson koşup gazeteyi getirdi. Duroy makalesini okumaya koyuldu. Yanında oturanların dikkatini çekmek ve bu gazetede ne olduğunu merak etmelerini sağlamak için birkaç kez yüksek sesle, “Çok iyi, çok iyi!” dedi. Giderken de gazeteyi masanın üzerinde bıraktı. Bunu fark eden patron seslendi:

“Beyefendi, beyefendi, gazetenizi unuttunuz!”

Duroy cevap verdi:

“Size bırakıyorum, ben okudum. Hem bugün, çok ilginç bir yazı var.”

Yazının hangisi olduğunu belirtmedi ama giderken, yanında oturanlardan birinin, masada bıraktığı La Vie Française’i aldığını gördü.

“Şimdi ne yapacağım?” diye düşündü. Ofisine gidip maaşını almaya ve istifasını vermeye karar verdi. Şefinin ve çalışma arkadaşlarının nasıl bozum olacaklarını düşündükçe zevkten titriyordu. Özellikle de şefin şaşırıp kalacağı düşüncesi ona büyük bir mutluluk veriyordu.

Kasa ancak onda açıldığından, dokuz buçuktan önce işyerinde olmamak için yavaş yavaş yürüyordu.

Ofisi karanlık, kocaman bir odaydı, kışın neredeyse gün boyu lamba yakmak gerekiyordu. Diğer ofislerin karşısında, dar bir avluya bakıyordu. İçeride sekiz memur, bir de paravanın ardına gizlenmiş, bir köşede oturan şef yardımcısı vardı.

Duroy önce, sarı bir zarfa konup ödemelerden sorumlu memurun çekmecesine bırakılmış yüz on sekiz frank yirmi beş santimini almaya gitti, sonra zafer kazanmış biri edasıyla, onca gün geçirdiği geniş çalışma odasına girdi.

İçeri girer girmez şef yardımcısı Mösyö Potel ona seslendi:

“Ha, siz misiniz Mösyö Duroy? Şef sizi kaç kere aradı. Biliyorsunuz ki doktor raporu olmadan iki gün üst üste hasta olunmasını kabul etmez.”

Ofisin ortasında ayakta duran Duroy, büyük bir etki uyandırmaya hazırlanarak yüksek sesle cevap verdi:

“Belki de pek umursamıyorum, ne dersiniz!”

Memurlar arasında bir hayret dalgası dolaştı, Mösyö Potel’in ürkmüş yüzü, arkasına tıkıldığı paravanın üzerinden göründü.

Hava cereyanından etkilenme korkusuyla içeride siper alıyordu, çünkü romatizması vardı. Personelini denetlemek için paravanda iki delik açmıştı yalnızca.

Uçan sineklerin vızıltısı duyuluyordu. Nihayet şef yardımcısı tereddüt içinde sordu:

“Ne dediniz?”

“Pek de umursamıyorum dedim. Bugün sadece istifamı vermek için geldim. Ayda beş yüz frank, artı satır başına ödeme karşılığında yazar olarak La Vie Française’e girdim. Hatta bu sabah işe başladım bile.”

Kendi kendine, alacağı zevki uzatmaya karar vermiş olduğu halde, bir kalemde her şeyi ortaya dökme isteğine karşı koyamamıştı.

Zaten yarattığı etki büyük olmuştu. Kimse kımıldamıyordu.

Bunun üzerine Duroy açıklamada bulundu:

“Mösyö Perthuis’ye haber verip, sizinle vedalaşmaya geleceğim.”

Şefle görüşmek için odadan çıktı, onu gören şef haykırdı:

“Ha, demek buradasınız! Bilirsiniz ki istemediğim bir şey varsa...”

Memur onun sözünü kesti:

“Böyle bağırmanıza gerek yok...”

Horoz ibiği gibi kıpkırmızı, iriyarı bir adam olan Mösyö Perthuis'nin şaşkınlıktan soluğu tıkandı adeta.

Duroy sözünü sürdürdü:

"İşyerinizden gına geldi. Bugün gazeteciliğe başladım, orada bana güzel bir mevki verdiler. Sizi saygıyla selamlıyorum."

Ve çıkıp gitti. İntikamını almıştı.

Eski iş arkadaşlarıyla tokalaştı, tehlikeyi göze almamak için onunla konuşmaya pek cesaret edemiyorlardı, çünkü kapı açık kaldığından şefle arasında geçen konuşmayı işitmişlerdi.

Cebinde maaşıyla kendini tekrar sokakta buldu. Bildiği uygun fiyatlı iyi bir lokantada lezzetli bir öğle yemeği yedi. Tekrar satın aldığı La Vie Française'i yemek yediği masada bıraktıktan sonra birçok dükkâna girip ufak tefek öteberi aldı, tek derdi bu eşyaların evine teslim edilmesi ve Georges Duroy adını verebilmekti. Şunu eklemeyi de ihmal etmiyordu. "La Vie Française'in yazarıyım."

Ardından sokağı ve ev numarasını söylüyor, "Kapıcıya bırakırsınız." demeye de özellikle dikkat ediyordu.

Hâlâ zamanı olduğundan, gelip geçenlerin gözü önünde şipşak kartvizitler hazırlayan bir taşbaskı ustasının dükkânına girdi. Hemen kendisine yüz kadar kartvizit bastırdı, üzerlerinde adı ve yeni unvanı yazıyordu.

Sonra gazeteye gitti.

Forestier, tıpkı bir astını karşılar gibi, üstün konumunu vurgulayarak karşıladı onu:

"Ha, geldin demek. Çok iyi. Sana vereceğim bir sürü iş var. On dakika bekle. Önce elimdeki işi bitireyim."

Başladığı bir mektubu yazmayı sürdürdü.

Büyük masanın öteki ucunda çok solgun, şişko, son derece kilolu, bembeyaz dazlak kafası pırıl pırıl parlayan, kısa boylu bir adam, aşırı bir miyobun etkisiyle burnunu kâğıda gömmüş, bir şeyler yazıyordu.

Forestier ona sordu:

“Söylesene Saint-Potin, bizim adamlarla kaçta mülakat yapacaksın?”

“Saat dörtte.”

“Buradaki genç Duroy’yı da yanında götür, mesleğin püf noktalarını öğretirsin.”

“Olur.”

Ardından arkadaşına doğru dönen Forestier ekledi:

“Cezayir üzerine makalenin devamını getirdin mi? Bu sabahki başlangıç çok sükse yaptı.”

Apışıp kalan Duroy, kekelemeye başladı:

“Hayır... öğleden sonra vaktim olur sanmıştım... başıma bir sürü iş çıktı... yapamadım...”

Beriki hoşnutsuz bir havada omuzlarını kaldırdı:

“Daha disiplinli olmazsan, geleceğini tehlikeye sokarsın. Walter Baba senin yazına güveniyordu. Gidip yazının yarın geleceğini söyleyeyim. Hiçbir şey yapmadan para alacağını sanıyorsan yanılıyorsun.”

Bir anlık sessizliğin ardından ekledi:

“Demir tavında dövülür, lanet olası.”

Saint-Potin ayağa kalktı:

“Ben hazırım.”

Bunun üzerine Forestier, sandalyesinde kaykılarak, bilgi vermek üzere tumturaklı denebilecek bir poz aldı ve Duroy’a dönüp şöyle dedi:

“Durum şu: Çinli General Li-Theng-Fao iki gündür Paris’te misafirimiz ve Continental’de kalıyor, Raca Taposahib Ramaderao Pali ise Bristol otelinde. Onlarla bir görüşme yapacaksınız.”

Sonra Saint-Potin’e döndü:

“Sana belirttiğim esas noktaları sakın unutma. Generale ve racaya İngiltere’nin Uzakdoğu’da çevirdiği dolaplar üzerine düşüncelerini, sömürgeleştirme ve hâkimiyet kurma sistemi konusundaki fikirlerini, Avrupa’nın, özellikle de Fransa’nın bu meseleye müdahil olmasına ilişkin umutlarını sor.”

Sustu, ardından ortaya konuşarak şunları ekledi:

“Okurlarımız için, şu sıralar kamuoyunu çok ilgilendiren bu meseleler üzerinde hem Çin’de hem Hindistan’da ne düşünüldüğünü öğrenmek kadar önemli bir şey olamaz.”

Duroy için ekledi:

“Saint-Potin’in nasıl davrandığını gözlemle, mükemmel bir muhabirdir, bir adamın beş dakikada iflahını kesmenin püf noktalarını öğrenmeye çalış.”

Ardından, aralarındaki mesafeyi tam anlamıyla oturtma, eski arkadaşı ve yeni meslektaşına yerini bildirme niyetini gizlemeden, ciddiyetle tekrar yazmaya koyuldu.

Kapıdan çıktıkları anda Saint-Potin gülmeye başlayarak Duroy’ya şöyle dedi:

“Şişinip duruyor. Hem de bize yapıyor bunu. Sanki okurlarıymışız gibi davranıyor.” Sonra caddeye indiler, muhabir sordu:

“Bir şey içer misiniz?”

“Evet, memnuniyetle. Hava çok sıcak.”

Bir kafeye girerek soğuk içecekler sipariş ettiler. Saint-Potin konuşmaya başladı. Herkesten ve gazeteden söz ediyor, bir dolu şaşırtıcı ayrıntı sıralıyordu.

“Patron mu? Gerçek bir Yahudidir. Bilirsiniz, Yahudiler asla değişmez. Ne ırk ama!” Cimriliğin, İsrailoğullarına has şu cimriliğin özellikleri, on santimlik tasarruflar, mutfak alışverişlerinde yapılan pazarlıklar, talep edilen ve alınan yüz kızartıcı indirimler, tefecilik, faizle para verme usulleri konusunda şaşırtıcı şeyler anlattı.

“Buna rağmen yine de hiçbir şeye inanmayan ve herkesi oyuna getiren iyi bir herif. Yarı resmi, Katolik, liberal, cumhuriyetçi, Orléans Hanedanı’ndan yana, kremalı pasta gazetesi, borsa işlemlerini ve her türden şirketini desteklemek için kuruldu yalnızca. Bu yüzden çok güçlü; on paralık sermayesi olmayan şirketler sayesinde milyonlar kazanıyor...”

Duroy’ya “aziz dostum” diye hitap ederek anlatmayı sürdürüyordu.

“Bu cimrinin Balzac’vari lafları var. Düşünün ki geçen gün şu antika Norbert ve Don Kişot Rival ile birlikte onun çalışma odasındayken, tüm Paris’in bildiği şu maroken çantası koltuğunun altında, yöneticimiz Montelin içeri girdi. Walter kafasını kaldırıp, ‘Yeni bir şey var mı?’ diye sordu.

Montelin saflıkla cevap verdi: ‘Kâğıt tüccarına borcumuz olan on altı bin frankı ödedim.’

Patron şaşkınlıkla yerinden sıçradı.

‘Ne diyorsunuz?’

‘Mösyö Privas’ya olan borcu ödedim diyorum.’

‘Siz aklınızı mı kaçırdınız!’

‘Neden?’

‘Neden... neden... neden...’

Gözlüğünü çıkarıp camlarını sildi. Muzip ya da buyurgan laflar edeceği her seferinde tombul yanaklarına yayılan şu tuhaf gülümseme belirdi suratında, alaycı ve güvenli bir sesle şöyle dedi: ‘Neden mi? Çünkü dört-beş bin franklık bir indirim elde edebilirdik de ondan.’

Şaşıran Montelin tekrar söze girdi: ‘Ama müdür bey, bütün hesaplar düzgündü, ben kontrol etmiştim, siz de onaylamıştınız.’

Tekrar ciddileşen patron şöyle dedi: ‘Herkes sizin kadar saf değil. Şunu bilin ki Mösyö Montelin, uzlaşmak için daima borçları biriktirmek gerekir.’”

Saint-Potin işin erbabı biri gibi başını sallayarak ekledi:

“Ne diyorsunuz? Balzac’vari değil mi bu laf?”

Duroy, Balzac okumamıştı ama inanarak cevap verdi:

“Vay canına, evet ya!”

Ardından muhabir koca bir budala olan Madam Walter’den, dikiş tutturamamış bir moruk olan Rival’den, kişiliksiz Fervacques’tan söz etti, sıra nihayet Forestier’ye geldi:

“Ona gelince, karısıyla evlendiği için şanslı, hepsi bu.”

Duroy sordu:

“Karısının durumu nedir tam olarak?”

Saint-Potin ellerini ovuşturdu:

“Anasının gözü, hinoğluhin bir kadın. Vaudrec, yani Kont de Vaudrec adlı yaşlı bir zevk düşkününün metresi, adam ona çeyiz düzüp evlendirdi...”

Duroy aniden buz kestiğini hissetti, öfkeyle geriliyor, bu gevezeye küfredip tokatlamak istiyordu. Ama yalnızca sözünü kesip şöyle sordu:

“Saint-Potin gerçek adınız mı?”

Beriki saflıkla cevap verdi:

“Hayır, adım Thomas. Saint-Potin adını gazetede taktılar.”

İçeceklerin parasını ödeyen Duroy devam etti:

“Sanırım geç oldu, ziyaret etmemiz gereken iki asil bey var.”

Saint-Potin gülmeye başladı:

“Henüz safsınız! Gidip de şu Çinliyle şu Hintliye İngiltere hakkında ne düşündüklerini soracağımı mı sanıyorsunuz yoksa? La Vie Française okurları için ne düşünmeleri gerektiğini ben onlardan iyi bilmiyorum da sanki. Bu Çinlilerin, Acemlerin, Hinduların, Şilililerin, Japonların ve diğerlerinin yüzlercesiyle mülakat yaptım. Bana göre hepsi aynı şeyi söylüyor. Yapmam gereken tek şey, son gelen kişi üzerine hazırladığım makaleyi alıp, kelimesi kelimesine kopya etmek. Değişen bir tek yüzleri,

isimleri, unvanları, yaşları, kaldıkları süitler. Bu konularda hata yapmamak lazım, yoksa Le Figaro ve Le Gaulois beni tefe koyar. Ama Bristol ve Continental otellerinin kapıcıları beş dakika içinde bana bilgi verecek. Bir puro tüttürerek yayan gideceğiz oraya. Kısacası, gazeteden yüz metelik araba parası isteyeceğiz. İşte azizim, insan pratik oldu mu böyle davranır.”

Duroy sordu:

“Bu koşullarda muhabirlik yapmanın getirisi iyi olmalı?”

Gazeteci esrarlı bir şekilde cevap verdi:

“Evet, ama gizli reklamlar sayesinde hiçbir şeyin getirisi dedikodu sütunları kadar olamaz.”

Masadan kalkmış, Madeleine’e doğru caddeyi takip ediyorlardı. Saint-Potin aniden arkadaşına şöyle dedi:

“Eğer yapacak bir işiniz varsa, size ihtiyacım yok, bilesiniz.”

Duroy onun elini sıkarak çekip gitti.

Akşam yazması gereken makale aklına gelince huzursuz oluyordu, konu üzerinde düşünmeye başladı. Yürürken bir yandan zihninde fikirler, düşünceler, yargılar, anekdotlar biriktiriyordu, böylece Champs-Elysées Caddesi’nin sonuna kadar gitti, Paris bu sıcak günlerde boş olduğundan caddede dolaşan tek tük insan vardı.

Etoile zafer takının yanındaki bir şarap evinde akşam yemeğini yedikten sonra, yavaş yavaş yürüyerek evine geldi, çalışmak için masasının başına oturdu.

Ama büyük beyaz kâğıda baktığı anda kafasında toparladığı malzeme adına ne varsa hepsi uçup gitti, sanki beyni buharlaşmıştı. Anı parçalarını yakalamaya ve belirginleştirmeye çalışıyordu. Anılar, tekrar ele almaya çalıştıkça kendisinden uzaklaşıyor ya da karmakarışık bir biçimde zihnine hücum ediyordu; onları nasıl sunacağını, nasıl allayıp pullayacağını ve hangisinden başlayacağını bilmiyordu.

Bir saatlik çabadan ve devamı gelmeyen yarım cümlelerle karaladığı beş sayfadan sonra kendi kendine şöyle dedi: “Henüz mesleğe yeterince alışmış

değilim. Yeni bir ders daha almam lazım.” Aniden Madam Forestier’yle geçireceği bir başka sabah düşüncesi, bu samimi, içten, hoş ve uzun baş başa görüşme umudu arzuyla ürpermesine neden oldu. İşe koyulmaktan ve çabucak başarmaktan neredeyse korkarak, çabucak yattı.

Bu ziyaretin keyfini ertelemek ve yavaş yavaş çıkarmak için ertesi gün biraz geç kalktı.

Arkadaşının kapısını çaldığında saat onu geçiyordu.

Hizmetçi, “Beyefendi şu anda çalışıyor.” dedi.

Duroy, kocanın orada olabileceğini hiç düşünmemişti. Yine de, “Acil bir iş için geldiğimi söyleyin.” diye ısrar etti.

Beş dakikalık bir beklemenin ardından, son derece güzel bir sabah geçirdiği çalışma odasına alındı.

Kendisinin oturduğu yerde şimdi Forestier oturmuş, bir şeyler yazıyordu, üzerinde ropdöşambrı, ayaklarında terlikleri, kafasında küçük bir İngiliz takkesi vardı; karısı ise aynı beyaz sabahlığını giymiş, dirseklerini şömineye dayamış, ağzında bir sigarayla ona yazısını dikte ediyordu.

Eşikte duran Duroy, fısıltı halinde konuştu:

“Çok özür dilerim, rahatsız ediyor muyum?”

Arkadaşı kafasını çevirerek öfkeli bir yüzle homurdandı:

“Yine ne istiyorsun? Çabuk ol, telaşımız var.”

Apışıp kalan beriki kekeliyordu:

“Yok, önemli değil, özür dilerim.”

Ama Forestier sinirliydi:

“Hadi ama kahrolası! Zamanı boşa harcama; günaydın deme mutluluğu için kapıma dayanmadın değil mi!”

Bunun üzerine iyice altüst olan Duroy kararını verdi:

“Hayır... şu var ki yine makalemi yazmayı başaramadım... son seferinde bana karşı öyle... öyle nazik davrandın ki... davrandınız ki... ben de tekrar gelme cesareti buldum... umuyordum ki...”

Forestier onun sözünü kesti:

“Alay mı ediyorsun sen? İşini benim yapacağımı, senin de tek görevinin ay sonunda para almak olacağını mı düşünüyorsun? Hayır! İyi iş doğrusu!”

Genç kadın tek kelime etmeden sigarasını tüttürmeyi sürdürüyordu, yüzünde alaycı düşüncesini gizleyen sevimli bir maskeyi andırır, anlaşılmaz bir gülümseme vardı sürekli.

Kıpkırmızı kesilen Duroy, kekeleyip duruyordu: “Özür dilerim... Sanmıştım ki... düşünmüştüm ki...” Sonra aniden berrak bir sesle şöyle dedi:

“Sizden bin kere özür dilerim hanımefendi, dün bana yazdırdığınız son derece güzel yazı için en derin şükranlarımı sunuyorum.”

Sonra selam verdi; Charles’a, “Saat üçte gazetede olacağım.” diyerek çıktı.

Hızlı hızlı evine döndü, bir yandan da homurdanıyordu. “Bu seferkini kendim, tek başıma yazacağım, görsünler bakalım...”

Eve girer girmez, öfkenin tahrikiyle yazmaya koyuldu.

Tefrika roman ayrıntılarını, şaşırtıcı olayları, tumturaklı tasvirleri bir araya getirerek, astsubaylara has kalıplaşmış cümlelerle, kolejli tarzı bir beceriksizlikle, Madam Forestier’nin başladığı macerayı devam ettirdi. Bir saat içinde bir çılgınlık karmaşasını andıran yazıyı bitirmişti, güvenle La Vie Française’e götürdü.

İlk rastladığı Saint-Potin oldu, adam bir suç ortağı samimiyetiyle elini sıkarak sordu:

“Çinli ve Hinduyla konuşmamı okudunuz mu? Bayağı eğlenceli değil mi? Bütün Paris’i eğlendirdi. Oysa adamların burunlarının ucunu bile görmedim.”

Hiçbir şey okumamış olan Duroy hemen gazeteyi aldı, “Hindistan ve Çin” başlıklı uzun bir makaleye göz gezdirdi, muhabir de o sırada en ilginç bölümleri gösteriyor ve dikkatini çekiyordu.

Forestier, nefes nefese, telaşlı ve şaşkın bir halde çıkageldi:

“Ha, güzel, her ikinize de ihtiyacım var.”

Akşama kadar toplamaları gereken bir dizi siyasi haber istedi.

Duroy ona makalesini uzattı.

“İşte Cezayir konusunun devamı.”

“Çok iyi, ver, yazıyı patrona teslim edeceğim.”

Hepsi bu kadardı.

Saint-Potin yeni meslektaşını çekip götürdü, koridora çıktıklarında şöyle dedi:

“Vezneye gittiniz mi?”

“Hayır. Neden?”

“Neden mi? Ödeme yapmaları için. Her zaman aylığını peşin almalı insan. Yarın neler olacağını bilemeyiz.”

“Eh... bundan iyisi can sağlığı.”

“Sizi veznedarla tanıştıracağım. Hiç zorluk çıkarmayacaktır. Burada ödemeler düzgün yapılır.”

Duroy gidip iki yüz frankını ve buna ek olarak bir gün önceki makalesinin karşılığı olan yirmi sekiz frankı aldı; bu para demiryollarından aldığı maaşa eklenince, cebinde toplam üç yüz kırk frankı olmuştu.

Bugüne kadar eline hiç böyle bir para geçmemişti, kendini sonsuza kadar zengin hissetti.

Sonra Saint-Potin onu çene çalmak üzere dört beş rakip gazetenin bürosuna götürdü; toplamakla görevlendirildiği haberlerin diğerleri

tarafından çoktan ele geçirildiğini umuyor, ustalıklı konuşması ve çenebazlığı sayesinde haberleri onlardan sızdıracağını düşünüyordu.

Akşam olunca, yapacak hiç işi olmayan Duroy Folies-Bergère'e gitmeyi düşündü; cesaret göstererek, girişte kendini tanıttı:

"Adım Georges Duroy, La Vie Française'de yazarım. Geçen gün Mösyö Forestier'yle gelmiştim, kendisi bana giriş izni alacağını söylemişti. Fırsatı oldu mu bilmiyorum."

Bir kayıt defterini incelediler. Adı yoktu. Yine de çok nazik bir adam olan görevli şöyle dedi:

"Siz yine de girin beyefendi ve talebinizi müdür beye kendiniz iletin, kuşkusuz yerine getirecektir."

Duroy içeri girdi ve neredeyse aynı anda ilk akşam birlikte çıktığı Rachel'le karşılaştı.

Kadın onun yanına geldi:

"Merhaba canikom. İyi misin?"

"Çok iyiyim, ya sen?"

"Fena sayılmam. Geçen günden bu yana seni iki kere rüyamda gördüm, biliyor musun."

Gururu okşanan Duroy gülümsedi:

"Aman, aman! Bu neye alamet?"

"Hoşuma gittiğine alamet koca budala ve ne zaman istersen tekrar birlikte olabileceğimize."

"İstersen bugün olabilir."

"Evet, çok isterim."

"İyi de, bak şimdi..." Duroy, söyleyeceği şeyden biraz utanarak tereddüt ediyordu: "Cebimde tek metelik yok, kulüpten geliyorum, bütün param gitti."

Kadın, içgüdüsü ve erkeklerin üçkâğıtçılıklarıyla pazarlıklarına alışık olmanın getirdiği tecrübesiyle yalanın kokusunu almış, Duroy'nın gözlerinin ta içine bakıyordu.

"Dalgacı seni! Bu tavrın hiç de kibar değil."

Duroy'nın yüzünde sıkıntılı bir gülümseme belirdi:

"On frank kabul edersen, elimde kalan tüm para bu."

Kadın, bir hevesi kendine çok görmeyen kibar fahişenin çıkar gütmez tavrıyla mırıldandı:

"Nasıl istersen sevgilim, tek istediğim sensin."

Baştan çıkmış bir ifadeyle gözlerini genç adamın bıyıklarına doğru kaldırdı ve koluna girerek tutkuyla ona yaslandı:

"Önce gidip bir nar şurubu içelim. Sonra birlikte şöyle bir dolaşırız. Benim canım Opéra'ya gitmek istiyor, öylesine, seni göstermek için. Erkenden de eve döneriz, değil mi?"

Duroy, kadının evinde geç bir saatte uyudu. Oradan çıktığında sabah olmuştu, hemen aklına bir La Vie Française almak geldi. Heyecanla gazeteyi açtı, makalesi yoktu; kaldırımda dikilirken, kaygılı bir biçimde gazete sütunlarını gözden geçiriyor, aradığını bulmayı umuyordu.

Kalbinin üzerinde bir ağırlık baskı yapmaktaydı, çünkü bir aşk gecesi yorgunluğunun ardından, bitkinliğinin üzerine gelen bu aksilik bir felaket etkisi yaratmıştı.

Evine çıktı ve giysileriyle yatağa uzanıp uyudu.

Birkaç saat sonra yazı işlerine giderek, Mösyö Walter'in yanına çıktı:

"Bu sabah Cezayir üzerine olan ikinci makalemi gazetede göremeyince çok şaşırdım beyefendi."

Müdür kafasını kaldırıp sert bir sesle şöyle dedi:

"Makalenizi arkadaşınız Forestier'ye vererek okumasını rica ettim; yazıyı tatmin edici bulmadı, tekrar yazılması gerekecek."

Öfke içindeki Duroy, tek kelime söylemeden çıktı ve kaba bir tavırla arkadaşının odasına girdi:

“Neden bu sabah makalemi yayımlatmadın?”

Gazeteci, sırtını koltuğa yaslamış, ayakları masasının üzerinde, başlanmış bir makaleyi topuklarıyla lekeleyerek sigara içiyordu. Bir çukurun dibinden konuşuyormuş gibi gelen uzak ve sıkkın bir sesle, sakin sakin şöyle dedi:

“Patron kötü buldu ve tekrar kaleme alman için geri vermemi söyledi. Al işte, şurda.”

Bir kâğıt ağırlığı altında açık duran kâğıtları işaret ediyordu parmağıyla.

Şaşırıp kalan Duroy söyleyecek bir şey bulamadı, yazısını cebine koyarken, Forestier sözünü sürdürdü:

“Bugün önce emniyet müdürlüğüne gideceksin...”

Bir dizi iş koşturmacası ve toplanacak haber konusunda gerekli açıklamaları yaptı. Duroy, aradığı iğneli sözü bir türlü bulamayarak odadan çıktı.

Makalesini ertesi gün tekrar getirdi. Yazı kendisine tekrar iade edildi. Üçüncü kere yazdığı yazı da reddedilince çok hızlı gittiğini ve bu yolda ona bir tek Forestier’nin yardım edebileceğini anladı.

Öyle gerektiği için esnek ve kurnaz davranmaya, daha iyisi eline geçene kadar muhabirlik mesleğini canla başla sürdürmeye karar vererek Bir Askerin Afrika Anıları’ndan bir daha söz etmedi.

Tiyatro ve siyaset kulislerini, devlet adamlarının, milletvekillerinin koridor ve bekleme odalarını, önemli hükümet görevlilerini, uyuklayan mübaşirlerin asık suratlarını tanıdı.

Bakanlar, kapıcılar, generaller, polis memurları, prensler, pezevenkler, kibar fahişeler, büyükelçiler, piskoposlar, muhabbet tellalları, geçmişi karanlık zenginler, sosyete mensupları, hırsızlar, arabacılar, kafe garsonları ve daha başka birçok insanla sürekli ilişki kurdu; içten bir yakınlık kurmadan her gün, her saat göre göre, mesleğini ilgilendiren konularda konuşa konuşa, itibar farkı gözetmeyerek, hepsini aynı ölçütle

değerlendirek, aynı gözle yargılayarak, bu insanların çıkar güden ve ilgisiz arkadaşı haline geldi. Kendisini, üst üste bütün şaraplardan tadan ve çok geçmeden Château-Margaux'yu Argenteuil'den ayıramayacak hale gelen birine benzetiyordu.

Kısa zamanda, topladığı haberlerden emin, kurnaz, eline çabuk, cin gibi, parlak bir muhabir haline geldi; Walter Baba'nın dediği gibi, gazete için yazarlıkta ustalaşmış gerçek bir değerdi artık.

Yine de tüm geliri satır başına on santim ve sabit aylık olarak da iki yüz franktan ibaret olduğundan, bulvar hayatı, kafe ve lokantalar da pahalıya patladığından, elinde tek metelik kalmıyor, sefaletine üzülüyordu.

Bazı meslektaşlarını cebi parayla dolu görerek, kavranması gereken bir hüner bu diye düşünüyor ve bu rahatlığı sağlamak için hangi gizli yöntemleri kullanabileceklerini aklı almıyordu. Kıskançlıkla, bilinmedik ve şüpheli yöntemlerden, sunulan hizmetlerden, kabul edilmiş ve rıza gösterilmiş bir kaçakçılıktan kuşkulanıyordu. Bu durumda, bu esrara nüfuz etmesi, gizli ortaklığa dahil olması, bu nimeti onsuz paylaşan arkadaşlarına kendisini benimsetmesi gerekiyordu.

Akşamları geçip giden trenlere pencereden bakarken, kullanabileceği yöntemler üzerinde hayal kuruyordu.

V

İki ay gelip geçmişti; Eylül yaklaşıyordu, Duroy'nın ummuş olduğu hızlı zenginlik artık ona çok uzak bir gelecek gibi görünüyordu. Özellikle de konumunun manevi yetersizliği onu endişelendiriyor, saygınlık ve paranın elde edildiği yüksek mevkilere hangi yolla tırmanabileceğini bilemiyordu. Kendisini bu sıradan muhabirlik mesleği içinde hapsolmuş, hiç çıkamayacak gibi kısılı kalmış hissediyordu. Onu takdir ediyorlar, ama mevkiine göre değer veriyorlardı. Kendisine onca hizmette bulunduğu Forestier bile onu artık yemeklere çağırmıyor, bir arkadaş gibi sen diye hitap etse de her konuda bir astı gibi davranıyordu.

Şurası gerçek ki arada sırada bir fırsat yakalayan Duroy, küçük bir makale kaleme alıyor ve Cezayir üstüne yazdığı ikinci makalede kendisinde eksik olan kalem esnekliği ve sezme yeteneğini haberleri sayesinde kazandığından, günlük haberlerinin reddedildiğini görme gibi bir tehlikeyle hiç karşılaşmıyordu. Ama bununla keyfince bir makale yazmak ya da siyasi meseleleri söz sahibi biri gibi ele almak arasında, Bois caddelerinde bir arabacı olarak araba kullanmakla bir efendi olarak kullanmak arasındaki kadar fark vardı. Özellikle onurunu kıran şeyse, kibar dünyanın kapılarının kendisine kapalı olduğunu hissetmek, insanların ona eşitleriymiş gibi davrandığı ilişkiler kuramamak, tanınmış birçok aktrisin bazen onu ilgili bir içtenlikle karşılamış olmasına rağmen kadınların özel dünyasına girememekti.

Öte yandan, kibar olsun, gezgin oyuncu olsun, bütün kadınların kendisine karşı özel bir çekim, ani bir sempati hissettiğini tecrübelerinden biliyor ve geleceğini bağlayabileceği kadınlarla tanışamadığı için köstek vurulmuş bir at sabırsızlığı duyuyordu.

Madam Forestier'yi ziyaret etmeyi sık sık düşünmüştü; ama son karşılaşmalarının anısı onu durduruyor, onurunu kırıyor, üstelik de kocası tarafından davet edilmeyi bekliyordu. Bunun üzerine aklına Madam de Marelle geldi, kendisini görmeye gelmesini rica etmiş olduğunu hatırlayınca, yapacak hiçbir işinin olmadığı bir öğleden sonra kadının evine gitti.

“Her zaman üçe kadar evde olurum.” demişti Madam de Marelle.

Saat iki buçukta kadının kapısını çaldı.

Verneuil Sokağı’nda, dördüncü katta oturuyordu.

Zilin sesine gelen bir hizmetçi kapıyı açtı, saçları dağılmış, ufak tefek biriydi bu, bir yandan başlığını bağlarken cevap verdi:

“Evet, hanımefendi evde, ama yataktan kalktı mı bilmiyorum.”

Salonun kapalı olmayan kapısını itti.

Duroy içeri girdi. Oda oldukça geniş, az mobilyalıydı, ihmal edilmiş bir görünüşü vardı. Solmuş ve eskimiş koltuklar duvar boyunca dizilmişti, belli ki hizmetçi kendince bir düzen vermişti odaya, çünkü evini seven bir kadının özenli elinin değdiğini gösterir hiçbir şey yoktu. Nehir üstünde bir sandalı, denizde bir gemiyi, ovada bir değirmeni ve ormanda bir oduncuyu gösteren dört acınacak tablo, odadaki dört duvarın her birinin ortasında, eşit olmayan iplerin ucunda sarkıyordu, dördü de çarpık asılmıştı. İlgisiz bir kadının ihmalkâr bakışları önünde uzun zamandır böyle eğik durduklarını tahmin edebiliyordu insan.

Duroy oturup bekledi. Uzun süre bekledi. Sonra bir kapı açıldı ve Madam de Marelle koşarak içeri girdi; üzerinde, altın sarısı manzaralar, mavi çiçekler ve beyaz kuşlar işlenmiş pembe ipekliden japone bir sabahlık vardı.

“Düşünün ki hâlâ yatıyordum.” diye bağırdı. “Beni görmeye gelmeniz ne kadar nazik bir davranış! Beni unuttuğunuzu sanıyordum.”

Sevinçle iki elini birden erkeğe uzattı, dairenin sıradan görünümü sayesinde kendini rahat hisseden Duroy, kadının ellerini tuttu ve Norbert de Varenne’den gördüğü gibi bir elini öptü.

Madam de Marelle ondan oturmasını rica etti; sonra erkeği tepeden tırnağa inceleyerek şöyle dedi: “Nasıl da değişmişsiniz! Bir tarz kazanmışsınız. Paris size iyi geliyor. Hadi bana havadislerden söz edin.”

Eskiden beri tanışıyorlarmış gibi hemen çene çalmaya başladılar; aralarında hemen bir yakınlık doğduğunu, aynı karakterde ve aynı soyda iki insanı beş dakikada dost kılan o karşılıklı güven, samimiyet ve sevgi akımının oluştuğunu hissediyorlardı.

Genç kadın birdenbire sözünü yarıda keserek, şaşkınlık içinde şöyle dedi:

“Ne tuhaf, sizinle nasıl da anlaşıyorum. Sanki sizi on yıldır tanır gibiyim. Kuşkusuz iyi arkadaş olacağız. İster misiniz?”

Duroy, daha fazlasını ifade eden bir gülümsemeyle, “Elbette.” dedi.

Parlak ve yumuşacık sabahlığının içinde kadını son derece çekici buluyordu, beyaz sabahlığı içindeki diğerinden daha az zarif, daha az sokulgan olsa da, daha iç gıcıklayıcı, daha teklifsizdi.

Aynı anda kendine çeken ve durduran, hem “Hoşuma gidiyorsunuz” hem “Dikkat edin” der gibi görünen, gerçek anlamı hiçbir zaman anlaşılamayan sabit ve zarif gülümsemesiyle Madam Forestier’yi yanında hissettiğinde, daha çok onun ayaklarına kapanma ya da bluzunun ince dantellerini öpme ve memelerinin arasından yükselecek olan sıcak ve mis kokulu havayı ağır ağır içine çekme arzusu duyuyordu. Madam de Marelle’in yanındaysa, daha hoyrat, daha belirgin bir arzuya, hafif ipeklinin kabarık hatları karşısında avuçlarını karıncalandıran bir arzuya kapılıyordu.

Madam de Marelle, alışkanlık edindiği üzere her cümlesine pratik zekâsını katarak durmadan konuşuyordu; bir işçinin diğerlerini şaşırtarak, zor diye bilinen bir işin üstesinden gelmek için gerekli ustalığı edinmesi gibi bir şeydi bu. Duroy onu dinlerken şöyle düşünüyordu. “Bunları akılda tutmanın faydası var. Onu gündelik olaylar üzerinde konuşturarak, Paris’e has çok güzel yazılar yazabilir insan.”

Madam de Marelle’in girdiği kapıya hafifçe, çok hafifçe vuruldu, genç kadın seslendi: “Girebilirsin minnoşum.” Küçük kız içeri girerek, dosdoğru Duroy’nın yanına gidip elini uzattı.

Şaşırıp kalan annesi mırıldandı. “Kalbini fethetmişsiniz. Onu tanıyamıyorum.” Genç adam çocuğu öperek yanına oturttu ve ciddi bir tavırla, görüşmedikleri zaman içinde neler yaptığı üzerine nazik sorular sordu. Küçük kız büyük insanlara has ciddi havası içinde, tatlı ve ince sesiyle cevaplar veriyordu.

Duvar saati üçü vurdu. Gazeteci ayağa kalktı.

“Sık sık gelin,” dedi Madam de Marelle, “bugünkü gibi çene çalarız, beni her zaman sevindirirsiniz. Peki ama neden artık Forestierlerde görmüyoruz

sizi?”

“Bir nedeni yok. Çok meşgulüm. Umarım yakında bir gün orada görüşürüz.”

Nedenini bilmeden yüreği umutla dolu olarak evden çıktı.

Bu ziyaretten Forestier’ye söz etmedi.

Ama sonraki günler ziyaretin anısını hep korudu, anıdan da öte, bu kadının gerçekdışı ve sürekli mevcudiyetine dair bir tür histi bu. Ondan bir şeyler almış gibi hissediyordu, vücudunun görüntüsü gözlerinde, manevi varlığının tadı yüreğinde kalmıştı. Bir insanın yanında geçirilen harika saatlerden sonra bazen olduğu gibi, kadının görüntüsü aklından gitmiyordu. İnsan böyle durumlarda, esrarlı olduğu için tuhaf, özel, anlaşılmaz, altüst edici ve aynı zamanda nefis bir sahiplenilmeye maruz kalır sanki.

Birkaç gün sonra ikinci bir ziyarette daha bulundu.

Hizmetçi onu salona aldı, çok geçmeden Laurine yanına geldi. Sadece elini değil, alnını da genç adama uzatarak şöyle dedi:

“Annem kendisini beklemenizi rica ediyor. Bir on beş dakika kadar... üzerini değiştirmedi de henüz. Size ben arkadaşlık edeceğim.”

Küçük kızın bu resmi tavırları Duroy’yı eğlendiriyordu, ona şöyle cevap verdi: “Elbette küçük hanım, sizinle on beş dakika geçirmek beni memnun edecek; ama sizi uyarıyorum, ben hiç de ciddi biri değilim, gün boyu oyun oynarım, size elim sende oynamayı teklif ediyorum.”

Küçük kız heyecanlandı, ardından, kendisini rahatsız eden, aynı zamanda da şaşırtan bir fikir karşısında bir kadının yapacağı gibi gülümsedi ve şöyle mırıldandı:

“Apartman dairelerinde oyun oynanmaz.”

“Benim için fark etmez,” dedi Duroy, “her yerde oynarım. Hadi yakalayın beni.”

Kızı kendisini kovalamaya kışkırtarak masanın etrafında dönmeye başladı, kız ise dudaklarında nazik ama küçümseyici bir gülümsemeyle

onun ardından seğirtiyor, bazen yakalamak için elini uzatıyor, ama kendini salıp işi koşmaya kadar vardırmıyordu.

Duroy duruyor, eğiliyor, kız çekingen küçük adımlarla kendisine yaklaştığında kapana kısılmış bir iblis gibi havaya sıçrıyor, sonra bir adımda salonun öbür ucuna zıplıyordu. Küçük kız bunu komik buluyor, sonunda gülmeye başlıyor ve coşarak Duroy'nın peşi sıra koşturuyordu; onu yakaladığını sandığı zaman ise neşeli ve ürkek hafif çığlıklar atıyordu. Duroy sandalyelerin yerlerini değiştiriyor, engeller oluşturuyor, kızı bir dakika boyunca aynı sandalyenin etrafında dört dönmeye zorluyor, sonra o sandalyeden başka bir sandalyeye geçiyordu. Laurine artık, bu yeni oyunun keyfine kendini tam anlamıyla kaptırmış, koşturup duruyordu, yüzü pespembe kesilmiş vaziyette, arkadaşının her kaçışında, her hilesinde, her çalımında mutlu çocuklara has büyük bir coşkuyla ona doğru atılıyordu.

Kız onu yakaladığını düşünürken, aniden Duroy kızı kollarına aldı ve havaya kaldırarak şöyle bağırdı. “Elim sende!”

Neşe içindeki küçük kız kurtulmak için bacaklarını sallıyor, canı gönülden gülüyordu.

Madam de Marelle içeri girdi ve şaşkınlık içinde şöyle dedi:

“Aaa! Laurine... Laurine oynuyor... Siz bir büyücüsünüz beyefendi.”

Duroy küçük kızı yere indirdi, annesinin elini öptü, çocuk aralarında olmak üzere oturdular. Konuşmak istiyorlardı, ama genellikle son derece sessiz olan Laurine keyifle konuşup duruyordu, onu odasına yollamak zorunda kaldılar.

Küçük kız hiç karşı koymadan söz dinledi, ama gözlerinde yaşlar vardı.

Yalnız kalır kalmaz Madam de Marelle sesini alçalttı:

“Haberiniz yok, büyük bir planım var ve bu iş için sizi düşündüm. Mesele şu: Her hafta Forestierlerde yemek yediğim için zaman zaman ben de onları bir lokantaya davet ediyorum. İnsanları evimde ağırlamayı sevmiyorum, durumum buna uygun değil, üstelik ev ve mutfak konuları bana çok uzak, hem de çok. Kuralsız yaşamaktan hoşlanıyorum ben. Dolayısıyla arada sırada onları lokantada ağırlıyorum, ama üç kişi olmak keyifli olmuyor, benim kendi tanıdıklarım da onlarla pek uyuşmuyor. Kurallara pek de

uygun bir davet olmadığını belirtmek için söylüyorum bunu. Anlıyorsunuz değil mi, cumartesi akşamı saat yedi buçukta Riche kafesinde bize katılmanızı rica ediyorum. Orayı biliyor musunuz?"

Duroy memnuniyetle kabul etti. Madam de Marelle sözünü sürdürdü:

"Yalnızca dördümüz olacağız, gerçek bir dörtlü parti. Buna alışık olmayan biz kadınlar için çok eğlenceli oluyor."

Belini, kalçalarını, göğüslerini, kollarını tahrik edici ve cazip bir biçimde ortaya çıkaran koyu kestane rengi bir elbise vardı üzerinde; Duroy bu özenli ve kibar şıklık ile kadının yaşadığı evle ilgili görünür umursamazlığı arasındaki zıtlık karşısında belirsiz bir şaşkınlık, sebebini tam olarak kavrayamadığı bir rahatsızlık hissediyordu.

Vücudunu örten, tenini sıkıca ve doğrudan doğruya saran her şey zarif ve incelikliydi, ama çevresinde yer alan hiçbir şeyin Duroy için önemi yoktu.

Geçen seferki gibi, duyularının yarattığı bir tür halüsinasyon içinde, kadının mevcudiyetinin hep sürdüğü hissiyle oradan ayrıldı. Yemeğe gideceği günü giderek artan bir sabırsızlıkla bekledi.

İmkânları satın almaya hâlâ elvermediğinden ikinci kez siyah bir takım kiraladı ve randevuya saatinden birkaç dakika önce, ilk gelen o oldu.

Duroy'yı lokantanın ikinci katına çıkardılar ve duvarları kırmızı kumaşla kaplanmış, tek penceresi bulvara bakan küçük bir salona soktular.

Dört sofra takımının bulunduğu kare bir masanın üzerinde, neredeyse cilalanmış denecek kadar parlak, beyaz bir örtü seriliydi; bardaklar, gümüş çatal bıçaklar, mangal, uzun şamdanlara yerleştirilmiş on iki mumun alevinde neşeyle parlıyordu.

Dışarıda, özel bölmelerin parlak ışığıyla aydınlanmış bir ağacın yaprakları açık yeşil geniş bir leke oluşturuyordu.

Duroy, duvarın kaplandığı kumaş gibi kırmızı, çok alçak bir kanepeye oturdu, altında çöken yorgun yaylar, ona bir çukura düşüyormuş hissi verdi. Bu geniş binanın bütününde belirsiz bir uğultu vardı; birbirine çarpan kap kacak, çatal bıçak seslerinden, garsonların koridorlardaki halının hafiflettiği hızlı ayak seslerinden, bir anlığına açılan ve yemek yiyen insanların

bulunduğu tüm bu daracık salonlardan gelen sesleri dışarıya veren kapıların gürültüsünden oluşan, büyük lokantalara has bir uğultuydu bu. Forestier içeri girerek, La Vie Française'in bürolarında asla göstermediği biçimde, içten bir yakınlıkla Duroy'nın elini sıktı.

"İki hanım birlikte gelecekler," dedi, "bu yemek davetleri çok nazik bir davranış."

Ardından masaya baktı, bir kandilin fitilini tamamen söndürttü, hava cereyanı yüzünden pencerenin bir kanadını kapattı, kendine iyice korunmalı bir yer seçerek şöyle dedi: "Çok dikkat etmem lazım; bir aydır daha iyiydim, birkaç gündür yeniden şifayı kaptım. Salı günü tiyatrodan çıktığımda üşütmüş olmalıyım."

Kapı açıldı, peşlerinde şef garson olmak üzere iki genç kadın göründü; çevredekilerin ve rastlantıların şaibeli olduğu bu tür yerlerde takındıkları o çok hoş esrarlı hava içinde, tüllerin ardına gizlenmiş, sakınımlıydılar.

Duroy Madam Forestier'ye selam verdiğinde, kadın kendisini görmeye gelmediği için ona iyice bir sitem etti; sonra yüzünde bir gülümsemeyle hanım arkadaşına bakarak ekledi:

"Gerçek şu ki Madam de Marelle'i bana tercih ediyorsunuz, ona ayıracak vakti pekâlâ buluyorsunuz."

Sonra masaya oturdular, şef garson şarap listesini Forestier'ye uzatınca Madam de Marelle hemen araya girdi:

"Beylere ne istiyorlarsa verin, bize ise soğutulmuş şampanya getirin, en iyisinden olsun, tatlı şampanya mesela, başka hiçbir içki istemem."

Adam çıktığında, coşkuyla gülerek şöyle dedi:

"Bu akşam sarhoş olmak istiyorum, felekten bir gece çalacağız, gerçek anlamda dağıtacağız."

Duymamış gibi görünen Forestier sordu:

"Pencereyi kapamamın sizce bir sakıncası var mı? Birkaç gündür göğsüm biraz kötü."

"Hayır, hiçbir sakıncası yok."

Bunun üzerine Forestier gidip aralık kalan kanadı itti ve yatışmış, rahatlamış bir yüz ifadesiyle tekrar yerine oturdu.

Karısı hiç konuşmuyor, dalgın görünüyordu; yüzünü masaya eğmiş, bardaklara gülümsüyordu, asla tutmamak üzere vaatte bulunur gibi görünen o anlaşılmaz gülümsemelerden biriydi bu.

Masaya küçük ve etli Ostende istiridyeleri geldi, deniz kabuklarına konmuş küçük kulaklara benziyor, tuzlu şekerlemeler gibi damakla dil arasında eriyorlardı.

Çorbanın ardından genç kız teni gibi pembe bir alabalık servis edildi, davetliler sohbete koyuldu.

Önce etrafta dolaşan bir dedikodudan söz edildi, özel bir bölmede yabancı bir prensle yemek yiyen ve kocasının bir dostu tarafından görülen kibar dünyadan bir kadının hikâyesiydi bu.

Forestier maceraya çok gülüyordu; iki kadınsa, münasebetsiz gevezenin, bir hödük ve kalleş olduğunu söylüyorlardı. Duroy da onlar gibi düşünüyordu ve yüksek sesle, ister aktörü olsun, ister sırdaşı ya da sadece şahidi, bir erkeğin böyle meselelerde bir mezar sessizliğini koruması gerektiğini söyledi. Ardından ekledi:

“Birbirimizin ağzı sıkılığına tam anlamıyla güvenebilseydik, dünya güzelliklerle dolu olurdu. Kadınları çoğunlukla durduran şey, sırlarının açığa çıkmasından korkmaları.”

Sonra gülümseyerek devam etti:

“Hadi ama, doğru değil mi? Kısa ve küçük bir mutluluğu acılı gözyaşları ve çaresi bulunmaz bir skandalla ödeyeceklerinden korkmasalar, hangisi anlık bir arzuya, bir saatlik ani ve güçlü bir hevese, bir aşk fantezisine kapılıp gitmez ki?”

Bir davayı, kendi davasını savunur gibi bulaşıcı bir inançla konuşuyordu, sanki şöyle der gibiydi: “Benimle böyle tehlikelerden korkmaya gerek yok. Deneyin de görün.”

Kadınlar onu hayranlıkla izliyor, bakışlarıyla onaylıyor, onun güzel ve doğru konuştuğunu düşünüyordu; dostane sessizlikleri, sırrın açığa

çıkmayacağından emin olsalar katı Paris ahlaklarının uzun süre direnemeyeceğini itiraf etmekteydi.

Kanepeye neredeyse uzanmış, bir bacağını altına almış ve giysisini kirletmemek için peçetesini yeleğine sokmuş olan Forestier, şüphecilere has ikna olmuş bir gülüşle aniden şöyle dedi:

“Doğru yahu, insan sessiz kalınacağından emin olsa gözünü karartır. Vay anasını be! Zavallı kocalar.”

Ve aşktan konuşmaya başladılar. Duroy, sonsuz olarak görmese de, bir bağ, sıcak bir dostluk, bir güven yarattığı için aşkın uzun süreli olduğunu düşünüyordu. Nefislerin birleşmesi kalplerin birleşmesine bir mühürdü sadece. Ama neredeyse her zaman ayrılıkları getiren hırpalayıcı kıskançlıklar, abartılı üzüntüler, kavgalar, acılar onda tiksinti uyandırıyordu.

Sustuğu zaman Madam de Marelle göğüs geçirdi:

“Evet, hayattaki tek güzel şey ve biz onu imkânsız isteklerle bozuyoruz genellikle.”

Bir bıçakla oynayan Madam Forestier ekledi:

“Evet... evet... sevilmek güzel şey...”

Hayallerini daha da öteye taşır, dile getirmeye cesaret edemediği şeyleri düşünür gibiydi.

İlk yemek henüz gelmediğinden, ara sıra bir yudum şampanya içip, yuvarlak küçük ekmeklerden kopardıkları kabuk parçalarıyla çöpleniyorlardı. Aşk düşüncesi yavaş ve istilacı bir biçimde içlerine nüfuz ediyor, damla damla boğazlarından inen açık renkli şarabın kanlarını kızıştırıp zihinlerini bulandırması gibi, giderek ruhlarını coşturuyordu.

Kalın bir kuşkonmaz sapı tabakasının üzerine yatırılmış, yumuşacık, hafif kuzu pirzolaları geldi masaya.

“Vay anasını, ne de lezzetli!” diye haykırdı Forestier. Nefis etin ve yağ gibi ağızda kayan sebzenin tadına vara vara, yavaşça yiyorlardı.

Duroy tekrar söze girdi:

“Ben bir kadını sevdiğim zaman, çevresindeki her şey yeryüzünden silinir.”

Bunu inanarak söylüyor, tadını çıkardığı bu sofra keyfini düşünüp coşuyordu.

Madam Forestier, etliye sütlüye karışmaz havasıyla mırıldandı:

“Biri, ‘Beni seviyor musunuz?’ diye sorup da diğeri, ‘Evet, seni seviyorum.’ dediğinde birleşen ellerin ilk baskısıyla kıyaslanabilecek mutluluk yoktur.”

Yeni bir kadeh şampanyayı bir dikişte bitiren Madam de Marelle, bardağını masaya koyarak neşeyle konuştu:

“Ben daha az platoniğim.”

Hepsi, gözleri ışıl ışıl, bu sözü onaylayarak kıs kıs gülmeye başladı.

Forestier kanepeye uzandı, kollarını açarak yastıklara dayandı ve ciddi bir sesle şöyle dedi:

“Bu açıksözlülük sizi onurlandırıyor ve pratik bir kadın olduğunuzu kanıtlıyor. Ama size sorabilir miyiz, Mösyö de Marelle ne düşünüyor bu konuda?”

Kadın sınırsız, bitmek bilmez bir küçümsemeyle yavaşça omuz silkti, ardından açık seçik bir sesle konuştu:

“Mösyö de Marelle’in bu konuda bir fikri yok. O olsa olsa... çekimserdir.”

Ve sohbet sevgi üzerine yüksek teorilerden inerek kibar çapkınlıkların çiçekli bahçesine daldı.

İncelikli imaların, eteklerin kaldırılışı gibi kelimelerle kaldırılan peçelerin zamanıydı şimdi; dil oyunlarının, ustalıklı ve gizlenmiş gözü pekliklerin, her türden edepsiz ikiyüzlülüklerin; örtülü ifadelerle çıplak imgeler sergileyen, dile getirilemeyen her şeyin hızlı görüntüsünü gözler önüne ve zihinlere getiren, kibar dünya insanları için bir tür incelikli ve gizemli aşka, bir kucaklaşma gibi eşzamanlı, altüst edici ve kösnül hatıralar aracılığıyla bir tür erdemsiz düşünce alışverişine fırsat tanıyan cümlelerin; kucaklaşmada gizli, utanç verici ve arzulanan ne varsa onların zamanıydı.

Masaya kızarmış et, yanında bıldırcınlar bulunan keklik palazları, ardından bezelye, bir güveç karaciğer ezmesi ve yanında da çukur, kocaman bir kâseyi yeşil yosunlar gibi dolduran, yaprakları danteli andırır bir salata geldi. Tüm bunları tadına varmadan, düşünmeden, kafaları sadece konuştuklarıyla meşgul, bir aşk denizine dalmış vaziyette yediler.

Şimdi iki kadın, daha serbest konuşmaya başlamıştı; Madam de Marelle bir kışkırtmaya benzeyen doğal bir gözü peklikle, Madam Forestier ise hoş bir temkinlilikle, ağzından çıkan cesur cümleleri yumuşatır görünürken vurgulayan, sesinde, gülümsemesinde, tüm tavrında belli bir edeple konuşuyordu.

Yastıklara tamamen kaykılan Forestier, durmadan gülüyor, yiyip içiyordu, ara sıra o kadar cesur ya da o kadar açık saçık bir laf ediyordu ki bu tarzı yüzünden ve âdet yerini bulsun diye şaşkınlığa düşen kadınlar iki üç saniye boyunca utanmış gibi yapıyorlardı. Çok kaba kaçacak derecede açık saçık bir söz ettiğinde şöyle ekliyordu:

“Hadi iyisiniz çocuklar. Böyle devam ederseniz, sonunda delice şeyler yapacaksınız.”

Tatlı, ardından da kahve geldi; likörler, uyarılmış zihinlere daha ağır ve daha hararetli bir huzursuzluk akıttı.

Masaya otururken haber verdiği gibi, Madam de Marelle sarhoştu ve konuklarını eğlendirmek için sarhoşluğunu iyice abartan bir kadına has neşeli ve çenebaz bir sevimlilikle bunu kabul ediyordu.

Madam Forestier, belki de temkinli davranmak adına susuyordu şimdi; Duroy ise, kendisini tehlikeye atmamak için ustalıklı bir sakınım içindeydi.

Sigara yaktılar, Forestier birdenbire öksürmeye başladı.

Boğazını paralayan şiddetli bir öksürük nöbetiydi bu, yüzü kıpkırmızı, alnı ter içinde, öksürüğünü peçetesiyle boğmaya çalışıyordu. Nöbet yatıştığında öfkeli bir tavırla homurdandı: “Bu eğlenceler bana hiç iyi gelmiyor, saçmalık bu.” Zihnini meşgul eden hastalık dehşetiyle bütün keyfi kaçmıştı.

“Eve dönelim.” dedi.

Madam de Marelle garsonu çağırıp hesabı istedi. Hesap neredeyse anında geldi. Hesabı okumaya çalıştı, ama rakamlar gözünün önünde dans ediyordu, kâğıdı Duroy'ya uzattı: "Alın, benim adıma ödeyin, hiçbir şey görmüyorum, çok sarhoşum."

Aynı anda para kesesini de erkeğin eline attı.

Hesap yüz otuz frank tutmuştu. Duroy pusulayı gözden geçirip kontrol etti, sonra iki banknot verdi, paranın üstü geldiğinde alçak sesle sordu: "Garsonlara ne kadar bırakmak lazım?"

"Ne kadar isterseniz, bilmiyorum."

Duroy tabağa beş frank koydu, sonra para kesesini genç kadına verirken şöyle dedi:

"Size evinize kadar eşlik etmemi ister misiniz?"

"Elbette isterim. Evimin yolunu bulabilecek durumda değilim."

Forestierlerle tokalaştılar ve Duroy, yola koyulmuş bir kupa arabasında kendini Madam de Marelle'le baş başa buldu.

Kadının bedenini yanı başında, çok yakınında hissediyor, kaldırımlardaki gaz lambalarının aniden bir anlığına aydınlattığı bu kara kutuda birlikte kapalı kaldıkları duygusuna kapılıyordu. Giysisinin üstünden kadının omzunun sıcaklığını hissediyor, söyleyecek hiç, ama hiçbir şey bulamıyor, onu kollarına almak için dayanılmaz bir istek duyuyordu.

"Cesur davransam ne yapar?" diye düşünüyordu. Yemek sırasında fısıldanan tüm açık saçık sözleri hatırlamak onu yüreklendiriyor, ama bir yandan da rezalet çıkacağı korkusu elini kolunu bağlıyordu.

Kadın ise kendi köşesinde büzülmüş, kıpırtısızca duruyor ve hiçbir şey söylemiyordu. Bir ışık huzmesinin arabanın içine sızdığı her seferinde gözlerinin parladığını görmese, Duroy kadının uyuduğunu düşünebilirdi.

"Ne düşünüyordu?" Duroy hiç konuşmaması gerektiğini hissediyordu, sessizliği bozacak bir kelime, tek bir kelime şansını yok ederdi, ama cesareti, ani ve hoyrat bir atılımda bulunma cesareti yoktu.

Birdenbire onun ayağının kımıldadığını hissetti. Kadın bir hareket yapmıştı, sert, sinirli, sabırsızlık ya da belki çağrı ifade eden bir hareketti bu. Neredeyse hissedilmez olan bu hareket, tepeden tırnağa tüm bedeninde büyük bir ürpertinin dolaşmasına yol açtı; hızla dönerek kadının üstüne atıldı, dudaklarıyla ağzını, elleriyle çıplak tenini aradı.

Madam de Marelle hafif bir çığlık attı, doğrulmak, mücadele etmek, onu itmek istedi, sonra daha uzun süre direnecek gücü yokmuşçasına boyun eğdi.

Ama araba çok geçmeden kadının oturduğu evin önünde durunca şaşırıp kalan Duroy ona teşekkür etmek, minnettarlık dolu sevgisini dile getirmek için gerekli tutkulu sözleri bir türlü bulamadı. Bu arada Madam de Marelle yerinden kalkmıyor, olup bitenlerden sersemlemiş vaziyette hiç kımıldamıyordu. Arabacının bir şeylerden şüpheleneceğinden korkan Duroy arabadan önce inerek genç kadına elini uzattı.

Nihayet Madam de Marelle tek kelime etmeden sendeleyerek arabadan çıktı. Duroy zili çaldı, kapı açılınca, titreyerek, “Sizi tekrar ne zaman göreceğim?” diye sordu.

Kadın öyle alçak sesle mırıldandı ki Duroy zar zor duydu: “Yarın bana öğle yemeğine gelin.” Ve bir top kadar gürültü çıkaran ağır kapı kanadını iterek holün karanlığında gözden kayboldu.

Duroy arabacıya yüz metelik verdi ve yüreği sevinçle dolup taşarak, muzaffer, hızlı adımlarla dümdüz yürüdü.

Nihayet bir kadını, evli bir kadını ayartmıştı! Kibar çevreden, gerçek kibar çevreden, Paris sosyetesinden bir kadını! Nasıl da kolay ve beklenmedik bir biçimde olup bitmişti her şey!

O zamana kadar, bunca arzulanan bu kadınlara yanaşmak ve onların gönlünü fethetmek için bitmez tükenmez bir ilgi, sonsuz bekleyişler, ustalıklı iltifatlarla sarıp sarmalamalar, aşk sözleri, ah vah etmeler ve hediyeler gerektiğini düşünmüştü. Oysaki işte, birdenbire, en ufak girişimde, ilk rastladığı kadın ona teslim oluyordu, hem de öyle çabuk teslim olmuştu ki Duroy hayretler içindeydi.

“Sarhoştu,” diye düşündü, “yarın başka havadan çalacak. Beni hayal kırıklığı bekleyecek.” Bu düşünceyle endişelendi, sonra kendi kendine, “Adam sen de, artık onu elde ettiğime göre, elimde tutmasını bileceğim.” dedi.

Umutlarının, mevki, başarı, ün, servet ve aşk umutlarının yitip gittiği bulanık hayaller içinde birdenbire, büyük zaferlerin yüceliğinde akıp giden şu figüran zincirleri gibi, düşlerinin yaldızlı bulutlarının ardında teker teker kaybolmak üzere gülümseyerek geçen şık, zengin, güçlü kadınların oluşturduğu bir kuyruk geldi gözünün önüne.

Uykusunda hep buna benzer rüyalar gördü.

Ertesi gün Madam de Marelle’in merdivenlerini tırmanırken biraz heyecanlıydı. Kendisini nasıl karşılayacaktı acaba? Ya onu kabul etmezse? Ya evine girmesini yasaklamışsa? Ya olan biteni birilerine anlatırsa? Yo hayır, hiçbir şey anlatamazdı, yoksa gerçeğin tüm çıplaklığıyla ortaya çıkması işten bile değildi. Dolayısıyla Duroy duruma hâkimdi.

Küçük hizmetçi kapıyı açtı. Yüzü her zamanki gibiydi. Duroy rahatladı, hizmetçinin altüst olmuş bir yüz ifadeyle karşısına çıkacağından korkmuştu.

“Hanımefendi iyi mi?” diye sordu.

“Evet beyefendi, her zamanki gibi.” diye cevap verdi hizmetçi.

Duroy’yı salona aldı.

Duroy, saçlarının ve görüntüsünün ne âlemde olduğuna bakmak için dosdoğru şömineye yöneldi; tam aynanın önünde kravatını düzeltiyordu ki, oda kapısının eşiğinde ayakta durmuş, kendisine bakan genç kadını fark etti.

Onu görmemiş gibi yaptı, birkaç saniyeliğine aynadan birbirlerini inceleyerek, yüz yüze gelmeden önce birbirlerini gözleyip tartmaya çalıştılar.

Duroy arkasına döndü. Kadın yerinden hiç kımıldamamıştı, bekliyor gibiydi. Duroy ona doğru atıldı, konuşurken dili dolanıyordu: “Sizi nasıl seviyorum! Nasıl seviyorum sizi!” Madam de Marelle kollarını açıp

kendisini erkeğin göğsüne bıraktı, başını ona doğru kaldırdığında uzun uzun öpüştüler.

Duroy şöyle düşünüyordu: “Sandığımdan daha kolay oldu. Çok iyi gidiyor.” Dudakları ayrıldığında, tek kelime etmeden, bakışlarına sonsuz bir aşk ifadesi yerleştirmeye çalışarak, gülümsüyordu.

Madam de Marelle de gülümsüyordu, kadınların kendilerini verme isteklerini, bu konudaki rıza ve arzularını açığa vuran tebessümlerden biriydi bu. Mırıltıyla konuştu:

“Yalnızız. Laurine’i bir arkadaşına yemeğe gönderdim.”

Duroy, kadının bileklerini öperken göğüs geçirdi:

“Teşekkür ederim, tapıyorum size.”

Bunun üzerine Madam de Marelle, erkek sanki kocasıymış gibi koluna girdi, kanepeye giderek yan yana oturdular.

Duroy’nın ustalıklı ve baştan çıkarıcı bir sohbet başlatması gerekiyordu, istediği başlangıç cümlelerini bulamayınca kem küm etti:

“Bana çok kızgın değilsiniz değil mi?”

Madam de Marelle elini onun ağzının üstüne koydu:

“Sus!”

Bakışları birbirine kilitlenmiş, alev alev yanan parmakları birbirine dolanmış halde, sessizce durdular.

“Sizi nasıl da arzuluyordum!” dedi Duroy.

Madam de Marelle, “Sus!” diye tekrarladı.

Duvarın ardındaki odada hizmetçinin tabak çanağı kaldırıp koyarken çıkardığı sesler işitiliyordu.

Duroy ayağa kalktı:

“Size bu kadar yakın duramıyorum. Aklımı kaçıracağım yoksa.”

Kapı açıldı:

“Sofra hazır hanımefendi.”

Duroy kolunu ciddiyetle kadına uzattı.

Karşılıklı oturup yemeklerini yediler, durmadan gülümsüyor, bakışıyorlardı, başlamakta olan bir sevginin güzelim büyüsüyle sarmalanmış halde, kafaları yalnızca birbirleriyle meşguldü. Ne yediklerinin farkında değillerdi. Duroy bir ayağın, küçük bir ayağın masanın altında arandığını hissetti. Onu kendi ayaklarının arasına alıp var gücüyle sıkarak öylece tuttu.

Hizmetçi gevşek tavırlarla, hiçbir şeyin farkında değilmişçesine girip çıkıyor, yemekleri getirip götürüyordu.

Yemeklerini bitirince salona dönerek tekrar kanepede yan yana oturdular.

Duroy giderek Madam de Marelle’e sokuluyor, ona sarılmaya çalışıyordu. Ama kadın sakince onu itiyordu.

“Dikkat edin, kız içeri girebilir.”

Duroy fısıltıyla konuştu:

“Sizi nasıl sevdiğimi söylemek için ne zaman tam anlamıyla yalnız görüşebileceğiz?”

Madam de Marelle kulağına doğru eğilip, çok alçak sesle konuştu:

“Bugünlerde evinize gelerek size ufak bir ziyarette bulunacağım.”

Duroy kızardığını hissetti:

“Mesele şu ki... benim evim... çok sıradan bir yer.”

Kadın gülümsedi:

“Hiç önemi yok. Sizi görmeye geleceğim ben, dairenizi değil.”

Bunun üzerine, ne zaman geleceğini öğrenmek için Duroy onu sıkıştırdı. Kadın, bir sonraki haftanın uzak bir gününü belirtti; Duroy lafları ağzında geveleyerek, parıldayan gözlerle, tarihi öne alması için ona yalvardı, bir yandan da kadının ellerini sıkıp eziyordu, arzuyla, baş başa yemeklerin

ardından gelen şu taşkın arzuyla altüst olmuş yüzü kızarmış, ateşli bir ifade almıştı.

Onu böyle tutkuyla yalvarırken görmek Madam de Marelle'in hoşuna gidiyor, bazen buluşma vaktini bir gün öne almayı kabul ediyordu. Ama Duroy, "Yarın... hadi söyleyin... yarın deyin." diye tekrarlayıp duruyordu.

Kadın sonunda razı oldu:

"Peki. Yarın. Saat beşte."

Duroy sevinçle uzun bir iç çekti; sanki birbirlerini yirmi yıldır tanıyorlarmış gibi, çok samimi bir havada, neredeyse sakince sohbet ettiler.

Bir zil sesi onları yerinden sıçrattı, birbirlerinden uzaklaştılar.

"Laurine olmalı." diye mırıldandı Madam de Marelle.

Çocuk göründü, bir süre şaşkınlık içinde durdu, sonra ellerini çırparak Duroy'ya doğru koştu, onu görünce çok sevinmişti:

"Ah Güzel Dost!" diye bağırdı.

Madam de Marelle gülmeye başladı:

"Bak hele! Güzel Dost! Laurine size isim taktı! Hoş bir dostluk adı bu sizin açınızdan, bundan sonra ben de size Güzel Dost diyeceğim!"

Duroy küçük kızı dizlerine oturttu, öğrettiği bütün küçük oyunları tekrar oynamak zorunda kaldı.

Saat üçe yirmi kala, gazeteye gitmek üzere yerinden kalktı; merdivenin başında, aralık duran kapıdan bir kez daha usulca fısıldadı: "Yarın. Saat beşte."

Genç kadın gülümseyerek, "Tamam." diye cevap verdi ve gözden kayboldu.

Duroy, günlük işlerini bitirince, sevgilisini ağırlamak üzere odasını nasıl düzenleyeceği ve dairenin yoksulluğunu en iyi biçimde nasıl gizleyeceği üzerinde kafa yordu. Duvarlara Japon bibloları asmayı düşündü, beş franka kreponlar, yelpazeler ve küçük siperliklerden oluşan tüm bir koleksiyonu satın aldı, bu siperliklerle kâğıt üzerindeki fazla belirgin lekeleri gizledi.

Pencere camlarına nehirlerde tekneleri, kızıl göklerde uçan kuşları, balkonlardaki rengârenk kadınları ve karla kaplı ovalarda siyahlara bürünmüş ufak tefek adamların tören alayını gösteren saydam resimler yapıştırdı.

Sadece içinde uyunacak ve oturulacak büyüklükte olan dairesi çok geçmeden, duvar kâğıdıyla kaplanmış bir fanusun içine benzedi. Duroy sonucu tatminkâr buldu ve akşam saatlerini artakalan renkli kâğıtlardan kestiği kuşları tavana yapıştırmakla geçirdi.

Sonra yatağına yattı, tren düdükleri ona ninni gibi geliyordu.

Ertesi gün erkenden eve döndü, yanında bir kutu pasta ve bakkaldan aldığı bir şişe Madera şarabı vardı. İki tabakla iki bardak edinmek için tekrar dışarı çıkmak zorunda kaldı; tüm aldıklarını, kirli ahşabını bir peçeteyle gizlediği tuvalet masasının üzerine yerleştirdi, leğen ve su testisi masanın altına gizlenmişti.

Ardından beklemeye koyuldu.

Madam de Marelle beşi çeyrek geçeye doğru geldi, göz alan renkli desenler hoşuna gitmişti:

“Bak hele, burası bayağı sevimli bir yer.” diye bağırdı. “Ama merdivenler çok kalabalık.”

Duroy onu kollarına almış, alnıyla şapkası arasında kalan saçlarını, tülünün üzerinden coşkuyla öpüyordu.

Bir buçuk saat sonra, Rome Sokağı’ndaki fayton durağına götürdü onu. Madam de Marelle arabaya binince, “Salı günü aynı saatte.” diye fısıldadı.

“Aynı saatte, salı günü.” dedi. Akşam çöktüğü için Duroy’nın kafasını araba kapısından içeriye çekerek dudaklarından öptü. Arabacı hayvanı kırbaçladığında da, “Hoşça kal Güzel Dost.” diye bağırdı ve beyaz bir atın yorgun tırıs adımlarla çektiği eski kupa arabası yola koyuldu.

Üç hafta boyunca Duroy, iki üç günde bir, kâh sabah kâh akşam saatlerinde Madam de Marelle’i ağırladı böylece.

Bir öğleden sonra yine kadını beklerken, merdivenlerden gelen büyük bir gürültüyle kapıya gitti. Bir çocuk bağıra çağıra ağlıyordu. Öfkeli bir erkek sesi duyuldu: “Yine neden cıyaklıyor şu velet?” Sinirli ve cırlak bir kadın sesi cevap verdi: “Yukarıdaki gazeteciye gelen şu rezil karı sahanlıkta Nicolas’ya çarpıp düşürdü. Merdivenlerde çocuklara bile dikkat etmeyen böyle orospuların içeri girmesine izin verenlerde kabahat!”

Çılgına dönen Duroy içeriye çekildi, çünkü kulağına bir etek hışırtısı ve alt katın merdivenlerini tırmanan telaşlı ayak sesleri geliyordu.

Çok geçmeden, tekrar kapamış olduğu kapısına vuruldu. Kapıyı açtı, Madam de Marelle nefes nefese, çılgına dönmüş bir halde kendisini odanın içine atarak kesik kesik konuştu:

“Duydun mu?”

Duroy hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi yaptı.

“Hayır, neyi?”

“Bana nasıl hakaret ettiklerini?”

“Kimlerin?”

“Alt katta oturan sefillerin.”

“Yo duymadım, ne oldu, söylesene.”

Madam de Marelle tek kelime edemeden hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Duroy şapkasını, ayakkabılarını çıkarıp yatağa yatırmak ve ıslak bir bezle şakaklarını ovmak zorunda kaldı; kadın nefes almakta zorlanıyordu, nihayet heyecanı biraz yatıştığında bütün öfkesi açığa çıktı.

Duroy’nın hemen aşağı inip kavga etmesini, onları öldürmesini istiyordu.

Duroy tekrarlayıp duruyordu: “Ama bunlar işçi takımından, hödük insanlar. Mahkemeye çıkmak gerekeceğini, seni tanıyabileceklerini, tutuklanıp mahvolabileceğini düşün. Bu tür insanlarla muhatap olunmaz.”

Madam de Marelle başka bir düşünceye takıldı: “Ne yapacağız şimdi? Bir daha buraya gelemem ben.” Duroy, “Çok basit, taşınacağım.” diye cevap

verdi.

Madam de Marelle mırıldandı: “Evet ama uzun sürer bu.” Ardından, aklına birdenbire bir çözüm geldi, hemen sakinleşti:

“Hayır, dinle, buldum, bu işi bana bırak, sen bir şeyi dert etme. Yarın sabah sana bir mavi not yollayacağım.”

Madame de Marelle, Paris içinde dolaşan kapalı telgraflara “mavi notlar” diyordu.

Açıklamak istemediği buluşundan memnun, gülümsemekteydi artık; bir sürü aşk çılgınlığı sergiledi.

Yine de merdivenlerden tekrar inerken çok tedirgindi, bacaklarının kendisini taşımadığını hissettiğinden var gücüyle sevgilisinin koluna asılmaktaydı.

Kimseyle karşılaşmadılar.

Duroy genellikle geç kalktığı için, ertesi gün saat on birde postacı söz verilen mavi notu getirdiğinde, hâlâ yataktaydı.

Notu açıp okudu:

“Buluşma öğleden sonra saat beşte, Constantinople Sokağı, 127 numarada. Madam Duroy tarafından kiralanmış daireyi açtıracaksın.

CLO seni öpüyor.”

Saat tam beşte Duroy, dayalı döşeli büyük bir binanın kapıcı odasına girerek soruyordu:

“Madam Duroy’nın kiraladığı daire bu binada mı?”

“Evet beyefendi.”

“Rica etsem beni daireye götürür müsünüz?”

Temkinin gerekli olduğu nazik durumlara kuşkusuz alışık olan adam, onun gözlerinin içine bakıp, ardından uzun anahtar dizisi içinden bir anahtar seçerken şöyle dedi:

“Siz Mösyö Duroy’sınız değil mi?”

“Elbette, ta kendisi.”

Kapıcı, zemin katta iki odadan oluşan ve kapıcı odasının karşısına düşen küçük bir dairenin kapısını açtı.

Oldukça yeni, çiçekli bir duvar kâğıdıyla kaplanmış salonda, sarı desenli yeşilimtırak bir kumaşla kaplı maun mobilyalar ve incecik, çiçekli bir halı vardı, halı öyle inceydi ki insan ayağının altındaki ahşabı hissedebiliyordu.

Yatak odası o kadar daracıktı ki, yatak dörtte üçünü kaplıyordu. Boydan boya, bir duvardan diğerine uzanan, mobilyalı dairelere has büyük yataklardandı, ağır kumaştan mavi perdeleri, üzerinde ne idüğü belirsiz lekeler bulunan ipekli, ağır bir örtüsü vardı.

Kaygılı ve canı sıkılmış olan Duroy düşünüyordu: “Bu ev bana çok pahalıya patlayacak. Yine borç almam gerekecek. Clotilde’in yaptığı da budalaca bir iş.”

Kapı açıldı ve Clotilde, elbise hışırtıları arasında, kollarını açmış, rüzgâr gibi içeri girdi. Coşku içindeydi.

“Güzel mi, söyle, güzel mi? Üstelik merdiven çıkmana gerek yok, yolun üzerinde, zemin katında! Kapıcı görmeden pencereden girip çıkabilir insan. Burada nasıl da seveceğiz birbirimizi!”

Duroy onu soğukça öpüyor, dilinin ucuna gelen soruyu sormaya bir türlü cesaret edemiyordu.

Clotilde, odanın ortasındaki tek ayaklı yuvarlak masanın üzerine büyük bir paket koymuştu. Paketi açtı ve içinden bir sabun, bir şişe Lubin suyu, bir sünger, bir kutu saç tokası, bir tirbuşon ve her seferinde çözdüğü saçlarını düzeltmek için küçük bir saç maşası çıkardı.

Her şeye yer arayarak, enikonu eğlenerek yerleştirme işiyle oyalandı.

Çekmeceleri açarken bir yandan da konuşuyordu:

“Gerekirse değiştirmek için biraz çamaşır da getirmeliyim. Büyük kolaylık olur. Mesela alışveriş yaparken sağanak yağmura yakalansam, gelip burada üstümü değiştiririm. Yanımıza anahtar almayı unuttuğumuz

durumlar için kapıcı odasına bırakacağımız bir anahtar dışında, her birimizin kendi anahtarı olacak. Burayı üç aylığına kiraladım, elbette senin adına, çünkü kendi adımı veremezdim.”

Bunun üzerine Duroy sordu:

“Ne zaman ödeme yapılması gerekecek, söyler misin?”

Clotilde kısaca cevap verdi:

“Ödeme yapıldı bile sevgilim!”

“Öyleyse sana borçlanmış durumdayım ha?” dedi Duroy.

“Olur mu hiç şekerim, bu mesele seni ilgilendirmiyor, bu küçük çılgınlığı yapmak isteyen benim.”

Duroy kızmış gibi yaptı:

“Aaa, yok artık, olur şey değil! Bunu kabul edemem.”

Clotilde yalvaran bir ifadeyle erkeğin yanına geldi ve ellerini omuzlarına koydu:

“Senden rica ediyorum Georges, bu beni o kadar mutlu edecek ki, bu işi üstlenmek, yuvamızı kurmak bana büyük zevk verecek! Bu seni kırmamalı. Neden kırsın ki? Aşkımıza ben de bir katkıda bulunmak istiyorum. Kabul ettiğini söyle Geo’m, kabul ediyorsun değil mi?..” Gözleri, dudakları ve bütün varlığıyla ona yalvarıyordu.

Kızgın bir ifade takınan Duroy razı olmaz görünerek kadını bir süre yalvarttıktan sonra boyun eğdi, nihayetinde böyle olmasını doğru buluyordu.

Birkaç gün sonra ondan başka bir mavi not aldı, notta şöyle diyordu:

“Altı haftalık teftişten sonra kocam bu akşam geliyor. Dolayısıyla bir hafta görüşemeyeceğiz. Ne tatsız bir durum sevgilim!

Senin CLO’n.”

Duroy apışıp kaldı. Onun evli olduğunu sahiden de hiç düşünmüyordu. Tanımak için, sadece bir kere de olsa yüzünü görmek istediği bir erkekti işte bu.

Yine de kocanın gidişini sabırla bekledi, ama Rachel'in evinde son bulan iki akşamı Folies-Bergère'de geçirdi.

Sonra bir sabah, dört kelimeden ibaret yeni telgraf geldi:

"Akşamüstü saat beşte – CLO."

Her ikisi de buluşma saatinden önce geldi. Clotilde büyük bir aşk coşkusuyla Duroy'nın kollarına atılarak, yüzünü tutkulu öpücüklere boğdu, sonra şöyle dedi:

"Sevişip birbirimize doyduktan sonra, istersen beni bir yerlere yemeğe götürebilirsin. Serbestim çünkü."

Tam ay başıydı, maaşı çok önceden tükendiği ve sağdan soldan gelen parayla günü gününe yaşadığı halde, şans eseri o gün Duroy'nın cebinde parası vardı; Clotilde için para harcama fırsatı çıktığı için sevindi.

"Elbette sevgilim, nereye istersen." diye cevap verdi.

Saat yedi civarında çıkıp bulvara geldiler. Clotilde ona sıkıca yaslanıyor ve kulağına şöyle diyordu: "Bir bilsen senin kolunda yürümekten nasıl da mutluyum, seni yanımda hissetmek öyle hoşuma gidiyor ki!"

"Lathuille Baba'nın yerine gitmek ister misin?" diye sordu Duroy.

"Yo hayır, orası çok şık. Eğlenceli, sıradan bir yer olsun, memur ve işçilerin gittiği bir lokanta gibi mesela; kır meyhanelerindeki eğlencelere bayılırım! Ah keşke kırlık bir yere gidebilseydik!"

Civarda bu tür bir yer bilmediklerinden bulvar boyunca yürüdüler, sonunda ayrı bir salonda yemek veren bir şarap evine girdiler. Clotilde camın gerisinden, bir masada iki askerin karşısında oturan, başlarını örtmemiş iki genç kız görmüştü.

Üç fayton sürücüsü dar ve uzun odanın dip tarafında yemek yiyordu; herhangi bir meslek atfetmenin imkânsız olduğu bir kişi de bacaklarını uzatmış, elleri pantolon kemerinde, sandalyesinde kaykılarak başını geriye

vermiş, piposunu tüttürüyordu. Ceketi bir leke müzesini andırıyor, göbek gibi şişmiş ceplerinden bir şişe ağzı, bir parça ekmek, gazete kâğıdına sarılı bir paket ve dışarı sarkan bir ip parçası görünüyordu. Saçları gür, kıvırcık ve karman çormandı, kirden boz bir renk almıştı; kasketi yerde, sandalyesinin altındaydı.

İçeri giren Clotilde, zarif kıyafetiyle heyecan yarattı. İki çift fısıldaşmayı, üç fayton sürücüsü tartışmayı kestiler, pipo tüttüren adam da piposunu ağzından çıkarıp önüne tükürdükten sonra başını hafifçe çevirerek ondan tarafa baktı.

Madam de Marelle mırıldandı: “Çok hoş bir yer! Burada çok rahat edeceğiz, bir başka sefere işçi kız gibi giyineceğim.” Rahatsızlık ve tiksinti hissetmeden, yiyeceklerin yağıyla parlamış, dökülüp saçılan içeceklerle yıkanmış ve garsonun bir bezle yalapşap sildiği tahta masanın başına geçti. Bir parça sıkılıp utanan Duroy, silindir şapkasını asmak için bir duvar askısı arıyordu. Bulamayınca, şapkasının bir sandalyenin üzerine koydu.

Koyun yahnisi, kuzu pirzolası ve salata yediler. Clotilde durmadan tekrarlıyordu: “Bayılıyorum buna. Basit zevklerim var benim. Café Anglais’de olduğundan daha çok eğleniyorum burada.” Sonra şöyle dedi: “Eğer tam anlamıyla memnun etmek istersen, beni bir meyhaneye götürürsün. Buranın yakınında çok eğlenceli bir yer biliyorum, adı Beyaz Kraliçe.”

Şaşıran Duroy sordu:

“Seni oraya kim götürdü?”

Clotilde’e bakıyor, onun kızardığını, bu ani soru nazik bir anıyı uyandırmışçasına huzursuz olduğunu görüyordu. Tahminde bulunmayı gerektirecek kadar kısa şu kadınsı tereddütlerden birini yaşadıktan sonra Clotilde cevap verdi. “Bir dost...” Bir sessizliğin ardından ekledi: “Ölüp gitti.” Ve çok doğal bir hüzünle gözlerini yere indirdi.

Duroy ilk defa olarak, bu kadının geçmiş yaşamıyla ilgili hiç bilmediği tüm şeyleri düşündü ve düşlere dalıp gitti. Kuşkusuz daha önce başka sevgilileri olmuştu, ama ne tür, hangi dünyaya ait sevgililerdi bunlar? İçinde ona karşı belli belirsiz bir kıskançlık, bir tür kin uyanıyordu; bu kin bütün bilmediği şeyler, bu yürekte ve bu varoluşta kendisine ait olmamış her şey

içindi. O anda bile belki özlemle diğerini, diğerlerini düşünen bu sessiz ve güzel kafanın içinde saklanan sır yüzünden öfke duyarak Clotilde'e bakıyordu. Bu anıları görmeyi, deşmeyi ve her şeyi bilip öğrenmeyi nasıl da isterdi!..

Clotilde tekrar sordu:

"Beni Beyaz Kraliçe'ye götürür müsün? Tam bir şenlik olur."

Duroy, "Adam sende! Geçmişin ne önemi var! Bu yüzden rahatsızlık duyduğum için çok budalayım." diye düşündü ve gülümseyerek cevap verdi:

"Elbette sevgilim."

Sokağa çıktıklarında Clotilde, sır verirken takınılan şu esrarlı tavırla, çok alçak bir sesle şöyle dedi:

"Şu ana kadar senden bunu istemeye cesaret edemiyordum; ama kadınların gitmediği bu tür yerlerde yapılan bekâr erkek kaçamakları nasıl hoşuma gidiyor bilemezsin. Karnaval sırasında kolejli delikanlı kılığına gireceğim. Kolejli kılığındayken çok matrak olurum."

Balo salonuna girdiklerinde, ürkmüş ve memnun bir halde Duroy'ya sokularak, mest olmuş bir ifadeyle kızlara ve muhabbet tellallarına baktı; ara sıra, muhtemel bir tehlikeye karşı kendisini rahatlatmak istermiş gibi, ciddi ve kıpırtısız duran bir inzibat eri gördüğünde şöyle diyordu: "İşte aklı başında görünen bir görevli." On beş dakika sonra sıkıldı, Duroy da onu evine götürdü.

Böylece halktan insanların eğlendiği şüpheli yerleri ziyaretler başladı, Duroy sevgilisinde çakırkeyif öğrencilerin serseriliğine karşı tutkulu bir merak keşfetti.

Clotilde her zamanki buluşmalarına sade kumaştan bir elbise ve vodvillerde hafifmeşrep kadın rollerine çıkanların taktıkları türden bir bereyle geliyordu; kıyafetinin şık ve özenli basitliğine rağmen, pırlanta küpelerini, bilezik ve yüzüklerini çıkarmıyordu, Duroy onları çıkarmasını rica ettiğinde de, Clotilde'in gerekçesi şu oluyordu: "Adam sende! Bunların Rhin kristali olduğunu sanırlar."

Tanınmasının asla mümkün olmadığı bir kılığa büründüğünü düşünüyor, aslında devekuşu misali gizlenmiş olsa da adı en kötüye çıkmış meyhanelere gidiyordu.

Duroy'nın işçi gibi giyinmesini istemişti, ama Duroy direndi ve bulvar müdavimlerine has düzgün kıyafetinden vazgeçmedi, hatta silindir şapkasını yumuşak bir fötr şapkayla değiştirmek bile istemedi.

Clotilde, inadı konusunda şu düşünceyle teselli bulmuştu: "Benim hakkımda, yüksek tabakadan genç bir erkekle birlikte olan talihli bir oda hizmetçisi diye düşünürler." Bu komediyi nefis buluyordu.

Halktan kişilerin gittiği, adı kötüye çıkmış meyhanelere gidiyor, sigara dumanına boğulmuş salonun dibinde, eski bir tahta masanın başındaki kırık dökük sandalyelerde oturuyorlardı. Salonu, akşamdan kalma kızarmış balık kokusunun sindiği keskin bir duman bulutu kaplamış oluyordu; işçi tulumları içindeki adamlar küçük kadehlerde içki içerek, bağıra çağıra konuşuyorlardı ve şaşkınlık içindeki garson bu tuhaf çiftin önüne iki kadeh kiraz likörü koyarken, onları dikkatle inceliyordu.

Titreyen, ürkmüş ve pek memnun olan Clotilde kırmızı meyveli içkisini küçük yudumlarla içmeye koyuluyor, bir yandan da kaygılı ve ışıl ışıl gözlerle çevresine bakıyordu. Yediği her kiraz ona bir hata ettiği duygusu veriyor, yakıcı ve acı sıvının boğazından inen her damlasıyla acıtıcı bir zevk, uygunsuz ve yasak bir hazzın keyfini yaşıyordu.

Sonra alçak sesle, "Hadi gidelim buradan." diyordu ve kalkıyorlardı. Başı önde, ufak adımlarla, sahneyi terk eden sanatçı adımlarıyla, masalara dirseklerini dayamış, şüpheci ve memnuniyetsiz bakışlarla onu süzen içkicilerin arasından çabucak süzülüyor ve kapıdan çıkar çıkmaz, sanki korkunç bir tehlikeden kurtulmuş gibi derin bir oh çekiyordu.

Bazen ürpertiler içinde Duroy'ya soruyordu:

"Burada bana hakaret etseler ne yapardın?"

Duroy kararlı bir sesle cevap veriyordu:

"Seni savunurdum elbette!"

Clotilde de, belki hakaret edilmeyi ve savunulmayı, söz konusu olan bu adamlar bile olsa onların sevgilisiyle kendisi için dövüştüklerini görmeyi belli belirsiz arzulayarak Duroy’nın koluna mutlulukla sarılıyordu.

Ama haftada iki üç kere tekrarlanan bu gezintiler Duroy’yı yormaya başlamıştı, üstelik bir süredir, araba ücretiyle birlikte yiyip içtiklerinin tutarı olan yarım louis’yi bulmakta büyük zorluk çekiyordu.

Artık son derece büyük bir güçlük içinde yaşar olmuştu, Kuzey Demiryolları’ndaki memurluk günlerine oranla daha fazla zorlanmaktaydı, çünkü gazeteciliğinin ilk aylarında, ertesi gün büyük paralar kazanacağı umuduyla hesapsızca, bol bol harcama yapmış, elinde avcunda ne varsa tükettiği gibi, bir yerlerden para bulma imkânı da kalmamıştı.

Son derece basit bir yöntem olan kasadan borç alma imkânı da çabucak ortadan kalkmıştı, gazeteye dört aylık maaş tutarının yanı sıra, satır sayısı üzerinden yapılan ödemelerden de altı yüz frank borcu vardı. Ayrıca Forestier’ye yüz frank, eli açık biri olan Jacques Rival’e üç yüz frank borçlu olduğu gibi, yüz metelikle yirmi frank arasında değişen utanç verici bir sürü küçük borç yüzünden içi içini yemekteydi.

Bir yüz frank daha bulma yöntemleri konusunda danıştığı Saint-Potin’in aklına, yaratıcı bir insan olmasına rağmen hiçbir çare gelmemişti; Duroy eskisinden daha hassas olduğu bu sefalet karşısında çileden çıkmaktaydı, çünkü şimdi ihtiyacı daha fazlaydı. İçin için herkese karşı gizli bir öfke, her an, her fırsatta en önemsiz nedenlerle açığa çıkan sürekli bir kızgınlık duyuyordu.

Bazen nasıl olup da hiçbir aşırılığa, hiçbir lükse kaçmadan ayda ortalama bin frank harcayabildiğini soruyordu kendi kendine; sekiz franklık bir öğle yemeğine bulvardaki büyük kafelerden herhangi birinde yenen on iki franklık akşam yemeği eklendiğinde tutarın zaten bir louis’ye ulaştığını saptıyordu, buna bir de nereye gittiği bilinmeyen aşağı yukarı on franklık cep harçlığı ilave edilirse otuz franklık bir tutar çıkıyordu ortaya. Oysa günde otuz frank, ay sonuna kadar dokuz yüz franklık bir harcama demekti. Giysi, ayakkabı, iç çamasırı, çamaşır yıkatma vs masrafları bu tutara dahil değildi üstelik.

Sonuç olarak, 14 Aralık günü, cebinde tek metelik olmadan kalakaldı, para bulmak için aklına bir çare de gelmiyordu.

Eskiden sık sık yaptığını yaptı, öğle yemeği yemedi ve öğleden sonrayı öfke ve kaygı içinde gazetede çalışarak geçirdi.

Saat dörde doğru sevgilisinden bir mavi not aldı, şöyle diyordu: “Birlikte akşam yemeği yiyelim ister misin? Sonra da bir kaçamak yaparız.”

Hemen cevap verdi: “Yemek yememiz imkânsız.” Sonra onun sunacağı hoş anlardan kendisini mahrum etmenin büyük budalalık olacağını düşünerek ekledi: “Ama saat dokuzda seni evimizde bekleyeceğim.”

Telgraf parası vermemek için notu ofisteki çocuklardan biriyle yolladıktan sonra, akşam yemeği yiyebilmek için ne yapması gerektiğini düşündü.

Saat yedide aklına henüz hiçbir şey gelmemişti; korkunç bir açlıkla midesi kazınıyordu. Bunun üzerine umutsuzlara has bir kurnazlığa başvurdu. İş arkadaşlarının teker teker gitmesini bekledi, tek başına kalınca zile kuvvetle bastı. Ofise göz kulak olmak için orada kalan patronun odacısı çıkıp geldi.

Sinirli bir biçimde ayakta duran Duroy ceplerini yokluyordu, sert bir sesle şöyle dedi:

“Baksanıza Foucart, cüzdanımı evde unutmuşum, yemeğe Luxembourg’a gitmeliyim. Araba parası için bana elli metelik borç versenize.”

Adam yelek cebinden üç frank çıkarırken sordu:

“Mösyö Duroy daha fazlasını istemezler mi?”

“Yo, hayır, bu kadarı yeter. Çok teşekkürler.”

Gümüş paraları alan Duroy koşarak merdivenlerden indi, sefalet günlerinde gittiği bir esnaf lokantasının yolunu tuttu.

Saat dokuzda küçük salondaki ateşe ayaklarını uzatmış, sevgilisini bekliyordu.

Clotilde çok canlı, çok neşeli, dışarıdaki soğuktan uyarılmış halde çıkageldi:

“İstersen,” dedi, “önce şöyle bir dolaşalım, sonra saat on birde buraya döneriz. Dolaşmak için çok güzel bir hava var dışarıda.”

Duroy somurtarak cevap verdi:

“Neden çıkalım ki? Burada çok rahatız.”

Clotide, şapkasını çıkarmadan devam etti:

“Bilsen, öyle harika bir ay ışığı var ki. Bu akşam dışarıda dolaşmak gerçek bir mutluluk.”

“Olabilir, ama ben dolaşmak istemiyorum.”

Bunu öfkeli bir havayla söylemişti. Şaşırıp incinen Clotilde sordu:

“Neyin var? Neden böyle davranıyorsun? Çıkıp dolaşmak istiyorum, bunun seni neden kızdırdığını anlayabilmiş değilim.”

Çileden çıkan Duroy isyan etti:

“Bu beni kızdırmıyor. Canımı sıkıyor. Mesele bu!”

Clotilde, diretmenin sinirlendirdiği, kabalığın öfkelendirdiği kadınlardandı.

Küçümseyerek ve soğukkanlı bir öfkeyle konuştu:

“Benimle böyle konuşulmasına alışık değilim. Öyleyse tek başıma dolaşırım, hoşça kal.”

Durumun ciddiye bindiğini anlayan Duroy, ona doğru hızla atıldı, ellerini tutup öptü, bir yandan da ağzında geveleyip duruyordu:

“Özür dilerim sevgilim, affet beni, bu akşam çok sinirli ve huzursuzum. Bazı aksilikler, bazı sıkıntılar var başımda, bilirsin, iş meseleleri.”

Clotilde biraz yumuşamış, ama henüz yatışmamıştı:

“Bu beni ilgilendirmez, keyifsizliğinizin sonuçlarına katlanmayı hiç istemem.”

Duroy kadını kollarına alarak kanepeye doğru çekti:

“Dinle minnoşum, seni incitmek istememiştim; ağzımdan çıkanlar düşündüğüm şeyler değil.”

Onu oturmaya zorlamış ve önünde diz çökmüştü:

“Affettin mi beni? Affettiğini söyle.”

Clotilde soğuk bir sesle mırıldandı: “Öyle olsun bakalım, ama bir daha yapma.” Tekrar ayağa kalkarak ekledi: “Şimdi gidip dolaşalım.”

Duroy hâlâ dizlerinin üzerinde duruyordu, iki koluyla sevgilisinin kalçasına sarılmıştı, konuşurken dili dolaşmaktaydı:

“Lütfen burada kalalım. Yalvarırım. Bana bu iyiliği yap. Bu akşam burada, ateşin başında seni sırf kendime alıkoymayı öyle çok istiyorum ki. ‘Evet’ de, yalvarırım ‘evet’ de.”

Clotilde, açık seçik bir dille sertçe karşılık verdi:

“Hayır, çıkmak istiyorum, kaprislerine boyun eğmeyeceğim.”

Duroy ısrar etti:

“Yalvarırım, bir nedenim var, çok ciddi bir neden...”

Clotilde tekrar reddetti:

“Hayır. Benimle çıkmak istemiyorsan ben gidiyorum. Hoşça kal.”

Silkinip erkeğin elinden kurtulmuş, kapıya doğru gidiyordu. Duroy koşup kadına sarıldı:

“Dinle Clo, tatlı Clo’cuğum, bana bir lütufta bulun...”

Clotilde hiç cevap vermeden başıyla hayır işareti yapıyor, erkeğin öpücüklerinden kaçarak, gitmek için kollarından kurtulmaya çalışıyordu.

Duroy kekeleyip duruyordu:

“Clo, tatlı Clo’cuğum, bir nedenim var.”

Clotilde durup onun yüzüne baktı:

“Yalan söylüyorsun... hangi nedenmiş bu?”

Ne diyeceğini bilemeyen Duroy kızardı. Clotilde kızgınlıkla devam etti:

“Gördüğün gibi yalan söylüyorsun... pis hayvan...” Öfkeli bir hareketle, gözlerinde yaşlarla erkeğin elinden kurtuldu.

Duroy onu bir kez daha omuzlarından tuttu ve üzüntü içinde, bu ayrılığı engellemek için her şeyi itiraf etmeye hazır, umutsuz bir sesle açıkladı:

“Mesele şu ki tek meteliğim yok... Duydun işte.”

Clotilde birden durdu ve gerçeği görmek için erkeğin gözlerinin ta içine baktı:

“Mesele bu ha?”

Duroy saç diplerine kadar kızarmıştı: “Tek meteliğim yok diyorum. Anlıyor musun? Bırak yirmi meteliği, on meteliği, gireceğimiz kafede bir kadeh likörün parasını bile ödeyecek durumda değilim. Yüz kızartıcı şeyleri itiraf ettiriyorsun bana. Seninle dışarı çıkmam ve önümüze iki içki geldiğinde sakin sakin parasını benim ödeyemeyeceğimi söylemem olacak şey değildi...”

Clotilde yine onun yüzüne baktı:

“Öyleyse... sahiden doğru bu dediğin...”

Duroy, bir saniye içinde tüm ceplerinin; pantolonunun, yeleğinin, ceketinin ceplerini dışarı çıkararak mırıldandı:

“Gör işte... memnun musun şimdi?”

Aniden, tutkulu bir coşkuyla kollarını açarak onun boynuna atılan Clotilde, kesik kesik konuşuyordu:

“Ah benim zavallı sevgilim... zavallı sevgilim... eğer bilseydim! Nasıl oldu bu?”

Duroy’yı oturtup, kendisi de onun kucağına oturdu; sonra erkeği boynundan tutarak, ikide birde öperek, bıyığına, dudaklarına, gözlerine öpücükler kondurarak, bu bahtsızlığın nereden kaynaklandığını anlatmaya zorladı.

Duroy dokunaklı bir hikâye uydurdu. Sıkıntıya düşmüş olan babasına yardım etmek zorunda kalmıştı. Bütün birikmiş parasını vermenin ötesinde ciddi miktarda borçlanmıştı da.

Şöyle ekledi:

"En azından altı ay açlıktan öleceğim, çünkü bütün kaynaklarımı kuruttum. Ne yapalım, hayatta bunalım dönemleri de olur. Ne de olsa para, üzerinde çok düşünmeye değer bir şey değil."

Clotilde onun kulağına fısıldadı:

"Sana borç verebilirim, ister misin?"

Duroy vakarla cevap verdi:

"Çok naziksin canım, ama bundan bir daha söz etmeyelim ne olur. Beni incitirsin."

Clotilde sustu, sonra erkeğe sıkı sıkı sarılarak mırıldandı:

"Seni nasıl sevdiğimi asla bilemezsin."

O akşam en güzel aşk akşamlarından biri oldu.

Evden çıkmak üzereyken Clotilde gülümseyerek şöyle dedi:

"Baksana! İnsan senin durumundayken cepte unutulmuş ya da astarın içine kaymış bir miktar para bulması ne hoş olur."

Duroy inançla cevap verdi:

"Ah! Evet ya, değil mi!"

Clotilde ay ışığının çok güzel olduğunu bahane ederek evine yürüyerek dönmek istedi, erkeğe bakarken kendinden geçiyordu.

Kış başlangıcında soğuk ve duru bir geceydi. Sokaktaki insanlar ve atlar ısırıcı don havasında hızlı hızlı gidiyordu. Topuk sesleri kaldırımlarda yankılanıyordu.

Clotilde erkekten ayrılırken sordu:

"Öbür gün görüşelim ister misin?"

“Evet, tabii ki.”

“Aynı saatte mi?”

“Aynı saatte.”

“Hoşça kal sevgilim.”

Sevgiyle kucaklaştılar.

Duroy, meseleden sıyrılabilmek için ertesi gün ne uyduracağını düşünerek hızlı adımlarla geri döndü. Ama odasının kapısını açacağı sırada, kibrit bulmak için yeleğinin cebini karıştırdı, eline gelen bir madeni para karşısında hayretler içinde kalakaldı.

Işığa kavuşur kavuşmaz bu parayı alıp inceledi. Yirmi franklık bir louis’ydi bu!

Delirmekte olduğunu düşündü.

Hangi mucize eseri orada bulunduğunu düşünerek parayı evirip çevirdi. Cebine gökten düşmüş olamazdı ya.

Sonra birdenbire durumu anlayarak, gücenmeyle karışık bir öfkeye kapıldı. Sevgilisi, astarın arasına kayan ve zor anlarda bulunuveren paradan söz etmişti. Bu sadakayı veren oydu.

Ne yüz kızartıcı bir durumdu bu!

Söylenmeye başladı: “Öyle olsun bakalım! Öbür gün görüşeceğiz nasıl olsa! Hoş anlar yaşayacak!”

Öfke ve aşağılanmışlık duyguları yüzünden içi içini yiyerek yatağa girdi.

Geç uyandı. Acıkmıştı. Saat ikiden önce kalkmamak için tekrar uyumaya çalıştı; sonra kendi kendine, “Bu bir işe yaramaz, hâlâ para bulmak zorundayım.” dedi. Sokakta aklına bir fikir geleceğini umarak dışarı çıktı.

Fikir falan gelmedi, ama geçtiği her lokantanın önünde şiddetli bir yeme arzusuyla ağzı sulanmaktaydı. Öğlen olduğunda hâlâ aklına bir şey gelmediği için ani bir karara vardı. “Adam sende! Clotilde’in yirmi frankının ucundan yemek yiyeceğim. Yarın bu parayı ona iade ederim.”

Bir birahaneye girip, iki buçuk franka yemek yedi. Gazeteye gittiğinde de odacıya borçlu olduğu üç frankı ödedi. “Alın Foucart, işte dün akşam bana araba için verdiğiniz para.”

Saat yediye kadar çalıştı. Sonra akşam yemeğine gitti ve aynı paradan üç frank daha harcadı. Akşamın iki bardak birasıyla o günkü harcaması dokuz frank otuz santimi buldu.

Ama yirmi dört saat içinde borç bulamadığı gibi bir kaynak da yaratamadığından, ertesi gün, o akşam iade etmesi gereken yirmi frankın altı buçuk frankını daha harcadı, böylece kararlaştırılmış buluşmaya geldiğinde cebinde dört frank yirmi santim kalmıştı.

Kendisini kudurmuş köpek gibi hissediyor, hiç vakit geçirmeden durumu açıklığa kavuşturacağına yemin ediyordu. Sevgilisine şöyle diyecekti: “Biliyor musun, geçen gün cebime koyduğun yirmi frankı buldum. Bugün bu parayı sana geri vermiyorum, çünkü durumumda hiçbir değişiklik yok, para meselesiyle ilgilenecek vakit de bulamadım. Ama bundan sonraki ilk görüşmemizde borcumu ödeyeceğim.”

Clotilde, sevecen, telaşlı ve kaygı dolu bir halde geldi. Duroy onu nasıl karşılayacaktı? İlk anda bir açıklamadan kaçınmak için erkeği uzun uzun öptü.

Duroy ise şöyle diyordu içinden: “Meseleyi birazdan açmak daha uygun olacak. Bir püf noktası bulmalıyım.”

Püf noktası bulamadı ve bu hassas konu üzerinde dile getirilecek ilk kelimeleri sürekli geciktirerek hiçbir şey söylemedi.

Clotilde dışarıya çıkmaktan hiç söz etmediği gibi, çok hoş davrandı.

Madam de Marelle’in şehirde arka arkaya birçok akşam yemeğine katılması gerektiği için, ertesi haftanın çarşamba günü buluşmak üzere sözleştikten sonra gece yarısına doğru ayrıldılar.

Duroy ertesi gün öğle yemeğinin parasını ödemek için, elinde kalmış olması gereken dört adet madeni parayı ararken, bu sayının beşe çıktığını ve bir tanesinin de altın olduğunu fark etti.

İlk anda, bir önceki gün para üstü olarak kendisine dalgınlıkla yirmi frank iade edilmiş olduğunu sandı, sonra durumu anladı, sürekli hale gelen bu sadaka karşısında duyduğu aşağılanmışlıkla bir kalp çarpıntısı hissetti.

Hiçbir şey söylemediğine çok pişman oldu. Kararlılıkla konuşsaydı bu başına gelmezdi.

Dört gün boyunca, beş louis bulmak için yararsız bir sürü girişim ve çabada bulundu ve Clotilde'in ikinci kez verdiği parayı da yedi.

Clotilde, –Duroy'nın öfkeli bir havayla, "Bak, geçtiğimiz akşamlarda yaptığın şakayı bir daha tekrarlama, kızacağım." demiş olmasına rağmen– sonraki ilk görüşmelerinde, erkeğin pantolonunun cebine bir yirmi frank daha koyma fırsatını buldu.

Duroy bu parayı bulduğunda, "Lanet olsun!" diye sövdü, ama elinin altında bulunması için parayı yelek cebine koyarak yanına aldı, çünkü bir santimi bile kalmamıştı.

Vicdanını şöyle düşünerek rahatlatıyordu: "Parayı toptan veririm. Sonuç olarak, ödünç alınmış bir para bu."

Nihayet gazetenin veznedarı, Duroy'nın umutsuzca yalvarışları üzerine günde yüz metelik vermeye razı oldu. Bu para yemek için yeterli olsa da altmış frankı karşılamak için yeterli değildi.

Clotilde'in, geceleri Paris'in güven uyandırmayan bütün mekânlarına gitme isteği yeniden alevlenince, ceplerinden birinde bir altın para bulmak Duroy'yı eskisi kadar sinirlendirmez oldu, hatta maceralı gezilerinin ardından kâh potininin, kâh cep saatinin içinde para bulduğu oluyordu. Mademki Clotilde'in şimdilik onun tatmin edemeyeceği merakları vardı, kendisini bunlardan mahrum etmektense bedelini ödemesi doğal değil miydi?

Zaten günün birinde borcunu ödemek üzere, ondan kabul ettiği her kuruşun hesabını tutuyordu.

Bir akşam Clotilde ona şöyle dedi: "Folies-Bergère'e hiç gitmediğime inanır mısın? Beni oraya götürür müsün?" Duroy, Rachel'le karşılaşma korkusuyla tereddüt etti. Sonra şöyle düşündü: "Adam sende! Evli değilim

ya. Diğeri beni görürse, durumu anlayıp benimle konuşmayacaktır. Zaten bir locada otururuz.”

Karar vermesinin bir başka sebebi daha vardı. Hiçbir ödemede bulunmadan Madam de Marelle’i bir tiyatro locasında ağırlama fırsatı yakaladığı için seviniyordu. Bir tür telafi olacaktı bu.

Biletin kendisine bedava verildiğini Clotilde’in görmesini istemediği için kadını arabada bırakarak bileti almaya gitti, sonra gelip onu aldı ve kapıdaki görevliler tarafından selamlanarak içeriye girdiler.

Geçidi büyük bir kalabalık doldurmuştu. Erkeklerin ve hafifmeşrep kadınların arasından zar zor geçtiler. Nihayet localarına ulaşarak yerleştiler, sessiz sedasız oturan sahne önü seyircisiyle, bir kaynaşma içinde olan balkon seyircisi arasında sıkışıp kalmışlardı.

Ama Madam de Marelle sahneye bakmıyordu, aklı fikri arkasında gidip gelmekte olan kızlardaydı; bu varlıkların ne menem şeyler olduğunu anlamak için onlara dokunma, göğüslerini, yanaklarını, saçlarını elleme isteğiyle, onları görmek için ikide birde arkasına dönüyordu.

Birdenbire şöyle dedi:

“Durmadan bize bakan iriyarı bir esmer var. Biraz önce bize bir şey söyleyecek sandım. Gördün mü onu?”

“Hayır. Yanılıyor olmalısın.” diye cevap verdi Duroy. Ama kadını çoktan fark etmişti. Gözlerinde bir kızgınlık ifadesi ve dudaklarından çıktı çıkacak öfke dolu sözlerle etraflarında dönüp duran Rachel’di bu.

Duroy, biraz önce kalabalığın arasından geçerken onunla burun buruna gelmiş, kadın ona çok alçak bir sesle, “Merhaba.” derken, “anlıyorum” anlamında göz kırpmıştı. Ama Duroy, sevgilisinin göreceğinden çekinerek bu inceliğe karşılık vermeyip, başı yukarıda, dudaklarında küçümseyici bir ifade, Rachel’in yanından soğukça geçip gitmişti. İçgüdüsel bir kıskançlığın dürttüğü kız, geri dönüp tekrar onun yanına geldi ve daha yüksek bir sesle, “Merhaba Georges.” dedi.

Duroy hâlâ bir cevap vermemişti. Bu yüzden Rachel, kabul görme ve selamına karşılık alma konusunda işi inada bindirmiş durumdaydı, ikide birde locanın arkasına geliyor, uygun bir an kolluyordu.

Madam de Marelle’in kendisine baktığını fark ettiğinde, parmağının ucuyla Duroy’nın omzuna dokundu:

“Selam. İyi misin?”

Ama Duroy arkasına dönmedi.

Rachel konuşmasını sürdürdü:

“Bak hele, perşembeden sonra sağır mı oldun yoksa?”

Duroy, tek kelime de olsa bu hayasız kadınla konuşarak itibarını zedelememek için bir küçümseme ifadesi takınıp, hiç cevap vermedi.

Rachel gülmeye başladı, öfkeli bir gülüştü bu; şöyle dedi:

“Demek dilsizleştin öyle mi? Belki de hanımefendi senin dilini ısırmıştır ha?”

Duroy sinirli bir hareket yaparak, çileden çıkmış bir sesle konuştu:

“Benimle konuşmanıza kim izin veriyor? Çekip gidin buradan, yoksa sizi tutuklatırım.”

Bunun üzerine Rachel, gözleri çakmak çakmak, küstah bir tavırla avaz avaz bağırdı:

“Ya, demek öyle ha! Öyle olsun hıyarağa! İnsan bir kadınla yattı mı en azından ona bir selam verir. Başka bir kadınla olman bugün beni tanımazlıktan gelmeni gerektirmez. Biraz önce yanından geçerken bana bir işaret çaksaydın seni rahat bırakırdım. Ama üstünlük taslamak istedin, peki öyle olsun! Sana gününü göstereceğim! Demek seninle karşılaştığımda bir merhabayı bile çok görüyorsun bana...”

Daha uzun süre bağırıp dururdu, ama Madam de Marelle locanın kapısını açmış, çılgın gibi çıkışı arayarak kalabalığın arasından kaçıyordu.

Duroy kadının peşinden fırlamış, ona yetişmeye çalışıyordu.

Onların kaçtığını gören Rachel, muzaffer bir edayla haykırdı:

“Durdurun şu kadını! Durdurun! Sevgilimi çaldı.”

İnsanlar arasında gülüşmeler oldu. Şaka olsun diye iki beyefendi, kaçan kadının omuzlarından tutup götürmeye yeltendiler, bir yandan da öpmeye çalışıyorlardı. Ama Duroy yetişti ve kadını zorla ellerinden alarak sokağa sürükledi.

Clotilde, binanın önünde duran boş bir faytonun içine attı kendisini. Duroy da arkasından arabaya atladı, arabacının, "Nereye gidiyoruz beyefendi?" sorusu üzerine, "Neresi olursa" diye cevap verdi.

Araba, döşeme taşları üzerinde sarsılarak, yavaşça yola koyuldu. Bir tür sinir krizi geçirmekte olan Clotilde, ellerini yüzüne kapamış, boğulur gibi oluyor, nefes almakta zorlanıyordu; Duroy ise ne yapacağını, ne söyleyeceğini bilemiyordu. Sonunda kadının ağladığını duyunca kekelemeye başladı. "Dinle Clo, Clo'cuğum, bırak da açıklayayım! Bu benim hatam değil... Bu kadını çok önceleri tanıdım... daha ilk zamanlarda..."

Clotilde ellerini aniden yüzünden çekti, tekrar konuşabilmesini sağlayan âşık ve ihanete uğramış kadınlara has bir öfkeyle kopuk kopuk, hızlı cümleler kurarak nefes nefese kekeledi: "Ah sefil... sefil seni... nasıl bir rezillik bu!.. Böyle bir şey mümkün mü? Ne büyük utanç! Aman Tanrım!.. ne büyük utanç!.."

Sonra, kafasında düşünceler netleşip, aklına bazı kanıtlar gelince öfkesi iyice bilendi: "Benim paramla ödüyordun onun ücretini değil mi? Ben parayı... bu kız için veriyordum ha... Ah sefil!.."

Bir iki saniye kadar daha ağır bir kelime arıyor ama bir türlü bulamıyor gibi göründü, sonra aniden, tükürür gibi konuştu: "Ah domuz!.. domuz seni... domuz... Onun ücretini benim paramla ödüyordun... domuz... domuz!.."

Aklına başka bir şey gelmiyor, tekrar edip duruyordu: "Domuz... domuz..."

Birdenbire dışarıya eğilip arabacıyı kolundan tuttu: "Durun!" dedikten sonra, kapıyı açıp sokağa atladı.

Georges peşinden gitmek istedi, ama Clotilde, "Sakın ineyim deme!" diye öyle yüksek sesle bağırdı ki, sokaktaki insanlar kadının etrafına toplandı;

Duroy, bir rezalet çıkmasından korkarak yerinden kıpırdamadı.

Bunun üzerine Clotilde cebinden para kesesini çıkararak, sokak lambasının aydınlığında para aradı, sonra iki buçuk frank alıp arabacının eline tutuşturdu ve titrek bir sesle şöyle dedi: “Alın... işte ücretiniz... Ben ödüyorum... Şu rezil herifi Batignolles’e, Boursault Sokağı’na götürün.”

Onu çevreleyen topluluğa bir neşe dalgası yayıldı. Bir beyefendi, “Aferin kızım!” dedi, faytonun tekerlekleri arasında duran genç bir hayta, başını açık kapıdan içeri uzatarak pek tiz bir sesle, “İyi akşamlar yavrum.” diye bağırdı.

Sonra araba tekrar yola koyuldu, gülüşmeler sürüp gidiyordu.

VI

Georges Duroy ertesi gün keyifsiz uyandı.

Ağır ağır giyindi, sonra pencerenin önüne oturarak düşünmeye koyuldu. Sanki bir gün önce temiz bir sopa yemiş gibi bütün vücudunda bir kırıklık hissediyordu.

Para bulması gerektiği için nihayet ayaklandı, Forestier'nin evine gitti.

Arkadaşı çalışma odasında ayaklarını ateşe uzatmış oturuyordu.

"Bu kadar erken kalkmana sebep ne?"

"Çok ciddi bir mesele. Bir şeref borcum var."

"Kumar borcu mu?"

Duroy duraksadı, sonra itiraf etti:

"Kumar borcu."

"Büyük mü?"

"Beş yüz frank."

Aslında borcu sadece iki yüz seksen franktı.

Forestier kuşkulu bir tavırla sordu:

"Kime borçlusun bu parayı?"

Duroy hemen cevap veremedi.

"... Eee... bir... bir... Carleville'li bir beye."

"Ya! Peki nerede oturuyor?"

"Şey sokağı... şey..."

Forestier gülmeye başladı: "İşi zora koşma sokağı, değil mi? Bu beyi tanıyorum azizim. Yirmi frank istersen verebilirim, ama fazlası olmaz."

Duroy altın parayı kabul etti.

Sonra kapı kapı dolaşarak bütün tanıdıklarına uğradı, sonunda saat beşe doğru seksen frank toplamıştı.

İki yüz frank daha bulması gerektiği için kesin kararını verdi, topladığı parayı kendisine saklayacaktı, kendi kendine mırıldandı:

“Lanet olsun, bu karı için kendimi üzdüğüme değmez. İmkânım olunca öderim.”

On beş gün boyunca cesur kararlar alarak, tutumlu, düzenli ve dürüst bir hayat yaşadı. Sonra büyük bir aşk arzusuna kapıldı. Kendisini yıllardır kollarına bir kadın almamış gibi hissediyor ve tekrar karaya çıkınca nereye saldıracağını bilemeyen denizci gibi, rastladığı her kadın karşısında ürperiyordu.

Bunun üzerine bir akşam, Rachel’i bulma umuduyla tekrar Folies-Bergère’e gitti. Gerçekten de içeri girer girmez onu gördü, çünkü kadın bu mekândan hiç ayrılmıyordu.

Güler yüzle ona doğru giderek, elini uzattı. Ama kadın onu tepeden tırnağa süzdü:

“Ne istiyorsunuz?”

Duroy gülmeye yeltendi:

“Hadi ama, surat asma.”

Rachel ona sırtını dönerken şöyle dedi:

“Gelişmemiş insanlarla görüşmüyorum.”

En ağır hakareti aramıştı. Duroy, yüzünün kıpkırmızı kesildiğini hissetti ve eve tek başına döndü.

Hasta, zayıf düşmüş, durmadan öksüren Forestier, gazetede Duroy’nın burnundan getiriyor, sanki ona angaryalar yüklemek için kafa patlatıyordu. Hatta bir gün, sinirlerinin tepesinde olduğu bir sırada, uzun bir öksürük nöbetinin ardından, Duroy ona istediği bir bilgiyi getirmediği için söylenmeye başladı: “Yuh yani, bu kadar da budala olduğunu düşünmemiştim.”

Beriki az kalsın onu tokatlayacaktı, ama kendisini tuttu, çekip giderken, “Bunları sana ödeteceğim” diye mırıldandı. Zihninden hızla bir düşünce geçti ve ekledi: “Sana boynuz taktıracağım dostum.” Bu tasarıyla keyfi yerine gelmişti, ellerini ovuşturarak yoluna devam etti.

Hemen ertesi gün harekete geçmek istedi. Madam Forestier’ye bir ön ziyarette bulundu.

Onu, bir kanepeye boylu boyunca uzanmış, kitap okurken buldu.

Yerinden kıpırdamadan, sadece başını çevirerek Duroy’ya elini uzattı ve “Merhaba Güzel Dost.” dedi. Duroy yüzüne bir şamar yemiş gibi oldu: “Neden bana böyle hitap ediyorsunuz?”

Madam Forestier gülümseyerek cevap verdi:

“Geçen hafta Madam de Marelle’le görüştüm ve onun evinde sizi hangi adla çağırdıklarını öğrendim.”

Duroy, genç kadının sevecen tavrı karşısında yatıştı. Zaten korkacak ne vardı ki?

Madam Forestier sözünü sürdürdü:

“Ona çok ilgi gösteriyorsunuz! Bana gelince, aklınıza kırk yılda bir geliyorum, öyle değil mi?”

Duroy kadının yanına oturmuş, yeni bir merakla, biblolara düşkün birinin merakıyla ona bakıyordu. Çok güzeldi, tatlı ve sıcak bir sarışındı, sevilmek için yaratılmıştı; Duroy, “Kuşkusuz diğerinden daha iyi” diye düşündü. Başarılı olacağından zerre kadar kuşku duymuyordu, ona öyle geliyordu ki, elini uzatması bir meyveyi dalından koparır gibi kadına sahip olması için yeterliydi.

Kararlı bir biçimde şöyle dedi:

“Sizi görmeye gelmedim çünkü böylesi daha iyi olacaktı.”

Madam Forestier anlamayıp sordu:

“Nasıl yani? Neden?”

“Neden mi? Tahmin edemiyor musunuz?”

“Hayır, hem de hiç.”

“Çünkü size âşığım... ah! biraz, sadece biraz... ve kendimi iyice kaptırmak istemiyorum...”

Madam Forestier ne şaşırmış ne sarsılmış ne de gururu okşanmış göründü, aynı aldırışsızlıkla gülümsemeye devam ediyordu, sakin sakin cevap verdi:

“Ah! Yine de gelebilirsiniz. Kimse bana uzun süre âşık kalmaz.”

Duroy kadının sözlerinden çok üslubu karşısında hayrete düşerek sordu:

“Neden?”

“Çünkü yararı yok, karşımdaki insan da bunu şıp diye anlar. Kaygınızı bana daha önce anlatmış olsaydınız, sizi rahatlatır ve mümkün olduğunca daha sık gelmeniz için sizi teşvik ederdim.”

Duroy dokunaklı bir sesle bağırdı:

“Duygulara böyle hükmedilebilir mi!”

Madam Forestier ona doğru döndü:

“Sevgili dostum, benim için âşık bir erkek canlı nüfusundan dışlanır. Budalalaşır, yalnızca budalalaşmakla kalmaz, tehlikeli bir hale de gelir. Beni aşkla seven ya da öyle olduğunu iddia eden insanlarla her türlü yakın ilişkimi keserim, çünkü öncelikle canımı sıkarlar, ikincisi de tıpkı kriz geçirebilecek kuduz köpek misali, bende güven uyandırmazlar. Dolayısıyla hastalıkları geçene kadar onları manevi karantinaya alırım. Bunu hiç unutmayın. Çok iyi biliyorum ki aşk sizin için bir tür heves sadece, oysaki benim için tersine, insanların mezhebine dahil olmayan bir tür... bir tür... ruhsal birleşme. Siz aşk sözünü kelimenin gerçek anlamıyla anlıyorsunuz, ben ise ruhsal anlamda. Ama... karşıdan iyice bir bakın bana...”

Artık gülümsemiyordu. Yüzünde sakin ve soğuk bir ifade vardı, her kelimenin üstüne basa basa şöyle dedi:

“Asla, asla sevgiliniz olmayacağım, anlıyor musunuz. Dolayısıyla bu arzuda ayak diremeniz yararsız, hatta sizin için kötü olur. Artık... meseleyi hallettiğimize göre... dost olmamızı ister misiniz, ama içlerinde art niyet barındırmayan gerçek iki dost?”

Duroy, kesinlik içeren bu sözler karşısında her türlü girişimin sonuçsuz kalacağını anlamıştı. Çabucak, duraksamadan kararını verdi ve hayatta böyle bir müttefik bulabilmiş olmaktan memnun, iki elini birden ona uzattı:

“Emrinizdeyim hanımefendi, nasıl isterseniz.”

Madam Forestier onun sesinden, düşüncesinde samimi olduğunu hissederek, ellerini verdi.

Duroy teker teker bu elleri öptü ve başını kaldırarak kısaca şöyle dedi: “Karşıma sizin gibi bir kadın çıksaydı, onunla ne büyük mutlulukla evlenirdim!”

Yüreğine işleyen iltifatlar karşısında çoğu kadında olduğu gibi, Madam Forestier de bu sefer bu cümleden etkilenmiş, gururu okşanmıştı; insanı kul köle edecek kısa ve minnettar bir bakış attı Duroy’ya.

Sonra Duroy konuşmayı sürdürecek bir geçiş konusu bulamayınca, Madam Forestier bir parmağını erkeğin koluna koyarak yumuşak bir sesle şöyle dedi:

“Üstelik dostluk görevime hemen başlıyorum. Siz beceriksizsiniz azizim...”

Tereddütle sordu:

“Açık açık konuşabilir miyim?”

“Evet.”

“Hepten mi?”

“Hepten.”

“Peki öyleyse, sizi çok takdir eden Madam Walter’i görmeye gidip gözüne girin. Böylece iltifatlarınız yerini bulacaktır, ama kendisi namuslu biridir, bana iyi kulak verin, son derece namusludur. Yani o tarafta da... çapkınlık konusunda bir umut yok. Kendinizi göstererek, daha iyi bir konum elde edebilirsiniz. Gazetede hâlâ düşük bir mevkide olduğunuzu biliyorum. Ama hiç korkmayın, bütün yazarları aynı teveccühle karşılıyorlar. Hadi güvenin bana.”

Duroy gülümseyerek, “Teşekkür ederim, siz bir meleksiniz... koruyucu bir melek.” dedi. Sonra oradan buradan konuştular.

Onun yanında bulunmaktan keyif aldığını göstermek isteyen Duroy, uzun süre oturdu; Madam Forestier’den ayrılırken tekrar sordu:

“Anlaştık değil mi, dostuz artık?”

“Anlaştık.”

Duroy, biraz önce iltifatının etkisini hissetmiş olduğundan, bu iltifatı pekiştirmek için ekledi:

“Günün birinde dul kalırsanız, talibinizim.”

Madam Forestier azarlamaya fırsat bulamasın diye, hızla kaçıp gitti.

Madam Walter’i ziyaret edecek olmak Duroy’nın biraz canını sıkıyordu, çünkü onun evine hiç kabul edilmemişti ve bir gaf yapmak istemiyordu. Patron ona teveccüh gösteriyor, yaptığı işleri takdir ediyor, zor görevleri tercihen ona veriyordu; eve girmek için neden bu itibardan yararlanmasındı ki?

Böylece bir sabah erkenden kalkarak meyve haline gitti ve yaklaşık on frank karşılığında yirmi kadar nefis armut aldı. Uzaktan geldikleri sanılsın diye bir sepetin içine koyarak bir iple güzelce bağladı ve kartvizitini iliştirdiği sepeti patronun kapıcısına götürdü, kartvizitin üstünde şöyle yazıyordu:

Georges Duroy

Bu sabah kendisine Normandiya’dan gelen bu meyvelerin Madam Walter tarafından kabulünü naçizane rica eder.

Ertesi gün gazetedeki posta kutusunda, karşılık olarak Mösyö Georges Duroy’ya canı gönülden teşekkür eden ve cumartesilerini evde geçiren Madam Walter’in kartvizitinin yer aldığı bir zarf buldu.

Duroy bir sonraki cumartesi Walterlere gitti.

Mösyö Walter, Malesherbes Bulvarı’nda kendisine ait iki katlı bir evde oturuyordu, evin bir kısmı, iş bilir insanlara has bir tutumlulukla kiraya

verilmişti. İki araba girişinin arasında oturan tek bir kapıcı, hem ev sahibi hem de kiracı için kapı ipini çekiyor ve kilise kapıcılarına yaraşır güzel duruşu, beyaz çorapların sarmaladığı kalın baldırları, yaldızlı düğmeli ve kıpkırmızı yakalı temsil kıyafetiyle, her içeri girene lüks ve usturuplu bir otele girdiği duygusunu veriyordu.

Kabul salonları birinci kattaydı, bu salonlara duvarları halılarla kaplanmış, kapılarına perdeler asılmış bir bekleme odasından geçiliyordu. İki uşak koltuklarda uyuklamaktaydı. İçlerinden biri Duroy'nın pardösüsünü aldı, diğeri de bastonunu elinden kaparak bir kapıyı açtı ve ziyaretçinin önü sıra birkaç adım yürüdü, sonra geri çekilerek Duroy'nın öne geçmesini sağladı, boş salonda yüksek sesle onun adını anons etti.

Huzursuz olan genç adam sağına soluna bakınırken bir aynadan gözüne, sanki epeyce uzakta oturan insanlar ilişti. Önce, ayna gözünü yanılttığı için yönü şaşırdı, sonra, iki boş salondan daha geçerek, üzerinde yaldızlı düğmeler olan mavi, ipekli bir kumaşla kaplanmış, kadınlara has küçük bir salona vardı; içeride dört kadın yuvarlak bir masanın etrafında alçak sesle sohbet ediyordu, masanın üzerinde çay fincanları vardı.

Paris yaşamında ve özellikle de sürekli önemli şahsiyetlerle temas halinde olmasına yol açan muhabirlik mesleğinde kazandığı güvene rağmen Duroy, girişteki düzenleme ve geçtiği boş salonlar yüzünden kendisini biraz ürkek hissediyordu.

Gözleriyle evin hanımını araştırarak, “Hanımefendi, ben düşündüm ki...” diye kekeledi.

Madam Walter'in uzattığı elini eğilerek tuttu; Madam Walter, “Beni görmeye gelmekle büyük kibarlık gösterdiniz beyefendi” dedi ve Duroy'ya bir yer gösterdi, oturmak isteyen Duroy koltuğun çok daha yüksek olduğunu zannettiği için düşercesine çöktü.

Herkes susmuştu. Kadınlardan biri tekrar konuşmaya başladı. Konu giderek şiddetlenen, ama tifo salgınının önünü alacak ve buz pateni yapılabilecek düzeye ulaşmayan soğuklardı. Herkes, Paris'te görülmeye başlanan bu don havası hakkındaki fikrini söyledi; sonra evlerdeki toz zerreleri gibi zihinlerde dolanıp duran bütün sıradan gerekçeleri sıralayarak tercih ettikleri mevsimleri açıkladılar.

Kapıdan gelen hafif bir sesle Duroy başını çevirdi ve sırsız iki aynadan, şişman bir kadının geldiğini gördü. Kadın salona girdiğinde, misafirlerden biri ayağa kalkarak herkesin elini sıkıp gitti; genç adam, kadının siyah incilerin parıldadığı sırtını diğer salonlar boyunca gözüyle takip etti.

Bu insan değişikliğinin yarattığı hareketlilik durulunca, doğallık içinde ve konuları birbirine bağlamaya gerek duymadan, Fas meselesi ve Doğu'daki savaştan, ayrıca İngiltere'nin Afrika sınırında yaşadığı zorluklardan söz edildi.

Hanımlar bu meseleleri, sık sık tekrarlanan, yüksek sosyeteye has edepli bir komediyi ezberden okur gibi tartışıyorlardı.

Yeni bir misafir geldi, kıvırcık saçlı, ufak tefek bir sarışındı bu, o gelince orta yaşlarda, uzun boylu ve zayıf bir kadın kalkıp gitti.

Mösyö Linet'nin Akademi'ye girme ihtimali üzerinde konuşuldu. Yeni gelen misafir, Don Quichotte'u Fransızca nazım halinde tiyatroya güzelce uyarlayan Mösyö Cabanon-Lebas'nın onu kesinlikle alt edeceğini düşünüyordu.

“Biliyor musunuz, bu oyun gelecek kış Odéon'da sahnelenecek!”

“Ya, sahiden! Bu pek edebi çalışmayı mutlaka gidip göreceğim.”

Madam Walter, sükûnet ve kayıtsızlık içinde nazik cevaplar veriyor, fikri daima peşinen hazır olduğundan söylemesi gereken şey üzerinde hiç kararsızlık göstermiyordu.

Havanın karardığını fark edince lambaların yakılması için zili çaldı, bu arada tatlı tatlı akıp giden sohbete kulak veriyor ve bir yandan da bir sonraki akşam yemeğinin davetiyelerini almak için baskı atölyesine uğramayı unuttuğunu düşünüyordu.

Biraz fazla kilolu ama hâlâ güzeldi, çöküşün yakın olduğu tehlikeli yaşlarını sürmekteydi. Bakımına ve sağlığına özen göstererek, gerekli tedbirleri alarak, cilt kremleri kullanarak kendisini koruyordu. Her konuda aklı başında, ılımlı ve mantıklı görünen, zihni bir Fransız bahçesi gibi düzenli olan şu kadınlardandı. Bu zihinde insan beklenmedik bir şeyle karşılaşmaz, ayrıca belli bir cazibe bulurdu. Sahip olduğu incelikli, ölçülü ve güvenilir mantık, Madam Walter'de kendini düşsellik, iyilik, fedakârlık

ve herkese, her şeye yetecek kadar engin, huzurlu bir teveccüh olarak gösteriyordu.

Duroy'nın tek kelime etmediğini, kimsenin onunla konuşmadığını ve erkeğin biraz sıkıntılı göründüğünü fark etti; bu hanımlar Akademi'den mezun olmadıkları ve bayıldıkları bu konu açıldığında susmak bilmedikleri için Duroy'ya sordu:

"Herkesten daha fazla bilgi sahibi olmanız gerektiğine göre sizin tercihiniz kimden yana Mösyö Duroy?"

Duroy tereddüt etmeden cevap verdi:

"Bu soruda hanımefendi, adayların her zaman tartışmalı olabilecek liyakatini değil, ama yaş ve sağlık durumlarını göz önüne alırdım ben olsam. Onların unvanlarını değil, hastalıklarını sorardım. Lope de Vega'dan manzum bir çeviri yapıp yapmadıklarını araştırmaz, karaciğerlerinin, kalplerinin, böbreklerinin ve omuriliklerinin durumu hakkında bilgi edinmeye çalışırdım. Benim için, organlarda aşırı büyüme, idrarda ciddi miktarda albümine rastlanması, özellikle de bir lokomotor ataksi başlangıcı, Berberi şiirinde vatan fikri üzerine kırk ciltlik gevezelikten yüz kat daha iyidir."

Bu düşünceyi şaşkınlık yüklü bir sessizlik izledi.

Madam Walter gülümseyerek, "Neden peki?" diye sordu. Duroy, "Çünkü kadınlara tek bir şey zevk verir, ben de onun peşindeyim yalnızca. Yani hanımefendi, Akademi sizin için sadece bir akademisyen öldüğünde ilginçtir. Ne kadar akademisyen ölürse o kadar memnun olursunuz. Ama çabuk ölmeleri için yaşlı ve hasta olanları atamak gerekir." diye cevap verdi.

Herkes biraz şaşırdığı için ekledi:

"Ben de zaten sizin gibiyim, Paris gazetelerinin dedikodu sütunlarında bir akademisyenin ölümünü okumak çok hoşuma gider. Hemen kendi kendime sorarım: 'Yerine kim geçecek?' Ve listemi hazırlarım. Her Akademi üyesi öldüğünde bütün Paris salonlarında oynanan bir oyundur bu, küçük, sevimli bir oyun: 'Ölüm ve Fransız Akademisi'nin ihtiyarları oyunu.'"

Hanımlar hâlâ biraz şaşkın olsalar da gülümsemeye başlıyorlardı, dikkat çektiği konu ne kadar da yerindeydi.

Duroy ayağa kalkarak sözlerini bağladı: “Onları atayan sizlersiniz hanımlar ve sadece öldüklerini görmek için atıyorsunuz. Öyleyse, yaşlı, çok yaşlı, olabildiğince yaşlı olanlarını seçin, gerisiyle de ilgilenmeyin.”

Ardından, büyük bir zarafetle çekip gitti.

Duroy gider gitmez kadınlardan biri, “Eğlenceli biri bu delikanlı. Kim bu?” dedi. Madam Walter, “Yazarlarımızdan biri, gazetede henüz ufak tefek işlere bakıyor, ama çabuk yükseleceğinden kuşkum yok.” diye cevapladı.

Duroy neşe içinde, coşkulu ve hızlı adımlarla Malesherbes Bulvarı’ndan aşağı iniyordu, yaptığı çıkıştan memnundu, “Güzel başlangıç.” diye mırıldandı.

O akşam Rachel’le barıştı.

Bir sonraki hafta iki olay yaşadı. Magazin servisi şefliğine atandı ve Madam Walter’in evinde akşam yemeğine davet edildi. Duroy iki haber arasındaki bağlantıyı hemen gördü.

La Vie Française her şeyden önce para basan bir gazeteydi, paraya önem veren patron basını ve milletvekilliğini bir kaldıraç olarak kullanmıştı. Saf görünüp, güler yüzlü dürüst insan maskesi altında dilediği gibi dolap çevirmişti; ama hangisi olursa olsun bütün işlerinde, yokladığı, denediği, kokusunu aldığı, kurnaz, gözü pek ve esnek olduğunu hissettiği insanları kullanırdı yalnızca. Magazin haberleri şefi olarak atanan Duroy, kıymetli bir delikanlı gibi görünüyordu gözüne.

Bu görev o zamana kadar yazı işleri sekreteri Mösyö Boisrenard tarafından yürütülmüştü, yaşlı bir gazeteci olan Mösyö Boisrenard, tıpkı bir devlet memuru gibi dürüst, dakik ve kılı kırk yaran bir adamdı. Otuz yıldır farklı on bir gazetenin yazı işleri sekreterliğini üstlenmiş, bu süre zarfında duruşunda ve olaylara bakışında tek değişiklik olmamıştı. Lokanta değiştirir gibi bir yazı işlerinden bir diğerine geçiyor, mutfağın aynı damak zevkine sahip olmadığını pek fark etmiyordu. Siyasi ve dini fikirlere yabancıydı. İşinin ehli ve tecrübesi sayesinde kıymetli bir insandı, çalıştığı gazete hangisi olursa olsun kendini adardı. Hiçbir şey görmeyen bir kör, hiçbir şey

duymayan bir sağır ve hiç konuşmayan bir dilsiz gibi çalışırdı. Yine de büyük bir meslek ahlakına sahipti ve mesleğinin özel bakış açısından dürüst, namuslu ve kurallara uygun olarak kabul etmediği hiçbir işe girişmemişti.

Onu yine de takdir eden Mösyö Walter, gazetenin belkemiği dediği magazin servisini bir başkasına teslim etmeyi sık sık arzulamıştı. Bu servis sayesinde havadisler veriliyor, söylentiler çıkarılıyor, kamuoyu ve para piyasası üzerinde etkili olunuyordu. Yüksek sosyetenin katıldığı iki akşam daveti arasına çaktırmadan sızabilmek gerekiyordu, burada önemli olan, dile getirilen şeylerden çok telkin edilenlerdi. İmalar aracılığıyla insanların istenilen tahminleri yürütmelerini sağlamak, dedikodunun doğrulanacağı biçimde olayı tekzip etmek ya da haber yapılan olayı kimsenin inanmayacağı biçimde teyit etmek gerekliydi. Magazin sayfalarında her insan her gün kendisini ilgilendiren en az bir satır bulmalıydı ki herkes gazeteyi okusun. Herkesi ve her şeyi, Paris'teki ve taşradaki bütün camiaları, bütün meslekleri, orduyu ve ressamları, din adamlarını ve üniversite çevresini, yüksek devlet görevlilerini ve kibar fahişeleri düşünmek lazımdı.

Muhabir taburunu yöneten ve ona komuta eden kişi her zaman uyanık, her zaman tetikte, kuşkulu, basiretli, kurnaz, açıkgöz, esnek ve her türlü hileyle donanmış olmalı, ilk bakışta yanlış haberi görebilmek, neyin dile getirilip neyin gizlenmesinin iyi olacağına karar vermek, kamuoyu üstünde neyin etkili olacağını kestirmek için aldanmaz bir koku alma becerisine sahip olmalıydı; üstelik söyleyeceği şeyi etkisi katlanacak biçimde sunmayı bilmeliydi.

Kendince uzun bir tecrübe sahibi olan Mösyö Boisrenard, üstünlük kurma becerisi ve sevimlilikten yoksundu; özellikle de patronun her günkü gizli düşüncelerini sezmek için gerekli, doğuştan gelen kurnazlık onda yoktu.

Duroy bu işi mükemmelen yapacaktı kuşkusuz; üstelik, Norbert de Varenne'in deyimiyle, "devlet tahvilleri ve siyasetin ayaktakımı üzerinde seyreden" şu dosyayı hayranlık uyandıracak şekilde tamamlıyordu.

La Vie Française'in esin kaynakları ve gerçek yazarları, müdürün yarattığı ya da desteklediği tüm spekülasyonlarla bir ilgisi olan yarım düzine kadar milletvekilinden oluşuyordu. Mecliste "Walter çetesi" olarak adlandırılan

bu gruba, Walter’le birlikte ve onun sayesinde para kazandığı için herkes imreniyordu.

Politika yazarı olan Forestier, bu işadamlarının kuklası, onların isteklerinin uygulamacısıydı sadece. Kaleme alacağı başmakale konularını onun kulağına fısıldıyorlar, Forestier de, dediğine göre, sakin kafayla yazmak için hep evine gidiyordu.

Ama gazeteye edebi ve Paris’e has bir hava vermek için, ünlü ve tarzları farklı iki yazar alınmıştı; bunlardan biri güncel köşe yazarı Jacques Rival, diğeri ise şair ve hayal gücünü konuşturan köşe yazarı, daha doğrusu, yeni ekole mensup hikâyeci Norbert de Varenne’di.

Sonra, kadroya düşük ücretlerle, bazı sanat, resim, müzik, tiyatro eleştirmenlerini dahil etmişler, elinden her iş gelen ücretli yazarların oluşturduğu büyük kabileye bir ceza hukuku yazarıyla bir de at yarışları yazarı eklemişlerdi. Yüksek sosyeteden iki kadın, “Pembe Domino”yla “Beyaz Pati” yüksek sosyeteye ait bazı yazılar gönderiyor, bu yazılarda moda, kibar yaşam, marka, görgü kuralları konularını işliyor ve tanınmış kadınlar hakkında boşboğazlık ediyorlardı.

Böylece La Vie Française, bu farklı eller tarafından yönlendirilerek “tahviller ve ayaktakımı üzerinde seyrediyordu.”

Duroy, magazin servisi şefliğine atanmış olmanın sevincini dolu dolu yaşarken, küçük bir basılı kart aldı; üzerinde, “Mösyö ve Madam Walter, Mösyö Georges Duroy’dan 20 Ocak Perşembe akşamı evlerine yemeğe gelmesini rica eder, kendisini görmekten mutluluk duyacaklarını bildirirler.” yazıyordu.

Diğerinin üzerine gelen bu lütuf karşısında Duroy’nın içi öyle bir sevinçle doldu ki, bir aşk mektubuymuşçasına davetiyeyi öptü. Sonra büyük mali sorunu görüşmek üzere veznedarın yanına gitti.

Bir magazin servisi şefinin genellikle kendi bütçesi olur, muhabirlerine ve tıpkı meyvelerini turfanda meyve satıcısına getiren bahçıvanlar gibi iyi ya da sıradan haberler getirenlere bu bütçeden ödeme yapardı.

Duroy’ya başlangıçta ayda bin iki yüz frank ayrılmıştı, bu miktarın büyük bir kısmını kendisi için alıkoymayı tasarlıyordu.

Duroy’nın acil ibrazları üzerine, veznedar sonunda ona dört yüz frank avans vermişti. İlk anda Duroy, Madam de Marelle’e borçlu olduğu iki yüz seksen frankı göndermeye niyetlendi, ama hemen ardından, elinde yüz yirmi frank kalacağını, bu tutarın yeni servisinin doğru dürüst faaliyet göstermesi için yeterli olmayacağını düşünerek bu iadeyi daha ileri bir zamana erteledi.

İki gün boyunca yerleşmekle meşgul oldu, bütün yazı işlerinin ortak kullandığı geniş odada, kendisine ait bir masayla bazı evrak dolaplarını devralmıştı. Bu odanın bir ucunu işgal ediyordu, yaşına rağmen abanoz karalığındaki saçları daima bir kâğıdın üzerine eğilmiş halde duran Boisrenard ise diğer uçta oturuyordu.

Ortadaki uzun masa geçici yazarlara aitti. Genellikle oturulacak sıra görevi görürdü, ya ayaklar kenarlardan sarkıtılır, ya da ortasına bağdaş kurup oturulurdu. Bazen bu masanın üzerine beş altı kişi birden oturur, Çin porseleninden heykelleri andırır bir pozda, sebatla bilboquet oynarlardı.

Duroy da sonunda bu oyundan keyif almaya başlamıştı, Saint-Potin’in tavsiyeleri ve yönlendirmesi sayesinde giderek güçleniyordu.

Hastalığı gittikçe kötüleşen Forestier, son aldığı tropikal ağaçtan güzel bilboquet’sini biraz ağır bularak Duroy’a vermişti; Duroy, ipin ucundaki siyah iri topu güçlü kol hareketleriyle yönetiyor, bir yandan da alçak sesle, “Bir-iki-üç-dört-beş-altı.” diye sayıyordu.

Madam Walter’in evine yemeğe gideceği gün ilk defa olarak arka arkaya yirmi sayı yapmayı başardı. “İyi bir gün,” diye düşündü, “her konuda başarılıyım.” Çünkü bilboquet’de ustalık göstermek, La Vie Française ofislerinde gerçekten de bir tür üstünlük anlamına geliyordu.

Kıyafetini değiştirmek için yazı işlerinden erken ayrıldı, Londres Sokağı boyunca yukarı çıkarken önü sıra sekerek yürüyen ufak tefek bir kadın gördü, kadın Madam de Marelle’e benziyordu. Yüzüne bir sıcaklığın yayıldığını hissetti, kalbi hızla çarpmaya başladı. Kadını yandan görmek için yolun karşısına geçti. Kadın da karşıya geçmek için durdu. Duroy yanılmıştı, rahat bir nefes aldı.

Onunla yüz yüze geldiğinde nasıl davranması gerektiğini sık sık düşünmüştü. Ona selam mı vermeli, yoksa görmezlikten mi gelmeliydi?

“Görmezlikten geleceğim.” diye düşündü.

Hava soğuktu, donmuş derelerin üzeri buz tabakalarıyla kaplıydı hâlâ. Gaz lambalarının ışığı altında kaldırımlar kuru ve boz renkteydi.

Genç adam evine girdiğinde, “Ev değiştirmem lazım. Burası artık benim için yeterli değil.” diye düşündü. Kendisini heyecanlı ve neşeli, çatıların üstünde koşabilecek gibi hissediyor, yatağının yanından pencereye giderken, “Talih kuşu başıma kondu! Talih kuşu bu! Babama yazmalıyım” diye yüksek sesle tekrar edip duruyordu.

Ara sıra babasına yazardı; Rouen’e ve geniş Seine vadisine hâkim büyük bayırın yukarısında, yol kenarında bulunan küçük Normandiya meyhanesinde mektup hep büyük bir sevinç yaratırdı.

Ara sıra da Duroy mavi bir zarf alırdı, zarfın üzerindeki adres titrek iri harflerle yazılmış olurdu; babasından gelen mektupların başında Duroy, şaşmaz bir biçimde hep aynı satırları okurdu:

“Sevgili oğlum, bu mektubu annenle benim iyi olduğumuzu söylemek için yazıyorum. Memlekette pek yeni bir şey yok. Yine de sana söyleyeceğim bir...”

Köyde olup bitenler, komşuların haberleri ve topraklarla ürünlerin durumu içten içe Duroy’yı ilgilendiriyordu hâlâ.

Küçük aynasının önünde beyaz kravatını bağlarken kendi kendine tekrar edip duruyordu: “Yarından tezi yok babama yazmalıyım. Bu akşam, gittiğim evde beni görseydi, şaşkınlıktan dili tutulurdu ihtiyarcığın! Biraz sonra, onun hayatında hiç görmediği bir akşam yemeği yiyeceğim.”Aniden, oradaki boş kahve salonunun gerisindeki kararmış mutfak, duvarlar boyunca sarı pırıltılar yayan tencereler, çömelmiş Khimaira pozuyla şöminenin başına oturup burnunu ateşe uzatmış kedi, zamanla ve dökülen sıvılarla lekelenmiş tahta masa, ortasında tüten bir çorba kâsesi ve iki tabağın arasında yanan bir mum gözünde canlandı. Ayrıca kadınla adamı, yani annesiyle babasını, küçük yudumlarla çorbayı içen, hareketleri ağır iki köylüyü de görür gibi oldu. Yaşlanmış yüzlerindeki en ufak kırışıklığa, kollarının ve başlarının en ufak hareketine bile aşinaydı. Her akşam karşılıklı oturup yemeklerini yerken neler konuştuklarını da biliyordu.

“Eninde sonunda gidip onları görmem gerekecek” diye düşündü. Hazırlanması sona erince, lambayı üfleyip aşağı indi.

Bulvar boyunca yürürken yanına kızlar yanaştı. Kolunu kurtararak, “Beni rahat bırakın!” diye cevap veriyordu: Üslubunda kızlar sanki ona hakaret etmiş, değerini bilmemişler gibi büyük bir küçümseme vardı... Onu kim sanıyorlardı? Bu sürtükler insan seçmeyi bilmiyorlar mıydı? Çok zengin, çok tanınmış, çok önemli insanların evine yemeğe gitmek için giydiği siyah takım elbisesini üzerinde hissetmek ona, yeni bir kişilik kazandığı duygusunu, başka biri, yüksek sosyeteye, gerçek kibarlar topluluğuna mensup biri haline geldiği bilincini veriyordu.

Yüksek tunç tablalardaki kandillerle aydınlatılan bekleme odasına güvenle girerek, yanına gelen iki uşağa doğal bir hareketle bastonunu ve pardösüsünü teslim etti.

Bütün salonlar aydınlatılmıştı. Madam Walter misafirleri en büyük salon olan ikinci salonda kabul ediyordu. Duroy’yı çok güzel bir gülümsemeyle karşıladı ve ondan önce gelen iki erkeğin ellerini sıktı, bunlar milletvekilleri ve La Vie Française’in adsız yazarları olan Mösyö Firmin ile Mösyö Laroche-Mathieu idi. Mösyö Laroche-Mathieu’nün gazetede, meclis üzerindeki büyük etkisinden kaynaklanan özel bir nüfuzu vardı. Bir gün bakan olacağı konusunda kimsenin şüphesi yoktu.

Derken Forestierler geldi, pembeler içindeki kadın hayranlık uyandırıcıydı. Duroy onu ülkenin iki milletvekiliyle sıkı fıkı görünce şaşırıp kaldı. Madam Forestier beş dakikadan fazla bir süre şöminenin kenarında Mösyö Laroche-Mathieu’yle fısır fısır konuştu. Charles bitkin görünüyordu. Bir ayda epeyi kilo vermişti, durmadan öksürüyor, bir yandan da, “Kışı geçirmek için güneye gitmeliydim.” diye tekrar edip duruyordu.

Norbert de Varenne’le Jacques Rival birlikte geldi. Ardından, salonun dip tarafındaki bir kapı açıldı ve Mösyö Walter uzun boylu iki genç kızla birlikte içeri girdi, yaşları on altı ila on sekiz arasında olan kızların biri çirkin, diğeri güzeldi.

Duroy, patronun aile babası olduğunu bildiği halde şaşkınlığa kapıldı. Müdürünün kızlarını, insanın hiç görmeyeceği uzak ülkeleri düşündüğü gibi düşünmüştü sadece. Üstelik onları kafasında küçücük kızlar olarak

canlandırmıştı, oysa karşısında iki kadın görüyordu. Ani ve tam değişimin yol açabileceği tarzda hafif bir huzursuzluk hissetmekteydi bu yüzden.

Tanışma faslının ardından kızlar ona sırayla ellerini uzattılar ve gidip belli ki kendileri için ayrılmış küçük bir masaya oturarak küçük bir sepetin içindeki bir yığın ipek masurasını karıştırmaya başladılar.

Hâla birisi bekleniyordu; farklı gündelik meşguliyetlerin ardından bir araya gelmiş, dolayısıyla aynı zihinsel ortamı paylaşmayan insanların, akşam yemeklerinden önce hissettiği türden bir huzursuzlukla kimse konuşmuyordu. Yapacak bir şey bulamayan Duroy gözlerini duvara doğru kaldırınca, Mösyö Walter, malını övmek için duyduğu görünür bir istekle uzaktan seslendi: “Benim tablolarıma mı bakıyorsunuz?”

Benim kelimesindeki vurgu çok belirgindi. “Gelin göstereyim.” Bütün ayrıntılar seçilebilsin diye eline bir lamba aldı.

“Buradakiler manzara resimleri” dedi.

Duvarın ortasında Guillemet’nin büyük bir tuvali, fırtınalı bir gökyüzü altında bir Normandiya plajı görülüyordu. Altta, Harpignies’nin bir korusu ve Guillaumet’ye ait bir Cezayir ovası göze çarpıyordu, ovanın ufkunda görünen büyük bir deve, uzun bacakları üzerinde tuhaf bir anıtı andırıyordu.

Mösyö Walter yan duvara geçerek, tören sunucusu gibi, ciddi bir ses tonuyla ilan etti: “Resim sanatının yüz akları.” Burada dört tuval vardı: Gervex’ten “Bir Hastane Ziyareti”, Bastien-Lepage’dan “Hasatçı Kız”, Bouguereau’dan “Dul Kadın”, Jean-Paul Laurens’den “İnfaz”. Bu sonuncu tablo, bir Cumhuriyetçi müfreze tarafından kilisesinin duvarında kurşuna dizilen Vendée’li bir rahibi konu alıyordu.

Bir sonraki duvarı işaret eden patronun ciddi yüzünde bir gülümseme belirip kayboldu: “Buradakiler fantezistler.” Öncelikle Jean Béraud’nun, “Yukarısı ve Aşağısı” adlı küçük bir tuvali göze çarpıyordu. Hareket halindeki bir tramvayın merdivenini çıkan Parisli güzel bir kadındı bu. Başı üst katın hizasında görünüyordu; sıralarda oturmuş beyler açgözlü bir memnuniyetle, kendilerine doğru gelen genç yüze bakıyordu, bu sırada aşağıdaki sahanlıkta ayakta duran erkekler kırgınlık ve tatminsizlik içeren farklı bir ifadeyle genç kadının bacaklarını süzüyordu.

Mösyö Walter lambayı zorlukla tutuyor, yüzünde çapkınca bir gülüşle tekrarlayıp duruyordu: “Nasıl? Eğlenceli ha? Eğlenceli ha?”

Sonra ışığı, Lambert’in “Bir Kurtarma” adlı tuvaline tuttu.

Toplanmış bir sofranın ortasında arka ayaklarının üstüne oturmuş bir yavru kedi, bir su bardağının içinde boğulan bir sineği hayret ve şaşkınlıkla izlemekteydi. Bir patisini havaya kaldırmış, hızlı bir hamleyle sineği kapmaya hazır bekliyordu. Ama karar verememişti. Tereddüt ediyordu. Ne yapmalıydı?

Ardından, patron, bir kışlada bir kanişe davul çalmayı öğreten bir askerin tasvir edildiği, Detaille’ın “Ders” adlı tuvalini göstererek, “Alın size nükte.” dedi.

Duroy, tasvip edici bir gülüşle gülüyor ve hayranlığını dile getiriyordu: “Nasıl da harika, nasıl da harika, har...”

Arkasında, içeri giren Madam de Marelle’in sesini duyup olduğu yerde kalakaldı.

Patron, açıklamalarda bulunarak elindeki lambayı tuvallere tutmayı sürdürüyordu.

O anda, Maurice Leloir’ın “Engel” adlı suluboya çalışmasını gösteriyordu. Halktan iki adamın, iriyarı iki erkeğin herkül gibi dövüştüğü bir kavga yüzünden geçiş engellendiği için durmak zorunda kalan bir tahtırevandı bu. Tahtırevanın penceresinden bir kadının hayranlık uyandıran yüzü görülüyordu; kadın, sabırsızlık göstermeden, korkmadan, ve bu iki kaba saba erkeğin dövüşmesi karşısında belli bir hayranlık duyarak... bakıyor... bakıyordu.

Mösyö Walter boyuna konuşuyordu: “Öbür odalarda başka tablolarım da var, ama daha az tanınmış, henüz belli bir sınıfa sokulmamış kişilere ait. Burası benim Kare Salonum.[3] Şimdilik gençlerin, çok genç insanların tablolarını satın alıp saklıyor ve bu ressamların ünlü olacağı zamanı bekliyorum.” Sonra çok alçak sesle ekledi: “Şimdi tablo almanın tam zamanı. Ressamların açlıktan nefesi kokuyor. Metelikleri yok, tek metelikleri...”

Ama Duroy hiçbir şey görmüyor, anlamadan dinliyordu. Madam de Marelle orada, arkasındaydı. Ne yapması gerekiyordu? Eğer selam verirse, kadın ona sırtını dönmez ya da hakaret etmez miydi? Yanına gitmeyecek olursa insanlar ne düşünürdü peki?

“Zaman kazanmaya çalışayım” dedi kendi kendine. O kadar heyecanlıydı ki bir an için ani bir rahatsızlığı bahane ederek oradan çekip gitmeyi düşündü.

Tablolara bakma faslı bitmişti. Patron lambasını bırakıp son gelen misafire merhaba demeye gitti; Duroy ise sanki seyretmekten bıkmamış gibi, bu sefer tuvalleri tek başına incelemeye koyulmuştu.

Kafası allak bullaktı. Ne yapmalıydı? Sesleri duyuyor, konuşmaları seçebiliyordu. Madam Forestier.”Baksanıza Mösyö Duroy!” diye seslendi. Duroy kadının yanına koştu. Bir davet verecek olan ve La Vie Française’in magazin bölümünde bu konudan söz edilmesini arzu eden bir hanım dostunu tavsiye etmek için çağırmıştı Duroy’yı.

Genç adam lafları ağzında geveleyerek, “Elbette hanımefendi, elbette...” deyip duruyordu.

Madam de Marelle şimdi tam yanında duruyordu. Duroy arkasını dönerek çekip gitmeye cesaret edemiyordu. Birdenbire delirdiğini sandı; Madam de Marelle yüksek sesle şöyle demişti:

“Merhaba Güzel Dost. Artık beni tanımıyorsunuz demek?”

Duroy hızla topuklarının üzerinde döndü. Clotilde güler yüzle önünde duruyor, bakışlarından neşe ve sevgi fışkırıyordu. Duroy’ya elini uzattı.

Duroy titreyerek bu eli tuttu, hâlâ bir kurnazlık ya da sinsilik beklentisiyle korku içindeydi. Clotilde sakince sordu:

“Nerelerdesiniz? Artık sizi göremiyoruz.”

Duroy bir türlü soğukkanlılığına kavuşamayarak kem küm edip duruyordu:

“Çok işim vardı hanımefendi, hem de ne çok. Mösyö Walter bana yeni bir görev verdi, muazzam derecede vaktimi alıyor.”

Clotilde hâlâ dosdoğru erkeğin yüzüne bakmayı sürdürerek cevap verdi, Duroy onun gözlerinde iyilikten başka bir şey göremiyordu: “Biliyorum. Ama bu, dostlarınızı unutmanız için bir sebep olamaz.”

İçeri giren şişman bir hanım yüzünden ayrıldılar, kolları ve gerdanı açıkta, kırmızı kollu, al yanaklı, iddialı bir kılık ve saç şekline sahip tombul bir kadındı bu, öyle hantalca yürüyordu ki onu gören, kalçasının genişliğini hissediyordu.

Ona çok saygıyla davranıldığını gören Duroy, Madam Forestier’ye sordu:

“Kim bu hanım?”

“Vikontes de Percemur, şu ‘Beyaz Pati’ adıyla yazan kişi.”

Duroy hayretler içinde kalmış, gülme isteğine kapılmıştı:

“Beyaz Pati! Beyaz Pati! Gözümde sizin gibi genç bir hanım canlandırmıştım! Beyaz Pati bu mu? Ah! çok şeker biri! çok şeker!”

Kapıda görünen bir hizmetçi:

“Hanımefendinin sofrası hazır.” diye bildirdi.

Yemek sıradan ve neşeli geçti, dişe dokunur bir şey söylenmeksizin her konunun açıldığı yemek davetlerinden biriydi. Duroy, patronun çirkin olan büyük kızı Matmazel Rose ile Madam de Marelle’in arasında oturuyordu. Clotilde’le yan yana oturmak Duroy’yı bir parça huzursuz ediyordu, oysaki çok keyifli görünen genç kadın her zamanki gibi nükteli konuşuyordu. Önceleri Duroy, tıpkı ses perdesini ayarlayamayan bir müzisyen gibi kendisini sıkıntılı, mütereddit hissetti. Yine de yavaş yavaş güvenine kavuşmaktaydı, durmadan karşılaşan gözleri birbirlerini sorguluyor, bakışları eskiden olduğu gibi teklifsizce, neredeyse şehvetle birbirine karışıyordu.

Birdenbire Duroy, masanın altında ayağına bir şeyin değdiğini hisseder gibi oldu. Yavaşça uzattığı bacağı yanında oturan Clotide’in bacağına değdi, genç kadın bu temastan kaçınmadı. O sırada konuşmuyorlardı, her ikisi de diğer yanlarında oturan kişilere doğru dönmüşlerdi.

Kalbi küt küt adan Duroy dizini biraz daha itti. Hafif bir baskı ona karşılık verdi. Bunun üzerine aşklarının yeniden başladığını anladı.

Daha sonra ne konuştular? Pek önemli şeyler değildi, ama göz göze geldikleri her seferinde dudakları titriyordu.

Bu arada patronunun kızına sevimli görünmek isteyen genç adam zaman zaman ona bir iki laf ediyordu. Kız tıpkı annesi gibi, söylemesi gereken şey konusunda hiç tereddüt göstermeden Duroy'ya cevap veriyordu.

Mösyö Walter'in sağındaki Vikontes de Percemur, prenses tavırları takınıyordu; ona bakarak eğlenen Duroy çok alçak sesle Madam de Marelle'e sordu:

"'Pembe Domino' diye imza atan diğerini tanıyor musunuz peki?"

"Evet, elbette, Barones de Livar!"

"Ötekiyle aynı hamurdan mı?"

"Hayır. Ama aynı derecede gülünç. Altmış yaşında, saçları takma, dişleri dökülmüş, Restorasyon kafasına sahip, yine o dönemin tarzına uygun giyinen, uzun boylu, sıska bir kadın."

"Bu edebiyat ucubelerini nereden bulup çıkarmışlar?"

"Soyluluk enkazları daima sonradan görme burjuvalar tarafından korunur."

"Başka sebebi yok mu?"

"Hayır, yok."

Sonra, patron ile iki milletvekili, yani Norbert de Varenne ve Jacques Rival arasında siyasi bir tartışma başladı, bu tartışma tatlı servisine kadar sürdü.

Yeniden salona döndüklerinde Duroy tekrar Madam de Marelle'in yanına geldi, gözlerinin içine bakarak, "Bu akşam sizi evinize bırakmamı ister misiniz?" diye sordu.

"Hayır."

“Niçin?”

“Çünkü ne zaman burada yemek yesem komşum Mösyö Laroche-Mathieu bırakır beni evime.”

“Sizi ne zaman göreceğim peki?”

“Yarın öğle yemeğine gelin.”

Başka bir şey konuşmadan ayrıldılar.

Akşamı renksiz bulan Duroy geç saatlere kadar kalmadı. Merdivenlerden inerken kendisi gibi davetten ayrılmış olan Norbert de Varenne’e yetişti. Yaşlı şair Duroy’nın koluna girdi. Gazetede rekabetten çekinmeye artık gerek duymadığından ve aralarındaki işbirliği esasen farklı olduğundan genç adama babaca bir yakınlık gösterir olmuştu.

“Eh, yolda bana biraz eşlik edersiniz herhalde?”

“Seve seve aziz üstadım” diye cevap verdi Duroy.

Yola koyularak ağır adımlarla Malesherbes Bulvarı boyunca inmeye başladılar.

O gece Paris neredeyse ıssızdı, soğuk bir geceydi, yıldızların her zamankinden daha yüksekte bulunduğu, havanın buz gibi esintisiyle yıldızların da ötesinden bir şey taşır duygusu verdiği, sanki diğerlerinden daha uçsuz bucaksız gecelerden biriydi.

İki erkek ilk anlarda hiç konuşmadı. Derken Duroy bir şey söylemiş olmak için şöyle dedi:

“Şu Mösyö Laroche-Mathieu çok zeki ve çok bilgili birine benziyor.”

Yaşlı şair mırıldandı: “Öyle mi düşünüyorsunuz?”

Şaşıran genç adam tereddüt içindeydi, “Elbette, meclisteki en nitelikli adamlardan biri olarak anılıyor.”

“Olabilir. Körler krallığında, tek gözlü adam kral olur. Tüm bu insanlar eğer fark ediyorsanız sıradan tipler, çünkü akılları iki duvar arasına sıkışmış – para ve siyaset. Ukala bunlar azizim, kendileriyle bir şey konuşmak

mümkün değil, bizim hoşumuza giden hiçbir konuyu konuşamayız onlarla. Zekâları çamura bulanmış, daha doğrusu çöplük haline gelmiş.

Ah! mesele şu ki deniz kıyılarında teneffüs edilen enginlere ait o esintileri hissettiren, geniş fikirli bir insan bulmak zor. Böyle birkaç kişi tanıdım, ama artık hayatta değiller.”

Norbert de Varenne berrak ama ölçülü bir sesle konuşuyordu, kendisini engellemeyecek olsa sesi gecenin sessizliğinde çın çın ötebilirdi. Aşırı heyecanlı ve hüzünlü bir hali vardı, ruhların üzerine çöken ve onları don altındaki toprak gibi dokunaklı kılan türden bir hüzündü bu.

Konuşmasını sürdürdü:

“Zaten ne önemi var, deha ha biraz çok olmuş ha biraz az, her şey son bulmak zorunda olduğuna göre!”

Norbert de Varenne sustu. O akşam kendisini neşeli hisseden Duroy gülümseyerek şöyle dedi:

“Bugün efkârlı görünüyorsunuz sevgili üstadım.”

Şair cevap verdi:

“Her zaman öyleyim evladım, birkaç yıl sonra siz de benim gibi olursunuz. Hayat bir yokuş. Tırmandığı sürece doruğa bakan insan kendisini mutlu hissediyor; ama en tepeye vardığında aniden inişin ve ölüm demek olan sonun farkına varıyor. Tırmanış ağır ağır, ama iniş hızlı oluyor. Sizin yaşınızdayken, şen şakraktır insan. Asla gerçekleşmeyecek olsa da bir sürü şey umut eder. Benim yaşımda ise hiçbir şey beklemez olur... ölümden başka.”

Duroy gülmeye başladı:

“Vay canına, gözümü korkutuyorsunuz.”

Norbert de Varenne sözünü sürdürdü:

“Hayır, bugün beni anlamıyorsunuz, ama şimdi söylediğim şeyi ileride hatırlayacaksınız.

Bakın, gün geliyor, dedikleri gibi eğlence sona eriyor, üstelik o gün birçokları için erkenden geliyor, çünkü bakılan her şeyin gerisinde ölüm görülmeye başlanıyor.

Ah, siz bu kelimeyi, yani ölüm kelimesini bile anlamazsınız. Sizin yaşınızda hiçbir şey ifade etmez. Benim yaşımda ise korkunçtur.

Evet, neden ya da hangi vesileyle olduğunu bilmeden o kelimeyi bir anda kavrayıveriyorsunuz, bunun üzerine hayattaki her şeyin görüntüsü değişiyor. On beş yıldır içimde kemirgen bir hayvan taşıyormuşum gibi beni kemirip bitiren ölümü hissediyorum. Çökmekte olan bir evmişim gibi beni yavaş yavaş, ay be ay, saat be saat viraneye çevirdiğini hissettim. Beni öylesine değiştirdi ki kendimi tanıyamıyorum. Otuz yaşında mutlulukla dolup taşan, dinç ve güçlü erkekten geriye hiçbir şey kalmadı. Siyah saçlarımı beyaza boyadığını gördüm, hem de ne bilgece ve şeytani bir yavaşlıkla! Diri tenimi, kaslarımı, dişlerimi, eski günlerdeki bedenimi elimden alıp bana sadece umutsuz bir ruh bıraktı, üstelik çok geçmeden onu da alacak.

Evet, beni ufaladı namussuz, varlığımın uzun yıkım sürecini saniye saniye, ağır ağır ve korkunç bir biçimde tamamladı. Ve şimdi yaptığım her şeyde öldüğümü hissediyorum. Her adım beni ölüme yaklaştırıyor, her hareket, her nefes onun iğrenç faaliyetini hızlandırıyor. Nefes almak, uyumak, içmek, yemek, çalışmak, düş görmek, yani bütün yaptıklarımız ölmek demek. Hasılı, yaşamak ölmek demek!

Ah ah, bunu öğreneceksiniz! Sadece on beş dakika düşünseydiniz, bunu görürdünüz.

Ne bekliyorsunuz? Aşk mı? Birkaç öpücük daha, sonra güçten düşeceksiniz.

Peki ya sonra? Para mı? Ne için? Kadınların bedelini ödemek için mi? Yoksa mutluluk mu? Çok yemek, aşırı şişmanlamak ve geceler boyu damla hastalığının pençesinde inim inim inlemek için mi?

Peki ya başka? Şöhret mi? Şöhreti aşk biçiminde elde edemez olduktan sonra ne işe yarar ki?

Ya sonra? Sonunda daima ölüm gelir.

Ben artık ölümü öyle yakından görüyorum ki sık sık kollarımı uzatıp onu geri püskürtmek istiyorum. Yeryüzünü kaplayıp boşluğu dolduruyor. Her yerde ölümü görür oldum. Yollarda ezilip kalmış hayvancıklar, düşen yapraklar, bir dostun sakalında fark ettiğim beyaz kıl bağrımı delip, 'İşte o!' diye avaz avaz haykırıyorlar.

Ölüm her yaptığım, her gördüğüm, her yiyip içtiğim ve her sevdiğim şeyi mahvediyor, ay ışığını, güneşin doğuşunu, açık denizleri, güzelim nehirleri, solunması çok hoş olan yaz akşamlarının havasını..."

Norbert de Varenne nefesi hafifçe tıkanmış, ağır ağır yürüyordu; birisinin kendisini dinlediğini âdeta unutmuş, yüksek sesle düş kurmaktaydı.

Sözlerini sürdürdü: "Ve bir varlık asla geri dönmüyor, asla... Heykel kalıpları, böylesi nesneleri tekrar vücuda getiren kalıplar korunuyor; ama benim vücudum, yüzüm, düşüncelerim, arzularım bir daha asla var olmayacak. Oysa birkaç santimetre kare dahilinde benimki gibi bir burnu, gözleri, bir alnı, yanakları, bir ağzı ve yine benimki gibi bir ruhu olan milyonlarca, milyarlarca insan dünyaya gelecek; ama ben asla geri gelmeyeceğim, sayısız ve farklı, neredeyse aynı olmalarına rağmen sonsuz derecede farklı bu insanlarda bana ait, benim ayırt edilebileceğim hiçbir şey görünmeyecek asla.

Neye bel bağlamalı? Umutsuzluk çığlıklarını kime yöneltmeli? Neye inanabiliriz?

Çocuksu ahlak anlayışları, bencil, korkunç derecede budalaca vaatleriyle bütün dinler saçma.

Tek kesin şey, ölüm."

Durdu, Duroy'nın pardösüsünün yakalarından tutarak ağır ağır sözünü sürdürdü:

"Bütün bunları düşünün genç adam, günler, aylar, yıllar boyu bunların üzerinde kafa yorun, o zaman hayatı başka bir biçimde algılayacaksınız. Sizi sınırlayan her şeyden kurtulmaya çalışın, başka yerlere bakmak için vücudunuzdan, çıkarlarınızdan, düşüncelerinizden ve bütün insanlıktan sağ salim sıyrılmaya yönelik bu insanüstü çabayı gösterin, böylece

romantiklerin ve natüralistlerin çatışmalarının, bütçe tartışmalarının ne kadar önemsiz olduğunu anlarsınız.”

Hızlı hızlı yürümeye koyuldu.

“Aynı zamanda umutsuzların korkunç kederini de hissedeceksiniz. Belirsizlikler içinde kaybolmuş, boğulmuş halde çırpınıp duracaksınız. Dört bir yana, ‘İmdat!’ diye bağıracaksınız ve kimse cevap vermeyecek. Kollarınızı uzatacak, yardım almak, sevilmek, avutulmak, kurtarılmak için sesleneceksiniz ve kimse gelmeyecek.

Neden böyle acı çekiyoruz? Kuşkusuz ruhun icaplarına göre yaşamaktan çok maddenin icaplarına göre yaşamak için doğduğumuzdan; ama düşünülürse, gelişmiş zekâmızın durumu ile hayatımızın değişmez koşulları arasında bir orantısızlık oluşmuş.

Sıradan insanlara bir bakın: Başlarına büyük felaketler gelmedikçe kendilerini mutlu sayıyorlar, ortak mutsuzluk onları etkilemiyor. Hayvanlar da bunu hissetmiyor.”

Tekrar durarak birkaç saniye düşündü, sonra bıkkın ve tevekküllü bir havayla devam etti:

“Ben bitmiş bir insanım. Ne babam ne annem ne kardeşim ne karım ne çocuğum ne de Tanrım var.”

Bir suskunluğun ardından ekledi. “Tek sahip olduğum şey kafiye.”

Sonra başını dolunayın soluk çehresinin ışıldadığı gökyüzüne kaldırarak sesine tumturaklı bir vurgu kattı:

Aradığım yer bu çapraşık meselenin çözümünü

Soluk bir yıldızın gezindiği karanlık ve boş gökyüzü.

Concorde Köprüsü’ne geliyorlardı, sessizlik içinde köprüyü geçerek Bourbon Sarayı boyunca yürüdüler. Norbert de Varenne tekrar konuşmaya koyuldu:

“Evlenin dostum, benim yaşımda yalnız yaşamanın ne demek olduğunu bilemezsiniz. Yalnızlık içimi korkunç bir bunaltıyla dolduruyor bugün; evde, ateşin başındaki yalnızlık. O zaman yeryüzünde tek başıma, fena

halde tek başıma kalmışım, etrafım belirsiz tehlikelerle, bilinmez ve korkunç şeylerle çevrilmiş gibi geliyor; beni tanımadığım komşumdan ayıran duvar, penceremden görünen yıldızlar kadar uzaklaştırıyor ondan. Bir tür hummaya, bir ıstırap ve kaygı hummasına kapılıyorum, duvarların sessizliği beni dehşete düşürüyor. İnsanın yalnız yaşadığı odadaki sessizlik öyle derin ve öyle hüzünlü ki. Sadece bedeni sarmalayan bir sessizlik değil bu, ruhu da sarmalayan bir sessizlik; bir mobilyadan bir çıtırtı gelse insan iliklerine kadar ürperiyor, çünkü bu iç karartıcı evde beklenen tek bir gürültü yok."

Bir kez daha sustu ve sonra ekledi:

"İnsan yaşlandığında çevresinde çocuklar bulunması iyi olurdu ne de olsa."

Bourgogne Sokağı'nın ortalarına varmışlardı. Şair yüksek bir evin önünde durup zili çaldı, Duroy'nın elini sıkarak şöyle dedi:

"Bütün bu ihtiyarlık zırvalarını unutun genç adam, yaşınızın icaplarına göre yaşayın, hoşça kalın!"

Karanlık koridorda gözden kayboldu.

Duroy, yüreği daralmış olarak tekrar yola koyuldu. Sanki kendisine ölmüş insanların kemikleriyle dolu bir çukur, günün birinde içine düşmenin kaçınılmaz olduğu bir çukur gösterilmiş gibi hissediyordu. "Vay anasını, evi pek neşeli olmasa gerek. Fikirlerinin resmi geçidini izlemek için balkonda bir koltuk istemezdim, lanet olsun!"

Ama, arabadan inip evine giren, kokular sürünmüş bir kadına yol vermek için durunca, havaya karışan mineçiçeği ve süsen kokusunu kanmaz ve derin bir nefesle içine çekti. Ciğerleri ve yüreği umut ve neşeyle aniden titredi, ertesi gün göreceği Madam de Marelle geldi aklına.

Her şey genç adama gülümsüyor, hayat ona şefkatle kucak açıyordu. Umutların gerçeğe dönüşmesi ne de güzeldi.

Mest olmuş bir vaziyette uykuya daldı, randevusuna gitmeden önce Bois-de-Boulogne Caddesi'nde bir yürüyüş yapmak için erkenden kalktı.

Rüzgârın yönü değişmiş, geceleyin hava yumuşamıştı, dışarıda ılık bir hava ve Nisan güneşi vardı. Bois’nın bütün müdavimleri duru ve sakin gökyüzünün çağrısına kapılarak dışarı çıkmıştı o sabah.

Duroy ağır ağır yürüyor, bir ilkbahar meyvesi gibi lezzetli, hafif havayı içine çekiyordu. Etoile zafer takını geçti, atlılara ayrılmış tarafın aksi yönünden büyük caddeye girdi. Atlarını tırıs ya da dörtnala süren erkek ve kadınlara, zengin insanlara bakıyor, şimdi artık onlara pek az imreniyordu. Neredeyse hepsini adlarıyla tanıyor, servetlerinin miktarını ve hayatlarının gizli hikâyesini biliyordu, çünkü üstlendiği görev onu bir tür Paris ünlüleri ve skandalları yıllığı haline getirmişti.

İncecik ve biçimli gövdelerine oturan koyu renk giysileri içinde at binen kadınlar, atlı kadınların çoğunda görülen o ulaşılmaz ve kibirli tavırla geçip gidiyordu; Duroy tıpkı bir kilisede okunan dualar gibi, bu kadınların eski sevgililerinin ya da onlara atfedilen âşıkların isim, unvan ve niteliklerini alçak sesle sıralayarak eğleniyor; hatta bazen,

“Tanquelet Baronu,

Tour-Enguerrand Prensi”

demek yerine,

“Lesbos tarafı

Vaudeville’den Louise Michot,

Opéra’dan Rose Marquetin”

diye mırıldanıyordu.

İnsanoğlunun ciddi görüntüsü altında yatan ebedi ve derin rezilliği meydana çıkarırcasına bu oyun onu fazlasıyla eğlendiriyordu, adeta bundan keyif alıyor, heyecanlanıyor ve teselli buluyordu.

Sonra yüksek sesle, “Riyakârlar güruhu!” diyerek, haklarında en büyük dedikoduların yapıldığı at binen erkekleri gözleriyle araştırdı.

Kumarda hile yaptıklarından şüphelenilen birçoklarını gördü, kulüpler her halükârda onlar için büyük gelir kaynağı, hatta tek gelir kaynağıydı, hiç kuşkusuz güven uyandırmayan gelir kaynağı.

Çok ünlü olan bazıları karılarının parasıyla yaşıyordu, bu biliniyordu; kimilerinin ise sevgililerinin parasıyla geçindikleri herkesin dilindeydi. İçlerinden çoğu borçlarını ödemiş (onurlu bir davranış), ama gerekli parayı nereden buldukları (çok karanlık bir sır) konusunda kimse tahmin yürütememişti. Büyük servetleri bir hırsızlığa dayanan ve her yerde, en asil evlerde bile kabul gören finans adamlarını; önlerinden geçerken küçük burjuvaların şapka çıkardığı, ama ulusal şirketlerde yaptıkları utanmazca hileler bu dünyanın içyüzünü bilenler için hiç de sır olmayan, son derece saygın insanları gördü Duroy.

Sakallısı olsun, bıyıklısı olsun hepsinde kibirli bir tavır, dudaklarında kendini beğenmiş bir ifade, küstah bakışlar vardı.

Duroy durmadan gülerek, “Pes doğrusu, reziller güruhu, hırsız sürüsü!” diye tekrarlayıp duruyordu.

O sırada, yeleleri ve kuyrukları uçuşan iki ince, beyaz atın geniş tırıs adımlarla çektiği, üstü açık, alçak ve çok güzel bir araba geçti yanından; arabayı ufak tefek, sarışın, genç bir kadın sürüyordu, arkasında iki üniformalı uşağın bulunduğu tanınmış bir kibar fahişeydi bu. Duroy ikiyüzlü soyluların boy gösterdiği bu saatte, yatakta kazandığı parayla cesurca zenginliğini sergileyen bu sonradan görme aşk kadınını selamlamak ve alkışlamak isteğiyle durdu. Belki aralarında ortak bir şey, yaradılış itibariyle bir bağ bulunduğunu, aynı cinsten, aynı ruhtan olduklarını ve kendi başarısının aynı türden gözü pek yöntemlere dayandığını belli belirsiz de olsa hissediyordu.

Daha ağır adımlarla, yüreği tatmin duygusuyla dolu olarak geri döndü, buluşma saatinden biraz önce eski sevgilisinin kapısına vardı.

Clotilde, sanki aralarında bir ayrılık yaşanmamışçasına dudaklarını uzatarak onu karşıladı, hatta kısa bir süre için, kendi evinde erkeğin sevgi gösterilerine karşı evvelce takındığı makul, temkinli tavrı bile unuttu. Sonra, Duroy’nın bıyıklarının kıvrılmış uçlarını öperek şöyle dedi:

“Nasıl canım sıkıldı bilemezsin sevgilim! Güzel bir balayı umuyordum, işe bak ki kocam altı haftalığına çıkageldi, izin almış. Ama altı hafta seni görmeden durmak istemiyorum, hele aramızdaki ufak tatsızlıktan sonra;

duruma şöyle bir çözüm buldum: Pazartesi akşamı yemeğe geleceksin, zaten ona senden söz ettim. Seni kocamla tanıştıracağım.”

Duroy, biraz şaşırmıştı, tereddüt ediyordu, karısıyla yattığı bir adamla daha önce hiç karşı karşıya gelmemişti. Hafif bir huzursuzluğun, bir bakışın, herhangi bir davranışın kendisini ele vermesinden korkuyordu. Lafı ağzında geveledi:

“Yok, kocanla tanışmamayı tercih ederim.” Büyük bir şaşkınlığa düşen Clotilde erkeğin önünde dikilip, gözlerini safça açarak ısrar etti: “Neden ama? Ne gülünç! Bu her gün yaşanan bir durum! Bak sen, bu kadar çocuk olduğun aklımın köşesinden geçmemişti.”

Duroy incindi:

“Peki, öyle olsun, pazartesi akşamı yemeğe geleceğim.”

Clotilde ekledi:

“Her şey doğal görünsün diye Forestierleri de çağıracağım. Evimde insanları ağırlamaktan ben de pek keyif almıyorum oysa.”

Pazartesiye kadar Duroy bu buluşmayı bir daha düşünmedi, ama Madam de Marelle’in evinin merdiveninden çıkarken kendini son derece huzursuz hissetti, kocasıyla tokalaşacak, adamın şarabını içip yemeğini yiyecek olmasından değildi bu, ama nedenini bilmeden bir şeylerden ürküyordu.

Onu salona aldılar, her zamanki gibi bekledi. Sonra oda kapısı açıldı ve Duroy, madalyalı, ciddi ve kibar görünüşlü, beyaz sakallı, uzun boylu bir adamın özenli bir nezaketle kendisine doğru geldiğini gördü:

“Karım sizden çok söz etti beyefendi, tanıştığıma çok memnun oldum.”

Duroy, son derece içten bir tavır takınmaya çalışarak ona doğru ilerledi ve ev sahibinin uzattığı eli abartılı bir güçle sıktı. Yerine oturunca, söyleyecek hiçbir şey bulamadı.

Mösyö de Marelle ateşe bir parça odun atarak sordu:

“Gazetecilik mesleğiyle uzun zamandır mı uğraşıyorsunuz?”

Duroy cevap verdi:

“Sadece birkaç aydır.”

“Desenize, hızlı ilerleme kaydetmişsiniz!”

“Evet, oldukça hızlı” – ve ne dediği üzerinde pek düşünmeden havadan sudan konuşmaya başladı, birbirini hiç tanımayan insanlar arasında âdet olduğu üzere genel geçer konulardan söz ediyordu. Giderek yatışıyor ve durumu son derece eğlenceli bulmaya başlıyordu. Mösyö de Marelle’in ciddi ve saygın çehresine bakarken bir gülme isteğine kapılarak şöyle düşünüyordu: “Sana boynuz taktırıyorum azizim, seni boynuzlatıyorum.”Ve gizli, ahlaksızca bir tatmin duygusu, sonuca ulaşmış ve kimsenin şüphelenmediği hırsızlara has bir neşe, sinsice, doyumsuz bir sevinç kaplıyordu içini. Birdenbire bu adamın dostu olmak, onun güvenini kazanıp hayatındaki sırları anlattırmak isteğine kapılmıştı.

Madam de Marelle aniden içeriye girerek, güleç ve anlaşılmaz bir bakışla onları sarmaladı, Duroy’ya doğru ilerledi; genç adam kocanın yanında, her zamanki gibi onun elini öpmeye cesaret edemedi.

Clotilde, doğuştan gelen ve eşsiz kurnazlığıyla bu buluşmayı doğal ve sıradan bulan, her şeye alışkın biri gibi sakin ve neşeliydi. Az sonra Laurine göründü, babasının varlığı nedeniyle çekingenlik duyduğu için her zamankinden daha akıllı uslu bir tavırla gelip alnını Geoges’a uzattı. Annesi, “Bakıyorum bugün ona Güzel Dost demiyorsun.” dedi. Çocuk, sanki büyük bir patavatsızlık yapılmış, söylenmemesi gereken bir şey söylenmiş, yüreğinin gizli ve biraz da utanılacak bir sırrı açığa vurulmuş gibi kızardı.

Forestierler geldiğinde Charles’ın durumu herkesi kaygılandırdı. Bir haftada korkunç derecede zayıflamış ve sararıp solmuştu, durmadan öksürüyordu. Forestier doktorun kesin talimatı üzerine bir sonraki perşembe Cannes’a gideceklerini söyledi.

Erkenden evlerine gittiler; Duroy, başını sallayarak, “Bence sağlığı giderek kötüleşiyor. İhtiyarlığı göremeyecek.” dedi. Madam de Marelle soğukkanlılıkla tasdik etti: “Evet ya, perişan durumda. Halbuki öyle bir karısı olduğu için çok şanslıydı.”

Duroy sordu:

“Karısı ona çok yardımcı oluyor mu?”

“Her şeyi yapıyor desek daha doğru. Her şeyden haberdardır, hiç kimseyle görüşmez sanırsınız, halbuki herkesi tanır; ne istese, nasıl istese, ne zaman istese elde eder. Ah! Hiç kimsenin olmadığı kadar kurnaz, becerikli ve dalaverecidir. Hayatta başarılı olmak isteyen bir erkek için tam bir hazine anlayacağınız.”

Georges yeniden lafa girdi:

“Mutlaka hemen evlenir tekrar, öyle değil mi?”

Madam de Marelle cevap verdi:

“Evet. Hatta kafasında şimdiden biri varsa hiç şaşmam... bir milletvekili mesela... tabii adam da isterse... çünkü... çünkü... büyük engeller de çıkabilir... ahlaki engeller... Neyse işte. Bir şey bildiğim yok.”

Mösyö de Marelle hafif bir sabırsızlıkla homurdandı:

“Hiç hoşlanmadığım bir yığın şüphe yaratırsın her zaman. Başkalarının işlerine burnumuzu sokmayalım. Kendimize hâkim olmak için şuurumuz yeterli. Bu herkes için bir kural olmalı.”

Duroy oradan ayrılırken duyguları karmakarışıktı, kafasında bir sürü muğlak düşünce vardı.

Ertesi gün Forestierleri ziyarete gitti ve onları son hazırlıklarını yaparken buldu. Bir kanepenin üzerine uzanmış olan Charles, nefes alırken yaşadığı zorluğu abartıyor, “Bir ay önce gitmeliydim.” diye tekrarlayıp duruyordu; derken Duroy’ya gazeteyle ilgili bir dizi tavsiyede bulundu, oysa her şey Mösyö Walter’le ayarlanmış ve kararlaştırılmıştı.

Georges giderken arkadaşının elini güçlü bir biçimde sıktı: “Hadi bakalım dostum, yakında görüşürüz!” Madam Forestier’nin kendisini kapıya kadar geçirdiği sırada kadına coşkuyla şöyle dedi: “Anlaşmamızı unutmadınız ya? Dost ve yandaşız, değil mi? Dolayısıyla hangi konuda olursa olsun bana ihtiyaç duyarsanız sakın çekinmeyin. Bir telgraf ya da bir mektup yeter, anında koşarım.”

Madam Forestier, “Teşekkür ederim, unutmayacağım.” diye mırıldandı. Bakışları daha derin ve daha yumuşak bir tarzda, “Teşekkür ederim.” diyordu.

Duroy merdivenden inerken, Madam Forestier’nin evinde daha önce gördüğü Mösyö de Vaudrec’e rastladı, ağır adımlarla yukarı çıkan kont üzgün görünüyordu – üzüntüsü bu gidişten dolayı olabilir miydi?

Kendisini yüksek sosyeteye mensup biri gibi göstermek isteyen gazeteci onu içtenlikle selamladı.

Beriki biraz kibirli bir biçimde de olsa selamına nezaketle karşılık verdi.

Karıkoca Forestierler perşembe akşamı yola çıktı.

VII

Charles’ın ortada olmayışı, La Vie Française’in yazı işlerinde Duroy’ya daha önemli bir yer sağladı. Patron herkesin kendi yazısının sorumluluğunu üstlenmesini istediğinden, kendi yazılarının yanı sıra birkaç başmakaleye de imzasını koydu. Bir iki kalem tartışmasına girmek zorunda kalsa da işin içinden zekice sıyrıldı, devlet adamlarıyla süregiden ilişkileri onu yavaş yavaş usta ve basiretli bir politika yazarı olmaya hazırlıyordu.

İleriye baktığında, tek bir pürüz görüyordu sadece. Bu pürüz durmadan ona saldıran, daha doğrusu onun kişiliğinde La Vie Française’in magazin servisi şefine saldıran taşlama meraklısı küçük bir gazeteydi; Kalem adlı bu gazetenin adsız yazarı, Duroy’dan Mösyö Walter’in sürpriz haberler şefi diye söz ediyordu. Her gün her türden sinsiliklere, iğneli laflara, imalı sözlere maruz kalıyordu Duroy.

Jacques Rival bir gün ona, “Sabırlısınız doğrusu.” dedi.

Beriki kem küm etti: “Ne yaparsınız, doğrudan bir saldırı yok ki.”

Oysa bir öğleden sonra yazı işleri odasına girerken, Boisrenard ona Kalem’in son sayısını uzattı:

“Alın işte, yine sizinle ilgili tatsız bir haber var.”

“Ya! Konu nedir?”

“İncir çekirdeğini doldurmayacak bir konu, Aubert adlı bir kadının ahlak masasına bağlı bir polis tarafından tutuklanması.”

Georges kendisine uzatılan gazeteyi alarak, Duroy dalga geçiyor başlıklı yazıyı okudu:

“La Vie Française’in ünlü muhabirinden öğrendiğimize göre, rezil ahlak masasına mensup bir polis tarafından tutuklandığını bildirdiğimiz Madam Aubert sadece bizim muhayyilemizde mevcutmuş. Oysa söz konusu kişi Montmartre’da, Ecureuil sokağı 18 numarada ikamet etmektedir. Walter Bankası memurlarının, dalaverelerine göz yuman emniyet müdürüne bağlı memurlardan yana olmaktaki çıkar ya da çıkarlarının neler olabileceğini enikonu anlıyoruz artık. Söz konusu muhabire gelince, sırrına vâkıf olduğu

sansasyon yaratan şu güzel haberlerden –ertesi gün yalanlanan ölüm haberleri, gerçekleşmemiş çatışma haberleri, ağzını bile açmamış nüfuzlu kişiler tarafından dile getirilen önemli sözler, kısacası ‘Walter Çıkarları’nı oluşturan bütün haberler– birini verse daha iyi ederdi; hatta başarılı kadınların düzenlediği akşam toplantılarıyla yahut da meslektaşlarımızdan birkaçına büyük bir imkân sağlayan bazı mükemmel ürünlerle ilgili ufak boşboğazlıklarından birini yapsaydı keşke.”

Genç adam sinirlenmekten çok apışıp kalmıştı; anlayabildiği yalnızca, bu yazıda kendisi için son derece tatsız bir şeylerin bulunduğuydu.

Boisrenard tekrar söze girdi:

“Bu haberi size kim verdi?”

Duroy hatırlayamıyor, düşünüp duruyordu. Sonra birdenbire aklına geldi:

“Hah tamam, Saint-Potin.” Kalem’deki yazıyı tekrar okudu ve satılmışlık suçlaması karşısında çileden çıkarak aniden kıpkırmızı kesildi.

“Satın alındığımı nasıl iddia edebilirler ki...” diye bağırdı.

Boisrenard onun sözünü kesti:

“Evet ya! Sizin için can sıkıcı bir durum. Patron bu meselede çok hassastır. Magazin haberlerinde bu durum öyle sık yaşanır ki...”

Tam o sırada Saint-Potin içeri girmekteydi. Duroy ona doğru koştu:

“Kalem’deki yazıyı gördünüz mü?”

“Evet, üstelik Madam Aubert’in evinden geliyorum. Öyle biri sahiden var, ama tutuklanmamış. Bu dedikodunun hiçbir şekilde aslı astarı yok.”

Bunun üzerine Duroy soluğu patronun odasında aldı, adamın davranışlarını biraz soğuk buldu, Duroy’ya kuşkulu bir gözle bakıyordu. Mösyö Walter, meseleyi dinledikten sonra şöyle cevap verdi: “Bu hanımın evine kendiniz gidin ve bir daha hakkınızda böyle şeyler yazılmaması için olayı gerektiği gibi tekzip edin. Bundan sonrası için konuşuyorum. Gazete için, benim ve sizin için çok can sıkıcı bir durum bu. Bir gazetecinin alnı ak olmalı ki kimse ona kusur bulamasın.”

Duroy yanına rehber olarak Saint-Potin’i alıp faytona bindi ve arabacıya, “Montmartre’da Ecureuil sokağı, 18 numaraya.” diye bağırdı.

Burası kocaman bir binaydı, altı katı tırmanmaları gerekti. Yünlü bir ceket giymiş yaşlı bir kadın gelip kapıyı açtı. “Yine ne istiyorsunuz benden?” dedi Saint-Potin’i görünce.

Saint-Potin cevap verdi:

“Beyefendiyi getirdim, kendisi polis müfettişi ve meseleniz hakkında bilgi almak istiyor.”

Bunun üzerine kadın onları içeri alarak anlatmaya başladı:

“Sizden sonra bir gazete adına iki kişi daha geldi, hangisi bilmiyorum.” Sonra Duroy’ya dönerek, “Demek olup biteni öğrenmek isteyen beyefendi sizsiniz?”

“Evet. Ahlak masasından bir polis tarafından tutuklandınız mı?”

“Asla beyefendiciğim, asla. Durum şu: İyi hizmet veren ama tartıda hile yapan bir kasabım var. Sık sık bunun farkına vardığım halde ağzımı açıp bir şey dememiştim, ama kızımla damadım geleceği için geçen gün bir kilo pirzola istedim, doğrusu ya benim istediğim eti değil de başkalarından artakalan pirzola kemiklerini tarttığını gördüm. Bunlarla yahni yapabilirdim, o da doğru, ama pirzola istemişsem başkalarının artıklarını alacak değilim ya. Bu yüzden itiraz ettim, bana yaşlı cimri dedi, ben de ona ihtiyar düzenbaz diye karşılık verdim; hasılı, odur budur derken birbirimize girdik, dükkânın önünde yüzden fazla insan vardı, hepsi gülüp duruyordu. Nihayet durum bir polisin dikkatini çekti, polis derdimizi komisere anlatmamızı söyledi. Bizi alıp götürdü, komiser ne kasaba ne bana hak verdi. O günden beridir başka yerden alışveriş ediyorum, hatta rezaletten çekindiğim için kapısının önünden bile geçmez oldum.”

Kadın sustu. Duroy, “Hepsi bu mu?” diye sordu.

“Bütün gerçek bu beyefendiciğim.” Kadın Duroy’ya frenküzümü likörü ikram etse de Duroy reddetti, yaşlı kadın raporda kasabın tartarken hile yaptığından söz edilmesi için ısrar etti.

Gazeteye dönünce Duroy cevabını kaleme aldı:

“Kendisini külyutmaz zanneden Kalem’in adsız yazar müsveddelerinden biri, yaşlı bir kadın konusunda benimle hır çıkarmaya bahane arıyor, kadının ahlak masasına mensup bir polis tarafından tutuklandığı iddiasında bulunuyor ki ben bunu inkâr ediyorum. En az altmış yaşında olan Madam Aubert’le bizzat görüştüm, pirzola tartılırken kasapla aralarında çıkan kavgayı ayrıntılarıyla anlattı, bu kavga yüzünden polis komiseri önünde ifade vermek zorunda kalmıştır.

İşte işin aslı astarı bu.

Kalem yazarının diğer imalarına gelince, hiçbirini ciddiye almıyorum. Zaten yazan kişi kendisini gizlediği sürece cevap vermeye değmez.

GEORGES DUROY.”

Yanına gelen Mösyö Walter’le Jacques Rival bu yazıyı yeterli buldular ve yazının aynı gün magazin haberlerinin sonunda yayımlanmasına karar verildi.

Duroy biraz huzursuz ve kaygılı halde erkenden eve döndü. Diğeri ne cevap verecekti? Kimin nesiydi? Bu hoyrat saldırının sebebi neydi? Gazetecilikte ani çıkışlar âdet olduğundan bu budalalık ileri, hem de çok ileri gidebilirdi. Hiç iyi uyuyamadı.

Ertesi gün gazetede yazısını tekrar okuyunca, basılı halini ilk yazdığı ana göre daha saldırgan buldu. Daha yumuşak ifadeler kullanabilirdim diye düşündü.

Bütün günü hummalı bir vaziyette geçirdi, o gece de kötü uyudu. Şafakla beraber kalkıp, kendi cevabına karşılık vermiş olması gereken o günkü Kalem gazetesini almak için dışarı çıktı.

Hava tekrar soğumuş, esaslı bir don yapmıştı. Yol kenarlarındaki derecikler donmuş, kaldırımlar boyunca iki buz şeridi halinde uzanıyordu.

Gazeteler henüz satıcılara gelmemişti, Duroy Bir Askerin Afrika Anıları adlı ilk makalesinin çıktığı günü hatırladı. El ve ayakları, özellikle de parmak uçları uyuşmuş, sızlamaya başlamıştı; camlı bayiin etrafında koşmaya koyuldu, satıcı kadın mangalının önünde çömelmişti, küçük pencereden sadece yün bir başlığın altındaki burnu ve al yanakları görünüyordu.

Nihayet gazete dağıtıcısı beklenen paketi pencereden bıraktı ve kadıncağız katlanmamış haldeki Kalem'i Duroy'ya uzattı. Şöyle bir göz gezdirerek adını arayan Duroy önce hiçbir şey görmedi. Tam rahat bir nefes alıyordu ki aradığı şeyi iki ayırma çizgisinin arasında görüverdi:

"La Vie Française'den Mösyö Duroy bizi yalanlamakta, ama bizi yalanlarken kendisi yalancı durumuna düşmektedir. Yine de Aubert adında bir hanımın mevcudiyetini ve bir polisin onu karakola götürdüğünü itiraf etmektedir. Dolayısıyla iki kelime eklemek kalıyor geriye: 'Polis' kelimesinin önüne gelecek olan 'ahlak masası', böylece anlaşmış oluyoruz.

Ama bazı gazetecilerin vicdanı yetenekleriyle aynı düzeyde.

Bu da imzam: LOUIS LANGREMONT."

Bunun üzerine Duroy'nın kalbi deli gibi çarpmaya başladı, ne yaptığını pek bilmeden giyinmek için eve döndü. Demek ona hakaret etmişlerdi, hem de öyle bir biçimde ki en ufak bir tereddüde yer yoktu. Niçin peki? Bir hiç yüzünden. Kasapla kavgaya tutuşmuş yaşlı bir kadın konusunda.

Hızla giyindi ve henüz sabahın sekizi olmasına rağmen Mösyö Walter'in evine gitti.

Uyanmış olan Mösyö Walter Kalem'i okuyordu.

Duroy'yı görünce, "Pekâlâ," dedi sert bir yüz ifadesiyle, "geri adam atamazsınız, öyle değil mi?"

Genç adam hiç cevap vermedi. Müdür sözünü sürdürdü:

"Hemen gidip Rival'i bulun, sizin çıkarlarınızı gözetecektir."

Duroy ağzında belli belirsiz birkaç kelime geveledi ve köşe yazarının evine gitmek üzere çıktı, Rival hâlâ uyuyordu. Zil sesiyle yataktan fırladı, sonra haberi okudu: "Vay canına, harekete geçmek gerekiyor. Diğer şahit olarak kimi düşünürsünüz?"

"Ama bilmem ki."

"Boisrenard? Ne düşünüyorsunuz onunla ilgili?"

"Evet, Boisrenard."

“Kılıç kullanmakta usta mısınız?”

“Hiç değilim.”

“Ya, lanet olsun! Ya tabanca konusunda?”

“Şöyle böyle.”

“İyi. Ben her şeyle meşgul olurken siz de egzersiz yaparsınız. Bir dakika bekleyin.”

Banyoya gitti, çok geçmeden yıkanmış, tıraş olmuş ve kendisine çekidüzen vermiş olarak geri döndü.

“Gelin benimle.” dedi.

Küçük bir konağın zemin katında oturuyordu, Duroy’yı mahzene, sokağa bakan bütün açıklıkları kapatılarak kılıç ve atış salonuna dönüştürülmüş kocaman bir mahzene indirdi.

Kırmızı ve mavi renklere boyanmış çelik zırhlı bir mankenin durduğu daha küçük ikinci bir mahzenin sonuna kadar uzanan sıra sıra lambaları yaktı; bir masanın üzerine, namludan doldurulan son model iki çift tabanca koydu ve sanki düello sahasında bulunuyorlarmışçasına sert bir sesle kısa komutlar vermeye başladı.

“Hazır mısınız?

Ateş! – Bir, iki, üç.”

Serseme dönmüş Duroy itaat ediyor, kollarını kaldırıyor, nişan alıyor, ateş ediyordu; ilk gençliğinde avludaki kuşları öldürmek için, babasının eyer kuburluğunda taşıdığı eski bir tabancayı çokça kullandığından mermiyi çoğunlukla mankenin tam karnına isabet ettiriyor, bu durumdan memnun olan Jacques Rival de, “İyi – çok iyi – çok iyi – başaracaksınız – başaracaksınız.” deyip duruyordu.

Derken Duroy’yı bir başına bıraktı:

“Öğlene kadar böyle atış talimi yapın. Mermiler burada, harcamaktan çekinmeyin. Öğle yemeği için gelip sizi alır, bu arada haberleri de iletirim.”

Çıkıp gitti.

Yalnız başına kalan Duroy birkaç el daha ateş etti, sonra oturup düşünmeye başladı.

Ne olursa olsun bu işler çok aptalcaydı. Neyi kanıtlıyordu ki? Bir düzenbaz düelloda yenilince daha az mı düzenbaz oluyordu? Hakarete uğramış namuslu bir adam rezilin biri karşısında hayatını tehlikeye attığında eline ne geçiyordu? Zihninde karamsar düşünceler dolanıp dururken Norbert de Varenne'in insanlardaki zekâ kıtlığı, düşüncelerinin ve kaygılarının sıradanlığı, budalaca ahlak anlayışları üzerine söylediği sözler geldi aklına.

Düşüncesini yüksek sesle açığa vurdu: "Nasıl da haklı canına yandığımın!"

Sonra susadığını fark etti, arkasında damlayan su sesleri duyunca bir duş aleti bulunduğunu gördü ve gidip hortumun ağzından su içti. Ardından tekrar düşünmeye koyuldu. Bu mahzen kasvetli, bir mezar kadar iç karartıcıydı. Arabaların uzaktan gelen boğuk gürültüsü ta uzaklardaki bir fırtınanın sesine benziyordu. Saat kaç olabilirdi? Burada saatler, vaktin ancak yemek getiren gardiyan sayesinde anlaşılıp tespit edilebildiği bir hapishanedeki gibi geçiyordu. Çok uzun bir süre bekledi.

Sonra birdenbire kulağına ayak sesleri ve konuşmalar çalındı; Jacques Rival, yanında Boisrenard'la birlikte göründü. Duroy'yı görür görmez, "Mesele halloldu." diye bağırdı.

Beriki, bir özür mektubuyla meselenin kapatıldığını zannetti, yüreği hop etti ve lafları ağzında geveleyerek konuştu:

"Ah!.. teşekkür ederim."

Köşe yazarı sözünü sürdürdü:

"Bu Langremont çok kararlı biri, bütün şartlarımızı kabul etti. Yirmi beş adım atılacak, komut verildiğinde kol kaldırılarak tek el ateş edilecek. Kolu indirmektense kaldırınca daha şaşmaz biçimde nişan alınır. Bakın işte Boisrenard, size söylediğim şu."

Silahları aldı ve kol yukarı kaldırılınca nişan çizgisinin nasıl daha iyi korunduğunu göstererek ateş etmeye başladı.

Sonra şöyle dedi:

“Artık yemeğe gidelim, vakit öğleni geçti.”

Yakındaki bir lokantaya gittiler. Duroy hiç konuşmuyordu. Korkuyor gibi görünmemek için yemeğini yedi, sonra gün içinde Boisrenard’la birlikte gazeteye gitti ve dalgınca, adeta robot gibi işini yaptı. İnsanlar onu cesur buldu.

İkindi ortalarına doğru Jacques Rival gelip Duroy’nın elini sıktı; düellonun yapılacağı Vésinet Korusu’na gitmek üzere şahitlerin ertesi sabah saat yedide kupa arabasıyla gelerek Duroy’yı alması konusunda anlaştılar.

Bütün bunlar çok çabuk olup bitmişti, Duroy meseleye dahil olamamış, tek kelime edememiş, kendi fikrini dile getirememişti, ne kabul ne de itiraz edebilmişti; her şey öyle hızlı gelişmişti ki ne olup bittiğini pek anlamadan şaşkın ve sersemlemiş vaziyette kalakalmıştı.

Fedakârlık göstererek bütün gün yanından hiç ayrılmayan Boisrenard’ın evinde akşam yemeği yedikten sonra, saat dokuza doğru evine döndü.

Tek başına kalır kalmaz, birkaç dakika kadar hızlı adımlarla odayı arşınladı. Hiçbir şey düşünemeyecek kadar allak bullak vaziyetteydi. Kafasında tek bir düşünce vardı: Yarın bir düello yapılacaktı. Bu düşünce onda anlaşılmaz ve güçlü bir heyecandan başka bir şey uyandırmıyordu. Askerlik yapmış, kendisini ciddi bir tehlikeye atmaksızın Arapların üzerine ateş açmıştı, zaten bu iş avda domuzlara ateş etmek gibiydi biraz.

Kısacası, yapması gerekeni yapmıştı. Kendisini olması gerektiği gibi göstermişti. Ondan söz edilecek, tasvip edilecek, tebrik edilecekti. Büyük zihinsel sarsıntılarda olduğu gibi yüksek sesle konuştu:

“Bu adam tam bir hödük!”

Oturup düşünmeye koyuldu. Adresi onda bulunsun diye Rival’in verdiği hasmının kartvizitini sehpanın üzerine atmıştı. Gün içinde yirmi kere okuduğu kartviziti tekrar okudu. Louis Langremont, 176, Montmartre Sokağı. Hepsi buydu.

Gözüne esrarlı, kaygı verici anlamlarla dolu görünen bu bir araya gelmiş harfleri inceliyordu. “Louis Langremont”, kimdi bu adam? Kaç yaşındaydı?

Boyu ne kadardı? Nasıl bir suratı vardı? Bir yabancının, tanımadığımız birinin gelip de hayatımızı bir anda, hiçbir sebep yokken, sırf bir kapris uğruna, kasapla kavgaya tutuşmuş yaşlı bir kadın yüzünden altüst etmesi insanı çileden çıkaran bir durum değil miydi?

Bir kez daha yüksek sesle tekrarladı: “Tam bir hödük!”

Gözü hâlâ kartvizite takılı, dalgın bir halde, kıpırtısız durdu. İçinde bu kâğıt parçasına karşı bir öfke, garip bir huzursuzluk duygusunun da karıştığı kin dolu bir öfke uyanıyordu. Bu hikâye tam bir saçmalıktı! Ortalıkta duran tırnak makasını alarak, birini bıçaklarcasına kartvizitteki ismin ortasına sapladı.

Demek dövüşecek, üstelik de tabancayla dövüşecekti ha? Neden kılıcı seçmemişti ki! Kolundan ya da elinden alacağı bir yarayla paçayı sıyırabilirdi, halbuki işin içine tabanca girdi mi neler olacağı asla bilinmezdi.

“Hadi ama, dik durmak lazım.” dedi.

Kendi sesiyle ürperdi ve çevresine bakındı. Kendisini son derece sinirli hissetmeye başlamıştı. Bir bardak su içip yattı.

Yatağa girince mumu üfleyerek gözlerini kapadı.

Odası çok soğuk olduğu halde örtülerin altında sıcaktan bunalıyor, bir türlü uyuyamıyordu. Yatakta dönüp duruyor, beş dakika sırtüstü yattıktan sonra sol yanına, arkasından da sağ yanına devriliyordu.

Susuzluğu hâlâ geçmemişti. Su içmek için tekrar kalktı, derken bir endişeye kapıldı: “Korkuyor muyum acaba?”

Odada duyulan bildik her seste kalbi neden deli gibi çarpmaya başlıyordu? Guguklu saat çalacağı zaman zembereğin hafif gıcırtısıyla yerinden sıçramaktaydı; nefesi öyle bir tıkanıyordu ki tekrar nefes alabilmek için ağzını birkaç saniye açık tutması gerekiyordu.

Bir filozof gibi, “Korkuyor olabilir miyim?” sorusu üzerinde mantık yürütmeye başladı.

Hayır, elbette korkuyor olamazdı, çünkü sonuna kadar gitmeye kararlıydı, çünkü niyeti kesindi, dövüşecek ve korkuya kapılmayacaktı. Ama öyle derin bir huzursuzluk hissediyordu ki, "İnsan kendisine rağmen korkabilir mi?" diye düşündü. İçi kuşku, kaygı ve dehşetle doldu! Ya kendi iradesinden daha güçlü, baskın, karşı konulmaz bir güç onu boyunduruğu altına almışsa ne olurdu peki? Evet, ne olabilirdi o zaman?

Elbette ki düello sahasına gidecekti, çünkü gitmek istiyordu. Ama ya korkuya kapılırsa ne olurdu? Ya kendini kaybedecek olursa? Konumunu, ününü, geleceğini düşündü.

Aniden tuhaf bir biçimde kalkıp aynaya bakma ihtiyacına kapıldı. Mumu tekrar yaktı. Sırlı cama yansıyan yüzünü gördüğünde kendisini zar zor tanıdı, sanki daha önce hiç görmemişti. Gözleri ona çok kocaman göründü; üstelik yüzü sapsarıydı, beti benzi atmıştı.

Birdenbire şu düşünce bir mermi gibi zihnine saplandı: "Yarın bu saatte belki de ölmüş olacağım." Kalbi yeniden deli gibi çarpmaya başladı.

Tekrar yatağına doğru gitti; kendisini tastamam, içinden çıktığı aynı örtülerin içinde sırtüstü uzanmış vaziyette gördü. Yüzü ölülerde görüldüğü gibi çökmüştü, bir daha kıpırdamayacak elleri ise bembeyazdı.

Bunun üzerine yatağından ürktü ve görmemek için pencereyi açıp dışarıya bakmaya başladı.

Buz gibi bir soğuk tepeden tırnağa tüm vücuduna işledi ve Duroy nefes nefese geriye çekildi.

Ocağı yakmayı düşündü. Kafasını geriye çevirmeden yavaşça ateşi canlandırdı. Eşyalara temas eden elleri, biraz da sinirli oluşu yüzünden, tir tir titriyordu. Kafasını toplayamıyor, zihninde dönüp duran kopuk kopuk düşünceler bir noktada yoğunlaşamadığı gibi ona ıstırap da veriyordu; sanki içki içmişçesine bir sarhoşluğun pençesine düşmekteydi.

Durmadan kendi kendine, "Ne yapacağım? Halim ne olacak?" diye sorup duruyordu.

Odada dolanmaya başladı, bir yandan da sürekli olarak, robot gibi, "Güçlü, çok güçlü olmalıyım." diye tekrarlıyordu.

Sonra kendi kendine, “Başıma bir kaza gelebilir, aileme mektup yazayım.” dedi.

Yeniden oturdu, bir mektup defteri alarak yazmaya başladı: “Sevgili babacığım, sevgili anacığım...”

Sonra, böylesi acıklı bir durumda bu sözlerin fazla kanıksanmış olduğuna karar verdi. İlk kâğıdı yırttı ve yeniden yazmaya koyuldu: “Sevgili baba, sevgili anne, gün doğarken dövüşeceğim, belki başıma...”

Gerisini yazmaya cesaret edemedi ve yerinden fırladı.

Şu düşünceyle bunalıyordu şimdi: “Düelloda dövüşecekti. Artık bundan kaçış yoktu. Peki ne oluyordu ona böyle? Dövüşmek istiyordu, bu konuda son derece kararlıydı; yine de tüm iradesini ortaya koyma çabasına rağmen karşılaşma yerine gitmek için gerekli gücü bile bulamayacaktı sanki.”

Ara sıra dişleri ağzının içinde tok bir ses çıkararak takırdıyor, kendi kendine şöyle soruyordu:

“Hasmım daha önce hiç dövüştü mü acaba? Atış alanlarında bulundu mu? Tanınmış biri mi? Hakkında belli bir kanaat var mı?” Bu isimden söz edildiğini hiç duymamıştı. Ama yine de bu adam tabancayı iyi kullanmasaydı böyle tereddütsüz, tartışmasız bir biçimde bu tehlikeli silahı kabul etmezdi.

Bunun üzerine Duroy karşılaşmalarını, kendi tutumunu ve hasmının tavrını gözünde canlandırıyordu. Dövüşü en ufak ayrıntılarına varıncaya kadar kafasında kurarak zihnini zorluyor ve birdenbire, içinden bir mermi çıkacak tabancanın o kara ve derin küçük deliğini karşısında görüveriyordu.

Aniden korkunç bir umutsuzluk nöbetine kapıldı. Kısa aralıklarla ürpertilerin gelip geçtiği vücudu zangır zangır titriyordu. Haykırmamak için dişlerini sıkıyor, yerlerde yuvarlanmak, bir şeyleri parçalamak, ısırmak için çılgınca bir ihtiyaç duyuyordu. Şöminenin üzerinde duran bir bardak gördü ve dolapta neredeyse hiç içilmemiş bir litrelik likör bulunduğunu hatırladı; çünkü askerlere has her sabah bir kadeh yuvarlama âdetini yitirmemişti.

Şişeyi kaptığı gibi ağzına dayayarak içkiyi büyük yudumlarla, kanmazlıkla içti. Ancak nefesi kesildiğinde şişeyi elinden bıraktı. Şişenin üçte biri boşalmıştı.

Çok geçmeden alev gibi sıcaklık midesini kavurdu, kol ve bacaklarına yayıldı, genç adamı sersemleterek ruhuna güç kattı.

“Çareyi buldum.” dedi kendi kendine. Teninden ateş fışkırdığı hissiyle pencereyi tekrar açtı.

Sakin ve dondurucu bir gün doğuyordu. Tepede yıldızlar, aydınlanmış gök kubbenin derinliklerinde sönüp gidiyordu sanki, derin demiryolu hendeğinde yeşil, kırmızı ve beyaz işaret ışıkları giderek soluklaşıyordu.

İlk lokomotifler hangardan çıkıyor ve düdük öttürerek ilk katarlarıyla buluşmaya geliyorlardı. Diğerleri uzaklardan, köylerdeki horozlar gibi tiz ve tekrarlanan seslenişlerle uyanış çığlıkları atıyorlardı.

Duroy, “Belki de bütün bunları bir daha hiç göremeyeceğim.” diye düşünüyordu. Ama tekrar kendisine acımaya başlayacağını hissederek sertçe tepki gösterdi: “Hadi ama, karşılaşma anına kadar hiçbir şey düşünmemeliyim, cesareti korumanın tek yolu bu.”

Günlük bakımını yapmaya koyuldu. Tıraş olurken belki de yüzüne son kez baktığını düşününce tekrar anlık bir zaafa kapıldı.

Bir yudum likör daha içti ve giyinme işini tamamladı.

Sonraki saat zor geçti. Evin içinde volta atıyor, ruhunu sakinleştirmeye çalışıyordu. Kapının çalındığını duyduğunda az kalsın sırtüstü devrilip kalacaktı, yaşadığı sarsıntı o derece şiddetliydi. Gelenler şahitleriydi. – Daha şimdiden!

Şahitleri kürklere sarınmıştı. Rival hami sıfatıyla Duroy’nın elini sıktıktan sonra açıkladı:

“Dışarıda Sibirya soğuğu var.” Sonra, “İyi misiniz?” diye sordu.

“Evet, çok iyiyim.”

“Sakin miyiz?”

“Çok sakinim.”

“Her şey yolunda gidecek. Bir şeyler yiyip içtiniz mi?”

“Evet, hiçbir şeye ihtiyacım yok.”

Boisrenard bu vesileyle, Duroy’nın daha önce hiç görmediği, sarı ve yeşil renkli yabancı bir madalya takmıştı.

Aşağı indiler. Kupa arabasında bir bey onları bekliyordu. Rival tanıştırdı: “Doktor Le Brument.” Duroy adamın elini sıkarken lafları ağzında geveleyerek, “Teşekkür ederim.” dedi, sonra öndeki koltuğa geçmek istedi, sert bir şeyin üstüne oturunca bir yayla fırlatılmışçasına havaya sıçradı. Oturduğu şey, tabanca kutusuydu.

Rival tekrarlayıp duruyordu: “Hayır! Dip tarafa, dövüşçü ve doktor dip tarafa!” Duroy sonunda anladı ve doktorun yanına çökercesine oturdu.

İki şahit de arabaya binince arabacı yola koyuldu. Nereye gidilmesi gerektiğini biliyordu.

Ama tabanca kutusu herkesi, özellikle de onu hiç görmemeyi tercih eden Duroy’yı rahatsız ediyordu. Kutuyu arkalarına yerleştirmeyi denediler, böğürlerine batıyordu; sonra dik vaziyette Rival’le Boisrenard’ın arasına koydular, bu sefer de durmadan düşüyordu. Sonunda çareyi ayaklarının altına itmekte buldular.

Doktor fıkralar anlattığı halde sohbet cansızdı. Sadece Rival cevap veriyordu. Duroy zekâsını kanıtlamak istese de fikirlerini dile getirirken ipin ucunu kaçırmaktan, ruhundaki huzursuzluğu açığa vurmaktan korkuyordu; zangır zangır titremeye başlarsa diye kıvrandırıcı bir kaygının pençesindeydi.

Çok geçmeden araba kırların ortasındaydı. Saat aşağı yukarı dokuzdu. Bütün doğanın kristal gibi parlak, keskin ve sert olduğu, çetin kış sabahlarından biriydi. Kırağıyla kaplı ağaçlardan buz sızmıştı sanki; toprak ayakların altında çatırdıyor, kuru hava en ufak gürültüyü bile uzaklara taşıyordu. Masmavi gökyüzü ayna gibi parlak görünüyor; güneş pırıl pırıl ve soğuk boşluğa nüfuz ederek, ısıtmaktan âciz ışınlarını buz tutmuş doğaya gönderiyordu.

Rival Duroy’ya şöyle diyordu:

“Tabancaları Gastine-Renette’ten aldım. Onları bizzat doldurdu. Kutu mühürlü. Zaten tabancalarımız kurayla belirlenecek, hasmımızınkiler de tabii.”

Duroy kurulmuş makine gibi cevap verdi:

“Teşekkür ederim.”

Bunun üzerine Rival ona kılı kırk yaran tavsiyelerde bulundu, çünkü hamiliğini üstlendiği kişinin hiç hata yapmamasını istiyordu. Aynı şeyleri yüz kere tembih ediyordu: “‘Beyler hazır mısınız?’ diye sorulduğunda, güçlü bir sesle, ‘Evet!’ diye cevap vereceksiniz. ‘Ateş!’ diye komut verildiğinde, hızla kolunuzu kaldırıp üç denilmesine kalmadan ateş edeceksiniz.”

Duroy içinden tekrarlayıp duruyordu: “Ateş diye komut verildiğinde kolumu kaldıracağım, ateş diye komut verildiğinde kolumu kaldıracağım, ateş diye komut verildiğinde kolumu kaldıracağım.”

Çocukların derslerini öğrenmeleri gibi bunu belliyor, kafasına iyice kazımak için bıktırıcı biçimde durmadan mırıldanıyordu: “Ateş diye komut verildiğinde kolumu kaldıracağım.”

Kupa arabası bir koruya girdi, iki tarafı ağaçlı bir yolda sağa, sonra tekrar sağa döndü. Rival aniden arabanın kapısını açarak arabacıya bağırdı: “Şuradan, şu dar yoldan.” Araba, kenarları buz tutmuş ölü yaprakların titreştiği iki ağaç öbeği arasındaki, tekerlek izleriyle kaplı yola girdi.

Duroy hâlâ mırıldanıyordu:

“Ateş diye komut verildiğinde kolumu kaldıracağım.” Bir araba kazasının her şeyi halledeceğini düşündü. Ah, keşke araba devrilseydi, ne şans olurdu ama! Bacağını kırsaydı mesela...

Ama bir açıklığın sonunda park etmiş başka bir araba ve ayaklarını ısıtmak için oldukları yerde tepinen dört bey gördü; nefes almakta o derece zorlanıyordu ki ağzını açmak zorunda kaldı.

Arabadan önce şahitler, sonra doktor ve dövüşçü indi. Rival tabanca kutusunu almıştı, Boisrenard’la birlikte, kendilerine doğru gelen yabancılardan ikisinin yanına gitti.

Duroy onların saygıyla birbirlerini selamladıklarını, sonra da düşmüş ya da uçmuş olabilecek bir şeyi arar gibi kâh yere kâh ağaçlara bakarak açıklıkta birlikte yürüdüklerini gördü. Ardından adımları saydılar ve

donmuş toprağa büyük bir güçlükle iki değnek sapladılar. Derken bir araya toplanarak eğlenen çocuklar gibi yazı tura oyununun hareketlerini yaptılar.

Doktor Le Brument Duroy’ya soruyordu:

“Kendinizi iyi hissediyor musunuz? Bir şeye ihtiyacınız yok ya?”

“Hayır, yok, teşekkür ederim.”

Delirdiğini, uyuduğunu, rüya gördüğünü sanıyordu, sanki kendisini sarmalayan doğaüstü bir olay meydana gelmişti.

Korkuyor muydu? Belki de. Ama bilmiyordu. Etrafındaki her şey değişmişti.

Jacques Rival geri geldi ve çok alçak sesle, hoşnutlukla şöyle dedi:

“Her şey hazır. Tabanca konusunda şansımız yaver gitti.”

Duroy için hiçbir anlam ifade etmeyen bir durumdu bu.

Pardösüsünü çıkarıp aldılar. Duroy ses çıkarmadı. Üzerinde onu koruyacak bir evrak ya da cüzdan bulunmadığından emin olmak için redingotunun ceplerini araştırdılar.

Duroy, dua eder gibi içinden tekrarlıyordu: “Ateş diye komut verildiğinde kolumu kaldıracağım.”

Sonra onu toprağa saplanmış değneklerden birinin yanına götürüp eline tabancasını tutuşturdular. O zaman Duroy karşısında, çok yakınında ayakta duran bir adam gördü; göbekli, dazlak, gözlüklü, ufak tefek bir adamdı gördüğü. Hasmıydı bu.

Onu gayet iyi gördü ama tek düşündüğü şuydu: “Ateş diye komut verildiğinde kolumu kaldırıp ateş edeceğim.” Büyük sessizlikte bir ses yankılandı, çok uzaktan geliyordu sanki:

“Hazır mısınız beyler?”

Georges bağırdı:

“Evet.”

Bunun üzerine aynı ses komut verdi:

“Ateş!”

Duroy daha fazlasını dinlemedi, hiçbir şey görmedi, hiçbir şey fark etmedi, sadece kolunu kaldırarak var gücüyle tetiğe bastığını hissetti.

Ve hiçbir şey işitmedi.

Ama hemen ardından tabanca namlusunun ucunda bir parça duman gördü; karşısındaki adam da hâlâ ayakta ve üstelik aynı durumdaydı, Duroy hasmının başının üzerinde uçuşan küçük beyaz bir bulut fark etti.

İkisi de ateş etmişlerdi. İş bitmişti.

Şahitleri ve doktor ona dokunuyor, elle yokluyor, giysilerinin düğmelerini çözüyor, bir yandan da endişeyle soruyorlardı:

“Yaralı değilsiniz ya?” Duroy düşünmeden cevap verdi:

“Hayır, sanmıyorum.”

Langremont da düşmanı kadar sağlamdı, Jacques Rival hoşnutsuz bir tavırla mırıldandı:

“Bu lanet olası tabancayla hep böyle oluyor, insanlar ya birbirine isabet ettiremiyor ya da birbirini öldürüyor. Ne rezil alet!”

Duroy, şaşkınlık ve sevinçten felç olmuş vaziyette hiç kıpırdamıyordu: “İş bitmişti.” Avcunda hâlâ sıkı sıkı tuttuğu tabancayı elinden almaları gerekti. Şimdi tüm dünyaya karşı savaşabilirmiş gibi geliyordu. İş bitmişti. Ne mutluluk! Bir anda kendisini herhangi birine meydan okuyabilecek kadar yiğit hissetmeye başlamıştı.

Şahitler birkaç dakika aralarında konuşup gün içinde tutanağı kaleme almak üzere buluşmaya karar verdiler, sonra tekrar arabaya binildi ve koltuğunda gülüp duran arabacı kamçısını şaklatarak tekrar yola koyuldu.

Dördü bulvarda öğlen yemeği yerken olayla ilgili konuştular. Duroy duygularını anlatıyordu.

“Beni hiç etkilemedi, kesinlikle hiç. Zaten gözlerinizle de görmüş olmalısınız.”

Rival cevap verdi:

“Evet, tutumunuz gayet iyiydi.”

Tutanak kaleme alınınca, haberlerin arasına sokması gerektiğinden Duroy’ya verdiler. Duroy, Mösyö Louis Langremont’la karşılıklı iki mermi atmış olduklarını görünce şaşırdı ve biraz kaygıyla Rival’e sordu:

“Ama sadece birer mermi attık biz.”

Öteki gülümsedi:

“Evet, birer mermi... her biriniz bir mermi... bu da iki mermi eder.”

Duroy açıklamayı tatminkâr bularak daha fazla üstünde durmadı. Walter Baba onu kucakladı:

“Aferin, aferin, La Vie Française’in bayrağını savundunuz, aferin size!”

Georges akşamleyin belli başlı büyük gazetelerde ve bulvardaki belli başlı büyük kafelerde boy gösterdi. Hasmı da ortalıkta boy gösterdiği için iki defa karşılaştılar.

Birbirlerine selam vermediler. İkisinden biri yaralanmış olsaydı el sıkışırlardı. İkisi de diğerinin mermisinden çıkan ıslığı duymuş olduğuna canı gönülden yemin ediyordu.

Ertesi gün, sabah on bire doğru Duroy bir telgraf aldı. “Tanrım, nasıl da korktum! Öğleden sonra Constantinople Sokağı’na gel de sana sıkı sıkı sarılayım aşkım. Öyle cesursun ki –sana tapıyorum– Clo.”

Duroy randevuya gitti, kadın genç adamın kollarına atılarak yüzünü öpücüklere boğdu:

“Ah sevgilim, bu sabah gazeteleri okuduğumda yaşadığım heyecanı bir bilseydin. Hadi anlat bana. Her şeyi aktar. Öğrenmek istiyorum.”

Duroy olan biteni en ince ayrıntısına varıncaya kadar anlatmak zorunda kaldı. Clotilde soruyordu:

“Düellodan önceki geceyi kim bilir nasıl kötü geçirmişsindir!”

“Yok canım. Güzelce uyudum.”

“Ben olsam gözümü kırpmazdım. Peki ya düello sahasında neler oldu, anlatsana.”

Duroy heyecanlı bir hikâye uydurdu:

“Birbirimize yirmi adım mesafede, yani bu odanın uzunluğunun sadece dört katı kadar mesafede karşı karşıya durduğumuzda Jacques hazır olup olmadığımızı sordu ve ‘Ateş!’ diye komut verdi. Hemen kolumu kaldırıp güzelce hizaladım, ama kafaya nişan alma hatasına düştüm. Elimde çok sert bir silah vardı ve ben çok hafif silahlara alışığım, dolayısıyla tetiğin direnci yüzünden elim biraz yukarı kaydı. Önemli değil, mermi uzaktan geçmemiş olmalı. O da iyi ateş ediyor hergele. Attığı mermi şakağımı sıyırıp geçti. Rüzgârını hissettim.”

Kadın Duroy’nın dizlerine oturmuştu ve yaşadığı tehlikeyi paylaşmak ister gibi onu kollarının arasında tutuyordu. Mırıldanıp duruyordu: “Ah benim zavallı sevgilim, zavallı sevgilim...”

Duroy anlatmaya son verince Clotilde ona şöyle dedi:

“Biliyor musun, artık senden vazgeçemem! Seni görmem lazım, ama kocam Paris’teyken bu kolay değil. Genellikle sabahları daha sen yataktan kalkmadan önce bir saat vaktim oluyor, gelip koynuna girebilirim, ama senin o korkunç evine gelmek istemiyorum. Ne yapsak?”

Duroy’nın aklına ani bir fikir geldi ve sordu:

“Buraya ne kadar ödüyorsun?”

“Ayda yüz frank.”

“Tamam, dairenin kirasını ben üstlenecek ve bütün bütün buraya taşınacağım. Benimki yeni konumum için artık yeterli değil.”

Clotilde birkaç saniye düşündü, sonra cevap verdi:

“Hayır. İstemiyorum.”

Duroy şaşırdı:

“Neden peki?”

“Çünkü...”

“Bu bir gerekçe değil. Bu daire bana çok uygun. Tamam. Burada kalıyorum.”

Gülmeye başladı:

“Zaten benim üzerimde görünüyor.”

Ama Clotilde hâlâ itiraz ediyordu:

“Hayır, hayır, istemiyorum...”

“Neden ama?”

Bunun üzerine Clotilde çok alçak sesle, sevecenlikle fısıldadı: “Çünkü buraya kadın getirirsin, ve ben istemiyorum.”

Duroy sinirlendi:

“Asla olmaz, bu da nereden çıktı! Sana söz veriyorum.”

“Hayır, getirirsin.”

“Sana yemin ediyorum.”

“Doğru mu?”

“Doğru. Şeref sözü. Burası bizim evimiz, sadece bize ait.”

Clotilde coşkulu bir aşkla onu kucakladı:

“Öyleyse istiyorum sevgilim. Ama biliyorsun, beni bir kere, tek bir kere bile aldatırsan aramızda her şey biter, ebediyen biter.”

Duroy itirazlar eşliğinde tekrar yemin etti ve Clotilde kapının önünden geçerken onu görebilsin diye Duroy’nın aynı gün eve yerleşmesini kararlaştırdılar.

Sonra Clotilde şöyle dedi:

“Ne olursa olsun pazar günü yemeğe gel. Kocam seni çok cana yakın buluyor.”

Duroy’nın koltukları kabardı:

“Ya! Sahi mi?..”

“Evet, onun gönlünü fethettin. Baksana, taşrada bir şatoda büyüdüğünü söylemiştin değil mi?”

“Evet, neden?”

“Öyleyse tarımdan anlıyor olmalısın biraz ha?”

“Evet.”

“Tamam, ona bahçecilik ve hasat işlemlerinden bahset, bundan çok hoşlanır.”

“Peki. Aklımda tutarım.”

Bu düello yüzünden sevgisi iyice kabaran Clotilde, öpücüklere boğduktan sonra genç adamdan ayrıldı.

Duroy gazeteye giderken düşünüyordu: “Ne tuhaf bir kadın! Nasıl da kuş beyinli! Ne istediğini ve neyi sevdiğini anlamak mümkün mü? Ne acayip evlilikleri var! O morukla şu beyinsiz kadının birleşmesini hangi çılgın ayarlamış olabilir? O müfettişin bu üniversite öğrencisiyle evlenmesine hangi mantık karar vermiş? Muamma bir durum! Kim bilir? Aşk belki de?”

Ardından meseleyi sonuca bağladı: “Yine de çok hoş bir sevgili. Onu terk edersem büyük aptallık etmiş olurum.”

VIII

Düello Duroy’yı La Vie Française’in baş köşe yazarları arasına dahil etmişti, ama fikir bulmakta müthiş güçlük çektiği için ahlakın çöküşü, kişiliğin zayıflaması, vatanseverliğin azalması ve anemik Fransız şerefi (“anemi” kelimesini bulduğu için gurur duyuyordu) gibi konular üzerinde tumturaklı sözler etme ustalığı geliştirdi.

Madam de Marelle Paris zihniyeti denilen şu alaycı, şüpheci ve saf yaklaşımıyla iğneleyici sözler kullanarak onun tumturaklı yazılarıyla dalga geçtiğinde, Duroy gülümseyip şöyle cevap veriyordu: “Adam sende! İlerisi için bana iyi bir ün sağlıyor.”

Artık Constantinople Sokağı’nda oturuyordu, oraya bavulunu, saç fırçasını, tıraş makinesini ve sabununu götürmüştü, taşınma bundan ibaretti. Haftada iki üç kere o kalkmadan genç kadın geliyor, hemencecik soyunuyor ve dışarının soğuğu yüzünden tir tir titreyerek yatağa giriyordu.

Buna karşılık Duroy her perşembe karıkocanın evinde akşam yemeği yiyor, çiftçilik konularını açarak kocaya yaranmaya çalışıyordu; o da toprakla ilgili işleri sevdiğinden bazen kendilerini sohbete öyle bir kaptırıyorlardı ki divanın üstünde uyuklayan kadınlarını tümden unutuyorlardı.

Laurine de bazen babasının, bazen Güzel Dost’un dizlerinde uyuyakalıyordu.

Gazeteci evden ayrıldığında Madam de Marelle, en önemsiz konularda bile sergilediği bilgiç tavrıyla şöyle demeyi ihmal etmiyordu: “Bu oğlan gerçekten de çok hoş biri. Çok gelişkin bir zekâsı var.”

Şubat ayının sonuna geliniyordu. Sabahları sokakta çiçek satan kadınların çekerek sürüklediği arabaların yanından geçerken menekşe kokuları duyulur olmuştu.

Duroy gamsız, tasasız yaşıyordu.

Fakat bir gece eve döndüğünde kapısının altından atılmış bir mektup buldu. Pula baktı ve “Cannes” yazısını gördü. Mektubu açıp okudu:

Cannes, Villa Jolie

“Sevgili beyefendi, dostum, her konuda size güvenebileceğimi söylemiştiniz, öyle değil mi? Tamam işte, sizden çok zor bir hizmet istemek zorundayım; o da, ölmek üzere olan Charles’ın son anlarında beni yalnız bırakmamanız, bana yardımcı olmanız. Belki de bu haftayı çıkaramayacak, yine de hâlâ yataktan çıkıyor, ama doktor beni uyardı.

Gece gündüz bu can çekişmeyi görmeye ne gücüm ne de cesaretim kaldı. Yaklaşmakta olan son anları düşünüyorum dehşetle. Böyle bir şeyi bir tek sizden isteyebilirim, çünkü kocamın bir ailesi yok. Siz onun arkadaşıydınız, size gazetenin kapsını açtı. Gelin yalvarırım. Yardım isteyecek kimsem yok.

Beni sadık arkadaşınız bilin.

MADELEINE FORESTIER.”

Esinti gibi tuhaf bir duygu doldu Duroy’nın yüreğine, sanki önünde özgürce hareket edebileceği engin bir alan açılmıştı, “Elbette gideceğim. Zavallı Charles! Her şey biz insanlar için ne de olsa!” diye mırıldandı.

Genç kadının mektubunu gösterince patron söylenerek izin verdi. “Ama çabuk dönün, bize lazımsınız.” deyip duruyordu.

Georges Duroy, Marelle çiftini bir telgrafla haberdar ettikten sonra, ertesi gün yedi ekspresiyle Cannes’a hareket etti.

Bir sonraki gün, akşamüstü dört civarında oradaydı.

Bir komisyoncu onu, Cannet’den Juan körfezine kadar uzanan ve beyaz evlerin bulunduğu ormanın içinde, bayıra inşa edilmiş Villa Jolie’ye götürdü.

Küçük, alçak, İtalyan tarzındaki ev ağaçlar arasında zikzaklar çizerek yükselen, her dönemeçte harika manzaralar sunan yolun kenarındaydı.

Hizmetçi kapıyı açıp bağırdı:

“Ah beyefendi, hanımefendi sizi büyük bir sabırsızlıkla bekliyor.”

Duroy sordu:

“Efendiniz ne durumda?”

“Ah, iyi değil beyefendi. Fazla zamanı kalmadı.”

Genç adamın girdiği salonun duvarları mavi desenli pembe Hint kumaşıyla kaplıydı. Geniş ve yüksek pencere şehre ve denize bakıyordu.

Duroy mırıldandı: “Vay canına, bir kır evi için fazla şık burası. Bunca parayı nereden buluyorlar?”

Bir elbise hışırtısıyla arkasına döndü.

Madam Forestier ona iki elini birden uzatmıştı: “Ne kadar naziksiniz, gelmekle nasıl da nezaket gösterdiniz!” Ansızın Duroy’ya sarıldı. Sonra bakıştılar.

Madam Forestier biraz solmuş, zayıflamıştı, ama hâlâ taptazeydi, zarif tavrıyla daha da güzelleşmişti belki. Fısıltıyla konuştu:

“Korkunç durumda biliyor musunuz, kurtulamayacağını biliyor ve bana kan kusturuyor. Geldiğinizi söyledim. Peki ama bavulunuz nerede?”

Duroy cevap verdi:

“Tren istasyonunda bıraktım, yakınınızdaki hangi oteli tavsiye edeceğinizi bilmiyordum çünkü.”

Madam Forestier bir an tereddüt ettikten sonra cevap verdi:

“Buraya geleceksiniz, villaya. Odanız hazır zaten. Her an ölebilir, eğer gece ölecek olursa tek başıma kalmam böylece. Birini yollayıp bavulunuzu aldıracağım.”

Duroy boyun eğdi:

“Nasıl isterseniz.”

“Şimdi yukarı çıkalım.” dedi Madam Forestier.

Duroy genç kadının peşi sıra yürüdü. Madam Forestier birinci kattaki bir kapıyı açtı ve Duroy pencerenin yanında bir koltuğa oturup ve battaniyelere sarınmış, kendisine bakan bir canlı cenaze gördü, batan güneşin kızıllığında

rengi iyice solmuştu. Duroy onu zar zor tanıdı, daha doğrusu bu kişinin kendi dostu olduğunu tahmin etti.

Oda ateşli hastalık, kaynatılmış bitki, eter, katran kokuyordu, yani bir veremlinin nefes alıp verdiği evlerdeki o iğrenç ve ağır koku hâkimdi ortalığa.

Forestier zahmetli ve ağır bir hareketle elini kaldırdı.

“Geldin ha,” dedi, “ölümümü görmeye geldin. Teşekkür ederim.”

Duroy gülmeye çalıştı: “Ölümünü görmek! Pek eğlenceli bir gösteri olmazdı, üstelik Cannes’ı görmek için böyle bir zamanı seçmezdim kesinlikle. Sana merhaba demek ve biraz dinlenmek için geldim.”

Beriki, “Otur.” diye mırıldandı ve umutsuz düşüncelere gömülmüş gibi kafasını eğdi.

Hızlı ve kesik kesik nefes alıyor, bazen diğerlerine ne kadar hasta olduğunu hatırlatmak istercesine bir inilti koyuveriyordu.

Hiç konuşmadığını görünce karısı gelip pencereye yaslandı ve bir baş işaretiyle ufku göstererek şöyle dedi. “Bakın şuraya! Güzel değil mi?”

Karşılarında, villalarla dolu yamaç, yarım daire biçimindeki kıyı boyunca yayılan şehre kadar iniyordu; kıyının sağ taraftaki başlangıç noktası mendireğe yakındı, eski bir gözetleme kulesinin bulunduğu eski yerleşim merkezi mendireğe yukardan bakıyordu, kıyının sol taraftaki bitim noktasında ise Lérins Adaları’nın karşısındaki Croisette Burnu yer alıyordu. Bu adalar masmavi suyun içinde iki yeşil leke gibi duruyordu. Yukardan bakıldığında o derece düz görünüyorlardı ki yüzen iki devasa yaprak gibiydiler.

İyice uzakta, mendireğin ve gözetleme kulesinin tepesinde mavimtırak, uzun bir dağ sırası körfezin diğer tarafındaki ufku örtüyor, parlak bir gökyüzü üzerinde kâh yuvarlak kâh eğri kâh sivri doruklarla garip ve hoş bir hat oluşturarak, eteği denize gömülmüş piramit şeklinde koca bir tepeyle son buluyordu.

Madam Forestier tepeyi işaret etti: “Estérel.”

Koyu renkli dorukların ardındaki boşluk kıpkırmızıydı, bu altın sarısı ve kan kırmızı karışımına insanın uzun süre bakması mümkün değildi.

Duroy elinde olmadan bu günbatımının görkemini kabul ediyordu.

Hayranlığını ifade etmek için yeterince renkli başka bir kelime bulamayarak mırıldandı:

“Ah evet, müthiş güzel.”

Forestier başını karısına doğru kaldırdı:

“Biraz hava almak istiyorum.”

Madam Forestier cevap verdi:

“Dikkat et, geç oldu, güneş batıyor, yine soğuk alacaksın ve biliyorsun ki senin durumunda bu hiç de istenen bir şey değil.”

Forestier yumruk atmak ister gibi sağ eliyle sinirli ve güçsüz bir hareket yaptı, öfkeyle yüzünü buruşturarak –incecik dudaklarını, zayıf yanaklarını ve fırlak kemiklerini açığa çıkaran, ölüme yaklaşmış insanlara has bir yüz buruşturması– mırıldandı:

“Sana boğuluyorum dedim. Ha bir gün önce ölmüşüm, ha bir gün sonra, senin neyine, nasıl olsa hapı yutmuşum...”

Madam Forestier pencereyi ardına kadar açtı.

İçeri giren esinti bir okşayış gibi üçünde de ani bir şaşkınlık yarattı. Yumuşak, ılık, huzur veren bir meltemdi bu; yamaçta biten baş döndürücü çiçeklerin ve çalılıkların kokularıyla dolu bir bahar meltemiydi. Güçlü bir reçine kokusu ve okaliptüslerin yakıcı tadını alıyorlardı.

Forestier bu esintiyi kısa ve hummalı bir nefesle içine çekiyordu. Tırnaklarını geçirircesine koltuğun kollarına yapışarak, alçak, ıslık gibi, öfkeli bir sesle şöyle dedi:

“Pencereyi kapa. Bana kötü geliyor. Bir mahzende gebermeyi tercih ederim.”

Karısı yavaşça pencereyi kapadı, sonra alnını cama yapıştırarak uzaklara baktı.

Huzursuz olan Duroy hastayla konuşmak, onu yatıştırmak istiyordu.

Ama onun yüreğine su serpecek uygun bir şey gelmiyordu aklına.

Lafları ağzında gevelemeye başladı:

“Peki buraya geldiğinden beri durum daha iyiye gitmedi mi?”

Beriki bıkkın bir sabırsızlıkla omuz silkti: “Kendi gözlerinle görüyorsun işte.” Ve tekrar başını eğdi.

Duroy devam etti:

“Vay canına, Paris’e kıyasla burada hava o kadar güzel ki. Orada hâlâ kışın ortasındayız. Kar yağıyor, dolu yağıyor, yağmur yağıyor, üstelik öğleden sonra saat üçten itibaren hava öyle kararıyor ki lamba yakmak zorunda kalıyoruz.”

Forestier sordu:

“Gazetede yeni bir şey yok mu?”

“Hiçbir yenilik yok. Senin yerini doldurmak için Voltaire mezunu küçük Lacrin alındı, ama acemi biri. Senin geri dönmenin zamanıdır.”

Hasta lafları ağzında geveleyerek mırıldandı:

“Benim mi? Ben artık toprağın iki metre altında yazacağım.”

Saplantılı düşünce bir zil sesi gibi her an geri dönüyor, her düşüncede, her cümlede yeniden ortaya çıkıyordu.

Uzun bir sessizlik oldu, acılı ve derin bir sessizlik. Batmakta olan güneş yavaşça yakıcılığını yitiriyordu; dağlar, gittikçe kararan kırmızı gökyüzünde siyah bir renk alıyordu. Renkli bir alacakaranlık, sönmek üzere olan ateşin ölgün pırıltılarını koruyan bir gece başlangıcı odaya doluyor, mobilyaları, duvarları, duvar kaplamalarını, her köşe bucağı siyah ve kırmızının tonlarına boyuyordu sanki. Ufkun yansıdığı şömine camı bir kan tabakasına benziyordu.

Madam Forestier hâlâ ayakta, sırtı odaya dönük, yüzü cama yapışmış vaziyette hiç kımıldamadan duruyordu.

Forestier insanın yüreğini paralayan, kesik kesik, boğuluyormuş gibi bir sesle konuşmaya başladı:

“Güneşin batışını daha kaç kere göreceğim acaba?.. Sekiz... on... on beş ya da yirmi... belki de otuz kere, daha fazla değil... Sizin zamanınız var... benim içinse her şey bitti... Ve benden sonra, ben buradaymışım gibi... devam edip gidecek hayat...”

Birkaç dakika sessiz kaldı, sonra sözünü sürdürdü:

“Gördüğüm her şey, onları birkaç gün sonra artık göremeyeceğimi hatırlatıyor bana... Korkunç bir şey bu... bir daha hiçbir şey göremeyeceğim... var olan hiçbir şeyi... kullandığımız en küçük eşyaları... bardakları... tabakları... içinde keyifle dinlendiğimiz yatakları... arabaları. Akşamları arabayla gezmek ne de hoştur... Nasıl da severdim bütün bunları.”

Koltuğun kollarında piyano çalarmış gibi her iki elinin parmaklarını hafif ve sinirli bir hareketle oynatıyordu. Suskunluklarının her biri sözlerinden daha dayanılmazdı, korkunç düşüncelere gömüldüğü duygusunu veriyorlardı.

Duroy birdenbire, birkaç hafta önce Norbert de Varenne’in kendisine söylediklerini hatırladı: “Ben artık ölümü öyle yakından görüyorum ki, sık sık kollarımı uzatıp onu geri püskürtmek istiyorum... Onu her yerde görür oldum. Yollarda ezilip kalmış hayvancıklar, düşen yapraklar, bir dostun sakalında fark ettiğim beyaz kıl bağrımı delip, ‘İşte o!’ diye avaz avaz haykırıyor.”

O gün anlamamıştı, şimdi Forestier’ye bakarken anlıyordu. Bilinmedik, korkunç bir duyguyla yüreği daralıyor, sanki iğrenç ölümü elini uzatsa tutacakmış gibi yanı başında, bu adamın zorlukla nefes aldığı bu koltukta hissediyordu. Kalkmak, çekip gitmek, kurtulmak, hemen Paris’e dönmek istiyordu. Ah, bilseydi gelmezdi.

Artık gece, can çekişen bu adamın üzerine çullanmış vakitsiz bir ölüm gibi odayı kaplamıştı. Hâlâ görünen tek şey, daha aydınlık olan çerçevesi içinde genç kadının hareketsiz karaltısının belirdiği pencereydi.

Forestier sinirli sinirli sordu:

“Bugün kimse lamba getirmeyecek mi? Demek hastaya iyi bakmak böyle oluyor.”

Cama yansıyan vücut gölgesi ortadan kayboldu, yankı yapan evin içinde bir elektrik zilinin sesi duyuldu.

Çok geçmeden bir uşak içeri girerek şöminenin üstüne bir lamba koydu. Madam Forestier kocasına şöyle dedi:

“Yatmak mı istersin, yoksa yemeğe inecek misin?”

Forestier mırıldandı:

“İneceğim.”

Yemeği beklerken üçü de bir saate yakın kıpırtısızca durdular; bu sessizliği uzun süre sürdürmekte, ölümün kol gezdiği bu odanın suskun havasını öylece dondurmakta sanki bilinmez bir tehlike görüyorlarmışçasına arada sırada gereksiz, sıradan bir iki laf ediyorlardı.

Nihayet yemeğin hazır olduğu bildirildi. Yemek Duroy’ya çok uzun, sonu gelmez gibi göründü. Konuşmuyor, sessizce yemeklerini yiyip parmaklarıyla ekmeği ufalıyorlardı. Uşak servis yapıyor, yürüyor, ayak sesleri işitilmeksizin gidip geliyordu, çünkü topuk sesleri Charles’ı rahatsız ettiğinden adam terlik giymişti. Duvarların sükûnetini sadece ahşap bir duvar saatinin mekanik ve düzenli tik takları bozuyordu.

Yemek biter bitmez yorgunluğunu bahane eden Duroy odasına çekildi ve dirseklerini pencereye dayayarak, villaların beyaz duvarlarına koca bir lamba karpuzu gibi soğuk ışığını düşüren, denizin üzerinde hareketli ve yumuşak bir ışık tabakası oluşturan dolunaya bakmaya koyuldu. Bir an önce dönmek için bir gerekçe arıyor, bir telgraf aldığı ya da Mösyö Walter’in kendisini çağırdığı gibi bahaneler ileri sürebileceği senaryolar kurguluyordu kafasında.

Ama ertesi gün uyandığında kaçma kararını uygulamak gözüne daha zor göründü. Madam Forestier onun kurnazlıklarını yutmayacak ve Duroy da ödlekliği yüzünden fedakârlığının sağlayacağı yarardan olacaktı. Kendi kendine şöyle dedi: “Aman! Can sıkıcı bir durum; eh ne yapalım, hayatta tatsız durumlar da vardır, hem sonra uzun sürmez belki de.”

Gökyüzü masmaviydi, yüreğinizi sevinçle dolduran güneye has bir mavilikti bu; Duroy, Forestier’yi görmek için henüz erken olduğunu düşünerek deniz kenarına indi.

Kahvaltı için döndüğünde uşak ona şöyle dedi:

“Beyefendi sizi iki üç kere sordu. İsterseniz yanına çıkabilirsiniz.”

Duroy yukarı çıktı. Forestier bir koltukta uyukluyor gibiydi. Karısı kanepeye uzanmış kitap okuyordu.

Hasta kafasını kaldırdı. Duroy sordu:

“Nasılsın bakalım? Bu sabah dinç görünüyorsun.”

Beriki mırıldandı:

“Evet, daha iyiyim, gücümü topladım biraz. Hemen Madeleine’le kahvaltını yap, çünkü arabayla şöyle bir dolaşacağız.”

Genç kadın Duroy’yla yalnız kalır kalmaz şöyle dedi:

“Bak işte! Bugün kefeni yırtmış olduğunu sanıyor. Sabahtan beri planlar yapıyor. Birazdan Juan körfezine gidip Paris’teki dairemiz için çini eşyalar alacağız. Mutlaka çıkmak istiyor, ama bir aksilik olur diye çok korkuyorum. Yoldaki sarsıntılarına dayanamaz.”

Kupa arabası gelince Forestier uşağının yardımıyla ağır ağır merdivenden indi. Ama arabayı görür görmez üstünü açmalarını istedi.

Karısı itiraz ediyordu:

“Üşütürsün. Çılgınlık bu.”

Forestier ayak diredi:

“Hayır, çok daha iyiyim. Bunu hissediyorum.”

Önce, hep iki bahçenin arasından geçen ve Cannes’ı bir İngiliz parkına benzeten gölgelik yolları takip ettiler, sonra deniz boyunca uzanan Antibes yoluna çıktılar.

Forestier yöre üzerine açıklamalarda bulunuyordu. Önce Kont de Paris'nin villasını göstermişti. Sonra başka villalar saydı. Neşeliydi, ölüme mahkûm birinin zoraki, yapay, takatsiz neşesiydi bu. Kolunu uzatmaya dermanı olmadığından parmağını kaldırıyordu.

"Bak, işte! Saint-Marguerite Adası ve Bazaine'in kaçtığı şato. Bu olayla ilgili bize bir sürü palavra sıktılar."

Sonra aklına askerlik hatıraları geldi; bazı olayları hatırlamalarına yol açan birkaç subayın adını saydı. Ama birdenbire yol kıvrılınca, gerideki beyaz köyüyle alabildiğine Juan Körfezi ve öbür uçta Antibes Burnu gözlerinin önüne serildi.

Aniden çocuksu bir neşeye kapılan Forestier mırıldandı:

"Ah! filo, deniz filosunu göreceksin!"

Gerçekten de geniş körfezin ortasında, dal budak salmış kayalıklara benzeyen yarım düzine kadar büyük gemi görünüyordu. Bu gemiler ura benzeyen çıkıntıları, kuleleri, denizin dibine kök salmak ister gibi suya dalan mahmuzlarıyla tuhaf görünüşlü, biçimsiz ve dev gibiydiler.

O kadar ağır ve denizin dibine bağlı görünüyorlardı ki, hareket edip yer değiştirebileceklerini düşünemiyordu insan. Yuvarlak, yüksek, rasathane biçimindeki yüzer bir batarya, kör kayaların üzerine inşa edilen deniz fenerlerine benziyordu.

Büyük bir üç direkli gemi, beyaz ve insanı keyiflendiren yelkenlerinin hepsini açmış, açık denize ulaşmak için diğer gemilerin yanından geçiyordu. Savaş ejderleriyle, suyun üzerine çöreklenmiş o zırhlı, iğrenç ejderlerle kıyaslandığında zarif ve güzeldi.

Forestier askeri gemilerin adlarını hatırlamak için zihnini zorluyordu. "Le Colbert, Le Suffren, L'Amiral-Duperré, Le Redoutable, La Dévastastion," diye sayıyor, sonra, "yok, yanıldım, La Dévastation şuradaki." diyerek tekrar saymaya başlıyordu.

Büyük köşk benzeri bir binanın önüne geldiler, üzerinde, "Juan Körfezi Sanat Çinileri" yazıyordu, araba bir çimenliğin etrafından dolaşarak kapının önünde durdu.

Forestier, kitaplığına koymak için iki vazo satın almak istiyordu. Arabadan inemediğinden, modelleri birbiri ardınca yanına getiriyorlardı. Seçmek için uzun bir zaman harcadı, karısına ve Duroy'ya danışıp duruyordu:

"Biliyorsun, çalışma odamın dibindeki kitaplık için bu. Koltuğumda otururken bu mobilya hep gözümün önünde oluyor. Eski bir biçim, bir Grek biçimi olsun istiyorum."

Örnekleri inceliyor, yenilerini getirtiyor, sonra yine en baştakilere geri dönüyordu. Nihayet kararını verdi; parayı ödedikten sonra, hemen yollamalarını istedi.

"Birkaç gün içinde Paris'e dönüyorum." diyordu.

Dönüş yolunda körfez boyunca ilerlerken, küçük bir vadinin kıvrımında soğuk bir rüzgâra yakalandılar, hasta öksürmeye başladı.

İlkönce durum pek ciddi değildi, küçük bir kriz halindeydi; ama giderek ciddileşti, kesintisiz bir öksürük nöbetine, ardından da bir tür hıçkırığa, bir hırıltıya dönüştü.

Forestier'nin soluğu tıkanıyordu, her nefes almak istediğinde göğsünün derinliklerinden gelen öksürükle boğazı yırtılıyordu. Hiçbir şey onu sakinleştiremiyor, yatıştıramıyordu. Forestier'yi arabadan odasına taşımaları gerekti; onu bacaklarından tutan Duroy, ciğerlerinin her kasılmasında ayaklarının sarsıldığını hissediyordu.

Yatağın sıcaklığı hiçbir işe yaramadı, kriz gece yarısına kadar devam etti; sonunda uyuşturucular sayesinde öksürüğün ölümcül spazmları yatıştı. Hasta sabaha kadar gözleri açık olarak yatağında oturdu.

İlk kez konuştuğunda berberin gelmesini istedi, çünkü her sabah tıraş olmaya önem veriyordu. Günlük bakım işlemi için yatağından kalktı, ama hemen tekrar yatırmaları gerekti; öyle kesik kesik, öyle zorlu ve acılı nefes alıyordu ki dehşete kapılan Madam Forestier, yeni yatmış Duroy'yı uyandırarak doktoru çağırmasını rica etti.

Duroy'nın çabucak alıp getirdiği Doktor Gavaut bir şurup yazarak bazı tavsiyelerde bulundu; ama gazeteci gerçek düşüncesini öğrenmek için doktoru geçirirken:

“Can çekişiyor.” dedi doktor. “Yarın sabaha çıkmaz. Zavallı genç kadını haberdar edin ve bir rahip çağırın. Benim elimden bir şey gelmez artık. Yine de her zaman emrinizdeyim.”

Duroy Madam Forestier’yi çağırttı:

“Ölmek üzere. Doktor bir rahip çağırılmasını tavsiye ediyor. Ne yapmak istersiniz?”

Madam Forestier uzun süre tereddütte kaldı, sonra her şeyi hesap ederek ağır ağır konuştu:

“Evet, birçok bakımdan... böylesi daha iyi... Onu hazırlayacak, rahibin onu görmek istediğini söyleyeceğim... Ya da buna benzer şeyler işte, bilmiyorum. Bana bir rahip bulur ve onu itinayla seçerseniz büyük iyilik etmiş olursunuz. Fazla iş çıkarmayacak biri olmasına dikkat edin. Günah çıkarmayla yetinsin ve bizi başka bir şeyle uğraştırmasın .”

Genç adam duruma razı olan kibar ve yaşlı bir din adamıyla birlikte geri geldi. Rahip ölüm döşeğindeki adamın odasına girince, Madam Forestier dışarı çıktı ve yan odada Duroy’yla birlikte oturdu.

“Bu onu allak bullak etti.” dedi. “Rahipten söz ettiğim zaman suratı korkunç bir ifadeye büründü, sanki... sanki hissetmişti... içine doğmuştu... anlarsınız... Nihayet her şeyin bittiğini ve saatlerinin sayılı olduğunu anladı...”

Madam Forestier’nin yüzü bembeyazdı. Sözünü sürdürdü:

“Suratının ifadesi asla aklımdan çıkmayacak. Kuşkusuz o anda ölümü gördü. Onu gördü...”

Kulakları iyi duymadığı için biraz yüksek sesle konuşan rahibin söylediklerini işitiyorlardı:

“Hayır, yok canım, durumunuz o kadar da kötü değil. Hastasınız, ama tehlikeli bir durum yok. Kanıtı da şu ki ben buraya bir dost, bir komşu olarak geldim.”

Forestier’nin verdiği cevabı duyamadılar. Yaşlı adam tekrar söze girdi:

“Hayır, size dua okuyacak falan değilim. Daha iyi olduğunuzda konuşuruz bunu. Ama yine de ziyaretimi fırsat bilip günah çıkarırsanız daha ne isterim. Ben bir rahibim, müminlerime yol göstermek için bütün fırsatları değerlendiririm.”

Uzun bir sessizlik oldu. Forestier kesik kesik ve tınısız sesiyle konuşuyor olmalıydı.

Sonra birdenbire rahip, kilisede ayin yöneten bir papazın tonlamasıyla, farklı bir sesle konuştu:

“Tanrının merhameti sonsuzdur, Confiteor’u okuyun evladım. – Belki de unutmuşsunuzdur, size yardım edeceğim. – Benimle birlikte tekrar edin: Confiteor Deo omnipotenti... Beatae mariae semper virgini...”

Zaman zaman sözlerine ara veriyor, ölüm döşeğindeki adamın kendisine yetişmesine fırsat tanıyordu. Sonra şöyle dedi:

“Şimdi günah çıkarın...”

Tuhaf bir huzursuzluğa kapılmış olan genç kadın ve Duroy kaygılı bir bekleyişin sıkıntısı içinde kıpırdamadan duruyorlardı.

Hasta bir şeyler mırıldanmıştı. Rahip tekrarladı:

“Utanılacak ilişkileriniz oldu demek... Ne türden evladım?”

Genç kadın ayağa kalkarak şöyle dedi:

“Biraz bahçeye inelim. Sırlarını dinlememeliyiz.”

Kapının önünde, çiçeklenmiş bir gül ağacının altında bulunan, temiz havaya güçlü ve baygın kokular yayan bir karanfil tarhının arkasındaki bir sıraya oturdular.

Birkaç dakikalık bir suskunluktan sonra Duroy sordu:

“Paris’e dönüşünüz uzun zaman alır mı?”

Madam Forestier cevap verdi:

“Yo, hayır. Her şey bittiğinde geri döneceğim.”

“On gün sonra falan mı?”

“Evet, en fazla o kadar sürer.”

Duroy tekrar konuya girdi:

“Demek hiç yakını yok ha?”

“Evet öyle, sadece kuzenleri var. Babası ve annesi o çok gençken ölmüşler.”

İkisi de karanfillerden hayatını devşiren bir kelebeğe bakıyorlardı, bir çiçekten diğerine giderken hızla çırpttığı kanatları çiçeğin üzerine konduğunda ağır ağır hareket etmeye başlıyordu. Uzun süre sessiz kaldılar.

Uşak gelip “sayın rahibin işinin bittiğini” haber verdi. Birlikte yukarı çıktılar.

Forestier bir gün öncesine göre daha da zayıflamış görünüyordu.

Rahip elini tutmaktaydı.

“Hoşça kal evladım, yarın sabah tekrar geleceğim” diyerek evden ayrıldı.

O çıkar çıkmaz, zorlukla nefes alan ölüm döşeğindeki adam ellerini karısına doğru kaldırmaya çalışarak kesik kesik konuştu:

“Kurtar beni... kurtar beni... sevgilim... ölmek istemiyorum... ölmek istemiyorum... Ah! kurtarın beni... Ne yapılması gerektiğini söyleyin, gidip doktoru çağırın... Neyi isterse alacağım... İstemiyorum... İstemiyorum...”

Ağlıyordu. Gözlerinden boşalan iri damlalar çökmüş yanaklarına akıyor, etsiz dudakları kederli küçük çocuklarınki gibi aşağıya sarkıyordu.

Tekrar yatağa düşen elleri çarşaftan bir şey almak istercesine ağır ve düzenli bir hareketle ha bire oynuyordu.

Karısı da ağlamaya başladı, konuşurken onun da dili dolanıyordu:

“Yo hayır, önemli bir şey değil bu. Bir kriz sadece, yarın daha iyi olacaksın, Dünkü gezinti seni yordu.”

Forestier uzun süre koşmuş bir köpekten daha hızlı nefes alıp veriyordu, nefesi o kadar sıktı ki bir türlü sayılamıyor, son derece zayıf olduğu için de zar zor duyuluyordu.

Durmadan tekrarlamaktaydı:

“Ölmek istemiyorum!.. Ah Tanrım... Tanrım... Tanrım... ne olacağım? Bir daha hiçbir şeyi göremeyeceğim... hiçbir şeyi... asla... Ah Tanrım!”

Gözünü karşıya dikmiş, başkaları için görünmez olan iğrenç bir şeye bakıyordu, sabit bakışları yaşadığı dehşeti yansıtıyordu. Elleri korkunç ve yorucu hareketini sürdürmekteydi.

Vücudunu bir baştan bir başa kat eden ani bir ürpertiyle sarsıldı ve zor anlaşılır bir mırıltıyla konuştu:

“Mezarlık... ben... Tanrım...”

Bir daha da konuşmadı. Ürküntü içinde ve zorlukla nefes alarak kıpırdamadan duruyordu.

Zaman akıp geçiyordu; yakınlardaki bir manastırın saati öğleyi vurdu. Duroy bir şeyler yemek için odadan çıktı. Bir saat sonra geri döndü. Madam Forestier hiçbir şey yemek istemedi. Hasta hiç kıpırdamamıştı. Cılız parmakları çarşafı yüzüne çekmek ister gibi hâlâ hareket halindeydi.

Genç kadın yatağın ayakucunda bir koltukta oturuyordu. Duroy onun yanındaki bir başka koltuğa oturdu ve sessizlik içinde beklediler.

Doktorun yolladığı bir hemşire de oradaydı, pencerenin yanında uyukluyordu.

Duroy da dalıp gitmek üzereydi ki bir şeyler olduğu hissine kapıldı. Gözlerini tam zamanında açarak Forestier’nin gözlerinin sönen iki ışık gibi kapandığını gördü. Ölüm döşeğindeki adamın gırtlağı hafif bir hıçkırıkla sarsıldı ve ağzının kenarlarında beliren kan sızarak gömleğine aktı. Ellerinin korkunç gezintisi son buldu. Artık nefes almıyordu.

Karısı durumu anladı, bir çığlık atarak dizlerinin üzerine çöktü ve yüzünü çarşaflara gömüp hıçkırarak ağlamaya başladı. Şaşkına dönen ve ürken Georges insiyaki olarak haç işareti yaptı. Uyanan hemşire yatağa yaklaştı:

“İşte bitti.” dedi. Tekrar soğukkanlılığına kavuşan Duroy bir oh çekerek, “Sandığım kadar uzun sürmedi.” diye mırıldandı.

İlk şaşkınlık atlatıldıktan sonra, dökülen ilk gözyaşlarının ardından bir ölü için gerekli her türlü özen gösterildi, bütün formaliteler yerine getirildi. Duroy gecenin bir vaktine kadar koşturup durdu.

Döndüğünde çok acıkmıştı. Madam Forestier pek az yedi, sonra ölünün başını beklemek için cenaze odasına geçtiler.

Gece masasının üzerinde iki mum yanıyordu, mumların yanında az miktarda suyun içine daldırılmış bir mimoza dalının bulunduğu bir tabak vardı, gerekli şimşir dalı bulunamadığı için mimoza tercih edilmişti.

Genç adam ve genç kadın artık hayatta olmayan erkeğin yanında yapayalnızdılar. Dalgın dalgın ölüye bakarak hiç konuşmadan duruyorlardı.

Ama cesedin yanındayken gölgelerden huzursuzlanan Georges inatla ölü adamı seyrediyordu. Titrek ışığın daha da çökmüş gösterdiği bu kupkuru surat karşısında adeta kendinden geçmiş, büyülenmişti, gözlerini ölüden alamıyordu. Daha dün kendisiyle konuşan dostu Charles Forestier’ydi bu! Bir varlığın ebediyen nihayet buluşunda tuhaf ve korkunç bir yan vardı! Ah! Ölüm korkusu zihninde yer eden Norbert de Varennes’in sözlerini hatırlıyordu şimdi. – “Bir varlık asla geri dönmüyor.” Gözleri, burnu, ağzı, beyni ve içindeki düşüncesiyle neredeyse birbirinin aynısı milyonlarca, milyarlarca insan dünyaya gelecek, ama şu yatakta yatan insan bir daha asla var olmayacaktı.

Birkaç yıl boyunca herkes gibi yaşamış, yemiş, gülmüş, sevmiş, umut etmişti. Ve onun için her şey bitmişti, sonsuza kadar bitmişti. Bir yaşam! Hepi topu birkaç gündü ve sonrası hiçlik! İnsan doğuyor, büyüyor, mutlu oluyor, bekliyor ve ölüyordu. Elveda erkek ya da kadın, bir daha asla yeryüzüne gelmeyeceksin! Oysa her insan sonsuzluğa duyduğu hummalı ve gerçekleştirilemez arzuyu içinde barındırıyordu, her insan evrende başlı başına bir tür evrendi ve yine her insan yeni tohumların gübresinde çok geçmeden tamamen yok olup gidiyordu. Bitkiler, hayvanlar, insanlar, yıldızlar, dünyalar her şey can buluyor, sonra dönüşmek üzere ölüyordu. Böcek, insan ya da gezegen olsun hiçbir varlık asla geri dönmüyordu!

Duroy'nın ruhu belirsiz, büyük, ezici bir dehşetin ağırlığı altındaydı; son derece geçici ve son derece sefil bütün hayatları bir kalemde yok eden o sınırsız ve kaçınılmaz hiçliğin yarattığı dehşet duygusuydu bu. Onun tehdidi altında Duroy şimdiden boyun eğiyordu. Birkaç saat yaşayan sinekleri, birkaç gün yaşayan hayvanları, birkaç yıl yaşayan insanları, birkaç yüzyıl yaşayan dünyaları düşünüyordu. Öyleyse aralarında ne fark vardı? Fazladan birkaç şafak daha, hepsi bu.

Cesede bakmamak için gözlerini başka tarafa çevirdi.

Başı öne eğik olan Madam Forestier de acılı düşüncelere gömülmüş gibiydi. Kederli yüzüne dökülen sarı saçları öyle hoştu ki genç adamın yüreğinden bir umut dokunuşu gibi tatlı bir duygu geçti. Önünde onca yıl varken karamsarlığa kapılmanın anlamı var mıydı?

Genç kadını hayranlıkla seyretmeye koyuldu. Madam Forestier düşüncelere dalıp gitmişti, erkeğin farkında bile değildi. Duroy kendi kendine şöyle diyordu: "Oysa hayattaki tek şey işte bu: aşk! Sevdiğin kadını kollarında tutmak! İnsan mutluluğunun sınırı burada."

Şu ölen adam bu zeki ve güzeller güzeli hayat arkadaşına rastlamış olduğu için nasıl da şanslıydı. Nasıl tanışmışlardı? Kadın bu alelade ve fakir delikanlıyla evlenmeye nasıl razı olmuştu? Sonunda onu önemli biri haline getirmeyi nasıl başarmıştı?

Bunun üzerine, hayatlarda gizli kalan bütün sırları düşündü. Söylentilere göre genç kadının çeyizini yapan ve onu evlendiren Kont de Vaudrec hakkında fısıldananları hatırladı.

Şimdi ne yapacaktı genç kadın? Kiminle evlenecekti? Madam de Marelle'in düşündüğü gibi bir mebusla mı, yoksa geleceği olan açıkgöz biriyle, daha üstün bir Forestier'yle mi? Tasarıları, planları, kafasında belirlediği düşünceleri var mıydı? Bunu bilmeyi nasıl da isterdi! Ama onun ne yapacağına dair bu kaygının sebebi neydi? Bu soruyu kendine sorduğunda kaygısının, insanın kendinden bile sakladığı ve ancak kendi iç dünyasını deşerek keşfedebileceği bir art düşünceden kaynaklandığını fark etti.

Evet, kadını fethedecek kişi neden kendisi olmasındı? Onunla olursa nasıl da güçlü ve korkulacak biri olurdu! Nasıl da hızla en tepelere yükselebilirdi,

buna hiç şüphe yoktu!

Neden başaramasındı ki? Genç kadının kendisinden hoşlandığını, kendisi için sempatiden daha fazlasını beslediğini hissediyordu, benzer iki mizaç arasında doğan ve karşılıklı bir çekime olduğu kadar, dile getirilmeyen bir işbirliğine de dayanan bir tür sevgiydi kadının hissettiği.

Madam Forestier onu zeki, kararlı, sebatkâr biri olarak tanıyordu; ona güvenebilirdi.

Bu kadar kaygı verici koşullar altında yanına gelmesini istememiş miydi? Neden onu çağırmıştı? Duroy bunda bir tür seçim, bir tür itiraf, bir tür tayin görmemeli miydi? Tam da dul kalacağı zamanda aklına o gelmişse, yeni hayat arkadaşı, müttefiki olacak kişiyi düşündüğü anlamına gelemez miydi bu?

Duroy öğrenmek, ona sorular sormak, niyetini anlamak için sabırsız bir arzuya kapıldı. Genç kadınla bu evde baş başa kalamayacağından bir sonraki gün gitmek zorundaydı. Dolayısıyla elini çabuk tutması, Paris'e dönmeden önce ustalık ve incelikle tasarılarını öğrenmesi, caymasına, belki de bir başkasının talebine boyun eğmesine fırsat vermemesi ve geriye dönüşü olmayacak biçimde bu meseleyi bağlaması gerekiyordu.

Odada derin bir sessizlik vardı; şöminenin üzerindeki duvar saatinin sarkacından çıkan madeni ve düzenli tik taklar duyuluyordu sadece.

Duroy fısıltılı bir sesle, "Çok yorgun olmalısınız." dedi.

Madam Forestier, "Evet ama daha çok bunalmış haldeyim." diye cevap verdi.

Bu ölümü çağrıştıran dairede tuhaf bir biçimde çınlayan kendi sesleri onları şaşırttı. Aniden ölünün yüzüne baktılar, daha birkaç saat evvelki gibi kıpırdadığını aralarındaki konuşmaları işittiğini görmeyi bekliyorlardı sanki.

Duroy tekrar söze girdi:

"Bu sizin için büyük bir darbe, hayatınızda son derece köklü bir değişim, yüreğinizde ve tüm varlığınızda gerçek bir altüst oluş."

Madam Forestier cevap vermeden uzun uzun içini çekti.

Duroy konuşmasını sürdürdü:

“Genç bir kadının kendisini böyle sizin gibi yapayalnız bulması çok üzücü.”

Sonra sustu. Madam Forestier hiçbir şey söylemedi. Duroy lafları ağzında gevelemeye başladı:

“Her halükârda aramızdaki anlaşmayı biliyorsunuz. İstediğiniz her an beni arayabilirsiniz. Emrinize amadeyim.”

Madam Forestier elini uzatırken, bizi ta iliklerimize kadar titreten şu melankolik ve yumuşak bakışlarla erkeğe baktı.

“Teşekkür ederim, çok iyisiniz. Eğer cesaret edebilseydim ve elimden sizin için bir şey gelseydi ben de, ‘Bana güvenin.’ derdim.”

Duroy kendisine uzatılan eli tutmuş bırakmıyor, öpmek için duyduğu yakıcı arzuyla avcunda sıkıyordu. Nihayet kararını verdi ve eli yavaşça dudaklarına götürdü, dudaklarını genç kadının zarif, biraz sıcak, ateşli ve hoş kokulu teninde uzun süre tuttu.

Sonra, bu dostça temasın fazla uzayacağını hissedince eli bırakmayı başardı. Genç kadın, eli gevşekçe tekrar dizlerinin üzerine düştüğünde ciddi bir tavırla şöyle dedi:

“Evet, sahiden de yalnız kalacağım, ama cesur olmak için kendimi zorlayacağım.”

Duroy kendi karısı olursa mutlu, çok mutlu olacağını anlayabilmesi için nasıl davranması gerektiğini bilmiyordu. Elbette bu sırada, bu yerde, bu cesedin önünde bunu ona söyleyemezdi; yine de kelimelerin altında gizli anlamlar barındıran ve hesaplı kararsızlıklarıyla istenen her şeyi ifade edebilen şu muğlak, uygun ve karmaşık cümlelerden birini bulabileceğini düşünüyordu.

Ama kaskatı kesilmiş, önlerinde uzanıp yatan ve ikisinin arasına girmiş gibi hissettiği ceset onu huzursuz ediyordu. Zaten bir süredir, kapalı kalmış odada şüpheli bir koku, çürümüş ciğerlerden gelen kötü bir koku duyar

gibiydi; yatakta yatan zavallı ölülerin başını bekleyen yakınlarının aldığı ilk hayvan leşi kokusu, çok geçmeden tabutlarını da saracak olan o iğrenç kokuydu bu.

Duroy, “Biraz pencereyi açabilir miyiz?” diye sordu. “Odanın havası çok ağırlaşmış gibi geldi de.”

Madam Forestier, “Elbette, biraz önce ben de fark ettim.” diye cevap verdi.

Duroy gidip pencereyi açtı. Gecenin mis kokulu serinliği odanın içine doldu ve yatağın yanında yanan iki mumun alevini titretti. Tıpkı bir önceki akşam gibi, pırıl pırıl ve sakin ay ışığı villaların beyaz duvarlarına ve denizin parlak yüzeyine vuruyordu. Havayı alabildiğine ciğerlerine çeken Duroy’nın içi sanki mutluluk pek yakınındaymış gibi aniden umutla doldu.

Arkasına döndü.

“Gelip biraz temiz hava alın,” dedi, “dışarısı harika.”

Madam Forestier telaşsızca gelerek onun yanı başında dirseklerini pencereye dayadı.

Duroy alçak sesle konuşmaya başladı:

“Beni dinleyin ve söylemek istediklerimi anlamaya çalışın. Böyle bir zamanda bu tür şeylerden söz ettiğim için de sakın bana kızmayın, ama öbür gün sizden ayrılacağım ve siz Paris’e geri döndüğünüzde belki de çok geç olacak. Mesele şu... Ben serveti olmayan zavallının biriyim ve henüz kat edecek çok yolum var, bunu biliyorsunuz. Ama kendimce iradeli ve zeki biriyim, üstelik doğru yolda ilerliyorum. Hayatta başarıyı yakalamış bir erkekle gelecek belirlidir, ama daha yolun başındaki bir erkekle neler yaşanacağı bilinmez. Ne kötü ya da ne iyi ki diyelim. Evinizdeyken bir gün, en büyük düşümün sizin gibi bir kadınla evlenmek olduğunu söylemiştim. Bugün bu arzumu tekrar ediyorum. Cevap vermeyin. Bırakın devam edeyim. Bu söylediklerimi bir talep olarak almayın. Bulunduğumuz yer ve an için tam bir rezillik olurdu. Benim bütün istediğim, tek bir kelimeyle beni mesut edebileceğinizi, beni ister bir dost ister bir koca olarak kabul edebileceğinizi, yüreğim ve tüm varlığımla emrinize amade olduğumu bilmeniz. Bana şimdi cevap vermenizi istemiyorum, artık burada bu

konudan söz etmeyi de istemiyorum. Paris’te tekrar görüştüğümüzde kararınızı bildirirsiniz. O zamana kadar tek bir kelime daha etmeyelim, olmaz mı?”

Bütün bunları genç kadının yüzüne bakmadan, sözlerini karşısındaki geceye tohum gibi ekercesine dile getirmişti. Madam Forestier ise hiçbir şey duymamış gibiydi, kıpırtısız duruyor, sabit ve dalgın gözlerle o da önüne, ayın aydınlattığı solgun manzaraya bakıyordu.

Sessiz ve düşünceli düşünceli uzun süre yan yana, dirsek dirseğe durdular.

Ardından Madam Forestier mırıldandı:

“Hava biraz soğuk.” Geri dönerek yatağın yanına gitti. Duroy onu takip etti.

Yatağa yaklaştığı zaman Forestier’nin gerçekten de kokmaya başladığını fark etti, koltuğunu uzaklaştırdı, çünkü bu çürümüşlük kokusuna daha fazla dayanamayacaktı.

“Sabah olur olmaz onu tabuta koymalıyız.” dedi.

“Evet, evet, bu konu halledildi, marangoz saat sekize doğru gelecek.” diye cevap verdi Madam Forestier.

Duroy, “Zavallı adam!” diyerek göğüs geçirince, genç kadın da, kederli bir tevekkülle derin derin içini çekti.

Ölüye daha seyrek bakar olmuşlardı, ölüm düşüncesine şimdiden alışmışlar, kendileri de ölümlü olduğu için daha az önce onları isyan ettiren ve tiksindiren bu yok oluşu zihinsel olarak kabullenmeye başlamışlardı.

Hiç konuşmuyorlar, uyuklamadan gerektiği gibi ölünün başında bekliyorlardı. Ama gece yarısına doğru ilk dalıp giden Duroy oldu. Uyandığında, Madam Forestier’nin de uyukladığını gördü, bunun üzerine daha rahat bir pozisyon alıp tekrar gözlerini kaparken, “Anasını satayım! Ne olursa olsun yatakta yatmak çok daha iyi.” diye homurdandı.

Ani bir gürültüyle yerinden sıçradı. Hemşire içeri giriyordu. Sabah olmuştu. Karşıdaki koltukta oturan genç kadın da kendisi kadar şaşırmışa

benziyordu. Yüzü biraz solgundu, ama geceyi bir koltukta geçirmiş olmasına rağmen hâlâ güzel, diri ve zarifti.

Cesede bakan Duroy ürpererek bağırdı: “Ah! Sakalı!” Bir canlının sakalı birkaç günde uzadığı halde, ölünün çürüyüp bozulmakta olan teninde sakal birkaç saatte uzamıştı. Ölüde devam eden hayat karşısında korkuya kapılmışlardı; korkunç bir mucize, doğaüstü bir diriliş tehdidi, zihni altüst eden ve karıştıran korkunç, anormal bir olay karşısında duyulabilecek bir korkuydu bu.

Sonra saat on bire kadar dinlenmek üzere ikisi de odalarına çekildiler. Charles’ı tabuta yerleştirdiklerinde, kendilerini anında hafiflemiş, rahatlamış hissettiler. Kahvaltı için karşılıklı oturduklarında avutucu, daha neşeli konulardan konuşmak, ölümle işleri bittiğine göre hayata geri dönmek için duydukları arzu ağır basmaya başladı.

Alabildiğine açık pencereden baharın güzelim ılık havası içeriye doluyor, kapının önündeki tarhta açmış karanfillerin mis kokulu esintisini taşıyordu.

Madam Forestier Duroy’ya bahçede bir gezinti yapmayı önerdi, köknar ve okaliptüslerin kokusuyla dolu ılık havayı keyifle içlerine çekerek, küçük çimenliğin etrafında ağır ağır yürümeye koyuldular.

Birdenbire, gece yukarıda Duroy’nın yaptığı gibi, Madam Forestier başını erkeğe çevirmeden konuşmaya başladı. Alçak ve ciddi bir sesle kelimeleri ağır ağır telaffuz ediyordu:

“Dinleyin sevgili dostum, önerdiğiniz şeyi... şimdiden... epeyi düşündüm... ve size bir cevap vermeden buradan gitmenizi istemiyorum. Zaten ne evet ne de hayır diyeceğim. Bekleyecek, görecek ve birbirimizi daha iyi tanıyacağız. Siz de çok iyi düşünün. Kolaycı bir coşkuya boyun eğmeyin. Zavallı Charles daha mezarına inmeden bu konuyu açmamın sebebi şu ki, bana söylediklerinizden sonra, beni anlayacak ve beni taşıyacak bir... bir... kişiliğe sahip değilseniz, dile getirmiş olduğunuz düşüncenize daha fazla bel bağlamamanız için benim kim olduğumu çok iyi bilmeniz gerekiyor.

Beni iyi anlayın. Benim için evlilik duygusal bir bağ değil, bir ortaklıktır. Bundan, özgür olmayı, hareketlerimde, tavırlarımda, eve giriş çıkışlarımda tümüyle özgür olmayı kastediyorum. Ne denetlenmeyi, ne kıskançlığı ne de

davranışlarım konusunda tartışmayı kabullenemem. Elbette ki evleneceğim erkeğin adına asla leke sürmeyeceğime, onu asla gülünç ve itici bir duruma düşürmeyeceğime inanabilirsiniz. Ama bu erkeğin de beni, kendisinden aşağı biri, uysal ve boyun eğen bir eş gibi değil, bir eşiti, bir ortağı olarak görmesi gerekiyor. Biliyorum, düşüncelerim herkesinkinden farklı, ama değişmem mümkün değil. İşte böyle.

Şunu da söyleyeyim: Bana cevap vermeyin, gereksiz ve anlamsız olur. Nasıl olsa tekrar görüşeceğiz, bütün bunları belki daha sonra konuşuruz.

Şimdi gidip biraz dolaşın. Ben onun yanına dönüyorum. Akşama görüşürüz.”

Duroy genç kadının elini uzun uzun öptü ve tek kelime etmeden yanından ayrıldı.

Akşam birbirlerini ancak yemekte gördüler. Sonra ikisi de yorgunluktan tükenmiş halde odalarına çıktılar.

Charles Forestier ertesi gün hiçbir gösterişe kaçmadan Cannes mezarlığında toprağa verildi. Georges Duroy saat bir buçukta kalkan Paris ekspresine binmek istedi.

Madam Forestier onunla gara kadar gelmişti. Kalkış saatini beklerken peronda sakin sakin dolaşarak havadan sudan konuşuyorlardı.

Sadece dört vagonlu gerçek bir ekspres olan kısa tren geldi.

Gazeteci yerini seçti ve Madam Forestier’yle birkaç dakika daha konuşmak için tekrar aşağı indi; genç kadından ayrılırken onu sonsuza kadar kaybedecekmiş gibi ani bir hüzne, bir kedere, şiddetli bir üzüntüye kapılmıştı.

Bir memur, “Marsilya, Lyon, Paris yolcuları trene binsin!” diye bağırıyordu. Duroy vagona çıktı, Madam Forestier’ye bir iki kelime daha etmek için kapıya dirseklerini dayadı. Lokomotif düdük çaldı ve tren yavaşça yola koyuldu.

Vagondan sarkan genç adam, peronda kıpırtısızca duran ve gözleriyle kendisini izleyen genç kadına bakıyordu. Tam onu gözden kaybetmek üzereyken iki elini dudaklarına götürüp genç kadına bir öpücük yolladı.

Madam Forestier daha sakınımlı ve tereddütlü, daha üstünkörü bir hareketle ona karşılık verdi.

İKİNCİ BÖLÜM

I

Georges Duroy bütün eski alışkanlıklarına tekrar kavuşmuştu.

Artık Constantinople Sokağı'ndaki küçük zemin katına yerleşmiş, yeni bir hayata hazırlanan bir adam gibi akıllı uslu yaşıyordu. Madam de Marelle ile olan ilişkisi bile, sanki ileride yaşanacaklar için alıştırma yapar gibi, evliliğe benzer bir biçim almıştı; birlikteliklerinin düzenli sükûneti karşısında sık sık hayrete düşen sevgilisi gülerek, "Kocamdan bile daha evcimensin, değişmen gerekmiyordu." deyip duruyordu.

Madam Forestier geri dönmemişti. Cannes'da oyalanıp duruyordu. Duroy ondan, ayrıldıkları anı ima eden tek bir kelimenin bile yer almadığı, sadece Nisan ortalarında döneceğini bildiren bir mektup aldı. Bekledi. Genç kadın tereddüt eder gibi görünürse onunla evlenmek için her türlü yola başvurmaya iyice kararlıydı artık. Sahip olduğu servete, kendisinde var olduğunu hissettiği baştan çıkarma gücüne, hiçbir kadının direnemediği bu tanımlanamaz güce güveniyordu.

Aldığı kısa bir not belirleyici anın yaklaşmakta olduğunu gösterdi.

"Paris'teyim. Beni görmeye gelin.

MADELEINE FORESTIER."

Hepsi bu kadardı. Duroy bu notu saat dokuz postasıyla almıştı. Aynı gün saat üçte genç kadının evine gitti. Madam Forestier yüzünde o güzel, sevecen gülümsemesiyle Duroy'yı karşılayıp ellerini genç adama uzattı; birkaç saniye boyunca bakıştılar.

Derken genç kadın alçak sesle konuştu:

"O korkunç şartlarda oraya gelmekle nasıl da yüce gönüllülük gösterdiniz."

"Ne isterseniz yapardım." diye cevap verdi Duroy.

Oturdular. Madam Forestier olup bitenleri öğrendi, Walterlerle, gazete çalışanları ve gazeteyle ilgili havadisleri aldı. Sık sık gazeteyi düşünüyordu.

“Çok özlüyorum,” diyordu, “ama öyle böyle değil. Ruhen gazeteci olup çıkmıştım. Ne yaparsınız, seviyorum bu mesleği.”

Sonra sustu. Duroy onun gülümsemesinde, ses tonunda, sözlerinde bir tür davet algılar, keşfeder gibi oldu; ama olayları aceleye getirmeyeceğine dair kendi kendisine söz verdiği için utana sıkıla şöyle demekle yetindi:

“İyi ya... neden... neden tekrar mesleğe dönmeyesiniz... bu sefer... bu sefer de Duroy adıyla?”

Genç kadın aniden ciddileşti ve elini onun koluna koyarak, “Henüz bundan bahsetmeyelim.” diye mırıldandı.

Ama Duroy onun kabul ettiğini tahmin ederek, dizlerinin üzerine çöküp tutkuyla ellerini öpmeye başladı, bir yandan da kekeleyerek, “Teşekkür ederim, teşekkür ederim, sizi nasıl da seviyorum!” diyordu.

Madam Forestier ayağa kalktı. Duroy da onunla birlikte doğrulunca genç kadının çok solgun olduğunu gördü. O zaman onun da kendisini, hatta belki de uzun zamandan beri beğendiğini anladı; karşılıklı yüz yüze dururken ona sarıldı, alnına sevecen ve ağırbaşlı bir öpücük kondurdu.

Genç kadın kendini çekerek erkeğin göğsünden uzaklaştığında ciddi bir sesle şöyle dedi:

“Dinleyin dostum, henüz hiçbir şeye karar vermiş değilim. Yine de cevabım evet olabilir. Ama ben izin verene kadar bunu bir sır olarak koruyacağınıza söz vermelisiniz.”

Duroy yüreği sevinçle dolup taşarak söz verdi ve oradan ayrıldı.

O andan itibaren Madam Forestier’ye yaptığı ziyaretlerde çok daha temkinli davrandı ve daha kesin bir onay talep etmedi; çünkü genç kadın gelecekten söz ederek, “daha ileride” lafını kullanarak, her ikisinin hayatlarının iç içe geçtiği tasarılar yaparak, söze dökülmüş bir kabulden daha güzel ve incelikli bir tarz sergiliyordu.

Duroy çok sıkı çalışıyor, az harcıyor, evliliği sırasında meteliksiz kalmamak için biraz para biriktirmeye çalışıyordu; eskiden ne kadar müsrifse, şimdi de o kadar cimrileşmişti.

Yaz, ardından da sonbahar geçti, hiç kimse bir şeyden şüphelenmiyordu, çünkü birbirlerini az görüyorlardı ve bu görüşmeleri büyük bir doğallık içinde gerçekleşiyordu.

Bir akşam Madeleine gözlerinin içine bakarak genç adama şöyle dedi:

“Tasarımızdan henüz Madam de Marelle’e söz etmediniz mi?”

“Hayır dostum. Bunu sır olarak saklayacağıma dair size söz verdiğim için tek bir kişiye bile lafını etmedim.”

“Peki öyleyse, artık ona söylemenin zamanı geldi. Ben Walterleri üstleniyorum. Bu hafta içinde yapılmalı, öyle değil mi?”

Duroy kızarmıştı.

“Evet, hemen yarın söylerim.”

Madeleine sanki onun allak bullak oluşunu görmemek için gözlerini usulca başka tarafa çevirerek sözünü sürdürdü:

“Eğer isterseniz, Mayıs başında evlenebiliriz. Zaman olarak çok uygun.”

“Seve seve her şeye varım.”

“10 Mayıs Cumartesi günü olsa çok sevinirim, çünkü benim doğum günüm.”

“Tamam, 10 Mayıs olsun.”

“Aileniz Rouen yakınında oturuyor değil mi? En azından bana öyle demiştiniz.”

“Evet, Rouen yakınında, Canteleu’de.”

“Ne yapıyorlar?”

“Küçük... kısıtlı gelirleriyle geçinip gidiyorlar.”

“Ah! Tanışmayı çok istiyorum.”

Apışıp kalan Duroy tereddüt etti:

“Ama... durum şu ki, onlar...”

Sonra, gerçek anlamda güçlü bir erkek gibi kararını verdi:

“Sevgili dostum, benim ailem beni okutmak için varını yoğunu ortaya koyan bir köylü ailesi, meyhanecilik yapıyorlar. Onlardan utanıyor değilim, ama... basitlikleri... köylülükleri belki sizi rahatsız eder.”

Yüzü yumuşak bir iyilikle aydınlanan Madeleine keyifle gülümsüyordu.

“Hayır. Ailenizi çok seveceğim. Gidip onları görelim. Bunu istiyorum. Bu konuyu sizinle daha sonra yine konuşacağım. Ben de fakir bir ailenin kızıyım... ama anne babamı kaybettim. Dünyada kimsem yok...” Duroy’ya elini uzatarak sözüne devam etti: “Sizden başka.”

Duroy o güne kadar hiçbir kadınla birlikteyken olmadığı kadar duygulandığını, heyecanlandığını, içten fethedildiğini hissetti.

“Bir şey düşündüm,” dedi Madeleine, “ama açıklaması epeyce zor.”

“Nedir peki?” diye sordu Duroy.

“Tamam o zaman azizim, şu var ki ben de bütün kadınlar gibiyim, benim de... zaaflarım, bazı basit yanlarım var, göz alıcı, ses getirici şeyleri seviyorum. Soylu bir adım olsaydı, çok mutlu olurdum. Bizim evliliğimiz vesilesiyle adınıza biraz olsun soyluluk katamaz mıydınız acaba?”

Sanki Duroy’ya namussuzca bir öneride bulunmuş gibi bu sefer de Madeleine’in yüzü kızarmıştı.

Duroy kısaca cevap verdi:

“Bunu sık sık düşünmüşümdür, ama bana pek kolay görünmüyor.”

“Neden ki?”

Duroy gülmeye başladı:

“Çünkü kendimi gülünç duruma düşürmekten korkuyorum.”

Madeleine omuz silkti:

“Hiç de değil, ne alakası var. Herkes bunu yapıyor, kimse de gülmüyor. Adınızı ikiye bölün: ‘Du Roy.’ Gayet uygun olur.”

Duroy meseleyi iyi bilen biri gibi hemen cevap verdi:

“Hayır, uygun olmaz. Fazla basit, fazla bilindik, fazla alışılmış bir işlem bu. Ben önce edebi bir takma ad olarak memleketimin adını almayı, sonra bu adı yavaş yavaş kendiminkine eklemeyi, hatta daha ileride de, sizin de önerdiğiniz gibi, adımı ikiye bölmeyi düşünmüştüm.”

“Memleketiniz Canteleu’ydü değil mi?” diye sordu Madeleine.

“Evet.”

Madeleine tereddüt içindeydi:

“Hayır. Kelimenin sonunu beğenmiyorum. Bu kelimeyi biraz değiştiremez miyiz bir bakalım... Canteleu?”

Masadan bir kalem almış, bazı adlar karalayıp üzerinde düşünüyordu. Birdenbire haykırdı:

“Tamam, tamam işte.”

Madeleine’in uzattığı kâğıtta, “Madam Duroy de Cantel.” yazıyordu.

Duroy birkaç saniye düşündü, sonra ciddiyetle fikrini açıkladı:

“Evet, çok güzel.”

Madeleine sevinç içindeydi, “Duroy de Cantel, Duroy de Cantel, Madam Duroy de Cantel. Harika, mükemmel!” diye tekrarlayıp duruyordu.

İkna olmuş bir havayla ekledi:

“Üstelik göreceksiniz, herkese kabul ettirmek nasıl da kolay olacak. Ama fırsatı değerlendirmek lazım, sonra çok geç olabilir. Yarından itibaren köşe yazılarınızı D. de Cantel olarak, magazin haberlerinizi ise sadece Duroy olarak imzalayın. Basında her gün rastlanan bir şey bu, bir takma ad kullandığınızı görmek kimseyi şaşırtmayacaktır. Evlendiğimizde konumunuzu göz önüne alarak, dostlarımıza miras hakkınızdan vazgeçtiğinizi söyleyip meseleyi biraz değiştiririz ya da hiçbir söylemeyiz. Babanızın adı ne?”

“Aleksandre.”

Madeleine hecelerin ses uyumuna kulak vererek arka arkaya iki üç kere, “Alexandre, Alexandre...” diye tekrarladı, sonra bembeyaz bir kâğıda şunları yazdı:

“Mösyö ve Madam Aleksandre du Roy de Cantel, oğulları Mösyö Georges du Roy de Cantel ile Madam Madeleine Forestier’nin nikâh töreninde sizleri aralarında görmekten onur duyarlar.”

Sonuçtan memnun olan Madeleine yazdığı metni biraz uzağında tutarak baktıktan sonra şöyle dedi:

“Çok basit bir yöntemle insan her istediğini elde edebilir.”

Bundan böyle du Roy, hatta du Roy de Cantel adını kullanmaya kesin kararlı olarak tekrar dışarı çıkan Duroy yeni bir önem kazandığı duygusuna kapıldı. Soylu bir erkek gibi daha kibirli, alnı daha dik, bıyığıyla daha bir böbürlenerek yürüyordu. Gelip geçenlere, “Benim adım du Roy de Cantel.” demek için neşeli bir istek duyuyordu.

Ama eve henüz girmişti ki Madam de Marelle’i düşünerek endişeye kapıldı, ertesi gün bir buluşma talep eden bir not kaleme aldı.

“Zor olacak.” diye düşünüyordu. “Korkunç bir öfke patlamasıyla karşılaşacağım.”

Sonra, hayatın nahoş olaylarını kulak ardı etmesini sağlayan doğal aldırmazlığıyla kararını verdi ve bütçeyi dengelemek için getirilecek yeni vergiler üzerine ciddiyetten uzak bir yazı yazmaya koyuldu. Yazıda soyluluk takısı için yılda yüz frank ve barondan başlayıp prense kadar giden unvanlar için beş yüz ila bin frank arası bir tutar öngördü.

İmzasını D. de Cantel olarak attı.

Ertesi gün sevgilisinden bir telgraf aldı, saat birde geleceğini bildiriyordu.

Duroy genç kadını beklerken biraz telaşlıydı, yine de olayları çabuklaştırmaya, her şeyi en başta söylemeye kararlıydı; ilk heyecan yatıştıktan sonra mantıklı bir biçimde ona neden sonsuza kadar bekâr kalamayacağını gerekçeleriyle açıklayacak, Madam de Marelle konumunu değiştirmek istemediğine göre kendisinin yasal eş olarak bir başkasını düşünmek zorunda kaldığını söyleyecekti.

Buna rağmen heyecanlıydı. Zil sesini duyduğunda kalbi hızla çarpmaya başladı.

Madam de Marelle onun kollarına atıldı. “Merhaba Güzel Dost.” dedi. Erkeğin soğukça sarıldığını fark ederek yüzüne bakıp sordu:

“Neyin var?”

“Otur.” dedi Duroy. “Ciddiyetle konuşmalıyız.”

Madam de Marelle şapkasını çıkarmadan oturdu, sadece tülünü alnının üzerine kaldırıp bekledi.

Duroy gözlerini yere indirmişti, söze nasıl gireceğini düşünüyordu. Ağır ağır konuşmaya başladı:

“Sevgili dostum, görüyorsun ki itiraf edeceğim konu yüzünden fazlasıyla huzursuz, fazlasıyla üzgün ve sıkıntılıyım. Seni çok seviyorum, seni sahiden de tüm kalbimle seviyorum, bu yüzden sana acı çektirme korkusu şimdi vereceğim haberin kendisinden daha çok bunaltıyor beni.”

Madam de Marelle’in beti benzi atmıştı, içinin ürperdiğini hissediyordu, dili dolanarak konuştu:

“Ne var? Çabuk söyle!”

Duroy, mutlu felaketleri bildirirken takınılan şu yapmacık kederle, üzgün ama kararlı bir sesle, “Mesele şu ki evleniyorum.” dedi.

Madam de Marelle bayılmak üzere olan bir kadın gibi göğüs geçirdi, bağrının ta derinlerinden gelen bir iç çekişti bu, adeta nefes alamaz oldu, öylesine nefessiz kalmıştı ki konuşamıyordu.

Onun hiçbir şey söylemediğini gören Duroy tekrar söze girdi:

“Bu karara varmadan önce ne çok acı çektiğimi bilmiyorsun. Ama ne mevkim ne param var. Paris’te kaybolmuş, yapayalnız biriyim. Yanımda bana tavsiyelerde bulunacak, avuntu ve destek verecek biri olmalıydı. Aradığım, bir ortak, bir yandaştı ve buldum.”

Duroy onun cevap vereceğini umarak, kendisini bir öfke nöbetine, şiddet gösterilerine, hakaretlere hazırlayarak sustu.

Madam de Marelle dizginlemek istercesine bir elini kalbinin üzerine koymuştu, hâlâ göğsünün inip kalkmasına ve başının titremesine yol açan acı verici sarsıntılarla nefes almayı sürdürüyordu.

Duroy genç kadının koltuğun kolunda duran elini tuttu, ama Madam de Marelle hızla elini çekti. Sersemlemiş gibi mırıldandı:

“Ah!.. Tanrım...”

Duroy kadına dokunmaya cesaret edemese de onun önünde diz çöktü, bu sessizlik bir öfke krizinden daha çok telaşlandırmıştı onu, dili dolaşarak konuştu:

“Clo, Clo’cuğum, lütfen durumumu anla, kim olduğuma bir bak. Ah! seninle evlenseydim nasıl da mutlu olurdum! Ama sen evlisin. Ne yapabilirdim? Düşün, hadi ama, bir düşün! Toplumda bir yer edinmeliyim, bir aile hayatım olmadan bunu başaramam. Bir bilseydin!.. Kocanı öldürmek istediğim günler oldu...”

Yumuşak, boğuk, ayartıcı, kulağa müzik gibi gelen bir sesle konuşuyordu. Sevgilisinin sabit gözlerinde iki damla yaşın irileştiğini, sonra da yanaklarına aktığını gördü, gözpınarlarında iki damla yaş daha oluşuyordu.

Duroy, “Ne olur ağlama Clo, yalvarırım ağlama. Yüreğimi parçalıyorsun.” diye mırıldandı.

Bunun üzerine Madam de Marelle vakur ve onurlu görünmek için büyük bir çaba harcadı, hıçkıra hıçkıra ağlamak üzere olan kadınlara has titrek bir sesle, “Kim bu kadın?” diye sordu.

Duroy bir an için tereddüt etti, sonra söylemesi gerektiğini kavrayarak, “Madeleine Forestier.” dedi.

Madam de Marelle tepeden tırnağa ürperdi, sonra susup kaldı, düşüncesine öyle odaklanmıştı ki erkeğin, ayaklarının dibinde olduğunu unutmuşa benziyordu.

Gözlerinde durmadan iki saydam gözyaşı damlası oluşuyor, akıyor ve tekrar oluşuyordu.

Madam de Marelle ayağa kalktı, Duroy onun kendisine tek kelime etmeden, sitemsiz, acımasızca çekip gideceğini düşündü: Ruhunun ta derinliklerinde incindi ve onuru kırıldı. Onu alıkoymak istedi, elbisesine yapışarak kumaşın üzerinden dolgun bacaklarına sıkı sıkı sarıldı, Madam de Marelle'in bacaklarının direnmek ister gibi kasıldığını hissetti.

"Senden rica ediyorum, böyle çekip gitme." diye yalvarıyordu.

Bunun üzerine Madam de Marelle umutsuzluk okunan ıslak gözlerle onu baştan ayağa süzdü, bir kadın yüreğinin ıstırabını olduğu gibi açığa vuran son derece hoş, son derece kederli bir bakıştı bu, kesik kesik konuştu: "Söyleyecek... hiçbir şeyim yok... yapabileceğim... hiçbir şey yok... Sen... sen haklısın... kendin için gerekli olan seçimi... layıkıyla yapmışsın..."

Geriye doğru hamle ederek Duroy'nın kollarından kurtuldu, kendisini daha fazla alıkoymasına fırsat vermeden çekip gitti.

Tek başına kalan Duroy doğruldu, kafasına şiddetli bir darbe indirilmişçesine sersemlemişti; sonra kararlı bir biçimde mırıldandı: "Öyle ya da böyle. Konu kapandı... hem de olaysızca. Böylesi benim için daha iyi oldu." Ağır bir yükten kurtulmuş olarak kendisini bir anda özgür, rahatlamış, yeni hayatına hazır hissetti; kadere meydan okurcasına, bir tür başarı ve güç sarhoşluğu içinde duvara yumruklar indirmeye başladı.

Madam Forestier, "Madam de Marelle'e söylediniz mi?" diye sorduğunda, sükûnetle, "Elbette." diye cevap verdi.

Madam Forestier duru bakışlarıyla araştırırcasına onu inceliyordu.

"Peki üzülmedi mi?"

"Hayır, hem de hiç. Kararı çok yerinde buldu tersine."

Haber çok geçmeden herkes tarafından duyuldu. Kimileri şaşırdı, kimileri bunu zaten beklediğini söyledi, kimileri de buna hiç şaşırmadığını ima edercesine gülümsemekle yetindi.

Artık köşe yazılarını D. de Cantel, magazin haberlerini Duroy ve zaman zaman yazmaya başladığı siyasi makalelerini du Roy diye imzalayan genç adam günün yarısını nişanlısının evinde geçiriyordu; nişanlısı ona kardeşçe bir yakınlık gösterse de bu yakınlığın içinde gizli ama gerçek bir sevgi, bir

zaafmışçasına üstü örtülen bir tür bir arzu barınıyordu. Madeleine nikâhın sadece iki şahit huzurunda büyük bir gizlilik içinde yapılmasına ve aynı akşam da Rouen'e hareket etmelerine karar vermişti. Ertesi gün gidip gazetecinin anne ve babasını kucaklayacaklar, birkaç gün onların yanında kalacaklardı.

Duroy onu bu tasarıdan caydırmaya çalışmış, ama başaramayınca sonunda razı olmuştu.

10 Mayıs geldiğinde, kimseyi davet etmedikleri için dini töreni gereksiz gören yeni evliler belediye dairesinde kısa bir süre kaldıktan sonra bavullarını almak için eve döndüler, sonra Saint-Lazare Garı'ndan akşam saat altıdaki trene binerek Normandiya'ya doğru yola çıktılar.

Vagonda baş başa kaldıkları ana kadar topu topu yirmi kelime bile konuşmamışlardı. Yola çıktıklarını hissedince birbirlerine baktılar, açığa çıkmasını istemedikleri belli bir huzursuzluğu gizlemek için gülmeye başladılar.

Tren ağır ağır uzun Batignolles Garı'ndan geçiyordu, sonra surlardan Seine'e kadar uzanan sevimsiz ovayı kat etti.

Duroy ve karısı zaman zaman gereksiz bir iki kelime ediyor, ardından da gözlerini tekrar vagonun kapısına çeviriyorlardı.

Asnières Köprüsü'nü geçtiklerinde tekneler, balıkçılar ve kayıkçılarla dolu nehri görünce neşelendiler. Etkili Mayıs güneşi, durgun, akıntısız ve çırpıntısız görünen, sıcak hava ve batan günün aydınlığı altında donup kalmış duygusu veren nehre ve teknelere eğik ışınlarını gönderiyordu. Nehrin ortasında ufacık da olsa bir esinti yakalamak için büyük üçgen biçimindeki iki beyaz yelkenini açan bir tekne uçmaya hazır devasa bir kuşu andırıyordu.

"Paris civarına bayılıyorum, hayatımda görüp göreceğim en güzel balık kızartmasını burada yedim." diye mırıldandı Duroy.

"Hele kayıklar! Güneş batarken suyun üzerinde süzülmek nasıl da hoş bir duygudur." diye cevap verdi Madeleine.

Sonra, geçmiş yaşamlarıyla ilgili birbirlerine açılmaya cesaret edemiyorlarmış gibi sustular, belki de şimdiden özlemlerinin şiirselliğinin

tadını çıkararak sessizliklerini korudular.

Karısının karşısında oturan Duroy onun elini tutup usulca öptü.

“Geri döndüğümüzde,” dedi, “bazen Chatou’ya gidip yemek yeriz.”

“Yapmamız gereken öyle çok şey olacak ki.” diye mırıldandı Madeleine. “Eğlenceyi mecburiyetlere feda etmek gerekecek.” der gibi bir tonda söylemişti.

Duroy hâlâ onun elini tutuyor, nasıl bir geçişle işi okşamalara dökebileceğini düşünüyordu kaygıyla. Tecrübesiz bir genç kızın karşısında bile böyle huzursuz olmamıştı hiç, ama Madeleine’de hissettiği uyanık ve kurnaz zekâ, genç adamı kararsızlığa sürüklüyordu. Madeleine’e budala, fazla çekingen ya da fazla kaba, fazla ağır ya da fazla aceleci görünmekten korkuyordu.

Hafif hafif baskı yaparak genç kadının elini sıkıyor, ama ondan bir karşılık alamıyordu.

“Karım olmanız bana çok tuhaf geliyor.” dedi.

“Madeleine şaşırmış göründü:

“Neden ki?”

“Bilmiyorum. Tuhaf geliyor işte. Sizi öpmek istiyorum, ama buna hakkım olması beni hayrete düşürüyor.”

Madeleine yanağını usulca ona uzattı; Duroy, bir kız kardeşin yanağından öper gibi öptü onu.

Sözüne kaldığı yerden devam etti:

“Sizi ilk gördüğümde (Forestier’nin beni davet ettiği şu akşam yemeğini biliyorsunuz), şöyle düşündüm: ‘Vay canına, keşke böyle bir kadın bulabilseydim.’ Ve bu gerçekleşti. Şimdi ona sahibim.”

Madeleine, “Çok naziksiniz.” diye mırıldandı. Zeki, gülümseyen gözlerle dosdoğru Duroy’ya bakıyordu.

Duroy, “Fazla soğuk davranıyorum. Budalanın biriyim. Daha hızlı hareket etmeliyim.” diye düşünüyordu.

“Forestier’yle nasıl tanışmıştınız?” diye sordu.

Madeleine kışkırtıcı bir muziplikle cevap verdi:

“Rouen’e ondan söz etmek için mi gidiyoruz?”

Duroy kızardı: “Aptalın tekiyim. Bende büyük bir çekingenlik yaratıyorsunuz.”

Madeleine neşelendi: “Ben ha! Mümkün değil. Niçin peki?”

Duroy, onun yanına, iyice yakınına oturmuştu. Madeleine, “Aaa, bir geyik!” diye bağırdı.

Tren Saint-Germain Ormanı’ndan geçiyordu; genç kadın, bir sıçrayışta ağaçlıklı yolu aşan ürkmüş bir karaca görmüştü.

Madeleine açık kapıdan bakarken Duroy eğilmiş, onun ensesindeki saçlara âşıklara has, uzun bir öpücük kondurmuştu.

Madeleine bir süre hareketsiz durdu, sonra başını kaldırarak, “Beni gıdıklıyorsunuz, buna bir son verin.” dedi.

Ama Duroy, geri çekilmiyor, kıvırcık bıyığını beyaz tenin üzerinde gezdirerek, ısrarlı ve uzun okşayışını sürdürüyordu.

Genç kadın silkindi:

“Yeter ama.”

Duroy, onun arkasına kaydırdığı sağ eliyle başını tutmuş, kendisine çeviriyordu. Sonra avının üzerine atılan bir atmaca gibi kadının dudaklarına saldırdı.

Madeleine debeleniyor, onu itiyor, kurtulmaya çalışıyordu. Nihayet başardı ve aynı sözleri tekrarladı:

“Yeter ama artık.”

Duroy onu dinlemiyor, genç kadına sıkıca sarılarak, doymak bilmez ve titreyen dudaklarıyla onu öpüyor, vagondaki yastıkların üzerine devirmeye çalışıyordu.

Madeleine büyük bir çabayla erkeğin elinden kurtuldu ve öfkeyle ayağa kalktı:

“Hadi ama Georges, yeter artık. Çocuk değiliz, öyle değil mi, Rouen’e kadar bekleyebiliriz pekâlâ.”

Duroy, kıpkırmızı olmuş ve bu mantıklı sözler karşısında buz kesmiş vaziyette oturmayı sürdürüyordu; sonra biraz da olsa soğukkanlılığına kavuştu.

“Öyle olsun, bekleyeceğim,” dedi neşeyle, “Ama varana kadar iki laf bile edecek durumda değilim. Ve düşünün ki Poissy’den geçiyoruz.”

“Ben konuşurum.” dedi Madeleine.

Tekrar yavaşça erkeğin yanına oturdu.

Döndüklerinde neler yapacakları konusunda kararlı bir biçimde konuştu. İlk kocasıyla oturduğu dairede yaşamalıydılar; Duroy ayrıca Forestier’nin La Vie Française’deki görevlerini ve maaşını devralıyordu.

Zaten evliliklerinden önce Madeleine, bir işadamı kesinliğiyle, çifti ilgilendiren bütün mali ayrıntıları düzenlemişti.

Evlenirken mülklerin ayrılığı usulüne göre sözleşme yapmışlar ve sözleşmede ölüm, boşanma, bir ya da birden fazla çocuğun doğumu gibi, olabilecek her türlü durum öngörülmüştü. Genç adam beyanına göre evlilik birliğine dört bin franklık katkıda bulunuyordu, ama bu tutarın bin beş yüzünü borç almıştı. Gerisi, evliliği düşünerek yıl içinde yaptığı birikimlerdi. Genç kadın ise, Forestier’den kendisine kalan kırk bin frankı ortaya koyduğunu beyan ediyordu.

Konuyu tekrar Forestier’ye getirerek onu örnek gösterdi:

“Çok tutumlu, çok düzenli ve çok çalışkan bir erkekti. Kısa zamanda servet yapması işten bile değildi.”

Başka düşüncelere gömülmüş olan Duroy onu dinlemiyordu artık.

Madeleine bazen susup kendisine sakladığı bir düşünceyi kafasında evirip çeviriyor, sonra tekrar konuşmaya başlıyordu:

“Üç dört seneye kalmaz yılda otuz, kırk bin frank kazanır duruma gelirsiniz. Eğer yaşasaydı, Charles’ın eline geçecek olan da buydu.”

Dersi fazla uzun bulmaya başlayan Georges, cevap verdi:

“Rouen’e ondan söz etmek için gitmediğimizi sanıyordum.”

Madeleine onun yanağını hafifçe tıpışladı:

“Doğru, hata ettim.”

Gülüyordu.

Duroy uslu oğlan çocukları gibi, yapayca bir tavırla ellerini dizlerinin üstünde tutuyordu.

“Böyle budala gibi görünüyorsunuz.” dedi Madeleine.

“Benim rolüm bu, biraz önce bana hatırlattınız ya, bu rolden dışarıya çıkmayacağım artık.” diye cevap verdi Duroy

“Niçin?”

“Çünkü evin yönetimini ve hatta benim yönetimimi siz üstünüze alıyorsunuz. Dul bir hanım olarak sahiden de sizin işiniz bu!”

Genç kadın şaşırdı:

“Ne demek istiyorsunuz tam olarak?”

“Cehaletimi gidermesi gereken bir deneyime ve beni bekârlık saflığından sıyırarak gözümü açması gereken bir evlilik geçmişine sahip olduğunuzu; demek istediğim bu işte, hadi bakalım!”

“Bu fazla sert oldu.” diye bağırdı Madeleine.

“Bu iş böyle.” diye cevap verdi Duroy. “Ben kadınları tanımıyorum –hadi bakalım– , ama siz erkekleri tanıyorsunuz çünkü dul bir kadınsınız –hadi bakalım–, bu akşam... beni eğitecek olan sizsiniz –hadi bakalım–, hatta isterseniz hemen de başlayabilirsiniz – hadi bakalım.”

Çok keyiflenen Madeleine bağırdı:

“Ah! tabii ya, eğer bu konuda bana güveniyorsanız!..”

Duroy, sözlüde kem küm eden bir kolejli sesiyle konuştu:

“Elbette –hadi bakalım–, güveniyorum. Hem de bana sağlam bir eğitim vereceğinize inanıyorum... yirmi derste... onu temel bilgiler için... okuma ve dilbilgisi... onu olgunlaşma ve güzel konuşma için... Ben hiçbir şey bilmiyorum – hadi bakalım.”

Çok eğlenen Madeleine bağırdı:

“Budalanın tekisin.”

Duroy sözünü sürdürdü:

“Mademki bana sen demeye başladın, ben de senin gibi yapacağım ve sana şöyle diyeceğim: Aşkım, sana gittikçe, her saniye daha fazla tapıyorum ve Rouen gözüme çok uzak görünüyor.”

Şimdi aktör vurgulamalarıyla, hoş mecaz oyunlarıyla konuşuyordu, bu konuşma bohem bir yaşam süren edebiyat adamlarının tarzlarına, nüktelerine alışık olan genç kadını eğlendiriyordu.

Erkeğe göz ucuyla bakıyor ve onu sahiden çok hoş buluyordu; bir meyveyi dalından koparıp yeme isteği ile o meyveyi vakti geldiğinde yemek için öğün saatini beklemeyi tavsiye eden mantık arasında bocalıyordu.

Zihnine üşüşen düşünceler yüzünden biraz kızararak şöyle dedi:

“Küçük öğrencim, büyük deneyimlerime güvenin. Vagondaki öpüşmeler hiçbir işe yaramaz. Mideye otururlar.”

Sonra daha da kızararak mırıldandı:

“Sermayeyi hemen tüketmemek gerek.”

Bu güzel ağızdan çıkan imalarla heyecanlanan Duroy sırıtıyordu; sanki dua edermiş gibi dudaklarını kıpırdatarak haç çıkardı ve şöyle dedi:

“Baştan çıkarmalara direnen ermiş Aziz Antonios’un kanatları altına girmiş bulunuyorum. Artık kaya gibiyim.”

Gece, sağda uzayıp giden kırları bir tül gibi saydam bir gölgeyle sarmalayarak yavaşça çöküyordu. Tren Seine boyunca ilerliyordu; gençler,

demiryolunun yanında cilalanmış geniş bir metal şerit gibi uzanan nehri, kızıl yansımaları, güneşin çekilerek kırmızı ve ateş renklerine boyadığı gökyüzünden akseden lekeleri seyretmeye koyuldular. Ölgün ışıklar giderek sönüyor, koyu bir renk alıyor, hüzünle kararıyordu. Kırlar o uğursuz ürperişle, her alacakaranlıkta yeryüzünde hissedilen o ölüm ürperişiyle karanlığa boğuluyordu.

Açık kapıdan giren bu akşam hüznü, az önce onca neşeli olan karı kocanın ruhlarına nüfuz ediyor, onları sessizliğe sürüklüyordu.

Bu günün, bu güzelim pırıl pırıl Mayıs gününün sönüp gidişini seyretmek için birbirlerine sokulmuşlardı.

Mantes’ta, küçük yağ lambası yakılmıştı, lambanın sarı ve titrek ışığı vagon koltuklarının gri çuhası üzerine düşüyordu.

Duroy karısının beline sarılarak onu vücuduna bastırdı. Biraz önceki şiddetli arzusu, yerini yavaş yavaş şefkate, uyuşuk bir şefkate, genç kadını bir çocuğu okşar gibi avutucu bir biçimde okşama isteğine bırakıyordu.

Sesini iyice alçaltarak mırıldandı:

“Seni çok seveceğim, küçük Made’ım.”

Bu sesteki yumuşaklık genç kadını heyecanlandırdı, teninde kısa süreli bir ürpertinin dolaşmasına neden oldu, Duroy onun ılık göğsüne yanağını dayadığı için genç adama doğru eğilerek dudaklarını uzattı.

Sessiz ve derin, çok uzun bir öpücük giderek bir coşkuya, ani ve çılgınca bir kucaklaşmaya, nefes nefese kısa bir mücadeleye, şiddetli ve acemice bir çiftleşmeye dönüştü. Ardından, tren düdüğü bir sonraki garı haber verene kadar, her ikisi de biraz hayal kırıklığına uğramış, yorgun ve hâlâ sevecen vaziyette, birbirlerinin kollarında kaldılar.

Madeleine şakaklarındaki dağılmış saçları parmak uçlarıyla düzelterek, “Çok aptalca. Çocuğuz biz.” dedi.

Ama Duroy, hummalı bir çabuklukla onun ellerinin birini bırakıp birini öpüyordu.

“Sana tapıyorum küçük Made’ım.” diye cevap verdi.

Rouen'e kadar, yanak yanağa, gözleri ara sıra geçip gittikleri evlerin ışıkları görülen karanlık kapı boşluğuna dikili, neredeyse hiç kıpırdamadan durdular; birbirlerine bu kadar yakın olmaktan memnun, giderek artan, daha özel ve daha sebest bir kucaklaşma beklentisi içinde düş kurup duruyorlardı.

Pencereleri rıhtıma bakan bir otele gittiler, çok hafif bir akşam yemeği yedikten sonra yatağa girdiler. Ertesi gün saat sekiz olduğunda oda hizmetçisi onları uyandırdı.

Gece masasının üzerine konulmuş birer fincan çayı içtikten sonra, Duroy karısına baktı, sonra bir hazine bulmuş mutlu bir adamın neşeli coşkusuyla, aniden genç kadını kollarına alıp, dili dolaşarak konuştu:

"Küçük Made'ım, seni çok... çok... ama çok sevdiğimi hissediyorum."

Madeleine, yüzünde güvenli ve hoşnut gülümsemesiyle, onun öpücüklerine karşılık verirken bir yandan da mırıldandı:

"Ben de öyle... belki de."

Ama Duroy, ailesine yapılacak olan ziyaretten ötürü kaygılanmaya devam ediyordu.

Daha önce karısını sık sık uyarıp durmuştu; onu hazırlamış, nutuklar çekmişti. Tekrar etmenin yararlı olacağını düşündü.

"Biliyorsun, köylü bunlar, taşralı insanlar, komedi oyuncusu değil."

Madeleine gülüyordu:

"Evet, biliyorum, bunu bana yeterince söyledin. Hadi ama, kalk bakalım, benim de kalkmama izin ver."

Duroy yataktan fırladı ve ayakkabılarını giydi:

"Evde çok rahatsız olacağız, hem de çok. Benim odamda bir ot şilte var sadece. Canteleu'de kimse somya diye bir şey bilmez."

Madeleine çok neşeli görünüyordu:

"İyi ya. Yanımda... yanımda sen olduktan sonra... rahatsız uyumak çok keyifli olur... Horozların ötüşüyle uyanmak nasıl da güzel olacak."

Üzerine sabahlığını geçirmişti, beyaz pamuklu kumaştan bu geniş sabahlığı Duroy hemen tanıdı. Bu görüntü keyfini kaçırdı. Neden böyle hissediyordu? İyi biliyordu ki karısının en az on iki tane sabah giysisi vardı. Yine de eski giysi ve çamaşır takımlarını yok edip yenilerini alamaz mıydı? Duroy, onun ev giysisinin, geceliğinin, iç çamaşırının ötekiyle birlikteyken giydiklerinden farklı olmasını istiyordu. Yumuşak ve ılık kumaşın Forestier'yle ilişkisinden bir şeyler taşıdığı hissine kapılıyordu.

Pencerenin yanına giderek bir sigara yaktı.

Limanın, hafif direkli teknelerle dolu geniş nehrin, dönen makinelerin büyük bir gürültüyle rıhtıma boşalttığı yoğun buharın görüntüsü onu heyecanlandırdı, oysaki bu görüntüye uzun zamandır aşinaydı.

“Vay canına, nasıl da güzel!” diye bağırdı.

Madeleine koşup yanına geldi, iki elini kocasının bir omzuna koyarak, teslimiyetçi bir hareketle ona doğru eğildi ve mest olmuş, heyecanlı bir halde durdu.

“Ah! ne hoş! ne kadar da hoş! Bunca gemi olabileceği hiç aklıma gelmezdi.” diye bağırdı.

Bir saat sonra yola çıktılar, çünkü öğle yemeğini birkaç gün önceden haberli olan ihtiyarların evinde yiyeceklerdi. Bindikleri üstü açık ve paslı bir fayton sarsılan bir kazan gürültüsü çıkarıyordu. Oldukça çirkin bir bulvarı takip ettiler, sonra bir derenin aktığı kırlardan geçtiler, ardından da yamacı tırmanmaya başladılar.

Yorgun düşen Madeleine, eski arabanın içinde onu çok hoş bir biçimde ısıtan güneşin içe işleyen okşayışıyla uyuyup kalmıştı; sanki uzanmış, ılık bir ışık ve kır havası banyosu yapıyordu.

Kocası onu uyandırdı.

“Bak.” dedi.

Yokuşun bitimine az kala durmuşlardı, burası bütün yolcuların getirildiği, manzarasıyla meşhur bir yerdi.

Duru nehrin büyük kıvrımlarla bir uçtan bir uca kat ettiği, uçsuz bucaksız, uzun ve geniş vadi ayaklarının altındaydı. Vadiden geldiği görülen, üzerinde birçok adanın bulunduğu nehir, Rouen'den geçmeden önce bir yay çiziyordu. Sonra sağ kıyıda, güneş vuran çatılarıyla, narin ve devasa mücevherler gibi işlenmiş hafif, sivri ya da bodur bir sürü çan kulesiyle, armalarla taçlanmış dörtgen ya da yuvarlak kuleleriyle, gözetleme kuleleriyle, kısmen sabah sisine gömülmüş şehir belirmekteydi; çirkin, tuhaf, kocaman ve belki de yeryüzündeki en yüksek tunç sivrilik olan şaşırtıcı katedral külahı, gotik bir kilise çatıları topluluğuna hâkimdi.

Ama karşıda, nehrin öbür yanında, büyük Saint-Sever Mahallesi'nde, çatıları yuvarlak ve şişkin olan ince fabrika bacaları yükseliyordu.

Kardeşleri çan kulelerinden daha kalabalık bu bacaların uzun tuğla sütunları uzaktaki kırlara kadar uzanıyor ve kömür karası soluklarını mavi gökyüzüne salıyorlardı.

İçlerinde en uzun, Keops Piramidi kadar yüksek, insan elinden çıkma dorukların ikincisi olan, gururlu vaftiz anası katedral külahıyla neredeyse eşit yüksekliğe sahip La Foudre'un yangın pompası ise, komşusunun sivri kutsal anıt kalabalığının kraliçesi olması gibi, çalışan ve tüten fabrika topluluğunun kraliçesine benziyordu.

İşçi kentinin arkasında, bir köknar ormanı uzanıyordu; iki mahalle arasından geçen Seine, yoluna devam ediyor, yukarda yer yer beyaz taştan kemiklerini sergileyen kıvrımlı ve ağaçlı bir sırt boyunca ilerliyor, tekrar uzun ve yuvarlak bir yay çizdikten sonra ufukta gözden kayboluyordu. Çatana büyüklüğünde ve kalın bir duman çıkaran buharlı teknelerin çektiği gemilerin nehir boyunca gidip geldiği görülüyordu. Suyun üzerine yayılmış adalar birbiri ardınca ya da aralarında geniş boşluklar bırakarak dizilmişlerdi, yeşil bir tespihin farklı büyüklükteki tanelerini andırıyorlardı.

Faytonun sürücüsü manzara karşısında kendilerinden geçen yolcuların seyir süresinin dolmasını bekliyordu. Her türlü gezgin takımının bu manzarayı hayranlıkla seyretme süresini deneyimleriyle biliyordu.

Tekrar yola koyulduklarında, Duroy birdenbire, birkaç yüz metre mesafeden kendilerine doğru gelen iki yaşlı insan gördü, "İşte onlar. Tanıdım." diye bağırarak arabadan aşağı atladı.

Sağa sola sallanarak ve bazen omuz omuza çarpışarak düzgün adım yürüyen biri erkek, diğeri kadın iki köylüydü bunlar. Erkek, kısa boylu, tıknaz, kırmızı yüzlü ve biraz göbekliydi, yaşına göre güçlü kuvvetli görünüyordu; uzun boylu, sıska ve kamburu çıkmış kadının ise hüzünlü bir hali vardı, kocası müşterilerle içip dalga geçerken, kendisi çocukluğundan beri çalışmış ve yüzü hiç gülmemiş tipik cefakâr köylü kadınıydı.

Madeleine de arabadan inmiş, kendilerine doğru gelen bu zavallı iki insana bir yürek sıkışması, önceden hiç aklına gelmeyen bir hüzünle bakıyordu. Oğullarını, bu yakışıklı beyefendiyi tanıyamamışlar, açık renk elbiseli güzel kadının gelinleri olabileceğini asla tahmin edememişlerdi.

Bekledikleri oğullarını karşılamak için konuşmadan hızlı hızlı yürüyor, peşlerinde bir araba olan bu şehirlilere bakmıyorlardı bile.

Yanlarından geçip gitmek üzereydiler. Gülen Duroy bağırdı:

“Merhaba Duroy Baba.”

İhtiyarların ikisi birden zınk diye durdular, geçirdikleri şaşkınlığın ardından bu sürpriz karşısında sersemlediler. Kendisini ilk toplayan yaşlı kadın oldu, bir adım bile atmadan dili dolaşarak konuştu:

“Oğul, sen misin?”

Genç adam cevap verdi:

“Tabii benim, Duroy Ana!” Kadına doğru ilerleyerek yanaklarına birer kocaman oğul öpücüğü kondurdu. Sonra, sığır tacirlerinin kasketine benzeyen, Rouen tarzı, siyah ipekten, fazlasıyla yüksek kasketini çıkarmış babasının yanaklarına kendi yanaklarını değdirdi.

Georges, “İşte karım.” dedi. İki taşralı Madeleine’e baktılar. Tuhaf birine bakar gibi gözlerinde belli bir kaygı vardı, bu kaygıya babada tatminkâr bir tür beğeni, annede ise kıskanç bir düşmanlık duygusu karışmıştı.

Yaradılıştan neşeli olan adam, elma şarabının verdiği keyifle cesaret bularak, gözünde bir hınzırlık ifadesiyle sordu:

“Yine de onu öpebilirim değil mi?”

Oğlu, “Elbette.” diye cevap verdi. Kendisini rahatsız hisseden Madeleine yanaklarını uzattı, köylü onu iki yanağından sesli sesli öptükten sonra, elinin tersiyle dudaklarını sildi.

Yaşlı kadın da gelinini düşmanca bir sakınımla öptü. Hayır, hayallerindeki gelin bu değildi, bir elma gibi al al ve çok çocuklu bir kadın gibi yusyuvarlak, taze ve tombul birini görmeyi bekliyordu. Bu hanımın ise, farbalaları ve misk kokusuyla sürtüğe benzer bir havası vardı. Parfümlerin hepsi yaşlı kadın için miskti.

Yeni evlilerin bavulunu taşıyan faytonun ardından yürümeye başladılar.

İhtiyar adam oğlunun koluna girdi, onu geride alıkoyarak ilgiyle sordu:

“İşler iyi gidiyor mu bakalım?”

“Elbette, çok iyi gidiyor.”

“Peki tamam, iyi ya! Söylesene, karının hali vakti yerinde mi?”

“Kırk bin frankı var” diye cevap verdi Georges.

Baba hafif bir hayranlık ıslığı koyverdi, miktar onu öylesine heyecanlandırmıştı ki, “Vay be!” diye mırıldanabildi sadece. Sonra ciddi bir inançla ekledi: “Doğrusu ya güzel kadın.” Çünkü onu zevkine uygun buluyordu. Geçmişte, bu işin erbabı olarak tanınmıştı.

Madeleine ve anne, tek kelime konuşmadan yan yana yürüyorlardı. İki erkek onlara yetişti.

Köye geliyorlardı, yolun kenarında küçük bir köydü bu, yolun her iki tarafında bulunan onar evden oluşmuştu, bazıları tuğladan, bazıları kilden, tepeleri kâh kireçle, kâh arduvazla örtülmüş kasaba evleri ve çiftlik barakalarıydı bunlar. Bir giriş ve çatı katından ibaret bir kulübe olan Duroy Baba’nın kahvesi “Güzel Manzara” köyün girişinde, solda yer alıyordu. Kapıya asılmış bir çam dalı, eski âdet uyarınca, susayan insanların içeriye girebileceğini gösteriyordu.

Sofra, meyhanenin salonunda, birleştirilip iki örtüyle gizlenmiş iki masa üzerinde kurulmuştu. Servise yardımcı olmak için gelen bir komşu kadın, karşısında bu kadar güzel bir hanımefendiyi görünce büyük bir reveransla

selam verdi, sonra Georges'u tanıyıp, "Aman Tanrım, bu sen misin ufaklık?" diye bağırdı.

Georges neşeyle, "Evet ya benim Brulin Ana!" diye cevap verdi.

Anne ve babasına nasıl sarıldıysa kadına da sarılıp öptü hemen.

Sonra karısına döndü:

"Gel odamıza gidelim," dedi, "şapkanı çıkarırsın."

Onu, sağdaki kapıdan, yerleri karo döşeli, bembeyaz, soğuk bir odaya soktu; odanın duvarları kireçle badanalanmıştı, yatağın pamuklu kumaştan perdeleri vardı. Okunmuş bir su kabının üzerinde duran bir haç, mavi bir palmiyenin altındaki Paul ve Virginie ile sarı bir atın üzerindeki I. Napoléon'u gösteren renkli iki resim bu temiz ve kasvetli odanın yegâne süsleriydi.

İkisi yalnız kalır kalmaz, Duroy Madeleine'e sarıldı:

"Merhaba Made. İhtiyarları gördüğüm için mutluyum. Paris'teyken onları pek düşünmüyordum, yine de tekrar görüşünce sevindim."

Ama baba duvara yumruğuyla vurarak bağırıyordu:

"Hadisenize, yemek hazır."

Sofraya oturmak zorunda kaldılar.

Uzun süren bu köylü yemeğinde, sofraya art arda gelen yiyecekler birbirleriyle uyumsuzdu, koyun budunun ardından domuz sucuğu, domuz sucuğunun ardından omlet gelmişti. Elma şarabı ve birkaç bardak üzüm şarabıyla neşelenen Duroy Baba, seçme esprilerini sıralamaya başladı, söylediğine göre arkadaşlarının başından geçmiş olan bu açık saçık ve edepsiz hikâyeleri önemli davetler için saklıyordu. Bu hikâyelerin hepsini zaten bilen Georges yine de gülüyordu; doğduğu köyün havasıyla kendinden geçmiş, memleketine, çocukluğundan beri aşina olduğu yerlere duyduğu sevgi depreşmişti; kapıdaki bir bıçak çentiği, ayağı sakat bir iskemle, toprak kokuları, yakındaki ormandan gelen reçine ve ağaç kokusu, evin, derenin, gübrenin kokusu gibi önemsiz şeyler bile geçmişteki duygu ve anılarını tekrar yaşamasına yol açıyordu.

Duroy Ana hiç konuşmuyor, hâlâ hüzünlü ve ciddi havasını koruyarak, içinde uyanan bir kinle, ağır işlerde çalışmaktan yıpranmış ellere ve bedene sahip yaşlı emekçilere, yaşlı köylülere has bir kinle gelinini göz ucuyla süzüyordu; miskinlik ve günah için yaratılmış bu lanetli, cehennemlik ve rezil şehirli kadın onda tiksinti uyandırıyordu. Durmadan yerinden kalkıp, yeni yemekler getiriyor, bardaklara sürahideki sarı ve ekşi içkiden ya da tıpaları gazlı limonata tıpası gibi patlayan şişelerdeki köpüklü ve tatlı elma şarabından koyuyordu.

Madeleine ne yiyor, ne konuşuyordu; dudaklarında donup kalmış her zamanki gülümsemesiyle, ama bu kez tasalı ve tevekküllü bir gülümsemeyle öylece duruyordu. Hayal kırıklığı içinde ve üzgündü. Nedendi peki? Buraya gelmeyi istemişti. Köylülerin, yoksul köylülerin evine geleceğini hiç bilmiyordu. Genellikle hayal kurmayan biri olarak, nasıl insanlarla karşılaşacağını hayal etmişti peki?

Bunu biliyor muydu? Kadınlar herhangi bir şeyi gerçeğinden daima farklı mı canlandırıyorlardı kafalarında? Bu ihtiyarları uzaktan daha mı şiirsel görmüştü? Hayır, ama daha edebi, daha soylu, daha sevgi dolu, daha gösterişli belki de. Oysa onların, roman kahramanları gibi seçkin olmasını hiç arzulamıyordu. Neden peki binlerce önemsiz, görünmez şey, açığa vurulmayan kabalıkları, hatta köylü tabiatları, sözleri, hareketleri ve neşeleri onda sarsıntı yaratıyordu?

Asla kimseye sözünü etmediği, baştan çıkarılmış bir öğretmen olan kendi annesi aklına geliyordu, Saint-Denis'de büyümüş ve Madeleine on iki yaşındayken sefalet ve üzüntüden ölmüştü. Küçük kızı bir yabancı büyütmüştü. Babası olabilir miydi? Kimdi bu adam? Belli belirsiz şüpheleri olmasına rağmen Madeleine bunu tam olarak hiç bilemedi.

Yemek bitmek bilmiyordu. Artık müşteriler giriyordu içeriye, Duroy Baba'nın elini sıkıyor, oğlunu görünce bağırıyorlardı; genç kadına yan yan bakıyor, hınzırca göz kırpıyorlardı, "Vay canına! Georges Duroy'nın karısı da pek hoşmuş" anlamına geliyordu bu.

Daha az senli benli olanlar, tahta masaların başına geçip bağırıyorlardı: "Bir litrelik! – Bir bardak bira! – İki kadeh üzüm rakısı!" Ardından, siyah ve beyaz renkli küçük kemik dörtgenleri büyük bir gürültüyle masaya vurarak domino oynamaya koyuluyorlardı.

Duroy Ana hâlâ durmadan gidip geliyor, içler acısı görüntüsüyle müşterilere hizmet ediyor, paraları alıyor, mavi önlüğünün ucuyla masaları siliyordu.

Toprak pipoların ve ucuz puroların dumanı salonu dolduruyordu. Madeleine öksürmeye başladı ve “Çıkabilir miyiz? Artık dayanamıyorum.” dedi.

Henüz yemek bitmemişti. Yaşlı Duroy’nın keyfi kaçtı. Bunun üzerine Madeleine ayağa kalktı ve kapının önünde, sokakta bir iskemleye oturarak, kayınpederiyle kocasının kahveleriyle içkilerini bitirmelerini bekledi.

Çok geçmeden Duroy yanına geldi.

“Seine’e kadar inmek ister misin?” diye sordu.

Madeleine sevinçle kabul etti:

“Ah, evet. Hadi gidelim.”

Dağdan aşağıya indiler, Croisset’de bir tekne kiraladılar ve öğleden sonranın kalanını, bahar mevsiminin tatlı sıcağı altında ve nehrin hafif dalgalarıyla sallanarak, bir adanın kıyısında, söğüt ağaçlarının altında, uyuşukluk içinde geçirdiler.

Hava kararınca tekrar yukarı çıktılar.

Ölgün bir mum ışığı altında yenen akşam yemeği, Madeleine için öğle yemeğinden daha da sıkıcı geçti. Yarı sarhoş olan Duroy Baba hiç konuşmuyordu. Annenin yüzü ise hâlâ asıktı.

Cılız ışık, aşırı iri burunlarla kafaların ve ölçüsüz hareketlerin gölgesini gri duvarlara yansıtmaktaydı. Biri biraz dönüp de yan tarafını sarı ve titrek aleve verdiğinde, devasa bir elin kaldırdığı bir çatal, tıpkı canavar ağzı gibi açılmış bir ağıza yönelen bir yaba gibi görünüyordu.

Yemek biter bitmez Madeleine, eskimiş pipolar ve dökülmüş içkiler yüzünden kekremsi bir kokunun yer ettiği bu iç karartıcı salondan çıkardı kocasını.

“Şimdiden sıkıldın mı yoksa?” dedi Duroy.

Madeleine itiraz etmek istedi. Duroy onu durdurdu:

“Hayır. Pekâlâ görüyorum. Eğer istersen yarın gideriz.”

“Evet, isterim” diye mırıldandı Madeleine.

Ağır ağır ilerliyorlardı. Okşayıcı ve derin karanlığı hafif gürültülerle, sürtünmelerle, soluklarla dolu hissi veren ılık bir geceydi. Zifiri karanlığın hâkim olduğu iki koru arasındaki bir yola girip, çok yüksek ağaçların altında yürümeye başladılar.

“Neredeyiz?” diye sordu Madeleine.

“Ormanda.” dedi Duroy.

“Büyük mü?”

“Çok büyük, Fransa’nın en büyük ormanlarından biri.”

Bir toprak, ağaç ve yosun kokusu, tomurcukların özsuyundan ve ölü, çürümüş otlardan gelen o sık korulukların hoş ve kadim kokusu bu ağaçlıklı yolda uykuya dalmıştı sanki. Madeleine kafasını kaldırınca, ağaçların tepeleri arasından yıldızları görüyordu, en ufak bir esinti bile dalları kımıldatmadığı halde, genç kadın çevresinde, bu yaprak okyanusunun belli belirsiz titreştiğini hissetmekteydi.

Ruhundan gelen tuhaf bir ürperti sardı tenini; belirsiz bir kaygıyla yüreği sıkıştı. Nedendi bu? Anlamıyordu. Ama yukarıda titreşen bu canlı kubbe altında, kendisini kaybolmuş, boğulmuş, tehlikelerle kuşatılmış, herkes tarafından terk edilmiş, yalnız, yeryüzünde yapayalnız hissediyordu.

“Biraz korkuyorum. Dönsek iyi olur.” diye fısıldadı.

“Peki, dönelim.”

“Ve... yarın Paris’e gidiyoruz değil mi?”

“Evet, yarın...”

“Yarın sabah, senin için de uygunsa.”

Geri döndüler. İhtiyarlar yatmıştı. Madeleine kötü bir gece geçirdi, köyün bütün sesleri onun için yeniydi, baykuşların her çığlığında, duvara bitişik

bir kulübeye kapatılmış bir domuzun çıkardığı her homurtuda ve bir horozun gece yarısından itibaren her ötüşünde uyandı.

Yataktan kalktı ve daha şafağın ilk ışıklarında gitmeye hazırdı.

Georges anne ve babasına döneceğini bildirdiğinde, ihtiyarların ikisi de şaşırıp kaldı, sonra bu isteğin kimden geldiğini anladılar.

Baba, “Yakında yine görür müyüm seni?” diye sordu sadece.

“Elbette. Yaz aylarında.”

“Peki, öyle olsun.”

Yaşlı kadın homurdandı:

“Dilerim yaptığından pişmanlık duymazsın.”

Duroy ihtiyarların hoşnutsuzluklarını gidermek için onlara iki yüz frank bıraktı; bir çocuğun gidip çağırdığı fayton saat ona doğru gelince, yeni evliler yaşlı köylüleri kucaklayıp yola koyuldular.

Yamaçtan inerlerken Duroy gülmeye başladı:

“Gördün mü,” dedi, “sana söylemiştim. Seni anne ve babam, Madam ve Mösyö du Roy de Cantel’le tanıştırmamalıydım.”

Madeleine de gülmeye başlayıp cevap verdi:

“Onlarla tanıştığım için memnunum şimdi. Bu yiğit insanları çok sevmeye başladım. Paris’ten onlara küçük hediyeler göndereceğim.”

Sonra mırıldandı:

“Du Roy de Cantel... Göreceksin, kimse davetiyemizi alınca şaşırmayacak. Ailenin mülkünde bir hafta geçirdiğimizi söyleyeceğiz herkese.”

Erkeğe yaklaşarak, bıyığının ucuna bir öpücük kondurdu: “Merhaba Géo.”

Duroy bir eliyle onun beline sarılarak, “Merhaba Made.” diye cevap verdi.

Uzakta, vadinin dibinde, sabah güneşinin altında gümüş bir şerit gibi uzanan nehir, gökyüzüne kömür dumanları püskürten fabrika bacaları ve eski şehrin üzerinde yükselen sivri çan kuleleri seçiliyordu.

II

Du Roylar Paris'e döneli iki gün olmuştu; gazeteci tekrar eski işine başlamış, Forestier'nin görevlerini kesin olarak üstlenmek ve kendisini tümüyle politikaya vermek için magazin servisinden ayrılmayı bekliyordu.

O akşam yüreği sevinçle dolu, yaşadığı yere, selefinin evine yemeğe gidiyordu; fiziksel çekiciliğinden ve belli belirsiz üstünlüğünden fazlasıyla etkilendiği karısına bir an önce sarılma arzusu uyanmıştı içinde. Notre-Dame-de-Lorette Sokağı'nın aşağısındaki bir çiçekçinin önünden geçerken Madeleine için çiçek almak geldi aklına ve daha yeni açmış güllerden oluşan bir demetle bir sürü kokulu gonca aldı.

Yeni evinin merdivenlerinden çıkarken her katta hoşnutlukla aynaya bakıyor, görüntüsü ona her seferinde bu eve ilk girişini hatırlatıyordu.

Anahtarını unuttuğu için zili çaldı, karısının tavsiyesi üzerine alıkoyduğu aynı uşak gelip kapıyı açtı.

"Hanımefendi döndü mü?" diye sordu Georges.

"Evet beyefendi."

Ama yemek odasından geçerken, sofraya üç kişilik servis açıldığını fark ederek çok şaşırdı; salonun kapı perdesi kaldırılmıştı, Madeleine'in şöminenin üzerindeki bir vazoya tıpkı kendisininkine benzeyen bir demet çiçeği yerleştirdiğini gördü. Sanki birisi onun fikrini, özenini ve bundan almayı beklediği hazzı çalmışçasına canı sıkıldı, keyfi kaçtı.

"Birini mi davet ettin?" diye sordu içeri girerken.

Madeleine, arkasına dönmeden, çiçeklerini düzenlemeyi sürdürerek cevap verdi: "Hem evet hem hayır. Her pazartesi akşamı bu evde yemeye alışık olan eski dostum Kont de Vau-drec, eskisi gibi yemeğe geliyor."

Georges, "Ha, çok iyi." diye mırıldandı.

Madeleine'in arkasında ayakta duruyor, elindeki çiçeği gizlemek, atmak istiyordu.

"Bak, sana gül getirdim." dedi yine de.

Madeleine yüzünde kocaman bir gülümsemeyle aniden arkasına dönerek bağırdı:

“Ah! bunu düşünmen büyük incelik.”

Öylesine gerçek bir hoşnutluk coşkusuyla Duroy’a kollarını ve dudaklarını uzattı ki, genç adam teselli bulduğunu hissetti.

Madeleine çiçekleri alıp kokladı; çok sevinmiş bir çocuk canlılığıyla, ilkinin karşısında boş duran vazoya bu çiçekleri yerleştirdi. Ardından sonuca bakarak mırıldandı:

“Öyle memnunum ki! Şöminem süslenmiş oldu böylece.”

Neredeyse hemen ardından, inançlı bir havayla ekledi:

“Biliyor musun, Vaudrec çok hoş biridir, onunla çabucak samimi olacaksın.”

Bir zil sesi kontun geldiğini bildirdi. Vaudrec, sanki kendi evindeymişçesine son derece rahat tavırlarla, sakince içeri girdi. Genç kadının elini kibarca öptükten sonra kocaya doğru döndü, ona içtenlikle elini uzatarak sordu:

“İyi misiniz azizim Du Roy?”

Eski sert, kasıntılı tavrından eser yoktu, durumun aynı olmadığını açığa vuran nazik bir tutum içindeydi. Hayrete düşen gazeteci, bu iyi niyet gösterisine karşılık vermek için kibar görünmeye çalıştı. Beş dakika sonra, on yıldır tanıştıklarını ve birbirlerini çok sevdiklerini sanabilirdi insan.

Bunun üzerine yüzü mutlulukla ışıldayan Madeleine, “Sizi baş başa bırakıyorum. Mutfağa bir göz atmam lazım.” diyerek oradan sıvıştı, iki erkek gözleriyle onu takip etti.

Geri döndüğünde onları tiyatrodan, yeni bir oyundan konuşurken buldu, düşünceleri o kadar uyuşuyordu ki tam bir fikir birliği içinde olduklarını fark eden iki erkeğin gözlerinde hızlı gelişmiş bir tür dostluk ifadesi okunmaktaydı.

Yemek çok güzel, son derece samimi ve sıcak geçti; kont bu evde, bu yeni evli, hoş çiftle kendisini öyle iyi hissediyordu ki akşamın çok geç saatlerine

kadar orada kaldı.

Kont gittiğinde Madeleine kocasına şöyle dedi:

“Mükemmel biri değil mi? Tanıdıkça kıymeti artıyor. İşte güvenilir, fedakâr, sadık bir dost. Ah, o olmasaydı...”

Düşüncesinin tamamını söze dökmedi, Georges ona karşılık verdi:

“Evet, onu son derece hoş buluyorum. Sanırım çok iyi anlaşacağız.”

Madeleine vakit kaybetmeden tekrar söze girdi:

“Haberin yok, bu akşam yatmadan önce çalışmamız gerekiyor. Yemekten önce söyleyecek vakit bulamadım, çünkü Vau-drec erken geldi. Öğleden sonra çok önemli haberler aldım, Fas’la ilgili haberler. Bu haberleri bana müstakbel bakan, milletvekili Laroche-Mathieu verdi. Uzun bir makale yazmamız lazım, ses getirecek bir makale. Elimde olaylar ve rakamlar mevcut. Hemen işe koyulmalıyız. Hadi lambayı al.”

Georges lambayı aldı ve çalışma odasına geçtiler.

Aynı kitapların dizili olduğu kitaplığın üzerinde şimdi, ölmeden bir gün önce Forestier’nin Juan Körfezi’nden satın aldığı üç vazo duruyordu. Masanın altında, ölünün kürklü ayak ısıtıcısı Du Roy’nın ayaklarını bekliyordu; genç adam yerine oturduktan sonra, ucu öbür adam tarafından biraz çiğnenmiş fildişi mürekkep kalemini eline aldı.

Madeleine şömineye yaslandı ve bir sigara yakarak havadisleri aktardı, sonra kendi düşüncelerini ve kafasında kurduğu makale planını anlattı.

Georges onu dikkatle dinliyor, bir yandan da notlar alıyordu, not almayı bitirdiği zaman bazı itirazlarda bulundu, tekrar ele aldığı sorunu daha da büyüttü, bir makale planı değil ama halihazırdaki bakanlığa karşı bir kampanya planı geliştirdi. Bu saldırı başlangıç olacaktı. Karısı sigarasını tüttürmeyi bırakmıştı; ilgisi uyanıyor, Georges’un düşüncesini takip ederken, uzak görüşlülüğüyle olaylara geniş bir pencereden bakıyordu.

Zaman zaman mırıldanmaktaydı:

“Evet... evet... Çok iyi... Mükemmel... Çok sağlam bir düşünce...”

Georges konuşmasını bitirince de, “Şimdi yazıya dökelim.” dedi.

Ama Georges yazıya başlarken hâlâ güçlük çekiyor, kelimeleri bulmakta zorlanıyordu. Bunun üzerine Madeleine gelip yavaşça omzunun üzerinden eğildi ve kulağına alçak sesle cümleler fısıldamaya başladı.

Zaman zaman duraksayıp, “Söylemek istediğin tam olarak bu muydu?” diye soruyordu.

“Evet, tamı tamına.” diye cevap veriyordu Georges.

Meclis başkanını incitecek, kadınlara has iğneleyici nükteler, acımasız espriler vardı aklında, politikasıyla alay ederken suratıyla da dalga geçiyordu, tarzı öyle komikti ki bir yandan güldürüyor, öte yandan tespitlerinin doğruluğuyla insanı ara sıra hayrete düşürüyordu.

Bazen Du Roy, saldırının etkisini daha derin ve daha güçlü kılmak için bir iki satır ekliyordu. Üstelik, magazin servisinde, sinsice imalar sanatını çok iyi öğrenmişti; Madeleine’in kesin gözüyle baktığı bir olgu ona şüpheli ve tehlikeli göründüğünde bunu insanlara sezdirmekte ve benimsetmekte üstüne yoktu, öyle ki konuyu doğrulasa bu kadar etkili olamazdı.

Makaleyi bitirdiklerinde, Georges yüksek sesle tekrar okudu. İkisi de harika bir iş çıkardıklarına karar verdiler; birbirlerine kendilerini göstermişlercesine sevinç ve şaşkınlıkla karşılıklı gülümsüyorlardı. Hayranlık ve duygusallık içinde birbirlerinin gözlerinin ta içine bakıyorlardı; düşüncelerinden bedenlerine sirayet eden tutkulu bir aşkla, coşkuyla öpüştüler.

Du Roy lambayı tekrar aldı: “Artık yatma vakti.” dedi, kor gibi yanan gözlerle.

“Önden buyurun üstadım, çünkü yolu aydınlatıyorsunuz.” diye cevap verdi Madeleine.

Georges öne geçti ve Madeleine odalarına doğru onun peşi sıra ilerledi, genç kadın parmağının ucuyla onun yakasının ve saçlarının arasından ensesini gıdıklıyor, böylece bu temastan huylanan erkeğin daha hızlı yürümesini sağlıyordu.

Makale Georges Du Roy de Cantel imzasıyla yayımlandı ve büyük ses getirdi. Yazı mecliste heyecan yaratmıştı. Walter Baba yazarı kutladı ve onu La Vie Française'in siyasi yazı işleri sorumlusu yaptı. Söylentiler Boisrenard'ın kulağına da ulaştı.

Bunun üzerine gazetede, sorumlu bakanlığa karşı ustalıklı ve sert bir kampanya yürütülmeye başlandı. Kâh alaycı kâh ciddi, bazen şakacı bazen zehir gibi, ama daima kurnazca ve gerçeklerle beslenen saldırı, herkesi şaşırtan bir sağlamlık ve süreklilikle sürdürülüyordu. Diğer gazeteler durmadan La Vie Française'den söz ediyor, tam bölümler halinde ondan alıntılar yapıyorlardı; iktidardaki kişiler bu bilinmeyen ve hırslı düşmanı bir valilik vererek susturmanın mümkün olup olmadığını öğrenmeye çalıştılar.

Du Roy, siyasi gruplar arasında ünleniyordu. Tokalaşmaların hararetinden ve şapka çıkarmaların tarzından, etkisinin giderek arttığını hissediyordu. Karısı da, zekâsının kıvraklığı, ulaştığı bilgilerin yararlılığı ve tanıdıklarının sayısıyla onu hayrete düşürüyor, hayran bırakıyordu.

Evine döndüğü her seferinde salonda bir senatör, bir milletvekili, bir yargıç ya da bir generalle karşılaşıyordu, bu insanların hepsi de Madeleine'e eski bir dost gibi, ağırbaşlı bir yakınlıkla davranıyordu. Bütün bu insanlarla nerede tanışmıştı acaba? Sosyete dünyasında, diyordu. Peki ama onların güvenini ve sevgisini kazanmayı nasıl başarmıştı? Georges bunu anlamıyordu.

"Çetin bir diplomat olurdu." diye düşünüyordu.

Madeleine sık sık, yemek saatinde geç vakit, yüzü kızarmış, nefes nefese ve heyecanla eve dönüyor, daha tülünü bile çıkarmadan şöyle diyordu:

"Bugün çok güzel haberlerim var. Düşünsene, adalet bakanı iki yargıcı karma komisyonlara atadı. Ona unutamayacağı bir darbe indireceğiz."

Bakana bir darbe indiriliyor, ertesi gün bir darbe daha ve bir sonraki gün bir üçüncüsü geliyordu. Haftanın açılışını yapan Kont de Vaudrec'ten sonra her salı Fontaine sokağında akşam yemeği yiyen milletvekili Laroche-Mathieu, aşırı bir sevinç gösterisinde bulunarak karı kocanın elini hararetle sıkıyordu. "Tanrım, ne kampanya! Bundan sonra da başaramazsak diyecek bir şey yok." diye tekrarlayıp duruyordu.

Sahiden de, uzun zamandır göz diktiği dışişleri bakanlığını elde edebileceğini ummaktaydı.

İnançsız, cesaretsiz, pek fazla yeteneği ve ciddi anlamda bilgisi olmayan, nabza göre şerbet veren siyaset adamlarından biriydi; uç taraflar arasında kurnazca bir denge sağlayan taşra avukatı, hoş bir kasaba erkeği, ikiyüzlü bir cumhuriyetçi ve halk çöplüğünde biten yüzlercesi gibi ne idüğü belirsiz bir tür liberal mantardı.

Sahip olduğu köylü kurnazlığı, meslektaşları arasında, milletvekillerini oluşturan bütün düşkünler ve başarısızlar arasında güçlü görünmesini sağlıyordu. Başarıya ulaşmak için yeterince özenli, yeterince düzgün, yeterince rahat, yeterince cana yakındı. Sosyete dünyasında, dönemin yüksek görevlilerinin oluşturduğu karma, muğlak ve pek rafine olmayan camiada tutulan biriydi.

Her yerde onun için, “Laroche bakan olacak.” deniyor ve o da herkes gibi, bakan olacağına yürekten inanıyordu.

Meslektaşı ve birçok mali işte ortağı olan Walter Baba’nın gazetesinin önde gelen hissedarlarından biriydi.

Du Roy, onu güvenle ve ilerisi için belli belirsiz umutlarla desteklemekteydi. Laroche-Mathieu’nün zafer günü geldiğinde nişan vermeyi vaat ettiği Forestier’nin başlattığı işi sürdürmekti tek yaptığı zaten. Madalya Madeleine’in yeni kocasının göğsüne takılacaktı, hepsi bu. Sonuç olarak, değişen hiçbir şey yoktu.

Hiçbir şeyin değişmediği gayet iyi hissedilmekteydi, meslektaşlarının kabak tadı veren hitabı, onu sinirlendirmeye başlamıştı.

Artık Du Roy’ya sadece Forestier diye sesleniyorlardı.

Gazeteye gelir gelmez, birisi, “Baksana Forestier.” diye bağırıyordu.

Duymamış gibi yapıyor ve evrak dolabında mektupları arıyordu. Ses daha da güçlü bir biçimde tekrarlanıyordu: “Hey, Forestier!” Bastırılmaya çalışılan gülüşmeler duyuluyordu.

Du Roy müdürün odasına giderken kendisine seslenen kişi onu durduyordu:

“Özür dilerim, konuşmak istediğim sendin. Aptalca ama, seni hep şu zavallı Charles’la karıştırıyorum. Makalelerinin onunkilere çok benzemesi yüzünden oluyor bu. Herkes bu konuda yanılgıya düşüyor.”

Duroy hiç cevap vermiyor, ama öfkeden kuduruyordu; ölen adama karşı içten içe bir öfke duymaya başlıyordu.

Yeni siyasi makale yazarının metinleriyle eski yazarınkiler arasında açıkça görülen düşünce ve gelişim benzerliği karşısında herkes hayrete düşerken, bizzat Walter Baba bile şöyle demişti: “Evet, Forestier’nin tarzı bu, ama daha zengin, daha güçlü ve daha cesur bir Forestier tarzı.”

Bir başka sefer, tesadüfen bilboquet dolabını açan Du Roy, selefinin bilboquet’lerinin sapına bir yas tülü, Saint-Potin’in sorumluluğu altında çalışırken kendi kullandığının sapına ise pembe bir kurdele sarıldığını gördü. Hepsi boy sırasına göre aynı rafa dizilmişti; müzedekilere benzer bir ilan panosunun üzerinde şöyle bir yazı vardı: “Forestier ve Ortakları’nın eski koleksiyonu, Forestier – patenti devlet güvencesine dahil olmayan halef Du Roy. Her şartta, yolculukta bile işe yarayan eskimez makaleler.”

Dolabı sakince kapatan Du Roy, işitilsin diye oldukça yüksek sesle, “Budala ve kıskanç insanlar her yerde var.” dedi.

Ama gururu, özsaygısı zedelenmişti; bu hassas yazar gurur ve özsaygısı, muhabirde de dâhi şairde de hiç değişmeyen, daima tetikte olan şu asabi alınganlığa yol açıyordu.

“Forestier” kelimesi kulağını tırmalıyor, duymaktan korkuyor ve duyduğunda da kızardığını hissediyordu.

Bu isim genç adam için iğneleyici bir alay, bir alaydan da öte, neredeyse bir hakaretti. Ona şöyle haykırıyordu adeta: “Senin işini karın yapıyor, tıpkı ötekinin işini de yaptığı gibi. Onsuz sen bir hiçsin.”

Madeleine olmadan Forestier’nin bir hiç olacağını pekâlâ kabul ediyordu; ama kendisi öyle miydi ya!

Sonra eve döndüğünde, saplantı devam ediyordu. Şimdi evin tamamı, bütün mobilyalar, bütün biblolar, dokunduğu her şey ona ölen kişiyi hatırlatıyordu. İlk zamanlar hiç aklına gelmiyordu bu; ama meslektaşlarının

can sıkıcı hitabı zihninde bir tür yara açmış, o zamana kadar fark etmediği bir yığın önemsiz şey şimdilerde bu yarayı azdırır olmuştu.

Bir eşyaya dokunduğu her seferinde, Charles'ın elinin o eşyanın üstünde durduğunu görür gibi oluyordu. Eskiden Charles'ın kullandığı, onun satın aldığı, sevdiği ve sahip olduğu şeyleri görüyor ve onları kullanıyordu sadece. Georges, dostuyla karısının eski ilişkileri aklına gelince bile sinirlenir olmuştu.

Yüreğinin, hiç kavrayamadığı bu isyanı karşısında şaşkınlığa düştüğü de oluyor ve kendi kendine soruyordu: "Lanet olsun, bu nasıl iş? Madeleine'in arkadaşlarını kıskanmıyorum. Ne yaptığı konusunda hiçbir kaygım yok. Eve keyfince girip çıkıyor, ama şu hödük Charles'ın hatırası beni kudurtuyor!"

İçinden ekliyordu: "Aslında sersemin tekiydi; beni yaralayan bu olmalı. Madeleine'in böyle bir budalayla evlenebilmiş olmasına sinirleniyorum."

Durmadan, "Nasıl olur da bu kadın böyle bir hayvandan bir an için bile olsa hoşlanabilir?" diye tekrarlıyordu kendi kendine.

Ve hıncı, kendisine iğne gibi batan binlerce önemsiz ayrıntıyla, Madeleine'in, uşağın ya da oda hizmetçisinin tek bir kelimesi yüzünden ötekini hatırlamasıyla her geçen gün büyüyordu.

Bir akşam, şekerli yiyecekleri seven Du Roy, "Niçin tatlı yemiyoruz? Sofraya hiç tatlı konmuyor." dedi.

Genç kadın neşeyle cevap verdi:

"Doğru, aklıma gelmiyor. Mesele şu ki Charles tatlıdan nefret ederdi..."

Du Roy, engelleyemediği sabırsızca bir hareketle onun sözün kesti.

"Ha! Biliyor musun, Charles canımı sıkmaya başlıyor. Durmadan Charles böyleydi, Charles şöyleydi. Charles bunu severdi, Charles şunu severdi. Charles geberip gittiğine göre onu rahat bırakalım."

Madeleine hayretle kocasına bakıyor, bu ani öfke patlamasına hiçbir anlam veremiyordu. Sonra zeki olduğu için, Georges'un içinde olup

bitenleri, ötekini hatırlatan her şeyle birlikte her saniye büyüyen ve ağır ağır içe işleyen bu ölüm sonrası kıskançlığını sezdi.

Bu durumu çocukça bulsa da gururu okşandı ve hiç cevap vermedi.

Du Roy, gizleyemediği öfkesinden dolayı kendisine sinirlenmişti. O akşam yemekten sonra, ertesi gün için bir makale hazırlarlarken kürklü ayak ısıtıcısı onu bunalttı. Isıtıcıyı döndürmeyi başaramayınca, bir tekmeyle ileriye itti ve gülerek sordu:

“Charles’ın ayakları hep üşürdü demek?”

Madeleine de gülerek cevap verdi:

“Nezle olma korkusuyla yaşardı; ciğerleri sağlam değildi.”

Du Roy acımasızca devam etti: “Bunu da kanıtladı zaten.” Sonra kibarca, “Ne mutlu bana!” diye ekleyerek karısının elini öptü.

Ama yatarken, zihnine tebelleş olan aynı düşünceyle yine sordu:

“Charles, kulaklarını hava cereyanından korumak için pamuklu başlıklar takar mıydı?”

Madeleine işi şakaya vurarak cevap verdi:

“Hayır, alnında düğümlediği bir çatkı takardı.”

Georges omuz silkti ve büyük bir küçümsemeyle, “Ne bönmüş!” dedi.

O andan itibaren Charles onun için sürekli bir sohbet konusu haline geldi. Her fırsatta ölen adamdan söz açıyor; sonsuz bir acıma tavrı takınarak ondan artık sadece, “Şu zavallı Charles.” diye bahsediyordu.

Kendisine iki üç kere Forestier diye seslendikleri günlerde gazeteden her eve dönüşünde, ölen adamı kin dolu alaylarla mezarında rahat bırakmıyordu. Karısının kalbinde korkulan bir rakibin etkisiyle mücadele etmek istercesine, onun kusurlarını, gülünç yanlarını, zaaflarını sayıp döküyor, bu kusurları büyütüp abartıyordu.

“Söylesene Made,” diyordu, “şu Forestier hıyarının şişman insanların zayıflardan daha güçlü olduğunu kanıtlamaya kalktığı günü hatırlıyor musun?”

Sonra, ölmüş adam hakkında bir yığın özel ve gizli ayrıntıyı öğrenmek isteyince, kendisini rahatsız hisseden genç kadın bunlara cevap vermeyi reddediyor, ama Du Roy ille de tutturuyor, ısrar ediyordu.

“Hadi ama, anlatsana. O anda çok komik görünüyor olmalıydı, ha?”

Madeleine isteksizce mırıldanıyordu:

“Yapma, onu rahat bırak artık.”

Du Roy vazgeçmiyordu:

“Hayır, söyle. Yatakta sümsüğün tekiydi mutlaka o hayvan!”

Her seferinde de konuyu şöyle noktalıyordu:

“Ne hödüktü ama!”

Haziran sonuna doğru bir akşam pencerenin önünde sigarasını tüttürürken, havanın çok sıcak olması bir gezinti yapma isteği uyandırdı içinde.

“Made’cığım, Bois’ya gelmek ister misin benimle?” diye sordu.

“Evet, elbette.”

Üstü açık bir faytona binip, önce Champs-Elysées’ye, ardından da Bois-de-Boulogne Caddesi’ne ulaştılar. Rüzgârsız bir geceydi, aşırı ısınmış Paris havasının fırın buharı gibi ciğerlere dolduğu hamam sıcaklığında bir gece. Kesintisiz bir biçimde art arda geçen bir sürü fayton âşıkları ağaçların altına taşıyordu.

Georges ve Madeleine, bu arabaların içinde geçen, açık renk elbiseli kadınların ve koyu renk giysili erkeklerin oluşturduğu sarmaş dolaş çiftlere bakarak eğleniyorlardı. Yıldızlı ve kavurucu gökyüzünün altında Bois’ya doğru akan uçsuz bucaksız bir sevdalılar nehriydi bu. Tekerleklerin toprak üzerinde çıkardığı boğuk gürültü dışında tek bir ses duyulmuyordu. Her faytonun içinde iki kişi olmak üzere, yastıklara uzanmış, sessiz, birbirlerine sokulmuş, arzu sanrısında kaybolmuş çiftler, yaklaşan sevişme beklentisiyle titreyerek geçiyor, geçiyorlardı. Sıcak karanlık öpüşmelerle dolu gibiydi. Ortalıkta dalgalanan bir sevda, çevreye yayılmış bir hayvani aşk duygusu havayı ağırlaştırıyor, daha da boğucu kılıyordu. Aynı düşünceyle, aynı

coşkunlukla mest olmuş bu insanlar etraflarında bir tutku çemberi oluşturuyordu. Üzerlerinde okşayışların uçuştuğu hissi veren, aşkla yüklü bütün bu arabalar, şehvetli, allak bullak edici ve içe nüfuz eden bir tür esinti yaratıyorlardı geçerken.

Georges ve Madeleine sevginin kendilerine de bulaştığını hissetti. Havanın ağırlığı ve onları sarmalayan heyecan yüzünden biraz bunalmış halde, tek kelime etmeden usulca el ele tutuştular.

Surlardan sonraki dönemece geldiklerinde öpüştüler, biraz utanan Madeleine mırıldandı:

“Rouen’e giderkenki kadar çocukça davranıyoruz.”

Büyük araba konvoyu koruluğun girişinde dağılmıştı. Gençlerin takip ettiği Lacs Yolu’nda faytonlar biraz seyreliyordu; ama ağaçların oluşturduğu kesif karanlık, dallar altında aktığı duyulan dereciklerin nemi ve yaprakların tazelediği hava, yıldızlarla bezenmiş engin gece, arabalarda giden çiftlerin öpüşmelerine daha etkileyici bir büyü ve daha esrarlı bir gölge katıyordu.

Georges, genç kadını kendi bedenine bastırarak, “Oh, canım Made’ım.” diye mırıldandı.

“Sizin evin oradaki ormanı hatırlıyor musun, nasıl da hüzün vericiydi. Korkunç hayvanlarla dolu ve uçsuz bucaksız gibi gelmişti bana. Oysaki burası çok güzel. Rüzgâr insanı okşuyor âdeta, üstelik biliyorum ki Sèvres, Bois’nın öbür yanında.” dedi Madeleine.

Georges, “Ah! Bizim oradaki ormanda geyiklerden, tilkilerden, karacalardan, yabandomuzlarından ve bir de, orada burada görülen ormancı kulübelerinden başka bir şey yoktu.” diye cevap verdi.

Bu kelime, ağzından çıkan bu ölü adamın adı,[4] sanki sık ağaçların gerisinden birisi bu ismi haykırmışçasına şaşırttı Georges’u; tekrar şu tuhaf ve inatçı huzursuzluğa, bir süredir hayatını zehir eden şu yiyip bitirici, alt edilmez, kıskançça öfkeye kapılarak aniden sustu.

Bir dakika sonra, “Arada sırada akşamları böyle Charles’la buraya geldiğin oldu mu?” diye sordu.

Madeleine, “Elbette, sık sık.” diye cevap verdi.

Georges birdenbire, eve dönme isteğine kapıldı, yüreğini sıkıştıran asabi bir istekti bu. Ama Forestier’nin görüntüsü zihnine girmiş, onu ele geçiriyor, kıskıvrak sarıyordu. Georges ondan başka bir şey düşünemiyor, ondan başka bir şey konuşamıyordu.

Haince bir vurguyla, “Söylesene Made.” dedi.

“Neyi dostum?”

“Şu zavallı Charles’ı boynuzlattın mı hiç?”

Madeleine küçümseyici bir tavırla mırıldandı:

“Aynı nakaratı tekrarlayıp durmakla nasıl da budalalaşıyorsun.”

Ama Georges işin peşini bırakmıyordu.

“Hadi ama Made’cığım, dürüst ol, itiraf et. Onu boynuzlattın değil mi? Onu boynuzlattığını itiraf et.”

Bu kelimeyi duyan bütün kadınlar gibi, Madeleine de rahatsız olmuş ve susuyordu.

Georges inatla sözünü sürdürdü:

“Canına yandığım, birisi bu işin başını çekecek olsa, o kişi Forestier olurdu. Ah evet, evet. Forestier boynuz taktıysa bunu öğrenmek hoşuma giderdi. Ne enayi herif, öyle değil mi ha?”

Belki de bir şey hatırlayan Madeleine’in gülümsediğini hissederek ısrarını sürdürdü:

“Hadi ama, söyle. Ne zararı var ki? Tersine, onu aldattığını itiraf etmen, hem de bunu bana itiraf etmen çok hoş olurdu.”

Gerçekten de Charles’ın, iğrenç Charles’ın, nefret ettiği, tiksindiği ölü adamın bu utanç verici, gülünç duruma düşmüş olması dileği ve umuduyla ürpermekteydi. Oysa... oysa daha belirsiz bir başka duygu, öğrenme isteğini kamçılıyordu.

“Made, Made’cığım, yalvarırım söyle. Ona müstahaktı. Asıl boynuz taktırmamakla çok büyük bir hata etmiş olurdun. Hadi ama Made, itiraf et.” diye tekrarlayıp duruyordu.

Madeleine şimdi bu ısrarı kuşkusuz ki sevimli buluyordu, çünkü gülmeye başlamıştı, kesik kesik, kısa gülüşlerdi bunlar.

Georges dudaklarını karısının kulağına iyice yaklaştırmıştı:

“Hadi... hadi ama... itiraf et.”

Genç kadın sert bir hareketle ondan uzaklaştı ve “Amma budalasın. Böyle sorulara cevap verilir mi?” dedi tersçe.

Bunu öyle tuhaf bir ses tonuyla söylemişti ki kocasının damarlarında soğuk bir ürperti dolaştı ve Georges, bir ruhsal sarsıntı geçirmişçesine ürkmüş, neredeyse soluğu kesilmiş vaziyette apışıp kaldı.

Fayton şimdi göl boyunca ilerliyordu, gökyüzü gölün yüzeyine yıldızlarını serpiştirmişti sanki. Karanlıkta zar zor seçilen iki kuğu ağır ağır yüzüyordu.

Georges arabacıya, “Geri dönelim!” diye bağırdı. Araba, ağır ağır ilerleyen ve kocaman fenerleri Bois gecesinde göz gibi parıldayan diğer arabaların yanından geçerek geri döndü.

Madeleine o sözleri nasıl da tuhaf bir biçimde söylemişti! Du Roy, “Bu bir itiraf mı yoksa?” diye soruyordu kendi kendine. Ve genç kadının ilk kocasını aldattığından neredeyse emin olmak onu öfkeden çıldırtıyordu şimdi. Madeleine’i dövmek, boğazını sıkmak, saçlarını yolmak istiyordu.

Ah, keşke şöyle cevap verseydi: “Sevgilim, onu aldatmak zorunda kalsaydım, bu işi seninle yapardım.” O zaman karısını nasıl öper, ona nasıl sarılır ve tapardı!

Kollarını kavuşturmuş, bakışları gökyüzünde hiç kıpırdamadan duruyordu, henüz düşünmek için kafası fazlasıyla karışıktı. Kadın arzusunun kaprisleri karşısında tüm erkeklerin yüreğinde hazır bekleyen şu öfke ve kinin, içinde kabarıp büyüdüğünü hissediyordu yalnızca. İlk defa olarak, şüphe içindeki kocanın o belli belirsiz kaygısını duyuyordu. Kısacası kıskanıyordu, ölü adamı, Forestier’yi kıskanıyordu. Tuhaf ve

dokunaklı kıskançlığına Madeleine’e duyduğu kin de karışıyordu. Ötekini aldatmış olduğuna göre, ona nasıl güvenebilirdi!

Sonra yavaş yavaş, zihnine bir tür sükûnet hâkim oldu ve ıstırabına karşı katılaşarak, “Kadınların hepsi birer kız çocuğudur, onları kullanmak ve kendinden hiçbir şey vermemek lazım.” diye düşündü.

Yüreğindeki acı, küçümseme ve tiksinti sözleri olarak dudaklarına yükseliyordu. Yine de bu sözlerin ağzından çıkmasına izin vermedi. “Dünya güçlülere ait. Güçlü olmak lazım. Her şeyin üzerinde olmak lazım.” diye tekrarlıyordu içinden.

Araba artık daha hızlı yol alıyordu. Surları tekrar geride bıraktı. Du Roy, önüne, devasa bir demirci ocağının ışığına benzeyen, gökyüzündeki kızılımtırak aydınlığa bakıyordu; sayısız ve farklı gürültülerden oluşan, belirsiz, büyük, sürekli bir uğultu işitiyordu; hem uzak hem yakın, boğuk bir uğultuydu bu, belli belirsiz ve olağanüstü bir yaşam kıpırtısı, bu yaz gecesinde yorgunluktan tükenmiş bir dev gibi soluk alan Paris’in nefesiydi.

Georges, “Üzülmekle aptallık ederim. Her koyun kendi bacağından asılır. Başarı gözü kara olanlarındır. Her şey bencillikten ibaret. Kadın ve aşk için bencillik göstermektense, hırs ve servet için bencil davranmak daha iyidir.” diye düşünüyordu.

Şehrin girişinde devasa iki bacağının üzerine dikilmiş Zafer Takı görünüyordu; önünde açılan geniş caddeden aşağı inmek için yürüyüşe geçmeye hazır, şekilsiz bir deve benziyordu.

Georges ve Madeleine, sessiz ve sarmaş dolaş olan ebedi çifti yuvaya, arzulanan yatağa götüren araba konvoyundaydı. Sanki bütün insanlık, sevinçten, zevkten, mutluluktan mest olmuş halde, onların yanına sokulmaktaydı.

Kocasının içinde olup bitenler konusunda bir şeyler hisseden genç kadın yumuşak sesiyle sordu:

“Ne düşünüyorsun dostum? Yarım saattir tek kelime etmedin.”

Du Roy alaylı alaylı gülerek cevap verdi:

“Birbirlerine sarılan bütün şu budalaları düşünüyorum, aslında hayatta yapılması gereken başka şeyler var bence.”

Madeleine, “Evet... ama bazen bu da güzel.” diye mırıldandı.

“Güzel... bu da güzel... insanın daha iyi bir şeyi olmayınca!”

Georges, hayatı şiirsellik giysisinden çekip çıkararak, bir tür haince öfke içinde düşüncesini sürdürüyordu: “Kendimi sıkıntıya sokar, herhangi bir şeyden mahrum eder, bir süredir yaptığım gibi kendi kendimi yiyip bitirir, kaygılanır, üzülürsem aptallığın dik âlâsını yapmış olurum.” Forestier’nin görüntüsü zihninden geçince, bu kez hiçbir öfke duymadı. Sanki barıştıkları, tekrar dost oldukları hissine kapıldı. Ona, “İyi akşamlar moruk.” diye bağırmak istiyordu.

Bu sessizlikten huzursuz olan Madeleine, “Eve dönmeden önce Tortoni’nin Yeri’ne gidip birer dondurma yiyelim mi?” diye sordu.

Georges ona göz ucuyla baktı. Bir müzikli kafeyi işaret eden bir dizi gaz lambasının parlak ışığı altında genç kadının sarışın, zarif profilini gördü.

“Güzel kadın! Eh! Daha iyi ya. Ava giden avlanır arkadaş. Ama bir daha senin yüzünden kendimi üzecek olursam ne olayım!” diye düşündü. Sonra, “Elbette sevgilim.” diye cevap verdi. Hiçbir şey anlamaması için de onu öptü.

Genç kadına kocasının dudakları buz gibi geldi.

Oysa kafenin merdiveni önünde, inmesi için karısının elini tutarken her zamanki gülümsemesi vardı yüzünde.

III

Du Roy ertesi gün gazeteye gittiğinde Boisrenard’ı buldu.

“Sevgili dostum,” dedi, “senden bir ricam var. Bir süredir bana Forestier diye hitap etmek insanlara eğlenceli geliyor. Ben bunu aptalca bulmaya başladım. Bir daha ilk kim bu şakayı yapacak olursa onu tokatlayacağım konusunda arkadaşları uygun bir dille uyarma inceliğini gösterirsen sevinirim. Bu şakanın bir kılıç darbesine değip değmeyeceğini onlar düşünsün artık. Sana geldim, çünkü üzücü durumlara engel olabilecek sakin bir adamsın, aynı zamanda da şu düelloda benim şahitliğimi yaptın.”

Boisrenard görevi üstlendi.

Du Roy alışveriş yapmak için dışarı çıktı, bir saat sonra geri döndü. Kimse ona Forestier diye seslenmedi.

Evine gittiğinde, salondan kadın sesleri geldi kulağına. “Kim var?” diye sordu.

Uşak, “Madam Walter ve Madam de Marelle.” diye cevap verdi.

Yüreği hafifçe hop etti, sonra kendi kendine, “Bak hele!” diyerek, kapıyı açtı.

Clotilde, pencereden giren gün ışığının altında, şöminenin kenarında duruyordu. Georges’a, biraz benzi solmuş gibi geldi. Madam Walter’i ve annelerinin iki yanında iki muhafız gibi oturan kızlarını selamladıktan sonra, eski sevgilisine doğru döndü. Clotilde ona elini uzatıyordu; Georges bu eli tuttu ve “Sizi hâlâ seviyorum.” demek ister gibi avcunda sıktı. Genç kadın bu baskıya karşılık verdi.

“Son görüşmemizden bu yana uzun zaman geçti, afiyettesinizdir umarım.” dedi Georges.

“Evet, iyiyim, ya siz Güzel Dost?” diye cevap verdi Clotilde teklifsizce.

Sonra Madeleine’e doğru dönerek ekledi:

“Ona yine Güzel Dost dememe izin verir misin?”

“Tabii ki canım, istediğin her izni veririm.”

Bu sözde gizli bir alay var gibiydi.

Madam Walter Jacques Rival’in bekâr evinde düzenleyeceği bir eğlenceden, seçkin kadınların katılacağı büyük bir kılıç müsabakasından söz ederek şöyle diyordu:

“Çok ilginç olacak. Ama ne yazık ki bizi oraya götürecek kimse yok. Kocamın o gün bir işi var.”

Du Roy hemen, kendisinin götürebileceğini söyledi. Madam Walter kabul etti. “Kızlarım ve ben size minnettar oluruz.”

Du Roy Walter’in kızlarının daha genç olanına bakıp şöyle düşünüyordu: “Şu küçük Suzanne hiç de fena değil, hem de hiç.” Kız ufacık, sarışın, kırılgan bir oyuncak bebeğe benziyordu, ince beli, dolgun kalçaları ve memeleriyle narin bir kızdı; küçücük bir suratı, fırçayla çizilmiş gibi, titiz ve hayalperest bir ressamın elinden çıkmışa benzeyen gri-mavi gözleri vardı; bembeyaz, pırıl pırıl teni lekesiz ve pürüzsüzdü; dağınık ve kıvırcık saçları ustalıkla biçim verilmiş bir fundalığı, güzelim bir bulutu çağrıştırıyor, kız çocuklarının kucaklarında taşıdığı, boyları kendi boylarını oldukça aşan şatafatlı, güzel oyuncak bebeklerin saçlarına benziyordu.

Büyük kız kardeş Rose çirkin, tatsız tuzsuz, anlamsız biriydi; dikkat çekmeyen, insanda konuşma isteği uyandırmayan ve hakkında söyleyecek bir şey bulunamayan şu kızlardan biri.

Anneleri ayağa kalkarak Georges’a döndü:

“Yani gelecek perşembe için size güveniyorum, saat ikide görüşürüz.”

“Bana güvenebilirsiniz hanımefendi.” diye cevap verdi Du Roy.

Madam Walter gider gitmez, Madam de Marelle de ayağa kalktı.

“Hoşça kalın Güzel Dost.”

Bu sefer, Du Roy’nın elini uzunca bir süre sıkı sıkı avcunda tutan o oldu; genç adam bu sessiz itirafla heyecanlandığını hissetti, belki de kendisini gerçekten seven bu bohem ve art niyetsiz küçük burjuva kadına karşı ani bir sevgiyle doldu içi.

“Yarın onu görmeye gideceğim.” diye düşündü.

Karısıyla baş başa kaldıklarında, Madeleine gülmeye başladı, içten ve neşeli bir gülüşle dosdoğru genç adama baktı:

“Biliyorsun değil mi, Madam Walter’in gönlünde taht kurdun.”

“Deme yahu!” diye cevap verdi Georges, kuşkuyla.

“Evet öyle, seni temin ederim, bana senden öyle büyük bir hayranlıkla söz etti ki. Onun açısından hiç alışılmamış bir şey bu. Kızları için senin gibi iki koca istiyor!.. Bereket versin, onun açısından böyle şeylerin pek önemi yoktur.”

Georges Madeleine’in ne demek istediğini anlamıyordu:

“Nasıl önemi yoktur?”

Madeleine, düşüncesinden emin bir kadının kararlılığıyla cevap verdi:

“Ha! Madam Walter, hakkında hiçbir söylentinin çıkmadığı şu kadınlardan, anlarsın işte, hem de hiç. Her bakımdan dil uzatılmaz biri. Kocasını sen de benim kadar tanırsın. Ama Madam Walter çok farklı. Bir Yahudiyle evlenmenin sıkıntısını yeterince çekti, yine de ona sadık kaldı. Dürüst bir kadın.”

Du Roy şaşırmıştı:

“Onun da Yahudi olduğunu sanıyordum.”

“O mu? Hiç de değil. Kutsal Meryem adına yapılan bütün hayır işlerinde başı çeker. Hatta dini bir nikâhla evlendi. Tabii göstermelik bir vaftiz miydi, yoksa Kilise duruma göz mü yumdu bilemiyorum.”

“Bu durumda... o... benden hoşlanıyor mu yani?” diye mırıldandı Georges.

“Kesinlikle öyle. Eğer benimle evli olmasaydın, Suzanne’a... evlenme teklifinde bulunmanı önerirdim, Rose’dansa o daha uygun değil mi?”

“Eh, anneleri de hiç fena sayılmaz.”

Madeleine sinirlendi:

“Biliyor musun canım, anneyi istiyorsan itirazım olmaz. Ama hiç korkum yok. İnsan ilk hatasını onun yaşında yapmaz. Bu iş için daha erken davranmak gerek.”

Georges düşünüyordu: “Gerçekten de Suzanne’la evlenebilir miydim?”

Sonra omuz silkti: “Adam sen de!.. Çılgınca bir düşünce bu!.. Babası beni kabul eder miydi ki?”

Yine de bundan böyle, bir yarar sağlayıp sağlayamayacağını düşünmeksizin, Madam Walter’in kendisine karşı davranışlarını daha bir titizlikle gözlemlemeye karar verdi.

Bütün akşam boyunca, Clotilde’le yaşadığı aşkın hatıralarına saplanıp kaldı, hem sevgiyi hem de şehveti barındıran hatıralardı bunlar. Clotilde’in maskaralıkları, zarif davranışları, birlikte yaşadıkları kaçamak anları geliyordu aklına. “Sahiden de çok zarif bir kadın. Evet, yarın onu görmeye gideceğim.” deyip duruyordu kendi kendine.

Ertesi gün kahvaltısını eder etmez, sahiden de Verneuil Sokağı’na gitti. Kapıyı ona aynı hizmetçi açtı ve küçük burjuvaların hizmetçilerinde alışıldığı üzere, “İyisiniz ya beyefendi?” diye sordu.

“Evet yavrum.” diye cevap verdi Georges.

Salona girdiğinde, acemi bir el piyanoda alıştırma yapıyordu. Laurine’di bu. Georges onun, boynuna atılacağını düşünüyordu. Kız ciddiyetle yerinden kalkıp, bir yetişkinin yapması gerektiği gibi nezaketle selam verdi ve vakur bir biçimde geri çekildi.

Öyle bir hakarete uğramış kadın tavrı içindeydi ki Georges şaşırıp kaldı. Annesi içeri girdi. Georges kadının ellerini tutup öptü.

“Sizi ne çok düşündüm.” dedi.

“Ben de öyle.” diye cevap verdi Clotilde.

Oturdular. Dudak dudağa öpüşme arzusuyla birbirlerinin gözlerinin içine bakarak gülümsüyorlardı.

“Sevgili Clo’m, sizi seviyorum.”

“Ben de sizi.”

“Demek... demek... bana fazla kızmadın ha?”

“Hem evet, hem hayır... Acı çekmedim değil, ama sonra senin gerekçeni anladım ve kendi kendime, ‘Aman boş ver, eninde sonunda bana dönecek.’ dedim.”

“Geri dönmeye cesaretim yoktu; nasıl karşılanacağımı düşünüp duruyordum. Cesaretim yoktu, ama müthiş istiyordum. Aklıma gelmişken, Laurine’in nesi var, söylesene. Bana zar zor bir merhaba deyip öfkeli bir tavırla çekip gitti.”

“Bilmiyorum. Ama sen evlendiğinden beri senin sözünü ettirmiyor. Kıskanıyor bence.”

“Yok canım, daha neler.”

“Ama öyle azizim. Artık sana Güzel Dost demiyor, senden söz ederken Mösyö Forestier diyor.”

Du Roy kızardı, sonra genç kadına yaklaşarak, “Dudaklarını uzat bana.” dedi.

Clotilde dudaklarını uzattı.

“Tekrar nerede görüşebileceğiz?” diye sordu Du Roy.

“Tabii ki... Constantinople Sokağı’nda.”

“Ya!.. Demek daire başkasına kiralanmadı ha?”

“Hayır, onu elden çıkarmadım.”

“Elden çıkarmadın demek?”

“Evet, geri geleceğini düşündüm.”

Gururlu bir sevinç dalgasıyla Du Roy’nın göğsü kabardı. Demek bu kadın onu gerçek, değişmez, derin bir aşkla seviyordu.

“Sana tapıyorum.” diye fısıldadı. Sonra, “Kocan iyi mi?” diye sordu.

“Evet, çok iyi. Burada bir ay geçirdi, evvelsi gün gitti daha.”

Du Roy kendini gülmekten alamadı:

“Nasıl da denk düşmüş.”

Clotilde safça, “Ya evet, çok denk düştü.” diye cevap verdi. “Ama burada olduğu zaman da pek rahatsızlık vermiyor, biliyorsun!”

“Doğru. Aslına bakarsan harika bir adam.”

“Peki ya sen,” dedi Clotilde, “yeni hayatın nasıl gidiyor?”

“Ne iyi ne kötü. Karım bir arkadaş, bir ortak.”

“Daha fazlası yok mu?”

“Yok... Gönül meselesine gelince...”

“Anlıyorum. Zarif bir kadın oysa.”

“Evet ama beni heyecanlandırmıyor.”

Clotilde’e yaklaşarak fısıldadı:

“Ne zaman görüşeceğiz?”

“Yarın... eğer istersen.”

“Tamam. Yarın saat iki uygun mu?”

“Öyleyse saat ikide.”

Du Roy gitmek için ayağa kalktı, sonra biraz tedirgince mırıldandı:

“Biliyorsun, Constantinople sokağındaki dairenin masrafını tek başıma karşılamak istiyorum. Öyle olmasını arzu ediyorum. Parayı bir senin ödemen eksikti.”

Bu sefer, bir hayranlık ifadesiyle erkeğin ellerini öpen Clotilde oldu:

“Nasıl istersen öyle yap. Görüşebilmemiz için orayı elimde tutmuş olmak bana yetiyor.” diye fısıldadı.

Du Roy hoşnutluk içinde oradan ayrıldı.

Bir fotoğrafçı vitrininin önünden geçerken, uzun boylu, iri gözlü bir kadının fotoğrafı ona Madam Walter'i hatırlattı: "Olsun," dedi kendi kendine, "hâlâ fena sayılmaz. Şimdiye kadar nasıl oldu da dikkatimi çekmedi. Perşembe günü bana nasıl davranacak merak ediyorum."

Yürürken bir yandan da ellerini ovuşturuyordu, yüreği sevinç içindeydi; nereden bakılırsa bakılsın başarı sevinciydi bu, başarıya ulaşan becerikli erkeğin bencilce sevinci, kadınlar tarafından gösterilen sevginin doğurduğu, şişirilmiş kibir ile tatmin edilmiş şehvetten oluşan o anlaşılmaz sevinç.

Perşembe günü geldiğinde Madeleine'e sordu:

"Rivallerin evindeki şu müsabakaya gelmiyor musun?"

"Yok, hayır. O tür şeyler hiç hoşuma gitmiyor; Mebuslar Meclisi'ne gideceğim ben."

Du Roy Madam Walter'i almaya üstü açık arabayla gitti, çünkü hava çok güzeldi.

Kadını görünce şaşkınlığa kapıldı, onu oldukça güzel ve genç bulmuştu.

Madam Walter açık renk bir tuvalet giymişti, giysinin biraz açık olan göğüs kısmındaki sarı dantelin altından dolgun memelerinin kabarıklığı belli oluyordu. Kadın Du Roy'nın gözüne hiç bu kadar hoş görünmemişti. Onun gerçekten de arzu uyandırıcı olduğunu düşündü. Sakin ve edepli bir havası vardı, çapkın erkeklerin gözüne onu neredeyse görünmez kılan akıllı uslu bir anne tavrı içindeydi. Bilindik, benimsenmiş ve ölçülü laflar etmek dışında hiç konuşmuyordu, fikirleri her türlü aşırılıktan uzak, makul ve derli topluydu.

Pembeler içindeki kızı Suzanne, Watteau'nun elinden yeni çıkmış bir tabloya benziyor; ablası ise bu biblo gibi kıza eşlik etmekle görevli bir öğretmeni andırıyordu.

Rivallerin kapısının önünde park eden arabalar bir sıra oluşturmuştu. Du Roy kolunu Madam Walter'e uzattı ve içeri girdiler.

Kılıç müsabakası, La Vie Française'le ilişki içinde olan senatör ve milletvekillerinin karılarının himayesinde, Paris Altıncı Bölge yetimleri yararına gerçekleştiriliyordu.

Madam Walter kızlarıyla birlikte gelmeye söz vermiş, yine de düzenlenen gecenin yöneticiliğini üstlenmeyi reddetmişti, çünkü bir tek Kilise'nin hayır işlerinde adının kullanılmasına izin veriyordu, çok dindar biri olduğundan değil, ama bir Yahudiyle evli olmanın kendisini belli bir dini duruş benimsemeye mecbur ettiğini düşünüyordu; gazeteci tarafından düzenlenmiş eğlencenin ise cumhuriyetçi denilebilecek bir tarzı vardı, bu da kilise karşıtı bir eğlence gibi algılanmasına neden olabilirdi.

Üç haftadır bütün gazetelerde şöyle bir yazı çıkıyordu:

"Değerli meslektaşımız Jacques Rival, yürekli ve yaratıcı bir girişimde bulunarak, Paris Altıncı Bölge yetimleri yararına, evinin bitişiğindeki güzel atış salonunda büyük bir kılıç müsabakası düzenlemeye karar verdi.

Davetler senatör eşleri Madam Laloigne, Madam Remontel ile çok tanınmış milletvekilerimizin eşleri Madam Laroche-Mathieu, Madam Percerol ve Madam Firmin tarafından yapılmıştır. Müsabaka arasında yardım için para toplanacak ve elde edilen meblağ hemen Altıncı Bölge belediye başkanına ya da temsilcisine teslim edilecektir."

Bu, kurnaz gazetecinin kendi çıkarı için düşündüğü çok büyük bir reklamdı.

Jacques Rival gelenleri evinin girişinde karşılıyordu, hemen oraya kurulmuş büfenin masrafları elde edilen gelirden düşülecekti.

Ardından, kibar bir hareketle, atış salonu olarak düzenlediği mahzene inen küçük merdiveni işaret ediyor, "Alt kata hanımlar, alt kata. Kılıç müsabakası bodrum kattaki dairede yapılacak." diyordu.

Müdürünün karısını karşılamaya koştu; sonra Du Roy'nın elini sıktı:

"Merhaba Güzel Dost."

Du Roy şaşırdı:

"Size bunu kim..."

Rival onun sözünü kesti:

"Madam Walter bu lakabı pek hoş buluyor, işte kendisi de burada."

Madam Walter kızardı:

“Evet, itiraf ederim ki sizinle daha yakından tanışıyor olsaydık, ben de tıpkı küçük Laurine gibi size Güzel Dost derdim. Bu ad size çok yakışıyor.”

Du Roy gülüyordu:

“Aman rica ederim hanımefendi, deyin öyleyse.”

Madam Walter gözlerini indirmişti:

“Hayır. Yeterince yakın değiliz.”

“Yakınlaşacağımızı umut etmeme izin verir misiniz?” diye mırıldandı Du Roy.

“Tamam, bakarız öyleyse.” dedi Madam Walter.

Du Roy, bir gaz lambasının aydınlattığı daracık merdivende gözden kayboldu; gün ışığından bu sarımtırak aydılığa ani geçişin iç karartıcı bir yanı vardı. Dönerek inen merdivenden bir yeraltı kokusu yükseliyordu, ısınmış rutubet ve gece vesilesiyle silinmiş duvarların küf kokusuydu bu; ayrıca kutsal ayinleri hatırlatan bir aselbent kokusuyla kadınlardan yayılan Lubin kolonyası, mineçiçeği, süsen, menekşe parfümleri birbirine karışıyordu.

Bu delikte insan sesleri büyük bir gürültüye dönüşüyor, hareket halindeki kalabalık uğuldayıp duruyordu.

Bodrumun her tarafı gaz lambaları ve kâğıt fenerlerle ışıklandırılmış, bu aydınlatma gereçleri güherçile kaplı taş duvarları örten yaprakların arasına gizlenmişti. Dallar ve yapraklardan başka bir şey görünmüyordu. Tavan eğreltiotlarıyla süslenmiş, zemin yapraklar ve çiçeklerle kaplanmıştı.

Herkes bu düzenlemeyi çok hoş buluyor, müthiş bir hayal gücünün ürünü olduğunu düşünüyordu. Dipteki küçük bölmede, hakemlerin oturacağı iki sıra iskemlenin arasında dövüşçüler için düzenlenmiş yüksekçe bir platform vardı.

Mahzenin, sağında ve solundaki onarlı sıralar halinde dizilmiş oturma yerleri yaklaşık iki yüz kişi içindi. Oysa dört yüz kişi davet edilmişti.

Platformunun önünde, uzun kol ve bacaklı, dimdik duruşlu, incecik delikanlılar, dövüş kıyafetleri içinde şimdiden seyircilerin önünde kurum satıyordu. İnsanlar birbirine onların isimlerini söylüyor, usta ve amatör olanları, eskrimin önde gelenlerini gösteriyordu. Dövüş kıyafetleri içindekilerle senli benli görünen redingotlu genç ve yaşlı beyler onların etrafında sohbet ediyordu. Dövüşe katılacak delikanlılar görülme, tanınıp kabul görme sevdasındaydılar; sivil hayatta her biri kılıçta söz sahibi, dövüşte ustaydı.

Neredeyse tüm oturma yerleri kadınlarla dolmuştu, ortalık kumaş hışırtılarından ve uğuldayan insan seslerinden geçilmiyordu. Kadınlar tıpkı tiyatrodaki gibi yelpazeleniyordu, çünkü bu yeşillikler içindeki mağara daha şimdiden hamam gibi sıcaktı. Muzibin teki zaman zaman, "Şerbet! Limonata! Bira!" diye bağırıyordu.

Madam Walter ve kızları kendileri için ayrılmış, birinci sıradaki yerlerine geçtiler. Onları oturtan Du Roy yanlarından ayrılırken fısıldadı:

"Sizi bırakmak zorundayım, erkekler bu iskemleleri kullanamıyor."

Madam Walter tereddütle cevap verdi:

"Yine de yanımda kalmanızı isterim. Müsabakaya katılanların isimlerini söylersiniz bana. İşte bakın, şu sıranın bir köşesinde ayakta durursanız kimseyi rahatsız etmezsiniz."

Yumuşak bakışlı iri gözleriyle Du Roy'ya bakıyordu. Üsteledi: "Hadi ama, yanımızda kalın... sayın... Güzel Dost. Size ihtiyacımız var."

"Seve seve hanımefendi... nasıl isterseniz." diye cevap verdi Du Roy.

Dört bir yandan insanların, "Ne kadar da hoş bir mahzen burası, çok sevimli." dedikleri duyuluyordu.

Georges bu kubbeli salonu iyi tanıyordu! Düelloya gireceği günün arifesinde orada, ikinci bölmenin dibinden kendisine devasa ve korkunç bir göz gibi bakan küçük beyaz mukavvanın karşısında tek başına geçirdiği sabahı unutmamıştı.

Merdiven tarafından Jacques Rival'in sesi duyuldu: "Başlıyoruz hanımlar."

Giysileri göğüs kısımlarını iyice ortaya çıkaracak şekilde bedenlerini sımsıkı saran altı erkek platformun üzerine çıkıp, jüri için ayrılmış iskemlelere oturdu.

İsimleri ağızdan ağıza dolaştı: Koca bıyıklı ufak tefek bir adam olan jüri başkanı General de Raynaldi; uzun boylu, uzun sakallı, dazlak bir adam olan ressam Joséphin Rouget; üçü de genç ve zarif birer erkek olan Matthéo de Ujar, Simon Ramoncel, Pierre de Carvin; ve nihayet bir kılıç ustası olan Gaspard Merleron.

Mahzenin küçük bölmesinin iki yanına iki pankart asılmıştı. Sağdakinde Mösyö Crèvecoeur, soldakinde ise Mösyö Plumeau yazıyordu.

Bu iki adam iyi birer kılıç ustasıydı. Duygudan yoksun iki asker gibi platforma çıktılar, hareketlerinde sertlik vardı. Robot gibi selamlaştıktan sonra saldırıya geçtiler. Kumaş ve deriden beyaz kostümleri içinde, insanları güldürmek için dövüşen soytarı-askerlere benziyorlardı.

Arada sırada, “tuşe” kelimesi duyuluyordu. Bunun üzerine jürideki altı bey, işin erbabı havalarında başlarını öne eğiyordu. Seyirciler, kollarını uzatarak çırpınan iki canlı kukladan başka bir şey görmüyordu, hiçbir şey anladıkları yoktu, yine de memnundular. Platformun üzerindeki bu iki adam onlara pek kibar görünmüyor, hatta biraz da gülünç geliyordu. Yılbaşında caddelerde satılan, tahtadan yapılma dövüşen adam biblolarını andırıyorlardı.

İki dövüşçünün yerini, biri sivil, diğeri askeri kılıç ustası olan Mösyö Planton ve Mösyö Carapin aldı. Mösyö Planton son derece ufak tefek, Mösyö Carapin ise iriyarıydı. Sanki ilk kılıç temasında şişme fil gibi sönüverecekti. Seyirciler gülüyordu. Mösyö Planton bir maymun gibi sıçrıyordu. Mösyö Carapin’in ise hareket eden tek yeri koluydu, şişmanlığı yüzünden gövdesinin geri kalanını oynatamıyordu; her beş dakikada bir öyle bir ağırlık ve çabayla öne hamle ediyordu ki sanki hayatının en büyük azmini gösteriyordu. Ardından, doğrulmakta büyük güçlük çekiyordu.

Uzmanlar esaslı ve çok temkinli bir oyun çıkardığını açıkladı. Bu karara güvenen seyirciler, onu takdir etti.

Sonra sıra Mösyö Porion ile Mösyö Lapalme’a geldi; biri usta, diğeri amatör olan bu iki adam çılgınca beden hareketlerine giriştiler, kudurmuş

gibi birbirlerinin üzerine atılıyor, iskemlelerine çarpıp sürükledikleri için jüri üyelerini kaçmak zorunda bırakıyor, platformu bir baştan ötekine defalarca kat ediyorlardı; biri öne hamle ettiğinde diğeri güçlü ve gülünç sıçrayışlarla geri kaçıyordu. Arkaya doğru hafifçe sıçrayışları kadınları güldürüyor, ama öne doğru yaptıkları büyük hamleler biraz da olsa heyecan uyandırıyordu. Jimnastik adımlarıyla gerçekleştirilen bu karşılaşmaya damgasını vuran, kimsenin tanımadığı bir haytanın şu haykırışı oldu: “Paralamayın kendinizi, vakit tamam!” Bu kabalık karşısında bozulan seyirciler, “Şiiişt!” dediler. Uzmanların kararı belli oldu. İki taraf da canla başla mücadele etmiş, ama arada sırada hamlelerde gecikmişlerdi.

Müsabakanın ilk bölümü, Jacques Rival ile Belçikalı ünlü profesör Lebègue’in son derece güzel geçen karşılaşmasıyla son buldu. Rival kadınlar tarafından çok beğenildi. Sahiden de yakışıklı, düzgün yapılı, hareketleri esnek ve çevik bir erkekti, üstelik kendisinden önce çıkanların hepsinden daha kibardı. Kendisini savunur ya da hamle yaparken, kibarlar dünyasına has bir zarafet sergiliyor, rakibinin gayretkeş ama sıradan tarzıyla bir tezat oluşturan bu duruş herkes tarafından beğeniliyordu. “İyi yetişmiş bir erkek olduğu belli.” diyorlardı hakkında.

Rival müsabakanın galibi oldu. Seyirciler alkışladı.

Ama birkaç dakikadır üst kattan gelen tuhaf bir gürültü seyircileri kaygılandırmaktaydı. Yaygaracı gülüşlerin eşlik ettiği tepinmeler duyuluyordu. Mahzene inememiş iki yüz davetli kendilerince eğleniyordu herhalde. Elli kadar insan küçük döner merdiveni tıklım tıklım doldurmuştu. Aşağının sıcaklığı giderek katlanılmaz hale geliyordu. İnsanlar, “Hava! Su!” diye bağırıyordu. Aynı muzip, konuşmaların uğultusunu bastıran tiz bir sesle ciyaklıyordu:

“Şerbet! Limonata! Bira!”

Rival, kıpkırmızı bir suratla göründü; üzerinde hâlâ dövüş kıyafeti vardı. “Soğuk içecekler getirteceğim.” dedi. Merdivene doğru koştu. Ama zemin katla bütün irtibat kesilmiş durumdaydı. Basamaklara yığılmış insanların oluşturduğu etten duvarı geçmektense, tavanı delmek daha kolay olurdu.

Rival, “Hanımlar için dondurma yollayın!” diye bağırıyordu.

Elli ses tekrar ediyordu: “Dondurma!” Nihayet bir tepsi göründü. Ama üzerinde sadece boş bardaklar vardı, içecekler yolda kapışılmıştı.

Güçlü bir ses haykırdı:

“Boğuluyoruz burada, bir an önce bitirip gidelim.”

Başka birisi, “Yardım parası!” diye atıldı. Nefes nefese, ama yine de neşesinden bir şey kaybetmemiş insanlar, “Yardım parası... yardım parası...” diye tekrarladılar.

Bunun üzerine altı kadın sıraların arasında dolaşmaya başladı, keselerin içine atılan paraların şıkırtısı duyuluyordu.

Du Roy, Madam Walter’e ünlü kişilerin isimlerini söylüyordu. Kibar insanlardı, bazıları gazeteciydi, büyük, köklü gazetelere mensuptular, tecrübelerinden kaynaklanan belli bir ihtiyatla La Vie Française’e tepeden bakıyorlardı. Bunun gibi onca siyaset-finans gazetesinin battığını görmüşlerdi, karanlık bir birleşmenin meyvesi olan bu gazeteler, bir bakanlığın düşüşüyle piyasadan silinip gidiyorlardı. Salonda ayrıca, genellikle sporcu insanlar olan ressam ve heykeltıraşlar, herkesin birbirine gösterdiği akademisyen bir şair, iki müzisyen ve birçok yabancı soylu da vardı; Du Roy bu soyluların isimlerini söylerken, ismin başına Sek hecesini (“serveti karanlık” anlamında) getiriyor, kartvizitlerine Esq.[5] kısaltmasını ekleyen İngilizleri taklit etmek için, diyordu.

Birisi ona, “Merhaba azizim.” diye seslendi. Kont de Vaudrec’ti bu. Hanımlardan af dileyen Du Roy, gidip onun elini sıktı.

Geri döndüğünde, “Vaudrec, çok hoş biri. Her halinden soyluluk akıyor.” dedi.

Madam Walter cevap vermedi. Biraz yorgun düşmüştü ve her nefes alışında göğsü zorlukla inip kalkıyordu, bu durum Du Roy’nın gözünden kaçmadı. Zaman zaman da “patroniçe”yle göz göze geliyorlardı, kadın heyecan ve tereddüt dolu gözlerle kendisine bakıyor, hemen sonra da bakışlarını kaçırıyordu. Du Roy kendi kendine, “Bak sen hele... Buna da sahip olabilir miyim acaba?” diyordu.

Yardım parası toplayan kadınlar önlerinden geçti. Keseleri gümüş ve altınla doluydu. Platformun üstüne yeni bir pankart asıldı, üzerinde,

“Büyüüük sürpriz” yazıyordu. Jüri üyeleri yerlerini aldı. Herkes beklemeye başladı.

Ellerinde flöreyle iki kadın göründü, üstlerinde koyu renk bir mayo, baldırlarının yarısına kadar gelen kısacık bir etek ve son derece kabarık bir göğüslük vardı, göğüslüğün kabarıklığı yüzünden boyunlarını dik tutmak zorunda kalıyorlardı. Genç ve güzeldiler. Seyircileri selamlarken gülümsüyorlardı. Uzun süre alkışlandılar.

Beğeni dolu uğultular ve fısıldanan şakalar arasında gardlarını aldılar.

Jüri üyelerinin dudaklarında sevecen bir tebessüm vardı, hamleleri hafif bir “bravo”yla tasvip ediyorlardı.

Bu karşılaşma seyircilerin çok hoşuna gitmişti, bunu iki dövüşçüye de hissettiriyorlardı; platformdaki kızlar erkeklerin arzusunu körüklüyor, kadınlarda ise belli bir beğeni uyandırıyordu: Paris halkının çapkınca denebilecek inceliklere, ayaktakımına has zarafete, sahte güzellik ve sahte kibarlığa, çalgılı kafelerin şarkıcıları ve operet şarkılarına olan doğal düşkünlüğüydü bu.

Eskrimcilerin her ileri atılışında, seyirciler arasında bir sevinç ürpertisi dolaşıyordu. Kızlardan biri enikonu tombul arkasını salona döndüğünde ağızlar açılıyor, gözler irileşiyordu; insanların en çok baktığı şey, bileğinin hareketi değildi.

Çılgınca alkışlandılar.

Ardından bir kılıç müsabakası başladı, ama kimse seyretmiyordu, çünkü insanların bütün dikkati yukarıda olup bitenlere yönelmişti. Birkaç dakikadır, ev taşınıyormuş gibi yerinden oynatılan, tahta döşemede sürüklenen mobilyaların çıkardığı büyük gürültüyü işitiyorlardı. Derken birdenbire piyanonun sesi tavanı delip geçti; düzenli aralıklarla sıçrayan ayakların çıkardığı tempolu gürültü açık seçik duyulur oldu. Yukarıdaki insanlar, hiçbir şey görmemelerini telafi etmek için danslı bir eğlenceye girişmişti.

Kılıç müsabakasının yapıldığı salonda önce kahkahalar yükseldi, ardından kadınlar dans etme isteğine kapılınca, platformda olup bitenle ilgilenmeyi kesip yüksek sesle konuşmaya başladılar.

Müsabakaya geç kalanların düzenlediği bu danslı eğlencenin hoş bir fikir olduğunu düşünüyorlardı. Yukarıdakiler hiç sıkılmıyor olmalıydılar. Orada olmayı kendileri de çok isterdi.

Ama yeni karşılaşmacılar birbirlerine selam vermişti bile; öyle bir üstünlükle gardlarını almışlardı ki bütün gözler onların hareketlerini izliyordu.

Esnekçe bir zarafetle ve ölçülü bir sertlikle öne atılıp tekrar doğruluyorlardı; öyle sarsılmaz bir güç, hareketlerinde öyle bir sadelik, öyle kusursuz davranışlar, öyle bir itidal sergiliyorlardı ki cahil kalabalık şaşkınlığa düşüp büyülendi.

Soğukkanlı çeviklikleri, ağırbaşlı esneklikleri, hızlı olduğu halde iyice hesaplandığı için yavaş gibi görünen hareketleri, sırf kusursuzluğun gücü sayesinde gözleri cezbediyordu. Salondakiler güzel ve nadir bir şey seyrettiklerini, iki sanatçının kendi mesleklerinde görülebilecek en iyi gösteriyi sergilediklerini hissediyorlardı; iki ustanın beceriklilik, kurnazlık, sağlam bilgi ve bedensel ustalık namına ortaya dökebileceği ne varsa görmüşlerdi.

Herkes nefesini tutmuş seyrediyordu. Derken, dövüşçüler kılıçlarını son kez tokuşturup el sıkışınca seyircileriden var ol, çok yaşa sesleri yükseldi. İnsanlar yerinde duramıyor, avaz avaz bağırıyordu. İki dövüşçüyü herkes tanıyordu: İsimleri Sergent ve Ravignac'tı.

Coşmuş kalabalık giderek kavgacı bir ruha bürünüyordu. Erkekler yanlarındakine kavga çıkarma isteğiyle bakıyordu. Bir tebessüm bile karşıdakini kışkırtabilirdi. Ellerine bir gün olsun kılıç almamış olanlar, bastonlarını kılıç gibi kullanıp saldırı ve savunma hamleleri yapıyorlardı.

Ama yavaş yavaş insanlar küçük merdivenden yukarıya çıkmaya başladı. Nihayet bir şeyler içebileceklerdi. Yukarıda eğlenen insanların sofrayı talan ettiklerini, sonra da iki yüz insanı buralara kadar yorup hiçbir şey göstermemenin çok kaba bir davranış olduğunu söyleyerek çekip gittiklerini görünce tepeleri attı.

Ne bir dilim pasta, ne bir yudum şampanya, ne şurup, ne bira, ne şekerleme, ne meyve kalmıştı; sofra tamtakırdı. Her şeyi yağmalamış, kırıp geçirmiş, temize havale etmişlerdi.

Olayın ayrıntılarını, gülme isteklerini bastırarak üzgün ifadeler takınan uşaklara anlattırıyorlardı. “Hanımlar beylerden daha gözü dönmüş vaziyetteydi.” diyordu uşaklar, “patlayıncaya kadar yiyip içmişlerdi.” Sanki anlattıkları, istilaya uğrayıp talan edilen bir şehirde hayatta kalmayı başarabilmiş insanların öyküsüydü.

Bu durumda insanlara çekip gitmek düşüyordu. Beyler yardım için verdikleri yirmi franklara yanıyor, yukardakilerin beş kuruş ödemeden yiyip içmelerine öfkeleniyorlardı.

Geceyi düzenleyen hanımlar üç bin frankın üstünde para toplamışlardı. Bütün masraflar çıktıktan sonra altıncı bölge yetimlerine iki yüz yirmi frank kaldı.

Walter ailesine eşlik eden Du Roy, kupa arabasını bekliyordu. Dönüş yolunda arabada patroniçeyle karşı karşıya oturdular, Du Roy’un bakışları heyecanlı görünen kadının okşayıcı ve kaçamak bakışlarıyla bir kez daha buluştu. “Vay anasını, galiba oltaya geldi.” diye düşünüyor ve kadınlar konusunda sahiden de şanslı olduğuna inanarak gülümsüyordu; mesela Madam de Marelle de ilişkilerinin en başından beri onu deli gibi sever görünüyordu.

Eve neşe içinde döndü.

Madeleine onu salonda bekliyordu.

“Bazı havadislerim var.” dedi. “Fas meselesi iyice karışıyor. Fransa birkaç ay içinde oraya asker yollayabilir. Her halükârda bakanı devirmek için bu durumdan yararlanacaklar, Laro-che dışişleri bakanlığını ele geçirmek için fırsatı kaçırmayacak.”

Du Roy karısının damarına basmak için, inanmazmış gibi yaptı. Kimse Tunus’taki budalalığı tekrarlayacak kadar deli olamazdı.

Ama Madeleine sabırsızca omuz silkiyordu. “Sana durum bu diyorum. Aynen bu. Ortada büyük bir para meselesi olduğunu anlamıyorsun demek. Bugün artık sevgilim, siyasi çözümlerde, ‘Kabahati kadında ara’ yerine, ‘Kabahati işte ara’ demek lazım.”

Du Roy, kadını tahrik etmek için, küçümser bir tavırla, “Boş versene.” diye mırıldandı.

Madeleine sinirleniyordu:

“Gör işte, sen de Forestier kadar safsın.”

Erkeği incitmek istiyor, öfkelenmesini bekliyordu. Ama Du Roy gülümseyerek cevap verdi:

“Şu boynuzlu Forestier kadar mı?”

Donup kalan Madeleine, “Ah Georges!” diye mırıldandı.

Erkek küstah ve alaycı bir tavır içindeydi:

“Ne yani?” dedi. “Geçen akşam Forestier’nin boynuzlu olduğunu itiraf etmedin mi bana?”

Sesinde derin bir acıma vurgusuyla, “Zavallıcık!” diye ekledi.

Madeleine cevap verme tenezzülünde bulunmayarak erkeğe arkasını döndü; bir dakika kadar suskun kaldıktan sonra tekrar söze girdi:

“Salı gününe misafirlerimiz var: Madam Laroche-Mathieu, Kontes de Percemur’le birlikte yemeğe geliyor. Rival’le Norbert de Varenne’i davet eder misin? Yarın gidip Madam Walter’le Madam de Marelle’i de çağıracağım. Belki Madam Rissolin de gelir.”

Bir süredir, kocasının siyasi nüfuzunu kullanarak ilişkiler geliştiriyor, La Vie Française’in desteğine ihtiyaç duyan senatör ve milletvekillerinin eşlerini öyle ya da böyle evine çekmeye çalışıyordu.

Du Roy, “Çok iyi. Rival ve de Norbert’i ben üstleniyorum.” diye cevap verdi.

Durumdan hoşnuttu, ellerini ovuşturup duruyordu; karısını üzmek ve Bois ormanlarındaki gezintilerinden beridir içinde uyanan anlaşılmaz ve yakıcı kıskançlığı, o meçhul hıncı gidermek için iyi bir yol bulmuştu. Artık Forestier’den söz ederken mutlaka boynuzlu nitelemesini kullanacaktı. Sonunda Madeleine’in çileden çıkacağını hissediyordu. Akşam boyunca hiçbir fırsatı kaçırmamış, alaycı bir saflıkla belki on kere “boynuzlu Forestier” lafını kullanmıştı.

Artık ölü adama kızmıyordu, ondan intikam alıyordu.

Karısı duymamış gibi yapıyor, onun karşısında güler yüzlü ve aldırmaz bir tavır sergiliyordu.

Ertesi gün, Madeleine yemeğe davet etmek üzere Madam Walter'e gideceği için, Du Roy ondan önce davranıp patroniçeyle baş başa görüşmek ve kendisine sahiden de vurulup vurulmadığını anlamak istedi. Bu durum onu eğlendirip, gururunu okşuyordu. Hem sonra... neden olmasındı ki... tabii ya, mümkündü.

Saat ikide Malesherbes Bulvarı'ndaydı. Onu salona aldılar. Beklemeye koyuldu.

Madam Walter geldi, içten bir mutlulukla elini uzattı.

"Hangi güzel rüzgâr sizi buraya attı?"

"Hiçbiri; sadece sizi görmek istedim. Bir güç beni size doğru itti, neden bilmiyorum, söyleyecek bir şeyim de yok. Geldim ve buradayım işte! Gün ortasındaki bu ziyaretimden ve samimi açıklamamdan dolayı beni bağışlayabilecek misiniz?"

Bunları çapkınca ve muzip bir tavırla dile getirirken, dudaklarında bir tebessüm, sesinde ise ciddi bir vurgu vardı.

Madam Walter şaşırıp kalmıştı, biraz kızararak kesik kesik konuştu:

"Ama... sahiden de... anlamıyorum... beni şaşırtıyorsunuz..."

"Sizi ürkütmemek için eğlenceli bir tarzda ilanı aşk ediyorum." dedi Du Roy.

Yan yana oturmuşlardı. Madam Walter işi şakaya vurdu.

"Demek bu bir ilanı aşk... ciddi mi peki?"

"Elbette! Uzun zamandır size açılmak istiyordum, hatta çok uzun zamandır. Ama cesaret edemiyordum. Sizden söz ederlerken, o kadar sert, o kadar katı..."

Madam Walter'in güveni yerine gelmişti:

"Neden bugünü seçtiniz?" dedi.

“Bilmiyorum.” Du Roy sesini alçalttı: “Daha doğrusu, dünden beri sizden başka bir şey düşünemediğim için.”

Birdenbire sararan Madam Walter kem küm etmeye başladı:

“Hadi ama, bu kadar çocukluk yeter, başka şeylerden konuşalım.”

Fakat Du Roy öyle ani bir biçimde dizlerine kapanmıştı ki kadın ürktü. Ayağa kalkmak istedi; Du Roy kollarını onun beline sarmış, kalkmasına mâni oluyor, bir yandan da tutkulu bir sesle konuşuyordu:

“Evet, sizi sevdiğim doğru, hem de deli gibi, üstelik uzun zamandır. Bana cevap vermeyin. Ne yaparsınız, çılgının tekiyim ben! Sizi seviyorum... Ah bir bilseniz, nasıl seviyorum sizi!”

Madam Walter boğulacak gibi oluyor, nefes almakta zorlanıyordu, konuşmaya çalışıyor ama tek kelime edemiyordu. Dudaklarına doğru yaklaştığını hissettiği bu ağzın önünü kesmek için iki eliyle erkeğin saçlarına yapışmış, onu itiyordu. Başını hızlı hızlı sağa sola çeviriyor, erkeği görmemek için gözlerini kapıyordu.

Du Roy elbisesinin üstünden onu elleyip okşuyor, bu hoyrat ve güçlü okşayışlar karşısında Madam Walter giderek direncini yitiriyordu. Aniden doğrulan erkek ona sarılmak istedi, ama bir an için bir boşluk bulan kadın kendisini geriye atarak genç adamın elinden kurtuldu, şimdi bir koltuktan diğerine kaçıp duruyordu.

Du Roy bu kovalamacayı gülünç bularak kendisini bir iskemleye bıraktı, yüzünü elleriyle kapamış, hıçkıra hıçkıra ağlar gibi yapıyordu.

Derken doğruldu, “Elveda! Elveda!” diye bağırdı ve salondan kaçarak çıktı.

Sakin sakin holdeki bastonunu aldı, sokağa çıktığında kendi kendine, “Sanıyorum ki bu iş tamam.” diyordu. Telgrafhaneye gidip Clotilde’e bir telgraf çekti, telgrafta ertesi gün için ona randevu veriyordu.

Her zamanki saatte evine döndüğünde karısına, “Eee, yemek daveti için herkesten onay aldın mı?” diye sordu.

“Evet,” diye cevap verdi Madeleine, “bir tek Madam Walter serbest olup olmadığından emin değil. Tereddüt ediyor, bir şeyler söyleyip durdu, verilen bir sözden, vicdandan falan bahsetti. Kısacası bana çok garip göründü. Neyse, yine de gelir umarım.”

Du Roy omuz silkti:

“Elbette ya, gelir bence de.”

Yine de bundan pek emin değildi, davet gününe kadar endişeden kurtulamadı.

O sabah Madeleine patroniçeden kısa bir not aldı: “Serbest kalmak için epey gayret sarf ettim, davetinize katılabileceğim. Ama eşim benimle gelemeyecek.”

Du Roy, “Tekrar evine gitmemekle çok iyi yaptım. Sakinleşti işte. Dikkatli olmalıyım.” diye düşündü.

Yine de kadının gelişini beklerken biraz kaygılıydı. Madam Walter geldi, gayet sakin, biraz soğuk, bir parça da mağrur bir hali vardı. Du Roy son derece alçakgönüllü, kibar ve uysal davrandı.

Madam Laroche-Mathieu ile Madam Rissolin’in yanlarında kocaları vardı. Kontes de Percemur kibarlar dünyasından söz etti. Madam de Marelle, sarı ve siyah renklerde, çok gösterişli bir tuvaletin içinde göz kamaştırıyordu; güzel vücudunu, göğüslerini ve dolgun kollarını iyice saran, ufacık yüzüne güçlü bir ifade veren bir İspanyol giysisiydi bu.

Du Roy Madam Walter’i sağ tarafına oturtmuştu, yemek boyunca kadınla abartılı bir saygıyla sadece ciddi konulardan konuştu. Ara sıra Clotilde’e bakıyordu. “Sahiden de daha güzel ve daha diri.” diye düşünüyordu. Derken gözleri kendi karısına dönüyor, içinden bir türlü atamadığı inatçı ve kötücül öfkeye karşın onu da hiç fena bulmuyordu.

Ama patroniçe, elde edilmesindeki zorluk ve erkeklerin sürekli yenilik peşinde koşmaları yüzünden genç adamı tahrik ediyordu.

Madam Walter erkenden eve dönmek istedi.

“Sizi götürürüm.” dedi Du Roy.

“Madam Walter karşı çıktı. Du Roy ısrar ediyordu:

“Neden istemiyorsunuz? Çok kırılırım. Beni affetmediğinizi düşünürüm sonra. Bakın nasıl da sakinim.”

“Misafirlerinizi böyle bırakıp gidemezsiniz.” diye cevap verdi Madam Walter.

Du Roy gülümsedi:

“Boş verin! Hepi topu yirmi dakika ortalıkta görünmeyeceğim. Kimse fark etmez bile. Eğer beni reddederseniz kalbimi kırarsınız.”

Madam Walter, “Eh peki, kabul ediyorum.” diye mırıldandı.

Ama arabaya biner binmez Du Roy onun elini tutup tutkuyla öpmeye başladı:

“Sizi seviyorum, sizi seviyorum. Bırakın da bunu size söyleyeyim. Size elimi sürmeyeceğim. Tek istediğim, sizi sevdiğimi söylemek.”

Madam Walter kekeleyip duruyordu:

“Ah!.. söz vermiştiniz ama... Kötü bu... çok kötü...”

Du Roy büyük bir çaba sarf eder gibi göründü, ardından daha soğukkanlı bir sesle sözlerini sürdürdü:

“Bakın, nasıl da kendime hâkimim. Yine de... Sadece sizi seviyorum dememe... ve bunu her gün tekrarlamama izin verin... evet, izin verin de beş dakikalığına evinize gelip ayaklarınıza kapanayım, tapılası yüzünüze bakarak bu iki kelimeyi söyleyeyim.”

Madam Walter elini ona teslim etmişti, soluğu tıkanarak cevap verdi:

“Hayır, yapamam, istemiyorum. İnsanların neler söyleyeceklerini, hizmetçilerimi, kızlarımı düşünün. Hayır, hayır, bu imkânsız.”

Du Roy yılmıyordu:

“Artık sizi görmeden yaşayamam. İster sizin evinizde ister başka yerde olsun sizi görmeliyim, günde bir dakikacık da olsa elinize dokunmalı,

giysinizin yarattığı esintiyi solumalı, bedeninizin hatlarını, beni çılgına çeviren o güzelim iri gözlerinizi seyretmeliyim.”

Madam Walter bu beylik aşk şarkısını ürpererek dinliyor ve kesik kesik cevap veriyordu:

“Hayır... hayır... imkânsız. Susun artık.”

Du Roy onun kulağına eğilmiş, alçak sesle konuşuyor, bu basit kadını yavaş yavaş ele geçirmesi gerektiğini, önce onun istediği, ardından da kendi istediği yerde buluşmaya ikna etmesi gerektiğini anlıyordu:

“Dinleyin... Bu gerekli... sizi göreceğim... tıpkı bir zavallı gibi kapınızın önünde bekleyeceğim... Eğer aşağıya inmezseniz ben sizin yanınıza çıkacağım... ama mutlaka sizi göreceğim... sizi yarın göreceğim...”

“Hayır, hayır, gelmeyin.” diyordu Madam Walter. “Sizi kabul etmem. Kızlarımı düşünün.”

“O zaman benimle nerede buluşacağınızı söyleyin... sokakta... nerede olursa... hangi saatte isterseniz... yeter ki sizi göreyim... Size selam verir, ‘Sizi seviyorum.’ der, sonra da çeker giderim.”

Madam Walter tereddüt ediyordu, çılgına dönmüştü. Araba konağının önünden geçip gidecekken çabucak fısıldadı:

“Pekâlâ, Trinité’ye geleceğim, yarın, saat üç buçukta.”

Sonra arabadan inince, arabacısına seslendi:

“Mösyö Du Roy’yı evine geri götürün.”

Du Roy eve girdiğinde karısı, “Nerelerdeydin?” diye sordu.

Du Roy alçak sesle cevap verdi:

“Acil bir telgraf için telgrafhaneye kadar gittim.”

Madam de Marelle yanlarına geldi:

“Beni evime götürürsünüz değil mi Güzel Dost? Biliyorsunuz ki yemeğe bu kadar uzağa ancak bu şartla geliyorum.”

Sonra Madeleine’e döndü:

“Kıskanmazsın değil mi?”

Madam Du Roy usulca cevap verdi:

“Hayır, pek değil.”

Davetliler gidiyorlardı. Madam Laroche-Mathieu’de bir taşra hizmetçisi havası vardı. Noter kızıydı, o zamanlar vasat bir avukat olan Laroche’la evlenmişti. Yaşlı ve kendini beğenmiş biri olan Madam Rissolin, kütüphanelerde eğitim görmüş eski bir ebeye benziyordu. Kontes de Percemur onlara yukarıdan bakıyordu. “Beyaz pati”si bu sıradan ellere tiksintiyle dokunuyordu.

Danteller içindeki Clotilde, kapıdan çıkarken Madeleine’e, “Davet mükemmeldi. Çok geçmeden Paris’teki ilk siyasi salona sahip olacaksın.” dedi.

Georges’la yalnız kalır kalmaz ona sarıldı:

“Ah, sevgili Güzel Dostum benim, seni her geçen gün daha fazla seviyorum.”

Onları götüren araba bir gemi gibi yalpa vuruyordu.

“Nerede bizim odamız, nerede bu!” dedi Clotilde.

“Tabii ya!” diye cevap verdi Georges. Ama aklında Madam Walter vardı.

IV

Trinité Meydanı, pırıl pırıl Temmuz güneşinin altında neredeyse bomboştu. Paris'te boğucu bir sıcak vardı, ağırlaşan ve iyice ısınan hava şehrin üzerine çökmüştü sanki, nefes almayı güçleştiren yoğun ve kavurucu bir havaydı bu.

Kilisenin önündeki fıskiyelerin suları cansızca havuza dökülüyordu. Sanki fıskiyeler de bezmiş, su fışkırtmaktan yorulmuş gibiydi; yaprakların ve kâğıt parçalarının yüzdüğü havuzdaki su koyu, iç karartıcı, yeşilimtırak bir renk almıştı.

Havuzun çevresindeki taş seti aşıp geçen bir köpek bu pis suda yüzüyordu. Kilisenin ana kapısını çevreleyen küçük, yuvarlak bahçedeki sıralara oturmuş birkaç kişi hayvana imrenerek bakıyordu.

Du Roy cebinden saatini çıkardı. Daha saat ancak üçtü. Yarım saat önce gelmişti.

Bu buluşmayı düşünerek gülüyordu. "Kiliseler her anlamda onun işine yarar." diyordu kendi kendine. "Bir Yahudiyle evlendiği için onu teselli eder, siyaset dünyasında başkaldıran bir tavır, seçkinler dünyasında gerektiği gibi bir duruş kazandırıp, aşk buluşmalarında bir sığınak sunar. Her derde deva bir eşyadan yararlanır gibi dinden yararlanma âdeti bu. Hava güzelse baston, güneşliyse tente, yağmurluysa şemsiye yerine geçer; insan dışarı çıkmayacak olursa onu sofada bırakır. Yüzlerce böyle kadın var, Tanrı'yı hiç mi hiç umursamadıkları halde hakkında kötü bir laf edilmesini istemez ve gerektiğinde aracı gibi görürler. Onlara, dayalı döşeli bir otel odasına gitmeyi teklif etseniz bunu namussuzluk sayar, kilise köşelerinde aşk yaşamayı gayet doğal bulurlar."

Du Roy havuz boyunca ağır ağır yürüyordu; bu kez çan kulesinin saatine baktı, kendi saatinden iki dakika ileriydi. Üçü beş geçeyi gösteriyordu.

İçeride daha rahat edeceğini düşündü ve girdi.

Bir mahzen serinliğiyle karşılaştı; serin havayı mutlulukla içine çektikten sonra bulunduğu yeri tanımak amacıyla etrafı dolaştı.

Geniş yapının dip tarafından gelen ve ara sıra kesilip, sonra yeniden duyulan düzenli bir ayak sesi, yüksek kubbenin altında çın çın öten kendi ayak seslerine eşlik ediyordu. Merakı uyandı, gezinen kişiyi görmek istedi. Çevresine bakındı. İriyarı, dazlak bir adamdı; şapkası arkasında, başı yukarda yürüyordu.

Orada burada yaşlı kadınlar, diz çökmüş, yüzlerini ellerine gömmüş vaziyette dua ediyorlardı.

İnsanın içi yalnızlık, ıssızlık ve huzur duygusuyla doluyordu. Vitraylardan yansıyan renkli ışık gözü rahatlatıyordu.

Du Roy, içerideki havayı “müthiş güzel” buldu.

Tekrar kapının yanına geldi ve bir kez daha saatine baktı. Daha üçü çeyrek geçiyordu. Ana koridorun girişine oturdu, sigara içilmiyor olmasına hayıflandı. Kilisenin öbür ucunda, koro yerinin orada şişman adamın ağır adımlarla yürüdüğünü duyuyordu hâlâ.

İçeri birisi girdi. Georges hızla arkasına döndü. Üzerinde yünlü bir etek olan halktan bir kadındı bu, yoksul kadın ilk iskemlenin yanında diz çöktü, parmaklarını birleştirerek gözlerini yukarıya çevirdi, duayla birlikte ruhu kanatlanırken kıpırtısızca durdu.

Du Roy ilgiyle onu izliyordu; bu küçük yüreği hangi kederin, hangi ıstırabın, hangi umutsuzluğun perişan etmiş olabileceğini soruyordu kendine. Mutsuzluktan perişandı kadın, bu açıkça belliydi. Belki de dayaktan canını çıkaran bir kocası ya da ölüm döşeğinde yatan bir evladı vardı.

Zihninden, “Zavallı insanlar. Yine de tahammül gösteriyorlar.” diye geçiriyordu. Acımasız doğaya karşı içinde bir öfke kabardı. Sonra, bu baldırı çıplakların hiç değilse yukarıdan kendileriyle ilgilenildiğine ve medeni durumlarının, borç ve alacak bilançosuyla birlikte gökyüzündeki sicil defterine kayıtlı olduğuna inandıklarını düşündü.

“Yukarısı. – Nerede peki orası?”

Kilisedeki sessizliğin büyük düşlere sürüklediği Du Roy, yaratılışı kafasında şöyle bir tarttı ve dudak bükerek, “Bütün bunlar nasıl da aptalca.” dedi.

Bir elbise hışırtısıyla ürperdi. Bu oydu.

Ayağa kalkıp, hızla ilerledi. Madam Walter ona elini uzatmadı ve fısıltıyla konuştu:

“Çok az vaktim var. Bir an evvel dönmem lazım. Yanımda diz çökün de dikkat çekmeyin.”

Büyük sahında ilerledi, evi köşe bucak bilen bir kadın gibi uygun ve güvenli bir yer arandı. Yüzü kalın bir tülün gerisinde gizlenmişti, zar zor işitilen sessiz adımlarla yürüyordu.

Koro yerine gelince arkasına döndü ve kiliselere has şu esrarlı ses tonuyla mırıldandı:

“Yan sahına gitsek daha iyi olur. Burada fazla göz önündeyiz.”

Hafifçe diz kırıp başını eğerek mihraptaki kutsal kâse dolabını selamladı, sağ tarafa döndü, girişe doğru biraz yürüdü, sonra karar vererek bir dua iskemlesi alıp diz çöktü.

Georges da yandaki dua iskemlesini aldı, dua konumuna geçip hareketsiz durduklarında:

“Teşekkür ederim, sağ olun.” dedi. “Size tapıyorum. Bunu hep söylemek, sizi nasıl sevmeye başladığımı, görür görmez size nasıl kapıldığımı anlatmak isterim... Günün birinde içimi dökmeme, bütün bunları size açıklamama izin verecek misiniz?”

Madam Walter, derin düşüncelere dalmış, hiçbir şey işitmiyormuş gibi onu dinliyordu. Parmaklarının arasından cevap verdi:

“Benimle böyle konuşmanıza izin verdiğim için, buraya geldiğim, şu anda yapmakta olduğum şeyi yaptığım ve bu... bu... maceranın devam edebileceğini düşünmenize izin verdiğim için deli olmalıyım. Unutun bunu, öyle olması gerekiyor, bir daha da bana bunlardan söz etmeyin.”

Durup bekledi. Georges bir cevap, hedefi vuracak, tutkulu sözler arıyordu; ama sözcüklerin yanında vücut dilini kullanamadığı için kilitlenmiş vaziyetteydi.

Tekrar konuşmaya başladı:

“Sizden hiçbir şey beklemiyorum... hiçbir umuda kapılmıyorum. Sizi seviyorum. Ne yaparsanız yapın bunu size bıkıp usanmadan, canı gönülden öyle sık söyleyeceğim ki sonunda anlayacaksınız. Sevgim kelime kelime, saat saat, günbegün içinize işlesin, ruhunuza aksın istiyorum; öyle ki sonunda, damla damla dökülen bir sıvı gibi size nüfuz etsin, sizi yumuşatıp gevşetsin ve daha ileride bana, ‘Ben de sizi seviyorum.’ demek zorunda bıraksın.”

Georges, kadının kendisininkine temas eden omzunun titrediğini, göğsünün hızlı hızlı inip kalktığını hissediyordu; Madam Walter çabucak mırıldandı:

“Ben de sizi seviyorum.”

Georges başından büyük bir darbe almış gibi irkildi ve göğüs geçirdi:

“Ah Tanrım!”

Madam Walter kesik kesik konuşmaya devam etti:

“Bunu size söylemeli miydim? Kendimi suçlu ve aşağılık hissediyorum... benim... iki kızım var... yapamam... mümkün değil... Böyle bir şeye inanamazdım... asla aklıma gelmezdi... ama elimde değil... beni aşan bir durum bu. Bakın... dinleyin... sizden başka... kimseyi sevmedim... yemin ederim. Ve sizi bir yıldır gizliden gizliye seviyorum, yüreğimde saklıyordum bu sevgiyi. Ah nasıl da acı çekip mücadele ettim, artık gücüm kalmadı, sizi seviyorum...”

Yüzünde birleştirdiği ellerinin gerisinde ağlıyordu, bütün gövdesi ürperiyor, duyduğu heyecanın şiddetinden zangır zangır titriyordu.

“Bana elinizi verin ki avcuma alıp sıkı sıkı tutabileyim...”

Madam Walter elini yavaşça yüzünden çekti. Georges kadının yüzünün sırılsıklam olduğunu gördü, kirpiklerinin kenarında akmaya hazır bir damla yaş vardı hâlâ.

Genç adam tuttuğu eli avcunda sıkıyordu:

“Ah! gözyaşlarınızı içmeyi nasıl da isterdim.”

Madam Walter, iniltiyi andıran alçak ve bitkin bir sesle şöyle dedi:

“Benim duygularımı kötüye kullanmayın... Kendimde değilim!”

Du Roy’nın içinden gülmek geldi. Bu mekânda onun duygularını nasıl kötüye kullanabilirdi ki? Tuttuğu eli kalbinin üstüne koyarak, “Nasıl çarptığını hissediyor musunuz?” diye sordu. Tutkulu cümlelerini tüketmişti çünkü.

Ama bir süredir, kilisede gezinen kişinin düzenli ayak sesleri onlara doğru yaklaşmaktaydı. Mihrapları dolaşmış, en azından ikinci defa sağdaki küçük sahından aşağıya iniyordu. Madam Walter kendisini gizleyen sütunun hemen yanı başında onun sesini işitince, elini Georges’un avcundan çekip yeniden yüzüne örttü.

İkisi birlikte tutkuyla Tanrı’ya yakarır gibi, diz çökmüş vaziyette kıpırdamadan durdular. Şişman adam yanlarından geçerken onlara aldırmazlıkla göz attı ve şapkasını hâlâ arkasında tutarak kilisenin aşağı tarafına doğru uzaklaştı.

Trinité’den başka bir yerde bir randevu koparmayı düşünen Du Roy mırıldandı:

“Yarın sizi nerede göreceğim?”

Madam Walter cevap vermedi. Cansız gibi görünüyordu, sanki heykele dönüşmüştü.

“Yarın Monceau Parkı’nda buluşalım ister misiniz?” diye sözünü sürdürdü Du Roy.

Yeniden ellerini çektiği yüzünü ona doğru çevirdi kadın, korkunç bir ıstırapla kasılmış yüzü bembeyazdı, kesik kesik konuşuyordu:

“Beni bırakın... şimdilik bırakın... gidin buradan... gidin... yalnızca beş dakika; yanınızda çok acı çekiyorum... dua etmek istiyorum... yapamam... gidin... izin verin dua edeyim... yalnız başıma... beş dakikacık... yapamam... izin verin de beni affetmesi... beni selamete çıkarması için Tanrı’ya yakarayım... izin verin bana... beş dakika...”

Yüzü öylesine allak bullak, öylesine ıstırap doluydu ki Du Roy tek kelime etmeden ayağa kalktı, biraz tereddüt ettikten sonra, “Birazdan geleyim mi?” diye sordu.

Madam Walter, “Evet, birazdan.” demek ister gibi bir baş işareti yaptı. Du Roy koro yerine doğru ilerledi.

Kadın dua etmeye çabaladı. İnsanüstü bir çabayla Tanrı’ya yakardı; vücudu tir tir titreyerek, bir çılgın gibi, gökyüzüne doğru, “Merhamet!” diye haykırdı.

Biraz önce yanından giden kişiyi bir daha görmemek için gözlerini sıkı sıkı yumuyordu. Onu zihninden kovuyor, onunla mücadele ediyordu, ama keder içinde beklediği Tanrısal görüntü yerine, karşısında hep genç adamın kıvırcık bıyıklarını buluyordu.

Bir yıldır gece gündüz, gittikçe artan bu saplantıyla savaşıyor; rüyalarına tebelleş olan, tenine musallat olup gecelerinin huzurunu kaçıran bu görüntüyle mücadele ediyordu. Kendisini ağa takılmış, kıskıvrak bağlanmış; sadece dudaklarının üzerindeki kıllar ve gözlerinin rengiyle kendisini alt edip ele geçiren bu erkeğin kollarına atılmış bir hayvan gibi hissediyordu.

Ve şimdi bu kilisede, Tanrı’nın hemen yanı başında kendisini evinde olduğundan daha zayıf, daha sahipsiz, daha perişan hissetmekteydi. Artık dua edemiyor, sadece onu düşünebiliyordu. Yanından gittiği için şimdiden acı çekiyordu. Yine de umutsuzca mücadele ediyor, kendisini korumaya çalışıyor, yüreğinin var gücüyle yardım diliyordu. Hiç tökezlememiş biri olarak, böyle yıkılmaktansa ölmeyi tercih ederdi. Çılgınca yakarı sözleri mırıldanıyor, ama kilisenin içinde Georges’un giderek uzaklaşan ayak seslerine kulak kabartmadan edemiyordu.

Her şeyin sona erdiğini anladı, mücadelenin bir yararı yoktu artık. Yine de boyun eğmek istemiyordu; kadınları yere çalan, çırpınarak haykırmalarına, yerde kıvranmalarına yol açan şu sinir krizlerinden birine girdi. Bütün uzuvları tir tir titriyor; tiz çığlıklar atarak düşmek, iskemlelerin arasına yuvarlanmak üzere olduğunu hissediyordu.

Biri hızlı adımlarla yaklaşmaktaydı. Madam Walter başını çevirip baktı. Gelen bir rahipti. Bunun üzerine ayağa kalktı, rahibe doğru koşarak, birleştirmiş olduğu ellerini uzattı ve dili dolanarak, “Kurtarın beni! Kurtarın beni!” dedi.

Şaşıran rahip durdu:

“Ne arzu etmiştiniz hanımefendi?”

“Beni kurtarmanızı istiyorum. Acıyın bana. Eğer bana yardım etmezseniz, mahvoldum demektir.”

Rahip ona bakıyor, deli olup olmadığını düşünüyordu.

“Sizin için ne yapabilirim?” diye sordu.

Uzun boylu, şişmanca, tombul ve sarkık yanaklı, genç bir erkekti; sakalları özenle tıraş edilmiş, yüzünde gölge halinde hafif bir siyahlık kalmıştı; bu yakışıklı rahip yardımcısı şehirlere, varlıklı mahallelere, zengin kilise müdavimlerine alışıktı.

“Size günah çıkarmak istiyorum,” dedi Madam Walter, “bana akıl ve güç verin, ne yapmam gerektiğini söyleyin!”

“Günah çıkaracak olanlar cumartesi günleri saat üçle altı arası bana gelirler.” diye cevap verdi rahip.

Kadın erkeğin koluna yapışmış, sıkı sıkı tutuyor, bir yandan da tekrarlayıp duruyordu:

“Yo! yo! yo! hemen! hemen! Öyle gerekiyor! O burada! Bu kilisede! Beni bekliyor!”

“Sizi bekleyen kim?” diye sordu rahip.

“Bir erkek... eğer beni kurtarmazsanız mahvıma yol açacak... bana sahip olacak biri... Artık ondan kaçamıyorum... Ona karşı çok zayıfım... çok zayıf... öyle zayıfım... öyle zayıfım ki... ”

Hıçkırarak dizlerinin üzerine çöktü:

“Acıyın bana peder! Tanrı aşkına beni kurtarın, kurtarın beni!”

Kaçıp gitmesine fırsat vermemek için rahibin siyah cüppesine yapışmıştı; rahipse, kaygı içinde, kötü niyetli ya da sofu bir gözün bu kadının ayaklarına kapandığını görüp görmediğini anlamak için çevresine bakıyordu.

Sonunda, kadının elinden kurtulamayacağını anladı:

“Ayağa kalkın,” dedi, “günah çıkarma bölmesinin anahtarı yanımda.”Cebini karıştırarak üzerinde anahtarların bulunduğu bir halka çıkardı, anahtarlardan birini seçti, sonra hızlı adımlarla küçük ahşap kulübelere doğru yürüdü; inananların günahlarını boşalttığı, ruhun çöp kutularıydı bunlar.

Ortadaki kapıdan girerek kapıyı arkasından kapattı, yandaki daracık bölmeye dalan Madam Walter umut dolu bir heyecanla, ateşli ateşli kekelemeye başladı:

“Benim için dua edin peder, çünkü günah işledim...”

Koro yerini dolaşan Du Roy, soldaki sahından aşağı doğru inmeye başladı. Yolu yarılamıştı ki şişman, dazlak adamla karşılaştı, adam aynı sakin adımlarla yürümekteydi.

“Bu adamın burada ne işi olabilir acaba?” diye sordu kendi kendine.

Gezinen adam da yavaşlamış, Georges’a bakıyordu, onunla konuşmak istediği açıkça belliydi. Adam iyice yaklaştığında selam verdi ve son derece kibarca konuştu:

“Sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim beyefendi ama bu yapının ne zaman inşa edildiğini söyleyebilir misiniz?”

“Doğrusu hiç bilmiyorum,” diye cevap verdi Du Roy, “bence yirmi, yirmi beş yıl olmuştur. Zaten benim de ilk gelişim bu.”

“Benim de öyle. Daha önce hiç görmemiştim.”

Bunun üzerine ilgisi uyanan gazeteci sözünü sürdürdü:

“Bana öyle geliyor ki büyük bir merakla geziyorsunuz kiliseyi. Hiçbir ayrıntıyı gözden kaçırmıyorsunuz.”

Beriki tevekküllü bir tarzda cevap verdi:

“Kiliseyi gezmiyorum beyefendi, burada buluşmamızı isteyen karımı bekliyorum, ama çok geç kaldı.”

Sonra sustu, derken:

“Dışarısı müthiş sıcak.” dedi.

Du Roy adamı inceliyor, yüz ifadesini güven verici buluyordu, aniden onu Forestier'ye benzetti.

"Buralı mısınız?" diye sordu.

"Evet. Rennes'liyim. Ya siz beyefendi, meraktan mı girdiniz bu kiliseye?"

"Hayır. Bir hanımı bekliyorum."

Adamı selamlayan gazeteci, dudaklarında bir gülümsemeyle oradan uzaklaştı.

Ana kapıya yaklaştığında tekrar yoksul kadını gördü, hâlâ diz çökmüş vaziyette dua ediyordu. "Vay canına! İnatla yakarmaya devam ediyor." diye düşündü. Artık duygulanmıyor, kadına karşı acıma hissetmiyordu.

Kadının yanından geçip gitti ve Madam Walter'i bulmak üzere sağdaki sahın boyunca yukarı çıkmaya başladı.

Uzaktan, onu bıraktığı yere bakıyor, kadını göremediği için hayrete düşüyordu. Sütunu şaşırdığını sandı, son sütuna kadar gidip geri döndü. Demek gitmişti ha! Şaşkınlık ve öfke içinde kalakaldı. Sonra, onun kendisini aradığını düşündü, kiliseyi tekrar dolaştı. Madam Walter'i bulamayınca gidip, kadının daha önce oturduğu iskemleye çöktü, yanına geleceğini umuyordu. Beklemeye başladı.

Çok geçmeden, hafif bir mırıltı dikkatini çekti. Kilisenin bu köşesinde kimseyi görmemişti. Bu fısıltı nereden geliyordu öyleyse? Bakınmak için ayağa kalktı, yandaki mihraplı bölümde, günah çıkarma bölmelerinin kapılarını gördü. Bölmelerin birinden çıkan bir etek ucu döşemeye değiyordu. Du Roy kadını görmek için yaklaştı. Onu tanıdı. Günah çıkarıyordu!..

Kadını omuzlarından tutup o kulübeden çekip çıkarmak için şiddetli bir arzu duydu. Sonra, "Adam sende!" diye düşündü, "Şimdi papazın sırası, yarın benim sıram gelecek." Kendi zamanının gelmesini bekleyerek, günah çıkarma bölmelerinin karşısına oturdu, yaşayacağı macerayı düşünürken bıyık altından gülüyordu.

Uzun süre bekledi. Madam Walter nihayet doğruldu, arkasını döndü, onu görüp yanına geldi. Yüzünde soğuk ve sert bir ifade vardı.

“Beyefendi,” dedi, “sizden bana eşlik etmemenizi, beni izlememenizi rica ediyorum, evime de bir daha tek başınıza gelmeyin lütfen. Sizi kabul etmeyeceğim çünkü. Hoşça kalın!”

Vakur bir yürüyüşle çekip gitti.

Du Roy ona engel olmadı, çünkü olayların üstüne gitmemeyi ilke edinmişti. Sonra, rahip biraz allak bullak bir ifadeyle bölmesinden çıkınca dosdoğru ona yanaştı, gözlerinin ta içine bakarak yüzüne karşı homurdandı:

“Üzerinizde bir etek olmasaydı o iğrenç suratınıza okkalı bir şamar indirirdim ya neyse.”

Sonra topuklarının üzerinde döndü ve ıslık çalarak kiliseden çıktı.

Ana kapının önünde dikilen şişman adam, şapkası başında, elleri arkasında, beklemekten sıkılmış vaziyette, geniş meydanı ve meydana açılan sokakları gözleriyle taramaktaydı.

Du Roy yanından geçerken selamlaştılar.

Boşta kalan gazeteci La Vie Française’e gitti. İçeri girer girmez, getir götür işlerine bakan çocukların telaşlı yüz ifadesinden olağandışı bir durum olduğunu anladı, selamsız sabahsız müdürün odasına daldı.

Asabi bir biçimde ayakta duran Walter Baba, kısa kısa cümlelerle bir makale yazdırıyordu; iki satır arasında kendisini çevreleyen muhabirlerine görevler veriyor, Boisrenard’a tavsiyelerde bulunuyor ve mektupların mühürlerini söküyordu.

Du Roy içeri girince patron bir sevinç çığlığı attı:

“Aman ne şans, işte Güzel Dost!”

Biraz mahcup vaziyette susuverdi ve özür diledi:

“Sizi bu isimle çağırdığım için beni bağışlayın, olaylar yüzünden kafam öyle karışık ki. Hem sonra, karımın ve kızlarımın sabahtan akşama kadar sizden Güzel Dost diye söz ettiklerini duya duya benim de dilim alıştı. Bana kızmadınız, değil mi?”

Georges gülüyordu:

“Hiç kızmadım. Bu lakabın beni rahatsız eden hiçbir tarafı yok.”

Walter Baba sözünü sürdürdü:

“Pekâlâ, o zaman herkes gibi ben de size Güzel Dost diyeceğim. Şimdi, ciddi sorunlarımız var. Bakanlık yüz iki oya karşılık üç yüz on oyla düşürüldü. İzinlerimiz yine ertelendi, hem de çıkmaz ayın son çarşambasına, üstelik bugün Temmuz’un 28’i. İspanya Fas’a diş biliyor, bu durum Durand de l’Aine ve hempalarının devrilmesine yol açtı. Boğazımıza kadar boka batmış haldeyiz. Marrot yeni bir hükümet kurmakla görevlendirildi. General Boutin d’Acre’ı savaş bakanlığına, dostumuz Laroche-Mathieu’yü de dışişleri bakanlığına getirecek. İçişleri bakanlığı görevini ve meclis başkanlığını bizzat kendisi üstlenecek. Biz de resmi bir gazeteye dönüşeceğiz. Ben şu anda başmakaleyi yazıyor, bakanlara izleyecekleri yolu gösteren ilkeleri basitçe açıklıyorum.”

Babacan adam gülümseyip sözüne devam etti:

“İzlemeyi düşündükleri yolu elbette. Fakat bana Fas meselesine dair ilginç bir şeyler lazım, etkili, ses getirecek bir haber, bir yazı, öyle bir şeyler işte. Bulabilir misiniz?”

Du Roy bir an düşündükten sonra cevap verdi:

“İşinizi görecek bir şey var elimde. Solda Tunus, ortada Cezayir ve sağda Fas olmak üzere Afrika’daki sömürgemizin siyasi durumunu ele alan bir inceleme vereceğim size; bu geniş topraklarda yaşayan ırkların hikâyesini ve şimdiye kadar hiçbir Avrupalının giremediği, üstelik bugünkü çatışmanın nedeni olan büyük Figig Vadisi’ne kadar Fas sınırında gerçekleştirilmiş bir geziyi anlatıyor. Uyar mı?”

Walter Baba haykırdı:

“Harika! Başlığı ne?”

“Tunus’tan Tanca’ya!”

“Müthiş.”

Du Roy, “Bir Askerin Afrika Anıları” adlı ilk makalesini bulmak için La Vie Française’in eski sayılarını gözden geçirmeye gitti; adı değiştirilip,

düzeltilerek elden geçirilirse harika bir iş çıkacaktı ortaya, çünkü makalenin konusu sömürge siyaseti, Cezayir halkı ve Oran eyaletindeki bir geziydi.

Kırk beş dakika içinde üstünkörü elden geçirilen yazı, güncel bir ilginçlik kazandırılarak ve yeni hükümete övgüler düzülerek hazır hale getirilmişti.

Makaleyi okuyan müdür, “Harika... mükemmel. Kıymetli bir adamsınız gerçekten. Tebrik ederim.” diye fikrini belirtti.

Du Roy, Trinité başarısızlığına rağmen oyunu kazandığını hissediyordu, bu yüzden geçirdiği günden pek memnun, akşam yemeği için eve döndü.

Karısı büyük bir heyecan içinde onu bekliyordu. Du Roy’yı görür görmez bağırdı:

“Biliyor musun, Laroche dışişleri bakanı oldu.”

“Evet, hatta bu konuda Cezayir üstüne bir makale bile yazdım.”

“Ne makalesi?”

“Biliyorsun ya, birlikte yazdığımız ilk makale: ‘Bir Askerin Afrika Anıları’, gözden geçirip düzelterek koşullara uygun hale getirdim.”

Madeleine gülümsedi.

“Ha, tamam, gayet iyi.”

Ardından bir iki saniye düşündükten sonra sözünü sürdürdü:

“Ta o zamanlar yazman gereken ve... yarı yolda bıraktığın o yazıyı düşünüyorum da... Şimdi kolları sıvayabiliriz. Böylece içinde bulunduğumuz koşullara çok uyacak güzel bir dizi çıkar ortaya.”

Çorbasının başına oturan Du Roy cevap verdi:

“Çok iyi olur. Şu boynuzlu Forestier ölüp gittiğine göre artık önümüzde bir engel de yok.”

Madeleine sert ve incinmiş bir sesle hemen karşılık verdi:

“Bu şaka münasebetsiz olmaktan da öte; rica ediyorum buna bir son ver. Kabak tadı verdi artık.”

Du Roy alaycı bir tavırla cevabı yapıştırmaya hazırlanıyordu ki bir telgraf getirdiler, imzasız telgrafta şu tek cümle vardı: "Aklımı kaçırmıştım. Beni bağışlayın, yarın saat dörtte Monceau Parkı'na gelin."

Durumu kavrayan Du Roy'nın yüreği sevinçle doldu, telgrafı cebine sokuştururken karısına:

"Bir daha bu şakayı yapmayacağım canım. Çok aptalca. Kabul ediyorum." dedi.

Tekrar yemeğine döndü.

Bir yandan yerken bir yandan da içinden şu cümleyi tekrarlıyordu: "Aklımı kaçırmıştım. Beni bağışlayın, yarın saat dörtte Monceau Parkı'na gelin." Demek Madam Walter boyun eğiyordu. Şu anlama geliyordu bu: "Teslim oluyorum, nerede, ne zaman isterseniz sizinim."

Gülmeye başladı. Madeleine sordu:

"Hayrola, ne oldu?"

"Önemli bir şey yok, öğleden sonra karşılaştığım sevimli bir rahip geldi de aklıma."

Du Roy ertesi gün, buluşma yerine tam vaktinde gitti. Parktaki bütün sıralarda sıcaktan bunalmış burjuvalar ve çocuklar park yollarındaki kumlarda yuvarlanırken hayallere dalmış gibi görünen uyuşuk hizmetçiler oturuyordu.

Madam Walter'i bir pınarın aktığı eski ören yerinde buldu. Kaygılı ve mutsuz görünen kadın, küçük sütunların bulunduğu daracık meydanın etrafında dolaşıyordu.

Du Roy ona selam verir vermez:

"Bu bahçede ne çok insan var!" dedi.

Genç adam fırsatı kaçırmadı:

"Evet, doğru; başka yere gitmek ister misiniz?"

"Peki ama nereye?"

“Nereye olursa, bir arabaya bineriz mesela. Kendi tarafınızdaki perdeyi indirir, böylece güvenlikte olursunuz.”

“Evet, öylesini tercih ederim; burada korkudan ölüyorum.”

“Peki o zaman, beş dakika sonra bulvara bakan kapının önünde buluşalım. Bir kupa arabasıyla geleceğim.”

Koşa koşa gitti. Madam Walter arabada onun yanına oturup kendi tarafındaki camı sıkı sıkı örtünce sordu:

“Arabacıya bizi nereye götürmesini söylediniz?”

“Kafanızı hiç yormayın, nereye gideceğimizi biliyor.”

Adama, Constantinople Sokağı’ndaki evinin adresini vermişti.

Madam Walter tekrar söze girdi:

“Sizin yüzünüzden nasıl da üzülüp acıyla kıvrandığımı, ne işkenceler çektiğimi tahmin bile edemezsiniz. Dün kilisede sert davrandım, ama ne pahasına olursa olsun sizden kaçmak istiyordum. Sizinle yalnız kalmaktan öylesine korkuyorum ki. Beni affettiniz mi?”

Du Roy onun ellerini sıkı sıkı tutuyordu:

“Evet, evet. Sizi bu kadar severken, affedemeyeceğim bir kusurunuz olabilir mi?”

Madam Walter yalvarırcasına ona bakıyordu.

“Bakın, bana saygı göstereceğinize dair söz vermelisiniz... bana sakın... sakın... yoksa sizinle bir daha görüşemem.”

Du Roy önce cevap vermedi, kadınları allak bullak eden o alaycı tebessümüyle bıyık altından gülüyordu.

“Kulunuz kölenizim sizin.”

Bunun üzerine Madam Walter, genç adamın Madeleine Forestier’yle evleneceğini öğrendiğinde onu sevdiğini nasıl fark ettiğini anlatmaya koyuldu. Ayrıntılar veriyor, tarihlerle ve çok özel olaylarla ilgili ufak ayrıntılara giriyordu.

Aniden sustu. Araba durmuştu. Du Roy kapıyı açtı.

“Neredeyiz?” dedi Madam Walter.

“İnip şu eve girin. Orada daha rahat ederiz.” diye cevap verdi Du Roy.

“Peki ama neredeyiz?”

“Benim evimde. Bekârken oturduğum evi tekrar tuttum... birkaç günlüğüne... görüşebileceğimiz bir yer olsun diye.”

Bu baş başa kalma fikri karşısında dehşete düşen Madam Walter arabanın kumaş kaplamasına yapışmış, lafları ağzında geveliyordu:

“Hayır, hayır, istemiyorum! İstemiyorum!”

Du Roy etkili bir sesle konuştu:

“Size saygı göstereceğime yemin ederim. Gelin. Görüyorsunuz ki insanlar bize bakıyor, birazdan başımıza toplanırlar. Çabuk olun... Acele edin... İnin hadi.”

Tekrarladı:

“Size saygı göstereceğime yemin ederim.”

Du Roy’nın kapısının önündeki bir şarap satıcısı meraklı gözlerle onlara bakıyordu. Dehşete kapılan Madam Walter eve doğru atıldı.

Merdivenden çıkmaya yeltendi. Du Roy onu kolundan tuttu:

“Burası, giriş katı.”

Kadını evinin içine itti.

Kapıyı kapar kapamaz, onu bir av gibi yakaladı. Madam Walter çırpınıyor, kurtulmaya çalışıyor, kekeleyip duruyordu:

“Aman Tanrım!.. Aman Tanrım!..”

Du Roy, çılgınca okşayışlarından kurtulmasına fırsat vermeden, taşkınlık içinde kadının boynunu, gözlerini, dudaklarını öpüyordu; Madam Walter ise onu itiyor, dudaklarını kaçırıyor, yine de elinde olmadan öpücüklerine karşılık veriyordu.

Birdenbire mücadele etmekten vazgeçti; yenik düşmüş, boyun eğmiş halde erkeğin kendisini soymasına izin verdi. Du Roy, bir oda hizmetçisine has tüy gibi parmaklarla onun giysilerini ustalıkla ve çabucak birer birer çıkarıyordu.

Madam Walter gömleğini erkeğin elinden çekip alarak yüzünü gizlemişti, ayaklarının dibine yığılmış giysilerinin ortasında, apak haliyle öylece dikiliyordu.

Du Roy, potinlerini ayağında bıraktığı kadını kollarına alarak yatağa götürdü. Bunun üzerine kadın mecalsiz bir sesle kulağına fısıldadı: “Yemin ederim... yemin ederim ki... daha önce hiç sevgilim olmadı.” Sanki, “Yemin ederim ki bakireyim” diyen bir genç kızdı.

Du Roy ise, “Öyle de olsa benim için hiç fark etmezdi.” diye düşünüyordu.

V

Sonbahar gelmişti. Du Roylar bütün yazı Paris'te geçirmiş, milletvekillerinin kısa tatili boyunca La Vie Française'de yeni hükümet lehine etkili bir kampanya yürütmüşlerdi.

Ekim'in daha ilk günleri olmasına rağmen, meclis tekrar çalışmaya başlayacaktı, çünkü Fas meselesi giderek tehlikeli bir hal alıyordu.

Aslında kimse Tanca'ya bir sefer düzenleneceğine inanmıyordu, ama parlamentonun kapanış gününde, sağ kanattan bir milletvekili, Kont de Lambert-Sarrazin, merkezdekiler tarafından bile alkışlanan zekâ yüklü konuşmasında, eskiden ünlü bir Hindistan genel valisinin yaptığı gibi, meclis başkanının en çok tuttuğu kişilere karşı, bıyığını ortaya koyarak bahse girmişti; ona göre yeni hükümet eski hükümeti taklit etmekten kendini alıkoyamayacak ve simetri sevdasına kapılarak, tıpkı ocağa iki kap yerleştirilmesi gibi, Tunus'taki orduya karşılık Tanca'ya bir ordu yollayacaktı. Konuşmasını şöyle sürdürmüştü: "Afrika toprakları gerçekten de Fransa için bir ocaktır beyler, en iyi odunumuzun yandığı bir ocak, banknotlarla tutuşturulan, çekişi güçlü bir ocak.

Sol köşeyi, size pahalıya patlayan bir Tunus biblosuyla süslemek gibi çılgınca bir sanatçı hevesine kapıldınız; göreceksiniz, Mösyö Marrot da selefini taklit edip, sağ köşeyi bir Fas biblosuyla süslemeye kalkacak."

Bu ünlü konuşma, gazeteye ilk girdiği sıralarda yarıda kalan dizisi için Du Roy'ya, Cezayir sömürgesi üzerine on makalelik konu sağladı; bu yazılarında, gerçekleşmeyeceğine inansa da bir askeri müdahaleyi canla başla savunmuştu. İnsanların en hassas noktasına dokunarak vatanseverlik duygularını harekete geçirmiş, çıkarları sizinkilerle çatışan halklara karşı kullanabileceğiniz her türlü aşağılayıcı gerekçeyle İspanya'yı topa tutmuştu.

La Vie Française, iktidarla olan bilindik bağlantıları açısından hatırı sayılır bir önem kazanmıştı. Siyasi haberleri en ciddi gazetelerden önce o veriyor, dostları olan bakanların niyetlerini ayrıntılarıyla açıklıyordu; Paris ve eyalet gazetelerinin hepsi haberleri ondan almaya çalışmaktaydı. La Vie Française'den alıntılar yapıyor, ondan çekiniyor, giderek ona saygı

duymaya başlıyorlardı. Bu gazete artık, dalavereci bir grubun şaibeli yayın organı değil, hükümetin aleni yayın organıydı. Laro-che-Mathieu gazetenin temel direği, Du Roy ise onun sesiydi. Sessiz milletvekili ve kurnaz müdür Walter Baba, kendisini geri planda tutmayı biliyor, dediklerine göre gizliden gizliye Fas'ta büyük bir bakır madeni işiyle meşgul oluyordu.

Madeleine'in salonu, her hafta hükümetin birçok üyesinin toplandığı etkili bir merkez haline gelmişti. Meclis başkanı bile iki sefer onun evinde yemek yemişti; evvelden evine adım atmakta tereddüt eden, devlet adamlarının eşleri şimdi genç kadının arkadaşı olmakla övünüyor, daha önce hiç olmadığı kadar onu ziyaret ediyorlardı.

Dışişleri bakanı adeta evin efendisi gibi davranıyordu. İkide birde telgraflar, bilgiler ve haberlerle eve geliyor; kâh kocaya, kâh karısına, sanki kendi sekreterleriymişçesine not tutturup yazılar kaleme aldırıyordu.

Bakan gittikten sonra Madeleine'le yalnız kalan Du Roy, bu yeteneksiz zıpçıktının davranışlarına içerliyor, sesindeki tehdit ve sözlerindeki sinsi imalarla öfkesini açığa vuruyordu.

Ama Madeleine, küçümseyici bir tavırla omuz silkip:

"Sen de onun yaptığını yap. Bakan ol; böylece bildiğini okuyabilirsin, o zamana kadar sesini kes. diyordu.

Du Roy ona dik dik bakıp bıyığını buruyordu.

"Benim neleri becerebileceğim pek bilinmiyor daha," diyordu, "günün birinde öğrenirler belki."

Madeleine bilgece cevap veriyordu:

"Yaşayan görür."

Meclisin açılacağı günün sabahı, henüz yatakta olan genç kadın, kocasına bir sürü tavsiyede bulunuyordu; Du Roy, Mösyö Laroche-Mathieu'nün evine öğle yemeğine gitmek ve ertesi gün La Vie Française'de çıkacak siyasi makale için oturumdan önce onun talimatlarını almak üzere giyiniyordu, bu makale hükümetin gerçek tasarılarının resmi açıklaması olacaktı bir bakıma.

“Daha önce sözü edildiği gibi, General Belloncle’un Oran’a gönderilip gönderilmediğini sormayı sakın unutma. Cevabı bayağı anlamlı çünkü.” dedi Madeleine.

Georges sinirli sinirli cevap verdi:

“Ne yapmam gerektiğini ben de senin kadar biliyorum merak etme. Temcit pilavı gibi hep aynı şeyleri söyleyip benim canımı sıkma.”

Madeleine sakin sakin sözünü sürdürdü:

“Sevgilim, bakana iletmeni söylediğim şeylerin yarısını hep unutuyorsun.”

“Şu senin bakanın da sıktı artık! Budalanın teki.” diye homurdandı Georges.

“Benim olduğu kadar senin de bakanın. Hatta senin için daha gerekli.” dedi Madeleine sükûnetle.

Genç adam alaycı alaycı sırıtarak ona doğru hafifçe dönmüştü:

“Özür dilerim ama bana kur yapmıyor.”

Madeleine usulca cevap verdi:

“Bana da yapmıyor zaten, ama bize başarının yolunu açıyor.”

Du Roy sustu, biraz sonra tekrar söze girdi:

“Hayranların arasından birini seçecek olsaydım, şu moruk Vaudrec budalasını tercih ederdim. Sahi ne yapıyor o? Bir haftadır görmedim.”

Madeleine heyecanlanmadan cevap verdi:

“Hasta, damla ağrıları yüzünden yataktan çıkamadığını yazdı bana. Bir uğrayıp halini hatırını sorsan iyi olur. Biliyorsun seni çok sever, ziyaretin memnun eder onu.”

“Elbette, öğleden sonra giderim.” dedi Georges.

Nihayet hazırlanmıştı, şapkası başında, bir şey unutup unutmadığını anlamak için etrafına bakınıyordu. Bir şey göremeyince yatağa yaklaşıp

karısını alnından öptü:

“Görüşürüz sevgilim, en erken yedide dönebilirim ancak.”

Çıkıp gitti. Mösyö Laroche-Mathieu onu bekliyordu; meclis, parlamentonun tekrar açılışından önce öğle saatinde toplanacağı için o gün saat onda yemek yiyecekti.

Madam Laroche-Mathieu yemek saatini değiştirmek istemediğinden, sadece bakanın özel sekreteriyle sofraya oturduklarında, Du Roy makalesinden söz etmeye başladı, kartvizitlerin üzerine karaladığı notlarına bakarak yazıyı ana hatlarıyla açıkladı; açıklamalarını bitirince:

“Değiştirilmesi gereken bir yer görüyor musunuz sayın bakanım?” dedi.

“Pek az sevgili dostum. Belki de Fas meselesinde biraz fazla destekleyicisiniz. Askeri müdahaleden olması gereken bir şeymiş gibi söz edin, ama gerçekleşmeyeceğini ve buna hiç inanmadığınızı da hissettirin. Okurların satır aralarında, böyle bir maceraya atılmayacağımızı görmesini sağlayın.”

“Tamam. Anladım, insanlar da beni gayet iyi anlayacaklar. Karım bu konuda, General Belloncle’un Oran’a gönderilip gönderilmediğini sormamı istedi size. Söylediklerinizden sonra, gönderilmediği sonucuna varıyorum.”

Devlet adamı, “Gönderilmedi.” diye cevap verdi.

Derken, başlayacak meclis döneminden söz ettiler. Laroche-Mathieu, birkaç saat sonra meslektaşlarına söyleyeceği cümlelerin etkisini ölçmek için nutuk çekmeye koyuldu. Sağ elini sallıyor, kâh çatalını, kâh bıçağını, kâh bir lokma ekmeği havaya kaldırıp, kimseye bakmadan, görünmez bir meclise hitap ederek, saçı başı düzgün yakışıklı delikanlı tavrıyla akıcı konuşmasını yapıyordu. Ufacık bıyığı dudağının iki yanında akrep kuyruğu gibi yukarıya kıvrılıyordu; briyantinle yağlanmış saçlarını yakışıklı taşra delikanlıları gibi ortadan ayırarak iki yana yatırmıştı. Genç olduğu halde fazlaca kilolu, tombul biriydi; göbeği yeleğini geriyordu.

Özel sekreter sakin sakin yiyip içiyordu, belli ki bakanın çenebazlığına alışıktı; ama elde edilen başarının kıskançlığıyla içi içini yiyen Du Roy, “Konuş bakalım budala herif! Şu siyaset adamları ne de ahmak oluyor!” diye geçiriyordu içinden.

Kendi değerini bu geveze bakanın saygınlığıyla karşılaştırarak şöyle düşünüyordu: “Lanet olsun, kendi memleketim o canım Rouen’de milletvekilliğine adaylığımı koymak, kurnaz ve ağırkanlı Normandiyalıları kendi muziplikleriyle oyuna getirmek için topu topu yüz bin frankım olsaydı, bu basiretsiz serserilerin yanında ne biçim bir devlet adamı olurdum ama.”

Mösyö Laroche-Mathieu kahve gelene kadar konuştu, derken vaktin geç olduğunu görerek arabasını kapının önüne getirtmeleri için zili çaldı ve gazeteciye elini uzattı:

“İyice anlaşıldı değil mi azizim?”

“Gayet iyi anladım sayın bakanım, bana güvenebilirsiniz.”

Du Roy, makalesine başlamak için ağır ağır gazeteye doğru yola koyuldu, çünkü saat dörde kadar yapacak bir işi yoktu. Saat dörtte Constantinople Sokağı’na gidip Madam de Marelle’le buluşacaktı; pazartesi ve cuma günleri, yani haftada iki kere düzenli olarak görüşüyorlardı.

Ama yazı işlerinden dönerken, eline kapalı bir telgraf tutuşturdular; Madam Walter’den gelen telgrafta şöyle yazıyordu:

“Bugün muhakkak seninle konuşmam lazım. Bu çok, ama çok ciddi bir durum. Saat ikide beni Constantinople Sokağı’ndaki evde bekle. Sana büyük bir yardımda bulunabilirim.

Ölene kadar dostun,

VIRGINIE.”

“Lanet olsun! Kadın tam bir kene!” diye sövdü Du Roy. Keyfi kaçmıştı, hemen gazeteden çıktı, çalışamayacak kadar sinirliydi.

Altı haftadır kadından ayrılmaya çalışıyor, ama kendisine çok düşkün olan Madam Walter’i bir türlü bu ilişkiden soğutamıyordu.

Kadıncağız işlediği günahın ardından korkunç bir pişmanlık krizine girmiş ve arka arkaya üç buluşmalarında sitem ve beddualarla âşığını bunaltmıştı. Bu sahnelerden sıkılan ve mızmız, geçkin kadından epeyidir bıkmış olan Du Roy kendini geri çekmekle yetinmiş, ilişkinin böylece

biteceğini ummuştu. Ama bunun üzerine Madam Walter çılgın gibi genç adama yapışmış, boynuna bir taş bağlayıp nehire atlar gibi kendisini bu aşka bırakmıştı. Du Roy, gevşeklikten, kibarlık ve saygıdan olacak, kadına izin vermiş; Madam Walter de dizginsiz ve yorucu bir tutkuyla erkeğe nefes aldırmaz olmuş, sevgisiyle onu bezdirmişti.

Genç adamı her gün görmek istiyor, ona durmadan telgraflar yollayarak, sokak köşelerinde, bir dükkânda ya da bir parkta kısa bir buluşmaya çağırıyordu.

Buluştuklarında da hep aynı cümlelerle ona bayıldığını, ona taptığını söylüyor, sonra da "onu gördüğü için çok mutlu olduğuna" dair yemin ederek erkeğin yanından ayrılıyordu.

Du Roy'nın hayal ettiğinden çok farklı bir tarz sergilemekteydi, onun yaşında gülünç kaçan çocukça aşk oyunlarıyla, çocuksu cilvelerle erkeği baştan çıkarmaya çalışıyordu. O zamana kadar son derece namuslu kalmış, tertemiz yüreğini her türlü duyguya kapamış, şehvete dair hiçbir fikri olmayan, kırk yaşını soğuk bir yazdan sonraki ölgün bir sonbahar gibi dertsiz tasasız yaşayan bu akılı uslu kadın için bu sevgi, gelişmemiş tomurcuklar ve iyi filizlenememiş küçük çiçeklerle dolu bir tür soluk bahar, kız çocuklarına has tuhaf bir aşk patlaması olmuştu âdeta; beklenmedik coşkulardan, on altı yaşına has hafif çığlıklardan, sıkıcı pohpohlamalardan, gençlik yüzü göremeden yaşlanmış inceliklerden oluşan, saf ve yakıcı, geç kalmış bir aşktı bu. Du Roy'ya günde on mektup yazıyordu; tıpkı Kızılderililerinki gibi süslenmiş, hayvan ve kuş isimleriyle dolu, tuhaf bir tarzı olan, şiirsel ve gülünç, ahmaklık derecesinde saçma mektuplardı hepsi.

Yalnız kaldıklarında, tombul afacanlara has hantalca cilvelerle, gülünç denebilecek dudak bükmelerle, fazlasıyla iri memelerinin gömlek kumaşının altında sallanmasına yol açan hoplayıp zıplamalarla genç adama sarılıyordu. Özellikle de kadın, "Fareciğim", "Kuçu kuçum", "Pisi pisim", "Cici bebeğim", "Mavi kuşum", "Hazinem" gibi laflar ettiğinde ve her seferinde çocuksu bir utangaçlık, sevimli olduğunu düşündüğü çekingence davranışlar, baştan çıkmış saf genç kız numaraları sergileyerek kendisini erkeğe sunduğunda Du Roy ondan tiksiniyordu.

"Bu dudaklar kimin?" diye soruyordu kadın. Du Roy hemen cevap vermeyince de, "Benim." diyerek, genç adam sinirden sapsarı kesilene

kadar ısrarla bu oyuna devam ediyordu.

Halbuki Du Roy'ya öyle geliyordu ki Madam Walter, aşkın aşırı bir incelik, bir ustalık, bir ihtiyat ve bir bilgelik gerektirdiğini hissetmeliydi; bir anne, olgun ve kibar bir kadın olarak kendisini vakarla, bastırılmış bir coşkuyla, ciddiyetle, belki de gözyaşlarıyla teslim etmeliydi, üstelik Juliette'in değil Dido'nunkilere benzemeliydi bu gözyaşları.

Madam Walter hep tekrarlayıp duruyordu:

"Yavrum benim, seni nasıl da seviyorum! Benim seni sevdiğim kadar sen de beni seviyor musun, söyle hadi bebeğim."

Du Roy kadının kendisine her "yavrum", "bebeğim" deyişinde, ona "yaşlı dostum" diye hitap etme isteğine kapılıyordu.

"Sana boyun eğmekle nasıl da çılgınlık ettim. Ama pişman değilim. Sevmek öyle güzel ki!" diyordu Madam Walter.

Kadının ağzından çıktığında bütün bu laflar Georges'a sinir bozucu geliyordu. Kadın, "Sevmek öyle güzel ki!" diye mırıldanırken, tıpkı tiyatro sahnesinde saf genç kız rolü oynayan biri gibiydi.

Üstelik erkeği, okşayışlarındaki beceriksizlikle de çileden çıkarıyordu. Kanını müthiş bir biçimde tutuşturan bu yakışıklı delikanlının öpücükleriyle birdenbire şehveti kabarıyor, Du Roy'yı kucaklarken ona gülme isteği veren ve okumayı öğrenme çabasındaki ihtiyarları aklına getiren beceriksizce bir ateşlilik ve ciddi bir özen sergiliyordu.

Son sevdalarında kibirli bir güven sergileyen geçkin bazı kadınlara has o yaman ve derin bakışlarla erkeğe ateşli ateşli bakarak onu kollarının arasında hırpalarken, ağır ve sıcak bedeninin altında ezerek sessiz ve ürperen ağzıyla onu dişlerken, yorgunca ama açgözlülükle, küçük bir kız gibi kıpır kıpır oynuyor, sevimli olmak adına peltek peltek konuşuyordu:

"Şeni öyle şeviyoyum ki yavyum. Çok şeviyoyum. Kayıcığını güzelce şev hadi."

Bunun üzerine Du Roy küfretmek, şapkasını alıp kapıyı çarparak çekip gitmek için dayanılmaz bir istek duyuyordu.

İlk zamanlar Constantinople Sokağı'nda sıkça görüşmüşlerdi, ama Madam de Marelle'le karşılaşmaktan korkan Du Roy, bu buluşmalardan yan çizmek için bin bir bahane buluyordu şimdi.

Bu yüzden kâh öğle, kâh akşam yemeği için neredeyse her gün Madam Walter'in evine gitmek zorunda kalmıştı. Kadın masanın altından genç adamın elini sıkıyor, kapı arkalarında ona dudaklarını uzatıyordu. Ama Du Roy en çok, maskaralıklarıyla onu eğlendiren Suzanne'la oynamaktan keyif alıyordu. Kız, oyuncak bebeğinkini andıran bedeninde kıvrak ve hınzır, beklenmedik ve sinsi, kıpır kıpır bir zekâ barındırmaktaydı, panayırda oynatılan kuklalar gibiydi hep. Her şeyle ve herkesle dalga geçiyor, iğneleyici bir tavırla lafı gediğine oturtuveriyordu. Georges kızın konuşkanlığını harekete geçiriyor, onu alaycılığa teşvik ediyordu, ikisi mükemmel anlaşıyordu.

Suzanne her dakika ona sesleniyordu:

"Baksanıza Güzel Dost. Buraya gelin Güzel Dost."

Du Roy hemen annenin yanından ayrılıp kıza koşuyordu, Suzanne onun kulağına hınzırca bir laf fısıldıyor ve ikisi birden canı gönülden gülüyorlardı.

Bu arada annenin aşkından gına getirmiş olan Du Roy, giderek kadına karşı bastırılmaz bir tiksinti duymaya başlamıştı; ne onu görmeye, ne sesini duymaya tahammül edebiliyor, ne de öfkelenmeden onu düşünebiliyordu. Artık evine gitmiyor, mektuplarına cevap vermiyor, çağrılarına boyun eğmiyordu.

Madam Walter sonunda onun kendisini sevmediğini anlayıp korkunç bir acıya gömüldü. Yine de vazgeçmedi, onu gözledi, takip etti, perdeleri indirilmiş bir arabada, gazetenin kapısında, erkeğin evinin kapısında, geçeceğini umduğu sokaklarda onu bekledi.

Du Roy, kadına kötü davranmak, sövüp saymak, onu dövmek, açık açık, "Lanet olsun, bıktım sizden, sıktınız artık." demek için can atıyordu. Ama La Vie Française yüzünden kendini tutuyor; soğuk davranışlar, saygı kisvesi altında sert tavırlar, hatta zaman zaman da acımasız laflarla bu işin bitmesi gerektiğini ona anlatmaya çalışıyordu.

Madam Walter ise inatla, onu Constantinople Sokağı’na çekmek için kurnazlıklar arıyordu, günün birinde iki kadının kapı önünde burun buruna gelmelerinden ödü kopuyordu Du Roy’nın.

Madam Marelle’e duyduğu sevgi ise, tersine, yaz boyunca artmıştı. Ona, “Afacanım” diye hitap ediyor ve kadından sahiden hoşlanıyordu. İkisinin tabiatlarında benzer özellikler vardı, maceracı serseriler soyundandı ikisi de, yollarda gezinen derbederlere çok benzeyen şu kibar serserilerin soyundan.

Yaz boyunca çok güzel bir aşk yaşamışlar, tıpkı nerede akşam orada sabah yaşayan öğrenciler gibi geçirmişlerdi yaz mevsimini; öğle ya da akşam yemekleri için Argenteuil’e, Bougival’e, Maisons’a, Poissy’ye gitmişler, saatlerce bir teknenin içinde vakit geçirerek kıyılardan çiçek toplamışlardı. Genç kadın Seine’in kızarmış balıklarına, et yahnisi ve buğulama balıklara, meyhane çardaklarına ve kayıkçıların haykırışlarına bayılıyordu. Genç adam güneşli bir günde bir banliyö treninin üst katında onunla birlikte yolculuk etmekten, korkunç burjuva villalarının pıtrak gibi bittiği Paris kırlarından eğlenceli ve ipe sapa gelmez laflar eşliğinde geçmekten hoşlanıyordu.

Akşam yemeği için Madam Walter’in evine gitmesi gerektiğinde, su kenarındaki otların üzerinde arzularını tatmin etmiş, ateşini söndürmüş olan, biraz önce ayrıldığı genç sevgilisini hatırlayarak yaşlı ve azgın sevgilisine kin duyuyordu.

İlişkiyi bitirme kararını açık seçik, neredeyse hoyratça belirttiği patroniçeden kurtulduğuna nihayet yavaş yavaş inanmaya başlamıştı ki, gazetede bulunduğu bir sırada, onu saat ikide Constantinople Sokağı’na çağıran telgrafı aldı.

Bir yandan yürürken bir yandan da telgrafı okuyordu: “Bugün muhakkak seninle konuşmam lazım. Bu çok, ama çok ciddi bir durum. Saat ikide beni Constantinople Sokağı’ndaki evde bekle. Sana büyük bir yardımda bulunabilirim. Ölene kadar dostun. – VIRGINIE.”

Şöyle düşünüyordu Du Roy: “Bu ihtiyar acuze yine ne istiyor benden? Bahse girerim ki söyleyeceği bir şey yoktur. Bana taptığını söyleyecektir bininci kez. Yine de onu görmeliyim. Çok ciddi bir durumdan ve büyük bir

yardımdan söz ediyor, belki de doğrudur. Clotilde de saat dörtte gelecek. Ötekini en geç saat üçte başımdan savmalıyım. Lanet olsun, umarım karşılaşmazlar. Nedir şu kadınlardan çektiğim!”

Kendi karısının sahiden de başını ağrıtmayan tek kadın olduğunu düşündü. Kendi yağıyla kavruluyor ve hayatın olağan meşguliyetlerine ait değişmez düzenin bozulmasını kabul edemediğinden sevişmeye ayrılan saatlerde onu çok sever görünüyordu.

Du Roy, kadınla buluşacağı eve doğru ağır ağır yürüyor, bir yandan da için için patroniçeye diş biliyordu:

“Eğer bana söyleyecek bir şeyi yoksa onu öyle güzel ağırlayacağım ki. Cambronne’un Fransızcası benimkinin yanında akademik kalacak. Öncelikle, ayağımı bir daha evine basmayacağımı söyleyeceğim.”

Madam Walter’in diyeceklerini duymak için içeri girdi.

Kadın hemen onun ardından çıkageldi, erkeği görür görmez:

“Ah, demek telgrafımı aldın! Ne şans!” dedi.

Du Roy sert bir ifade takınmıştı:

“Evet, tam meclise gideceğim sırada gazetede aldım. Ne istiyorsun yine benden?”

Madam Walter onu öpmek için tülünü kaldırmış, dayak yemiş bir köpek ürkekliği ve uysallığı içinde yaklaşıyordu.

“Bana karşı nasıl da acımasızsın... Ne kadar ters konuşuyorsun benimle... Ne yaptım ben sana? Senin yüzünden nasıl acı çektiğimi bilemezsin.”

“Tekrar başlamayacaksın değil mi?” diye homurdandı Du Roy.

Kadın genç adamın yanı başında dikilmiş, kollarına atılmak için ondan bir tebessüm, bir hareket bekliyordu.

“Böyle davranmak için mi benimle birlikte oldun, keşke beni kendi halime bıraksaydın, akılı uslu, mutlu mesut yaşayıp gidiyordum. Kilisede bana söylediklerini ve bu eve beni nasıl zorla soktuğunu hatırlıyor musun?

Ama bak şimdi nasıl konuşuyorsun benimle, beni nasıl karşılıyorsun! Tanrım! Tanrım! Çok incitiyorsun beni.”

“Of, lanet olsun! Yeter artık. Seni ne zaman görsem aynı nakarat! Duyan da sana sahip olduğumda on iki yaşındaymışsın ve bir melek kadar cahilmişsin sanır. Yo hayatım, gerçekleri görelim, ayartılan küçük bir kız falan yok ortada. Bana kendini verdiğinde yetişkin bir kadındın. Bunun için sana teşekkür ederim, son derece minnettarım, ama ölene kadar eteğine yapışıp kalacak değilim ya. Senin bir kocan, benim de bir karım var. İkimiz de özgür değiliz. Bir hevese kapıldık, kimseye de bir şey sezdirmedik, sonunda bitti işte.”

“Ah, ne kadar hoyratsın! Kaba adamın, alçağın tekisin! Hayır, genç bir kız değildim ama daha önce hiç sevmemiş, hiç böyle aldanmamıştım...” dedi Madam Walter.

Du Roy onun sözünü kesti:

“Bunu bana yüz kere tekrarladın, biliyorum. Ama iki çocuğun var zaten... Kızlığını ben bozmuş değilim ya...”

Madam Walter geri geri gitti:

“Ah Georges, bu çok alçakça!..”

İki elini göğsüne götüren kadın, boğazına kadar yükselen hıçkırıklarla kesik kesik nefes almaya başladı.

Du Roy, onun gözlerinin yaşardığını görünce şapkasını şöminenin kenarından aldı:

“Ha, ağlayacaksın demek! Öyleyse iyi akşamlar. Beni bu gösteri için mi buraya getirttin?”

Madam Walter onun yolunu kesmek için bir adım attı ve cebinden çabucak bir mendil çıkararak ani bir hareketle gözlerini sildi. Kendisini zorladığı için daha güçlü çıkan, ama acıdan titreyen sesiyle kesik kesik konuştu:

“Hayır... buraya... sana bir haber vermek için geldim... siyasi bir haber... sana elli bin frank... hatta istersen daha da fazlasını... kazanma fırsatı

sağlamak için.”

Birdenbire yumuşayan Du Roy:

“Nasıl yani! Ne demek istiyorsun?” diye sordu.

“Dün akşam, kocamla Laroche konuşurlarken bazı laflar tesadüfen kulağıma çalındı. Zaten benim yanımda fazla sakındıkları da yoktu. Walter, sana sır vermemesini tavsiye ediyordu bakana, çünkü senin her şeyi açık edeceğini söylüyordu.”

Du Roy şapkasını tekrar bir iskemlenin üstüne koymuştu. Dikkat kesilmiş, bekliyordu.

“Ne olmuş peki?”

“Fas’ı işgal edecekler.”

“Hadi canım. Laroche’la öğle yemeği yedim, hükümetin aşağı yukarı bütün amaçlarını not aldırdı bana.”

“Yo sevgilim, sana rol yapmışlar, çünkü niyetlerinin öğrenilmesinden korkuyorlar.”

“Otur.” dedi Georges.

Kendisi de bir koltuğa oturdu. Madam Walter küçük bir tabure çekip, genç adamın bacaklarının arasına çöktü. Tatlı bir sesle tekrar konuşmaya başladı:

“Hep seni düşündüğüm için, etrafımda fısıldanan her şeye kulak kesiliyorum artık.”

Bir süredir onun arkasından bir şeyler tezgâhladıklarını, müdahalesinden korkarak onu kullandıklarını nasıl tahmin ettiğini usul usul anlatmaya koyuldu.

“Bilirsin, insan sevince kurnazlaşır.” diyordu.

Nihayet geçen gün anlamıştı. Kapalı kapılar ardında tezgâhlanan büyük, çok büyük bir işti bu. Madam Walter, gösterdiği uyanıklıktan ötürü memnun, gülümsüyordu şimdi; borsa oyunlarına, hisselerdeki değer değişimlerine; birikimlerini saygın, hatırlı insanların, siyaset adamları ya da

bankacıların isimleriyle güvence altına alınmış fonlara yatıran binlerce küçük burjuva ve küçük yatırımcının iki saatlik spekülasyon sonunda varını yoğunu kaybetmesine yol açan ani iniş çıkışlara alışık maliyeci eşi gibi konuşurken coştukça coşuyordu.

“Yaptıkları şey müthiş. Çok müthiş. Her şeyin başını çeken de Walter, bu işte çok usta. Sahiden de muazzam bir numara bu.”

Du Roy bu hazırlık konuşması karşısında sinirleniyordu.

“Sadede gel artık.” dedi çabucak.

“Mesele şu. Tanca’ya bir müdahalede bulunulmasına, Laroche daha dışişleri bakanlığına geldiği gün aralarında karar vermişlerdi; altmış dört ya da altmış beş franka düşen Fas hisselerinin hepsini yavaş yavaş satın aldılar. Son derece ustalıkla, kaynağı belli olmayan kara parayla satın aldıkları için de hiç şüphe çekmediler. Sürekli Fas hisselerine talep olduğunu görerek şaşıran Rothschildleri bile oyuna getirdiler. Onlara, hepsinin de durumu kötüye giden, iflasın eşiğindeki aracı kurumların isimlerini sayarak cevap verdiler. Büyük bankayı yatıştırdı bu. Şimdi de müdahaleye hazırlanıyorlar, oraya girdiğimizde Fransız devleti borca kefil olacak. Dostlarımızın cebine elli ya da altmış milyon frank girecek. Üçkâğıdı görüyor musun? Herkesten, en ufak boşboğazlıktan bile nasıl korktuklarını da anlıyorsundur şimdi.”

Başını genç adamın yeleğine yaslamış, kollarını bacaklarının üstüne koymuştu, ona sokuluyor, neredeyse içine giriyordu; onun bir okşayışı, bir tebessümüyle her şeyi yapmaya, her şeyi tehlikeye atmaya hazırdı, erkeğin ilgisini çektiğini hissediyordu şimdi.

“Emin misin?” diye sordu Du Roy.

Madam Walter güvenle cevap verdi:

“Hem de nasıl!”

“Gerçekten de çok müthiş. Şu Laroche denen pis herife gelince, onu köşeye kıstırmam yakındır. İtoğlu it! Kollasın kendini!.. Ayağını denk alsın!.. Bakan falan demem, elimde kalıverir.”

Derken düşünmeye başladı:

“Yine de bu durumdan yararlanmak lazım.” diye mırıldandı.

“Hâlâ hisse satın alabilirsin.” dedi Madam Walter. “Değeri sadece yetmiş iki frank.”

“Evet ama nakit param yok.” diye cevap verdi Du Roy.

Madam Walter yüzünü ona doğru kaldırdı, gözleriyle yalvarır gibiydi.

“Bunu düşündüm pisi pisim, eğer nazik davranıp beni biraz sevseydin, sana ödünç vermeme razı olurdun.”

Du Roy, alelacele, neredeyse sertlikle cevap verdi:

“Bak bu olmaz işte.”

Kadın yalvaran bir sesle mırıldandı:

“Dinle bak, borç para almadan yapabileceğin bir şey var. Ben on bin frank tutarında bu hisselerden satın almak istiyordum. Yirmi bin franklık alırım olur biter. Sen yarı yarıya bana ortak olursun. Tahmin edersin ki bu parayı Walter’e geri verecek değilim. Dolayısıyla şimdilik hiçbir şey ödemen gerekmez. Eğer umduğumuz gibi olursa yetmiş bin frank kazanırsın. Eğer iş çuvallarsa bana on bin frank borcun olur, ödemeyi de nasıl istersen öyle yaparsın.”

“Hayır, bu tür yöntemlerden hiç hoşlanmam.” dedi yine Du Roy.

Bunun üzerine Madam Walter onu ikna etmeye çalıştı, bu işe sadece söz üzerine on bin frank yatıracağını, sonuç olarak genç adamın bir risk üstleneceğini, kendisinin de şimdilik ona ödünç para vermeyeceğini, çünkü paranın Walter Bankası’ndan çıkacağını söyledi.

Ayrıca, bu işi mümkün kılan siyasi kampanyayı La Vie Française’de baştan sona genç adamın yürüttüğünü, bundan yararlanmamasının salaklık olacağını da belirtti.

Du Roy hâlâ tereddüt ediyordu.

“Bir de şöyle düşün, bu on bin frankı sana Walter ödünç veriyor aslında, senin ona bulunduğun hizmet ise bu değerin çok üstünde.” diye ekledi Madam Walter.

“Peki, tamam.” dedi Du Roy. “Seninle yarı yarıya ortak oluyorum. Kaybedecek olursak sana on bin frank öderim.”

Kadın öyle sevindi ki yerinden doğrularak genç adamın başını ellerinin arasına aldı, doymazlıkla öpmeye başladı.

Du Roy başta karşı koymadı, ama kadın işi iyice ileri götürüp, ona sıkı sıkı sarılarak arzuyla okşamaya başlayınca, diğer kadının birazdan geleceğini düşündü; eğer zayıf davranırsa zaman kaybedecek ve ateşini yaşlı kadının kollarında söndürecekti, oysa bu ateşi genç sevgiliye saklaması daha iyi olurdu.

Bunun üzerine Madam Walter’i yavaşça itti.

“Hadi ama, aklını başına topla.” dedi.

Kadın üzgün gözlerle ona baktı:

“Ah Georges, artık seni öpmeme bile izin yok.”

“Hayır, bugün olmaz. Biraz başım ağrıyor, hasta gibiyim.” diye cevap verdi.

Kadın uysalca, tekrar Du Roy’nın bacaklarının arasına oturdu.

“Yarın akşam yemeğe gelir misin?” diye sordu. “Öyle mutlu olurum ki!”

Du Roy tereddüt etti, sonra teklifi geri çevirmeyi göze alamadı.

“Elbette, tabii.”

“Sağ ol sevgilim.”

Sokulgan ve düzenli bir hareketle yanağını genç adamın göğsüne sürüyordu, uzun siyah saçlarının bir teli erkeğin yeleğine takıldı.

Madam Walter bunu fark etti ve aklından çılgınca bir fikir geçti, genellikle kadınların tüm mantığını belirleyen, batıl inançlara dayalı şu fikirlerden biriydi bu. Bu saç telini usul usul bir düğmenin etrafına sarmaya koyuldu. Sonra bir başka saç telini sonraki düğmeye, bir diğerini daha üstteki düğmeye bağladı. Her düğmeye bir saç teli sarıyordu.

Genç adam birazdan ayağa kalkınca bu saç tellerini koparacaktı. Kendisinin canı yanacaktı ama olsun, ne büyük mutluluktu! Georges farkında olmadan ondan bir parçayı, şimdiye kadar hiç istemediği saçından bir tutamı beraberinde götürecekti. Onu kendisine bağlayan bir bağ, gizli, görünmez bir bağ olacaktı bu! Erkeğin üzerinde bıraktığı bir tılsım. Georges elinde olmadan onu düşünecek, onu hayal edecek, ertesi gün onu biraz daha fazla sevecekti.

“Artık gitmeliyim, çünkü oturumun son bölümü için mecliste beni bekliyorlar. Bugün gitmemezlik edemem.” dedi Du Roy aniden.

“Bu kadar çabuk ha!” diye göğüs geçirdi Madam Walter. Ardından tevekküllü bir ifadeyle ekledi:

“Git sevgilim, ama yarın akşam yemeğe geleceksin.”

Ani bir hareketle genç adamdan uzaklaştı. Cildine iğne batırılıyormuş gibi, başında kısa ve keskin bir acı duydu. Yüreği güm güm atıyordu, onun yüzünden canı biraz acıdığı için mutluydu.

“Hoşça kal.” dedi.

Du Roy merhametli bir tebessümle ona sarıldı ve soğukça gözlerinden öptü.

Ama bu temasla çılgına dönen kadın tekrar mırıldandı: “Bu kadar çabuk ha!” Yalvaran gözleri kapısı açık olan yatak odasını işaret ediyordu.

Du Roy onu kendisinden uzaklaştırdı:

“Bir an önce gitmem lazım,” dedi aceleci bir tavırla, “yoksa geç kalacağım.”

Bunun üzerine Madam Walter ona dudaklarını uzattı, bu dudaklara üstünkörü bir öpücük konduran genç adam unuttuğu şemsiyesini kadının eline tutuşturarak:

“Hadi ama, elimizi çabuk tutalım, saat üçü geçti.” dedi.

Madam Walter onun önü sıra evden çıktı:

“Yarın saat yedide.” diye tekrarlayıp duruyordu.

“Yarın saat yedide.” diye karşılık verdi Du Roy.

Ayrıldılar. Kadın sağa, genç adam ise sola döndü.

Du Roy bulvara kadar yukarı doğru yürüdü. Sonra, Malesherbes Bulvarı’nı izleyerek ağır adımlarla tekrar aşağı indi. Bir pastanenin önünden geçerken, kristal bir kâsede duran kestaneşekerlerini gördü, “Yarım kilo alıp, Clotilde’e götüreyim.” diye düşündü. Genç kadının deli gibi sevdiği bu şekerlemelerden bir kesekâğıdı satın aldı. Saat dörtte, genç sevgilisini beklemek üzere eve dönmüştü.

Clotilde biraz gecikmeli geldi, çünkü kocası bir haftalığına eve dönmüştü.

“Yarın akşam yemeğe gelir misin?” diye sordu. “Seni görmekten memnun olur.”

“Gelemem, yemeğe patronun evine gideceğim. Uğraştığımız bir yığın siyasi ve mali mesele var.”

Clotilde şapkasını çıkarmıştı. Şimdi de, bedenini fazlasıyla sıkan bluzunu sıyırıyordu.

“Du Roy, şöminenin üzerindeki kesekâğıdını gösterdi ona:

“Sana kestaneşekeri getirdim.”

Genç kadın ellerini çırptı:

“Ne güzel! Öyle tatlısın ki!”

Kestaneşekerlerini aldı, bir tanesinin tadına bakıp:

“Çok lezzetli.” dedi. “Bana öyle geliyor ki tek bir tane bırakmayacağım.”

Sonra şehvetli bir neşeyle Georges’a bakarak ekledi:

“Bütün kötü alışkanlıklarımı besliyorsun ha?”

Kestaneleri ağır ağır yiyor, hâlâ kalıp kalmadığını görmek için ikide bir kesekâğıdının dibine göz atıyordu.

“Hadi koltuğa otur,” dedi, “bacaklarının arasına çöküp öyle yiyeceğim şekerlemelerimi. Çok keyifli olacak.”

Du Roy gülümseyerek oturdu; biraz önce Madam Walter’le olduğu gibi bacaklarını açıp genç kadını arasına aldı.

Clotilde onunla konuşmak için başını kaldırıyor ve ağzı doluyken şöyle diyordu:

“Haberin yok sevgilim, rüyamda seni gördüm, ikimiz bir devenin üzerinde büyük bir yolculuk yapıyorduk. Devenin iki hörgücü vardı, sen ve ben birer hörgücün üstüne ata biner gibi oturmuş, çölü geçiyorduk. Yanımızda bir kâğıda sarılı sandviçler ve bir şişe şarap vardı, hörgüçlerin üzerinde atıştırıyorduk. Ama bu durum benim canımı sıkıyordu, çünkü başka bir şey yapamıyorduk, birbirimizden epeyi uzaktık, ben aşağı inmek istiyordum.”

“Ben de inmek istiyorum.” diye karşılık verdi Du Roy.

Hikâye hoşuna gitmiş, gülüyordu; konuşup durması, bu ipe sapa gelmez, çocukça şeyleri, âşıkların uydurduğu bu sevimli saçmalıkları anlatması için genç kadını teşvik ediyordu. Madam de Marelle’in ağzından çıktığında hoşuna giden bu haylazca laflar Madam Walter’in ağzından çıkacak olsa onu sinirlendirirdi.

Clotilde de ona, “Sevgilim, yavrum, pisi pisim.” diye hitap ediyordu. O zaman bu kelimeler genç adama sevecen ve okşayıcı geliyordu. Biraz önce diğer kadının söyledikleri ise onu sinirlendirip tiksindiriyordu. Her zaman aynı olan aşk sözleri, çıktıkları dudakların tadını alır çünkü.

Ama bu saçma sapan laflarla eğlenirken, bir yandan da kazanacağı yetmiş bin frankı düşünmekteydi, birdenbire sevgilisinin başını parmağıyla iki kere tıpışlayarak onu susturdu:

“Dinle kediciğim. Senden kocana bir haber iletmeni isteyeceğim. Benim tarafımdan ona de ki, yetmiş iki frank olan Fas hisselerinden on bin frank tutarında satın alsın yarın; üç ay geçmeden altmış ila seksen bin frank kazanmış olacağına söz veriyorum. Ağzını çok sıkı tutmasını da söyle. Yine benim tarafımdan, Tanca müdahalesinin karara bağlandığını ve Fransız devletinin Fas’ın borçlarına kefil olacağını ilet. Ama sakın başkalarına bir şey anlatma. Sana bu söylediğim bir devlet sırrıdır.”

Clotilde ciddiyetle onu dinliyordu:

“Teşekkür ederim. Bu akşam kocama söyleyeceğim. Ona güvenebilirsin, ağzını sıkı tutar. Çok güvenilir bir adamdır. Hiç tehlike yok.”

Bütün kestaneleri bitirmişti. Kesekâğıdını ellerinin arasında buruşturdu ve şöminenin içine attı. Ardından, “Hadi gidip yatalım.” dedi. Ayağa kalkmadan Georges’un yelek düğmelerini çözmeye başladı.

Aniden durdu, bir düğme iliğine takılmış uzun bir saç telini iki parmağıyla tutup çekerek gülmeye koyuldu:

“Şuraya bak. Madeleine’in saçını da yanında getirmişsin. Al sana sadık bir koca.”

Derken tekrar ciddileşerek, bulduğu zar zor seçilen saç telini elinde uzun uzun inceledi:

“Madeleine’in saçı değil bu, siyah.”

Du Roy gülümsedi:

“Oda hizmetçisinin saçıdır.”

Ama Clotilde bir hafiye dikkatiyle yeleği gözden geçiriyordu, bir düğmenin etrafına sarılmış ikinci bir saç teli buldu; ardından bir üçüncüsünü daha; bembeyaz kesilmişti, hafifçe titreyerek haykırdı:

“Ah! Bütün düğmelerine saç tellerini sarmış bir kadınla yatmışsın.”

Du Roy şaşkına dönmüş, kem küm ediyordu:

“Yok canım. Deli misin...”

Birdenbire hatırladı, durumu anladı, önce allak bullak oldu, sonra sırıtarak inkâr etti; çapkınlık yaptığından şüphelenmesi onu sinirlendirmemişti aslında.

Genç kadın sürekli arıyor, sarılı saç telleri bulup hızlı bir hareketle açıyor, sonra da halının üstüne atıyordu.

Kurnaz kadın içgüdüsüyle bir şeyleri tahmin etmişti, öfkeden gözü dönmüş, ağlamaya hazır vaziyette, kesik kesik konuşuyordu:

“Seni seviyor... bu kadın... kendisine ait bir şeyi yanında götürmeni istemiş... Ah! ne kadar hainsin...”

Ardından bir çığlık attı, sinirli ama sevinç dolu, keskin bir çığlık: “Oh!.. oh!.. yaşlı bir kadın bu... al sana beyaz bir saç teli... Demek artık yaşlı kadınlarla düşüp kalkıyorsun... Sana ödeme yapıyorlar mı... söylesene... sana para ödüyorlar mı?.. Yaşlı kadınlara kaldın ha... Öyleyse bana ihtiyacın yoktur artık... o kadını elinden kaçırma...”

Ayağa kalktı, bir iskemlenin üstüne atılmış bluzuna doğru koştu ve bluzu çabucak üzerine geçirdi.

Du Roy onu alıkoymak istiyor, utanç içinde kekeliyordu:

“Olur mu Clo... aptallık etme... bunun ne olduğunu bilmiyorum... dinle bak... gitme... hadi ama... kal burada...”

Clotilde aynı lafları tekrarlayıp duruyordu:

“Yaşlı sevgilini elinden kaçırma... onunla devam et... onun saçlarından kendine bir yüzük yaptır... onun beyaz saçlarından... Yeterince var elinde.”

Sert ve hızlı hareketlerle giyinmiş, saçını başını düzeltmiş, tülünü yüzüne indirmişti; kendisini tutmaya yeltenince Du Roy’nın suratına var gücüyle bir tokat aşketti. Genç adam sersemlemiş vaziyette öylece kalakalmışken, kapıyı açtı ve kaçarcasına çıkıp gitti.

Du Roy yalnız kalır kalmaz, şu beş para etmez yaşlı Walter Ana’yı düşünerek öfkeden kudurdu. Onun canına okuyacak, gözünün yaşına bakmayacaktı.

Kızarmış yanağını suyla ıslattı. Ardından, alacağı intikamı düşünerek kendisi de evden çıktı. Bu sefer affetmeyecekti. Hem de hiç!

Bulvara kadar indi, aylak aylak dolanırken bir mücevher dükkânının önünde durdu, uzun zamandır içinin gittiği ve fiyatı bin sekiz yüz frank olan bir kronometreye bakmaya koyuldu.

Yüreği ani bir sevinçle dolarak, “Eğer yetmiş bin frankı kazanacak olursam bunu satın alabilirim.” diye dişündü. Derken bu yetmiş bin frankla neler yapacağını hayal etmeye başladı.

Önce milletvekili olacaktı. Sonra kronometreyi satın alacak, sonra borsada oynayacak, sonra da... ve daha sonra da...

Gazeteye gitmek istemiyor, Walter'le görüşmeden ve makalesini yazmadan önce Madeleine'le sohbet etmeyi tercih ediyordu; eve dönmek üzere yola koyuldu.

Drouot Sokağı'na girmek üzereydi ki zınk diye durdu; Chaussée d'Antin'de oturan Kont de Vaudrec'in halini hatırını sormayı unutmuştu. Bunun üzerine, yine oyalanarak geri döndü, kafasında bin bir düşünce vardı, mutlu hayaller kuruyor, aklından hoş, güzel şeyler geçiriyor, yakında sahip olacağı serveti ve Laroche denen o rezili, şu uyuz ve yaşlı patroniçeyi düşünüyordu. Clotilde'in öfkesini hiç dert etmiyor, çünkü genç kadının kendisini çabucak bağışlayacağını biliyordu.

Kont de Vaudrec'in oturduğu evin kapıcısına:

"Mösyö de Vaudrec nasıl? Son günlerde hasta olduğunu öğrendim." diye sorduğunda, adam şöyle cevap verdi:

"Sayın kont çok hasta, beyefendi. Geceyi çıkaramayacağını düşünüyorlar, damla kalbine yürümüş."

Du Roy öylesine ürkmüştü ki ne yapacağını bilemez haldeydi. Vaudrec ölmek üzereydi ha! Kendisine bile itiraf etmekten çekindiği bir yığın karmakarışık, altüst edici düşünce geçiyordu kafasından.

Ne dediğinin farkında olmadan, "Teşekkür ederim... yine gelirim ben." diye kekeledi.

Sonra bir kupa arabasına atlayarak evine doğru yollandı.

Karısı dönmüştü. Nefes nefese onun odasına dalıp hemen haberi verdi:

"Haberin yok mu? Vaudrec ölmek üzereymiş!"

Madeleine oturmuş, bir mektup okuyordu. Kafasını kaldırıp arka arkaya üç kez tekrarladı:

"Nasıl? Ne diyorsun?.. Ne diyorsun?.. Ne diyorsun?.."

“Damla hastalığı kalbine yürüdüğü için Vaudrec ölüyor diyorum.” Sonra ekledi:

“Ne yapmayı düşünüyorsun?”

Bembeyaz kesilen genç kadın yerinden doğrulmuştu, yanakları sinirli bir titremeyle seğiriyordu, derken yüzünü ellerinin arasına gömerek hüngür hüngür ağlamaya başladı. Ayakta dikilmiş, yüreği acıdan paramparça, hıçkırıklarla sarsılıyordu.

Ama aniden acısını bastırdı ve gözlerini sildi:

“Ben... ben oraya gidiyorum... beni dert etme... ne zaman gelirim bilmiyorum... beni bekleme...”

“Pekâlâ, git.” diye karşılık verdi Du Roy.

El sıkıştılar, genç kadın öylesine apar topar çıkıp gitti ki eldivenlerini unuttu.

Akşam yemeğini tek başına yiyen Georges, makalesini yazmaya koyuldu. Yazıyı tam anlamıyla bakanın istediği gibi, okurların Fas müdahalesinin gerçekleşmeyeceği izlenimi edinecekleri biçimde kaleme aldı. Ardından makaleyi gazeteye götürdü, kısa bir süre patronla çene çaldı ve nedenini bilmediği bir yürek hafifliğiyle, sigarasını tüttüre tüttüre geri döndü.

Karısı eve gelmemişti. Yatıp uyudu.

Madeleine gece yarısına doğru döndü. Aniden uyanan Georges, doğrulup yatakta oturmuştu.

“Durum ne?” diye sordu.

Karısını hiç bu kadar solgun ve heyecanlı görmemişti.

“Öldü.” diye mırıldandı Madeleine.

“Ah! Peki... sana hiçbir şey söylemedi mi?”

“Söylemedi. Oraya vardığımda bilincini kaybetmişti.”

Georges düşünüyordu. Sormak istediği sorular dilinin ucuna kadar geliyor, ama bir türlü cesaret edemiyordu.

“Yat hadi.” dedi.

Madeleine çabucak soyundu, sonra genç adamın yanına süzüldü.

“Ölürken başucunda akrabaları var mıydı?” diye sordu Georges.

“Sadece bir yeğeni vardı.”

“Ya! Bu yeğeniyle sık sık görüşüyor muydu?”

“Yok canım. On senedir birbirlerini görmemişlerdi.”

“Başka akrabaları var mıydı?”

“Hayır... sanmıyorum.”

“Öyleyse... mirası bu yeğen mi alacak?”

“Bilmiyorum.”

“Zengin miydi Vaudrec?”

“Evet, çok zengindi.”

“Aşağı yukarı ne kadar parası vardı biliyor musun?”

“Hayır, tam olarak değil. Bir iki milyonu vardı herhalde.”

Georges başka bir şey söylemedi. Madeleine mumu üfledi. Karanlıkta yan yana sessizce yatmaya devam edip, uyanık vaziyette düşüncelere daldılar.

Georges’un uyuma isteği kalmamıştı. Madam Walter’in vaat ettiği yetmiş bin frankı yetersiz buluyordu şimdi. Birdenbire Madeleine’in ağladığı hissine kapıldı. Emin olmak için sordu:

“Uyuyor musun?”

“Hayır.”

Genç kadının sesi ağlamaklı ve titrekti.

“Öğleden sonra sana şu senin bakanın bizi oyuna getirdiğini söylemeyi unuttum.” dedi Georges.

“Nasıl yani?”

Genç adam, Laroche ve Walter'in tezgâhladığı oyunu bütün ayrıntılarıyla uzun uzun anlattı.

Bitirince Madeleine sordu:

"Nasıl öğrendin peki?"

"İzin ver de bunu söylemeyeyim. Senin de hiç bilmediğim, kendi haber alma yöntemlerin var. Ben de benimkileri kendime saklamak istiyorum. Her halükârda, verdiğim bilgilerin doğruluğuna kefilim."

Bunun üzerine, "Evet, mümkündür..." diye mırıldandı Madeleine. "Bizim dışımızda bir işler çevirdiklerinden kuşkulanıyordum zaten."

Ama bir türlü uyku tutmayan Georges karısına sokulmuştu, usulca kulağını öptü. Genç kadın sinirli sinirli onu itti:

"Rica ederim beni rahat bırak olmaz mı, cilveleşecek durumda değilim."

Georges boyun eğerek duvara doğru döndü, gözlerini kapatıp en sonunda uyudu.

VI

Kilise siyah renklerle bezenmişti, ana kapıda bulunan, üzerine bir taç oturtulmuş büyük bir arma, soylu bir adamın gömüleceğini gelip geçenlere haber veriyordu.

Tören sona ermişti; katılanlar tabutun ve ellerini sıkan, taziyeleri kabul eden Kont de Vaudrec'in yeğeninin önünden geçerek ağır ağır dağılıyorlardı.

Georges Du Roy ve karısı dışarı çıktıklarında, evlerine dönmek üzere yan yana yürümeye başladılar. Kafaları meşgul olduğundan hiç konuşmuyorlardı.

Sonunda Georges, kendi kendine konuşur gibi:

"Sahiden de çok şaşırtıcı!" dedi.

"Şaşırtıcı olan da ne dostum?" diye sordu Madeleine.

"Vaudrec'in bize bir şey bırakmaması!"

Genç kadın, beyaz teni boynundan yüzüne doğru yükselen pembe bir tülle kaplanır gibi aniden kızardı:

"Neden bize bir şey bırakacaktı ki? Bunun için hiç sebep yoktu!" dedi.

Kısa süren bir suskunluğun ardından tekrar konuştu:

"Belki de noterde bir vasiyetname vardır. Henüz hiçbir şey bilmiyoruz."

Georges düşündü:

"Evet, olabilir," diye mırıldandı, "çünkü sonuçta ikimizin de en iyi dostuydu. Haftada iki kere bizde yemek yiyor, her fırsatta evimize geliyordu. Bizim evde kendi evinde gibiydi, tam anlamıyla kendini evinde hissediyordu. Seni bir baba gibi severdi, ailesi, çoluğu çocuğu, kardeşi yoktu, sadece bir yeğeni, uzak bir yeğeni vardı. Evet, bir vasiyetname olmalı. Pek bir şey beklemiyorum, bizi düşündüğünü, bizi sevdiğini, ona duyduğumuz sevginin değerini bildiğini göstermek için bir hatıra sadece. Bize dostluğunu göstermesi gerekirdi."

Madeleine düşünceli ve aldırmaz bir tavırla:

“Sahiden de bir vasiyetname olabilir.” dedi.

Eve döndüklerinde uşak Madeleine’e bir mektup verdi. Genç kadın mektubu açtı, sonra kocasına uzattı.

Lamaneur Noterlik Bürosu

Vosges Sokağı, numara 17

Hanımefendi,

Sizi ilgilendiren bir konu için salı, çarşamba ya da perşembe günü saat ikiyle dört arasında noterliğe uğrarsanız bana şeref verirsiniz.

İyi dileklerimin kabulünü vs.

LAMANEUR.

Bu sefer de Georges kızarmıştı:

“Düşündüğümüz şey olmalı. Mektubun benim adıma değil de senin adına gelmesi tuhaf, yasal olarak aile reisi ben olduğuma göre.”

Madeleine önce cevap vermedi, kısa bir süre düşündükten sonra:

“Birazdan gidelim mi, ne dersin?” diye sordu.

“İyi olur derim.”

Öğle yemeklerini yer yemez yola koyuldular.

Noter Lamaneur’ün bürosundan içeri girdiklerinde, noter başkâtibi belirgin bir içtenlikle ayağa kalktı ve onları patronunun odasına soktu.

Noter ufak tefek, tostoparlak bir adamdı. Başı, iki bacağın taşıdığı bir başka topun üzerine mıhlanmış bir top gibiydi; bu bacaklar o kadar küçük ve kısaydı ki onlar da neredeyse birer topa benziyordu.

Selam verip yer gösterdi, Madeleine’e doğru dönerek şöyle dedi:

“Hanımefendi, Kont de Vaudrec’in sizi ilgilendiren vasiyetnamesi hakkında bilgi vermek üzere çağırdım sizi buraya.”

“Georges mırıldanmaktan alamadı kendini:

“Tahmin etmiştim.”

Noter ekledi:

“Size belgeyi okuyayım, zaten çok kısa.”

Önündeki dosyadan bir kâğıt çıkardı ve okumaya başladı:

“Aşağıda imzası olan ben Paul-Émile-Cyprien-Gontran, Kont de Vaudrec, beden ve zihin sağlığım yerinde olarak, son isteklerimi belirtiyorum.

Ölüm her an kapımızı çalabileceği için, kendi ölümümü düşünüp tedbirli davranarak vasiyetnamemi hazırladım, bu vasiyetname Sayın Noter Lamaneur’e teslim edilecektir.

Doğrudan mirasçım olmadığı için, altı yüz bin frank tutarındaki borsa hisse senetlerinden ve yaklaşık beş yüz bin frank değerindeki gayrimenkullerden oluşan tüm servetimi, hiçbir yükümlülük ve koşul ileri sürmeden, Madam Claire-Madeleine Du Roy’ya bırakıyorum. Ölmüş bir dosttan gelen bu hediyeyi, saygı dolu, derin ve içten bir sevginin kanıtı olarak kabul etmesini rica ediyorum.”

Noter ekledi:

“Hepsi bu. Bu belge geçtiğimiz Ağustos ayında hazırlanmış ve iki yıl önce Madam Claire- Madeleine Forestier adına düzenlenen, aynı türden bir belgenin yerine geçmiş. Aileden bir itiraz gelecek olursa, Mösyö Kont de Vaudrec’in isteğinin zerrece değişmediğini kanıtlayabilecek o ilk vasiyetname de bende duruyor.”

Bembeyaz kesilen Madeleine, ayaklarına bakıyordu. Georges, sinirli sinirli, parmaklarıyla bıyığının ucunu burup duruyordu. Bir anlık sessizliğin ardından noter tekrar konuştu:

“Sizin rızanız olmadan hanımefendi bu mirası kabul edemez elbette, beyefendi.”

Du Roy ayağa kalktı ve soğuk bir tavırla:

“Düşünmek için zaman rica ediyorum.” dedi.

Gülümseyen noter eğildi ve sevecen bir sesle:

“Sizi tereddüte düşüren tedirginliği anlıyorum beyefendi.” diye cevap verdi. “Şunu da eklemeliyim ki, amcasının son isteklerinden bu sabah haberdar olan Mösyö de Vaudrec’in yeğeni, kendisine yüz bin franklık bir meblağ verilirse bu isteklere karşı çıkmayacağını belirtti. Bana sorarsanız vasiyetnamenin çürütülebilecek bir yanı yok, ama açılacak bir dava bazı dedikoduların çıkmasına yol açabilir, bunlara meydan vermemek sizin için en iyisi. İnsanlar olayları yargılarken kötü niyetli davranır genellikle. Bütün bunları göz önünde bulundurarak, cumartesi gününden evvel bana cevap verebilir misiniz?”

Georges eğildi: “Evet beyefendi.” Sonra resmiyetle selam verdi, suskunluğunu koruyan karısına önden yol göstererek öyle gergin bir ifadeyle kapıdan çıktı ki noterin yüzündeki gülümseme silindi.

Evlerine döner dönmez, Du Roy kapıyı sertçe kapattı ve şapkasını yatağın üzerine attı:

“Vaudrec’in sevgilisi miydin?”

Tülünü yüzünden sıyıran Madeleine, sarsılarak arkasına döndü:

“Ben mi? Aa!”

“Evet, sen. İnsan bütün servetini bir kadına bırakıyorsa, bunun nedeni...”

Genç kadın titremeye başlamıştı, saydam kumaşı tutan iğneleri çıkaramıyordu bir türlü.

Bir an düşündükten sonra, sinirli bir sesle kekelemeye başladı:

“Hadi ama... yapma... deli misin... sen... sen... Daha demin... onun bir şeyler bırakacağını...uman... sen değil miydin?”

Georges Madeleine’in yanı başında ayakta dikiliyor, bir sanığın açıklarını yakalamaya çalışan bir savcı gibi, genç kadının bütün duygusal tepkilerini takip ediyordu. Her kelimenin üstüne basa basa şöyle dedi:

“Evet... bana bir şey bırakabilirdi... bana, senin kocana... bana, yani kendi dostuna... anlıyor musun... ama sana değil... onun dostu olan sana... benim

karım olan sana değil... Görgü kuralları açısından... ve insanların gözünde arada çok önemli, temel bir fark var.”

Madeleine de gözlerini derin ve tuhaf bakışlarla genç adamın gözlerine dikmişti; o gözlerde bir şeyler okumak, asla nüfuz edilemeyen, sadece zihnin sırlarına aralanmış kapılara benzeyen o kısacık kendini salma, dikkatsizlik ya da tedbiri elden bırakma anlarında şöyle böyle görülebilen bu bilinmez varlığı keşfetmek ister gibiydi. Ağır ağır konuştu:

“Oysa bana öyle geliyor ki... bu büyüklükte bir miras... ondan sana kalsaydı... insanlar aynı şekilde yadırgardı.”

“Nedenmiş?” diye sordu Georges hemen.

“Çünkü...” dedi Madeleine.

Kısa bir tereddüdün ardından devam etti:

“Çünkü sen benim kocamsın... sonuç olarak onu pek az zamandır tanıyorsun... çünkü ben çok uzun zamandır onun dostuyum... çünkü Forestier’nin sağlığında düzenlenen ilk vasiyetnamesinde de mirasını bana bırakmış zaten.”

Georges geniş adımlarla volta atmaya başlamıştı.

“Bunu kabul edemezsin.” dedi.

Genç kadın aldırmazlıkla cevap verdi:

“Elbette; öyleyse cumartesi gününü beklememize gerek yok, durumu Noter Lamaneur’e hemen bildirebiliriz.”

Georges Madeleine’in karşısında durdu; bir süre daha göz göze bakışarak öylece kaldılar, birbirlerinin yüreklerindeki nüfuz edilmez sırra ulaşmaya, en temel düşüncelerini anlamaya çalışıyorlardı. Sessiz ve yaman bir sorgulamayla birbirlerinin şuurlarını çırılçıplak görmeye uğraşıyorlardı; birlikte yaşadıkları halde birbirlerini tanımayan, birbirlerinden şüphelenen, birbirlerini kollayıp tartan, ama ruhlarının karanlıklarına bir türlü nüfuz edemeyen iki insanın içten içe mücadelesiydi bu.

Georges aniden genç kadın yüzüne karşı alçak sesle mırıldandı:

“Hadi itiraf et, Vaudrec’in sevgilisiydin.”

Madeleine omuz silkti:

“Budalanın tekisin sen... Vaudrec bana büyük bir sevgi duyardı, hem de çok büyük... ama hepsi bu kadar... asla daha fazlası olmadı.”

Georges ayağını yere vurdu:

“Yalan söylüyorsun. Bu mümkün değil.”

Genç kadın sükûnetle cevap verdi:

“Ama durum bu.”

Georges tekrar dolanmaya başladı, derken yine durdu:

“Öyleyse, neden bütün servetini sana bıraktığını açıkla bana...”

Madeleine gevşek ve ilgisiz bir tavırla onun isteğini yerine getirdi:

“Çok basit. Öğleden sonra senin de dediğin gibi, tek dostu bizdik, daha doğrusu bendim, beni çocukluğumdan beri tanıyordu. Annem onun ailesinin evinde yardımcılık yapıyordu. Vaudrec her zaman buraya gelirdi, doğal mirasçısı olmadığı için de beni düşündü. Bana karşı bir parça aşk beslemiş de olabilir. Ama bu biçimde sevilmemiş kadın var mıdır? Son düzenlemeleri yapmayı düşündüğü zaman bu açığa vurulmayan, gizli sevda yüzünden vasiyetnamesine benim adımı yazdırmış diyelim, bunda ne sakınca var? Her pazartesi bana çiçek getirirdi. Bu seni hiç şaşırtmazdı, sana çiçek getirmiyordu değil mi? Bugün de aynı sebeple servetini bana bırakıyor, çünkü bırakacağı başka kimse yok. Sana bıraksaydı, aksine son derece şaşırtıcı olmaz mıydı? Neden öyle yapacaktı ki? Sen kimdin onun için?”

O kadar büyük bir doğallık ve sükûnetle konuşuyordu ki Georges tereddüt ediyordu.

“Fark etmez, bu şartlarda bu mirası kabul edemeyiz.” dedi. “Hoş sonuçlar doğurmaz. Herkes benim düşündüğüm gibi düşünecek, dedikodu yapıp, benimle alay edecek. Meslektaşlarım beni çekemediklerinden saldırmak için fırsat kolluyorlar zaten. Onurumu korumaya ve adıma leke sürmemeye herkesten daha çok dikkat etmeliyim. İnsanların daha önce sevgili

yakıştırması yaptığı bir erkekten gelen bu tür bir mirası karımın kabul etmesine göz yummam ve bunu sineye çekmem mümkün değil. Forestier buna hoşgörüyle bakabilirdi belki, ama ben bakamam.”

Madeleine tatlılıkla mırıldandı:

“Pekâlâ dostum, kabul etmeyelim öyleyse, olsa olsa cebimizde bir milyon eksik olur, hepsi bu.”

Georges hâlâ dolanıp duruyordu; yüksek sesle düşünmeye koyuldu, karısına hitap etmez gibi görünüp aslında ona sesleniyordu.

“Evet ya... bir milyon... ne yapalım... Vasiyetini hazırlarken ne büyük bir incelik hatası yaptığını, görgü kurallarını nasıl da es geçtiğini fark etmemiş. Beni nasıl falsolu ve gülünç bir duruma düşüreceğini akıl edememiş... Hayatta her şey ufak ayrıntılarda gizlidir... Mirasın yarısını bana bırakmalıydı, bu her şeyi yoluna koyardı.”

Oturdu, bacak bacak üstüne attı ve sıkıntılı, kaygılı olduğu, çetin düşüncelerle boğuştuğu zamanlardaki gibi, bıyığının ucunu burmaya başladı.

Madeleine, ara sıra işlediği bir kanaviçeyi eline aldı, yünlerini seçerken şöyle dedi:

“Bana susmak düşer. Konu üzerinde sen düşün.”

Georges uzun süre cevap vermedi, sonra tereddütle konuştu:

“İnsanlar Vaudrec’in seni tek mirasçısı olarak göstermesini de, benim bunu kabullenmemi de asla anlamaz. Bu serveti bu biçimde kabul etmek... senin açından utanılacak bir ilişkiyi itiraf etmek, benim açımdan da mezhebi geniş, rezil bir koca durumuna düşmek olur... Bu serveti kabul edişimizi nasıl yorumlayacaklarını düşünebiliyor musun? Meseleyi örtbas etmek için bir katakulli, kurnazca bir yol bulmak gerek. İnsanlar Vaudrec’in bu serveti, yarısını kocaya, yarısını da karısına bırakarak ikimiz arasında paylaştırdığını sanmalı mesela.”

“Bunun nasıl yapılabileceğini anlamıyorum, vasiyetname kesin olduğuna göre.” dedi Madeleine.

“Ha, bu çok basit.” diye cevap verdi Georges. “Bağış yoluyla mirasın yarısını bana bırakabilirsin. Çocuğumuz olmadığına göre bu mümkün. Böylece, insanların şom ağızlarını kapatabiliriz.”

Genç kadın biraz sabırsızca cevabı yapıştırdı:

“İnsanların şom ağızlarını nasıl kapatabileceğimizi de anlamıyorum, çünkü ortada Vaudrec tarafından imzalanmış vasiyetname var.”

Georges sinirlenerek sözünü sürdürdü:

“Vasiyetnameyi duvarlara asıp göstermek zorunda mıyız? Aptal mısın sen! Kont de Vaudrec’in, servetini yarı yarıya ikimize bıraktığını söyleyeceğiz... Böyle işte... Bu mirası benim iznim olmadan kabul edemezsin zaten. Ben de milletin maskarası olmamı önleyecek şekilde bir paylaşım olursa izin veririm ancak.”

Madeleine genç adama delici bakışlarla baktı yine.

“Nasıl istersen. Ben hazırım.”

Bunun üzerine Georges ayağa kalktı ve tekrar dolaşmaya koyuldu. Yine tereddüt eder gibi görünüyor, karısının delici bakışlarından kaçınmaya çalışıyordu.

“Yo... kesinlikle hayır... tamamen vazgeçmek belki de en iyisi... öylesi daha saygın... daha doğru... daha şerefli bir davranış olur...” diyordu. “Ama öteki durumda da kimse hiçbir varsayımda bulunamaz, hem de hiç. En kuşkucu insanların bile saygıyla eğilmekten başka bir şey gelmez ellerinden.”

Madeleine’in önünde durdu:

“Pekâlâ, sence de uygunsa sevgilim, Noter Lamaneur’ün bürosuna tek başıma gidip ona danışır ve meseleyi anlatırım. Beni tedirgin eden noktayı söyler, kimse bu konuyu diline dolayamasın diye aramızda anlaşarak mirası paylaşmaya karar verdiğimizi bildiririm. Bu mirasın yarısını kabul ettiğim andan itibaren, kimsenin bıyık altından gülemeyeceği açık. Bu, herkese şunu ilan etmek olacak: ‘Karım kabul ediyor, çünkü kocası olarak ben kabul ediyorum, şerefine leke sürmeden neyi yapıp neyi yapamayacağına ben karar veririm.’ Aksi takdirde tam bir rezalet olur.”

Madeleine sadece, “Nasıl istersen.” diye mırıldandı.

Georges soluk almadan konuşmaya başladı: “Evet, bu yarı yarıya bölünmüş miras düzenlemesinde her şey apaçık ortada. Aramızda bir fark, herhangi bir ayrım gözetmek istemeyen, ‘Yaşarken olduğu gibi ölümümden sonra da birinizi ya da ötekinizi tercih ediyorum’ der gibi görünmek istemeyen bir dosttan bize miras kalıyor. Bu dost elbette kadını daha çok seviyordu, ama servetini o kadına olduğu kadar kocasına da bırakarak, tercihinin tamamen düşsel olduğunu açık açık göstermek istedi. Üstelik emin ol ki eğer bunu düşünmüş olsaydı, o da aynen böyle yapardı. Akıl edemedi demek, sonuçları öngöremedi. Demin senin de söylediğin gibi, her hafta çiçekleri sana getiriyordu, son hatırasını da sana bırakmak istedi, ne var ki farkına varamadığı...”

Madeleine hafifçe sinirli bir sesle onun sözünü kesti:

“Tamam. Anladım. Bu kadar açıklama yapmana gerek yok. Bir an önce notere git.”

Georges kızararak kekeledi:

“Haklısın, gidiyorum.”

Şapkasını aldı, tam çıkacakken:

“Şu yeğen sorununu da halledip, istediği tutarı elli bin franka çekmeye çalışacağım, tamam mı?” dedi.

Madeleine kibirli bir ifadeyle cevap verdi:

“Hayır. İstediği yüz bin frankı ver ona. Eğer istiyorsan sadece benim payımdan düşersin.”

Ani bir utanç duyan Georges:

“Yok canım, paylaşırız. Her birimiz ellişer bin frank verdiğimizde bile elimize net bir milyon kalıyor.” diye mırıldandı.

Ardından ekledi:

“Birazdan görüşürüz, Made’cığım.”

Karısının akıl ettiğini ileri süreceği hileyi notere açıklamak üzere yola koyuldu.

Ertesi gün, Madeleine’in kocasına beş yüz bin frank tutarında bir meblağı bağışladığını gösterir belgeyi imzaladılar.

Noterlik bürosundan çıktıklarında, hava güneşli olduğu için Georges bulvarlara kadar yürüyerek inmelerini önerdi. Kibar, özenli, ilgili ve şefkatli görünüyordu. Her şeyden mutluluk duyarak gülüyor, Madeleine ise dalgın ve biraz ciddi duruyordu.

Oldukça soğuk bir sonbahar günüydü. İnsanlar aceleleri varmış gibi hızlı hızlı yürüyordu. Du Roy, karısını, içinin gittiği kronometreye bakmak için sık sık uğradığı dükkânın önüne götürdü.

“Sana bir mücevher alayım mı?” dedi.

Genç kadın umursamazlıkla mırıldandı:

“Nasıl istersen.”

Dükkândan içeri girdiler.

“Hangisini tercih edersin, kolye mi, bilezik mi, küpe mi?” diye sordu Du Roy.

Altın bibloları ve değerli taşları gören Madeleine’in kasıtlı soğukluğu siliniyordu, ışıl ışıl ve meraklı gözlerle, mücevher dolu vitrinlere bakıyordu.

Birden içi giderek heyecanlandı:

“Şu bilezik çok güzel.”

Her halkasında farklı bir taşın bulunduğu, tuhaf biçimli bir zincirdi bu.

“Bu bileziğin fiyatı ne kadar?” diye sordu Georges.

“Üç bin frank, beyefendi.” diye cevap verdi kuyumcu.

“İki bin beş yüze bırakırsanız, anlaşırız.”

Adam biraz tereddüt ettikten sonra cevap verdi:

“Olmaz beyefendi, mümkün değil.”

“Bakın, şu kronometreyi de bin beş yüz franka sayarsınız, hepsi dört bin frank eder, ben de paranızı peşin öderim, anlaştık mı? Eğer kabul etmeyecek olursanız, başka yere giderim.”

Şaşırıp kalan kuyumcu sonunda kabul etti.

“Pekâlâ, öyle olsun beyefendi.”

Gazeteci, adresini verdikten sonra ekledi:

“Kronometrenin üstüne bir baron tacı, tacın altına da iç içe geçmiş harflerle ismimin baş harfleri olan G.R.C.’yi kazıyacaksınız.”

Şaşıran Madeleine gülümsemeye başladı. Dışarı çıktıklarında, az çok sevgiyle, erkeğin koluna girdi. Onu sahiden de becerikli ve güçlü buluyordu. Artık yüksek bir gelirleri olacağına göre, ona bir unvan gerekiyordu sahiden de.

Satıcı genç adamı yolcu ediyordu:

“Bana güvenebilirsiniz, perşembe gününe hazır olur sayın baron.”

Vaudeville’in önünden geçtiler. Yeni bir oyun sahnelenmekteydi.

“İstersen,” dedi Du Roy, “bu akşam tiyatroya gideriz, bir loca bulmaya çalışalım.”

Bir loca bulup ayırttılar.

“Akşam yemeğini lokantada yiyelim mi?” diye ekledi Du Roy.

“Evet ya, çok isterim.”

“Madam de Marelle’e uğrayıp akşamı bizimle geçirmeleri için davet edelim mi? Duyduğuma göre kocası buradaymış. Onunla görüşmek hoşuma gider.”

Gittiler. Sevgilisiyle bu ilk karşılaşmadan korkan Georges, her türlü açıklamadan kaçınmak için karısının yanında olmasına neredeyse seviniyordu.

Ama Clotilde hiçbir şey hatırlamazmış gibi göründü, üstelik daveti kabul etmesi için kocasını zorladı.

Akşam yemeği keyifli, gece harika geçti.

Georges’la Madeleine eve çok geç döndüler. Havagazı kapatılmıştı. Gazeteci, merdiveni aydınlatmak için ara sıra bir kibrit yakıyordu.

İlk katın sahanlığına vardıkları zaman, kibriti çakar çakmaz parlayan alevin ışığında, karanlık merdivenin ortasında ikisinin de pırıl pırıl parlayan suratları aynada görünüverdi.

Bir anlığına göze görünen ve karanlıkta yitip gitmeye hazır hayaletlere benziyorlardı.

Du Roy, aynadaki görüntülerini iyice aydınlatmak için elini havaya kaldırdı ve bir zafer kahkahası atarak şöyle dedi:

“İşte milyonerler geçiyor.”

VII

Fas ele geçirileli iki ay olmuştu. Tanca'nın sahibi Fransa, Akdeniz'den Trablus Naipliği'ne kadar tüm Afrika kıyısına hâkimdi ve topraklarına kattığı yeni ülkenin borcunu güvence altına almıştı.

İki bakanın bu işten yirmi milyon civarında para kazandığı söyleniyor, neredeyse açık açık Laroche-Mathieu'nün adı anılıyordu.

Walter'e gelince, bir taşla iki kuş vurduğunu Paris'te bilmeyen yoktu; hisse senetlerinden otuz-kırk milyon, bakır ve demir madenlerinden ise sekiz-on milyonu cebe indirmiş, hâkimiyetten önce yok pahasına aldığı uçsuz bucaksız arazileri Fransız işgalinin ertesinde sömürge işletmelerine geri satmıştı.

Birkaç gün içinde dünyanın efendilerinden biri haline gelmiş; başları eğdiren, dilleri dolaştıran, insan yüreğinin derinliklerinde bayağılık, alçaklık ve kıskançlık namına ne varsa açığa çıkaran, kraldan daha kudretli, sınırsız güç sahibi şu para babalarından birine dönüşmüştü.

Kaynağı belirsiz bir bankanın patronu, şaibeli bir gazetenin müdürü, gizli kapaklı dalaverelerinden şüphelenilen milletvekili, Yahudi Walter değildi artık. Zengin Musevi, Mösyö Walter'di.

Böyle olduğunu göstermek istedi.

Faubourg-Saint-Honoré caddesinde bulunan ve bahçesi Champs-Elysées'ye bakan en güzel konaklardan birinin sahibi Prens de Carlsbourg'un yaşadığı para sıkıntısını bildiği için, bu mülkü mobilyalarıyla birlikte, tek bir koltuğun bile yerini değiştirmeksizin yirmi dört saat içinde satın almayı önerdi. Üç milyon verecekti. Tutarın cazibesine kapılan prens kabul etti.

Ertesi gün Walter yeni evine yerleşiyordu.

Aklına bir başka fikir daha geldi, Paris'i ele geçirmek isteyen gerçek bir fatihe ait, Bonaparte'vari bir fikirdi bu.

O sıralar tüm şehir sakinleri, eksper Jacques Lenoble'un galerisinde sergilenen ve dalgaların üzerinde yürüyen İsa'nın resmedildiği, Macar

ressam Karl Marcowitch’e ait büyük bir tabloyu görmeye gidiyordu.

Vecde gelen sanat eleştirmenleri, bu tablonun asrın en görkemli şaheseri olduğunu ilan ediyorlardı.

Walter bu tabloyu beş yüz bin franka satın alarak evine götürdü, böylece merak uyandıran eserle halk arasındaki bağlantıyı şıp diye kesiverdi, Bütün Paris ondan söze diyor, kâh onu kıskanıyor, kâh ayıplıyor, kâh onaylıyordu.

Derken, yabancı üstadın şahane eserini görmeleri için Paris kaymak tabakasının tüm tanınmış insanlarını bir akşam evine davet edeceğini gazeteler aracılığıyla duyurdu, böylece kimse onun bir sanat eserini alıkoyup insanları mahrum ettiğini söyleyemeyecekti.

Kapısı açık olacaktı. İsteyen herkes gelecekti. Kapıda davetiyeyi göstermeleri yeterli olacaktı.

Davetiye şu şekilde kaleme alınmıştı: “Mösyö ve Madam Walter, 30 Aralık akşamı, saat dokuzla on iki arası, Karl Marcowitch’in, elektrik ışığıyla aydınlatılan Dalgalar Üzerinde Yürüyen İsa adlı tablosunu görmek üzere evlerini şereflendirmenizi rica ederler.”

Altta ise, küçücük harflerle, “Gece yarısından sonra dans edilecektir.” yazısı okunuyordu.

Yani kalmak isteyenler kalacak ve Walterler bunların arasından ilerideki ahbaplarını seçecekti.

Diğerleri kibarlara has, küstahça ya da duygusuz bir merakla tabloya, konağa ve sahiplerine bakacak, sonra da geldikleri gibi çekip gideceklerdi. Ama Walter Baba onların, kendisi gibi sonradan zengin olmuş Musevi kardeşlerinin evine gittikleri gibi kendi evine de daha sonra tekrar geleceklerini biliyordu.

Öncelikle, gazetelerde adı geçen bütün ünlü müflislerin, kapısından içeri girmesi gerekiyordu; altı haftada elli milyon kazanmış bir adamın suratını görmek, dahası oraya gelenleri görmek ve saymak için gireceklerdi; ayrıca bir İsrailoğlu olarak, bir Hıristiyan tablosunu evinde hayranlıkla seyredebilmeleri amacıyla onları davet etme sağduyusu ve kurnazlığını gösterdiği için de gireceklerdi.

Onlara, “Görüyor musunuz, Marcowitch’in Dalgalar Üzerinde Yürüyen İsa adlı dini şaheserine beş yüz bin frank ödedim. Ve bu şaheser daima bende, benim gözümün önünde, Yahudi Walter’in evinde duracak.” der gibiydi.

Kibarlar dünyasında, düşesler ve Jokey Kulübü çevresinde, sonuç olarak hiçbir mecburiyet getirmeyen bu davet çok konuşuldu. Suluboya resimleri görmek için Mösyö Petit’ye gider gibi gideceklerdi oraya. Walterler bir şahesere sahipti; herkes onu hayranlıkla seyredebilsin diye bir akşam evlerinin kapısını açıyorlardı. Bundan iyisi can sağlığıydı.

La Vie Française on beş gündür her sabah bu 30 Aralık akşamı üzerine haber yapıyor ve halkın ilgisini çekmeye çalışıyordu.

Du Roy, patronun zaferi karşısında öfkeden kuduruyordu.

Karısından kopardığı beş yüz bin frankla zengin olduğunu zannetmişti; oysa şimdi, çevresine yağdığı halde en ufak pay kapamadığı milyon yağmuru ile kendi değersiz servetini kıyasladığında kendisini fakir, müthiş fakir görüyordu.

Kıskançlık dolu öfkesi her geçen gün artıyordu. Herkese, evlerine gitmediği Walterlere, Laroche tarafından aldatılan ve kendisine Fas hisselerinden satın almamasını söyleyen karısına, bilhassa da kendisini oyuna getirip kullanan, haftada iki kere sofrasında yemek yiyen bakana diş biliyordu; Georges onun sekreterliğini, casusluğunu, kâtipliğini yapıyor; adam kendisine bir şeyler yazdırırken, muradına ermiş bu soğuk nevaleyi boğazlamak için çılgınca bir arzuya kapılıyordu. Laroche bakan olarak mütevazı bir başarıya sahipti, bakanlığını elinde tutmak için altına boğulduğunu belli etmiyordu. Ama Du Roy, onun sonradan görme avukata has daha kibirli konuşmalarından, daha küstah davranışlarından, daha gözü pek iddialarından, kendisine olan tam güveninden bu paranın kokusunu alıyordu.

Artık Laroche Du Royların evinde saltanat sürmekteydi, Kont de Vaudrec’in yerini ve günlerini almış, hizmetlilerle evin ikinci efendisi gibi konuşuyordu.

Georges, ısırmak isteyip de cesaret edemeyen bir köpek gibi, sinirden titreyerek ona katlanıyordu. Ama Madeleine’e karşı genellikle sert ve kaba

davranıyor, genç kadın ise omuz silkip onu beceriksiz bir çocuk yerine koyuyordu. Georges'un sürekli keyifsiz olması karşısında şaşırıyor ve şöyle deyip duruyordu:

"Seni anlamıyorum. Sürekli şikâyet ediyorsun. Oysaki çok güzel bir konumdasın."

Genç adam arkasını dönüyor, hiç cevap vermiyordu.

İlk olarak, patronun davetine gitmeyeceğini, artık o pis Yahudinin evine ayak basmak istemediğini söylemişti.

İki aydır her gün Madam Walter ona mektup yazıyor, evlerine gelmesi için, istediği herhangi bir yerde buluşmak için yalvarıyor, onun adına kazandığı yetmiş bin frankı vermek istediğini söylüyordu.

Georges cevap vermiyor, bu umutsuzluk dolu mektupları ateşe atıyordu. Ettikleri kârdan payını almaktan vazgeçtiği için değildi bu, kadını çılgına çevirmek, onu aşağılamak, ayaklar altına almak istiyordu. Kadın çok zengindi! Ona karşı gururlu görünmek istiyordu.

Tablonun sergileneceği gün Madeleine, Walterlere gitmemekle büyük hata yaptığını söylediğinde:

"Beni rahat bırak. Evimde kalacağım." diye cevap verdi.

Derken, akşam yemeğinden sonra birdenbire fikrini değiştirdi:

"Bu angaryaya katlanmak daha iyi olacak yine de. Hemen hazırlan."

Madeleine bunu bekliyordu.

"On beş dakikada hazır olurum." dedi.

Georges homur homur söylenerek giyindi, arabada bile öfke kusmaya devam etti.

Carlsbourg Konağı'nın şeref avlusu, dört köşesinde mavimtırak dört küçük aya benzeyen, dört elektrikli lamba karpuzuyla aydınlatılmıştı. Yüksek sekinin basamakları göz alıcı bir halıyla kaplanmıştı, her basamakta heykel gibi kaskatı duran bir uşak vardı.

"Al sana gösteriş budalalığı." diye mırıldandı Du Roy.

Burun kıvırıyor, kıskançlıktan yüreği sıkışıyordu.

“Sussana, sen de herkes gibi davran.” dedi karısı.

Kapıdan girip, dışarıda giydikleri ağır giysilerini yanlarına yanaşan üniformalı uşaklara teslim ettiler.

Kocalarıyla gelen birçok kadın da kürklerini çıkarıyordu. İnsanların, “Müthiş güzel! Müthiş güzel!” diye mırıldandıkları duyuluyordu.

Koskoca hol, Mars’la Venüs’ün macerasının konu edildiği duvar halılarıyla kaplanmıştı. Çok büyük bir merdiven sağa ve sola doğru iki kol halinde ayrılıyor, birinci katta tekrar birleşiyordu. Tırabzan bir dövme demir harikasıydı, solmuş yaldızları, kırmızı mermerden basamaklara belli belirsiz bir ışık düşürüyordu.

Salonların girişinde, biri pembe, diğeriyse mavi dans giysileri giymiş iki küçük kız, hanımlara çiçek demeti sunuyordu. Bu herkesin çok hoşuna gitti.

Salonlar şimdiden kalabalıktı.

Kadınların çoğu, bütün özel sergilere nasıl gidiyorlarsa buraya da öyle geldiklerini göstermek için uzun tuvaletlerle gelmişti. Baloya kalmayı düşünenlerin kolları ve gerdanları açıktı.

Çevresi arkadaşlarıyla sarılı olan Madam Walter ikinci salonda duruyor ve ziyaretçilerin selamlarına karşılık veriyordu.

Birçoğu onu tanımıyor, ev sahipleriyle ilgilenmeden, bir müzeyi gezer gibi dolaşıyordu.

Madam Walter Du Roy’yı görünce bembeyaz kesildi ve ona doğru gitmek için bir hamle yaptı. Sonra kıpırdamadan durarak genç adamı bekledi. Georges onu nezaketle selamladı, Madeleine ise kadını sevgi ve iltifatlara boğuyordu. Bunun üzerine Georges karısını patroniçenin yanında bıraktı; mutlaka söyleneceğini düşündüğü kötü niyetli sözlere kulak kabartmak için kalabalığın arasına daldı.

Beş salon art arda sıralanmıştı, hepsi de değerli kumaşlar, İtalyan nakışları ya da farklı tarz ve renklerdeki Şark halılarıyla kaplanmıştı, duvarlarda eski ustaların resimleri vardı. İnsanlar özellikle XVI. Louis tarzı küçük bir odaya

hayran hayran bakmak için duruyordu; bir tür süslenme odasıydı bu, duvarları soluk mavi zemin üzerine pembe çiçek demetlerinin serpiştirildiği bir ipek kumaşla kaplanmıştı. Yine aynı kumaşla kaplanmış yaldızlı ahşaptan alçak mobilyalar hayranlık uyandıran bir inceliğe sahipti.

Georges ünlü insanları, Düşes de Terracine'i, Kont ve Kontes de Ravenel'i, General Prens d'Andremont'u, güzeller güzeli Markiz des Dunes'ü, sonra şu ilk temsillerde rastlanan tüm hanım ve beyleri görüyordu.

Birisi onu kolundan tuttu, genç ve mutlu bir ses kulağına fısıldadı:

"Nihayet gelebildiniz ha, sizi yaramaz Güzel Dost sizi! Neden artık yüzünüzü göremez olduk?"

Kıvırcık sarı saçlarının bir bulut gibi çevrelediği yüzünde değerli mineleri andıran gözleriyle genç adama bakan Suzanne Walter'di bu.

Georges onu gördüğüne sevindi ve kızın elini içtenlikle sıktı. Sonra özür diledi:

"Gelemedim. İki aydır işim o kadar başımdan aşkındı ki kapı dışarı çıkamadım."

Suzanne ciddi bir tavırla konuşmasını sürdürdü:

"Kötü, çok kötü, çok kötü. Bizi çok üzüyorsunuz, çünkü annemle ben sizi çok seviyoruz. Bana gelince, sizsiz yapamıyorum. Siz olmayınca can sıkıntısından patlıyorum. Gördüğünüz gibi bunu açık açık söylüyorum ki bir daha ortadan böyle kaybolmayın. Durun kolunuza gireyim, Dalgalar Üzerinde Yürüyen İsa'yı ben göstereceğim size, en dipte duruyor, limonluğun arkasında. Babam, insanlar bütün salonlardan geçmek zorunda kalsınlar diye oraya koydu. Hayret, babam bu konakla nasıl da şişiniyor."

Kalabalığın arasından ağır ağır ilerliyorlardı. Bu yakışıklı delikanlıyla bu hayranlık uyandıran taş bebeğe bakmak için başlar onlara doğru dönüyordu.

Tanınmış bir ressam, "Bak hele! İşte güzel bir çift. Pek hoş görünüyorlar." dedi.

Georges şöyle düşünüyordu: "Gerçek anlamda güçlü olsaydım, bu kızla evlenirdim. Oysa bu mümkündü. Nasıl düşünemedim? Nasıl oldu da

kendimi kaptırıp diğeriyle evlendim? Ne delilik! İnsan fazla aceleci davranıyor hep, yeterince düşünmüyor.”

Kıskançlık, yakıcı bir kıskançlık, bütün sevinçlerini yok eden, varlığını çekilmez kılan bir hınç gibi, damla damla ruhuna akıyordu.

Suzanne şöyle diyordu:

“Sık sık gelin Güzel Dost, babam artık çok zengin olduğuna göre bir sürü çılgınlık yaparız. Deliler gibi eğleniriz.”

Kafası hâlâ aynı düşünceyle meşgul olan Du Roy:

“Artık siz evlenirsiniz. Servetini yitirmiş, yakışıklı bir prensi koca diye alırsınız, biz de hiç görüşemeyiz bir daha.” diye cevap verdi.

Genç kız içtenlikle haykırdı:

“Yo, henüz değil, hoşuma giden, çok hoşuma giden, her şeyiyle beğendiğim biri olsun istiyorum, İki kişiyi geçindirecek kadar zenginim.”

Du Roy’nın yüzünde alaycı ve kibirli bir tebessüm vardı, genç kıza önlerinden geçen insanların adlarını söylemeye koyuldu; köhnemiş unvanlarını tıpkı onun gibi para babalarının kızlarına satmış çok soylu kimselerdi bunlar, şimdi karılarıyla birlikte ya da onlardan uzakta yaşıyorlardı, ama özgür, küstah, tanınmış ve saygındılar.

“Sizin de oltaya gelmeniz altı ay bile sürmeyecektir bence. Madam markiz, madam düşes ya da madam prenses olacak ve bana çok tepeden bakacaksınız, han’fendi.”

Genç kız sinirleniyor, yelpazesiyle onun koluna vuruyor, sadece yüreğinin sesini dinleyerek evleneceğine yeminler ediyordu.

Du Roy alaycı alaycı sırıtıyordu:

“Göreceğiz bakalım, çok zenginsiniz.”

“Ama size de bir miras kaldı.” dedi Suzanne.

Acıklı bir “Ha!” dedi Du Roy:

“Ne demezsin! Taş çatlasa yılda yirmi bin franklık bir gelir. Bu zamanda pek bir şey sayılmaz.”

“Ama karınıza da miras kaldı.”

“Evet. İkimize bir milyon. Yılda kırk bin frank gelir getirir. Bununla kendimize ait bir araba sahibi bile olamayız.”

Son salona geliyorlardı; limonluk önlerinde açılıyordu, gölgesinde nadir çiçek öbeklerinin bulunduğu, sıcak ülkelere ait koca ağaçlarla dolu geniş bir kış bahçesiydi bu. Işığın bir gümüş sağanağı gibi süzüldüğü koyu renkli yeşilliklerin altına girince, nemli toprağın tatlı serinliğini ve kokularla yüklü bir esintiyi soluyordu insan. Sağlıksız ve büyüleyici, yapay bir özellik taşıyan, gevşetici ve yumuşak, tuhaf ve hoş bir duyguydu bu. İki sık çalılık arasındaki yosunlardan hiç farkı olmayan halıların üzerinde yürüyorlardı. Du Roy birdenbire solunda, palmiyelerin oluşturduğu büyük bir kubbenin altında, insanın içinde yüzebileceği, beyaz mermerden geniş bir havuz gördü, havuzun kenarlarındaki Delft çinisinden dört büyük kuğunun aralık gagalarından su akıyordu.

Havuzun dibi altın renginde incecik kumlarla kaplıydı, içinde koskocaman birkaç kırmızı balığın yüzdüğü görülüyordu; patlak gözlü, pulları mavi bir şeritle çevrelenmiş, tuhaf Çin yaratıklarıydı bunlar, bu altın zeminin üzerinde bu şekilde asılı halde dolanıp dururken oraların nakışlarını akla getiren mandarin balıkları türündendiler.

Gazeteci yüreği çarparak durdu. İçinden şöyle diyordu:

“İşte, işte şatafat dedikleri bu. Yaşanması gereken evler bunlar işte. Başkaları bu hayata ulaştı. Ben niye beceremeyeyim?” Çareler düşünüyor, aklına hemen bir şey gelmeyince de güçsüzlüğüne sinirleniyordu.

Ona eşlik eden genç kız konuşmuyordu, biraz dalgındı. Du Roy ona göz ucuyla baktı ve bir kez daha, “Oysa bu etten ve kemikten kuklayla evlenmem yetecekti.” diye düşündü.

Ama Suzanne bir anda dalgınlığından sıyrılmış gibiydi:

“Dikkat!” dedi.

Yollarını tıkayan bir grup insanın arasından Georges'u iterek onun aniden sağa dönmesini sağladı.

İncecik parmaklı eller gibi açılmış, titreyen yapraklarını havaya uzatan tuhaf bir bitki kümesinin ortasında, denizin üstünde kıpırtısızca dikilen bir adam görünmekteydi.

Yarattığı etki şaşkınlıktı. Kenarları hareketli yeşilliklerin içinde gizlenmiş olan tablo, düşşel ve çarpıcı bir ufukta açılmış kara bir deliğe benziyordu.

Anlamak için iyice bakmak gerekiyordu. Çerçeve kayığı ortadan kesiyor, bir fenerin eğik ışınları kayıkta bulunan havarileri az buçuk aydınlatıyordu, borda kaplamasının üzerinde oturan bir havari ise bütün ışığı, onlara doğru gelen İsa'nın üzerine yansıtıyordu.

İsa, kutsal ayağın altında uysallaşıp yatıştığı, düzleştiği, okşayıcı bir hal aldığı görülen dalganın üzerinde yürüyordu. Tanrı-İnsan'ın etrafındaki her şey karanlığa gömülmüştü. Sadece gökyüzünde yıldızlar parlıyordu.

Tanrı'yı gösteren havarinin elindeki fenerin ölgün ışığında, havarilerin yüzleri şaşkınlıktan kasılmış gibi görünüyordu.

Bir ustaya ait umulmadık ve güçlü bir eserdi sahiden de, düşünceyi altüst eden ve düşlerinizi yıllarca canlı tutabilecek şu eserlerden biri.

Tabloya bakan insanlar önce suskun kalıyor, ardından dalgın dalgın çekip gidiyor, resmin değerinden ancak daha sonra söz ediyorlardı.

Eseri bir süre hayranlıkla seyreden Du Roy şöyle dedi:

"İnsanın kendisini bu biblolarla ödüllendirmesi güzel şey doğrusu."

Ama tabloyu görmek için onu itip kaktıklarından oradan ayrıldı, hâlâ kolunda olan Suzanne'ın küçük elini sıkıca gövdesine bastırıyordu.

"Bir kadeh şampanya içmek ister misiniz?" diye sordu genç kız. "Hadi büfeye gidelim. Babamı da orada buluruz."

Uğultulu kalabalığın, halk şenliklerine has kibar bir kalabalığın giderek arttığı bütün salonlardan tekrar ağır ağır geçtiler.

Birdenbire Georges birisinin, “İşte Laroche ve Madam Du Roy!” dediğini duyar gibi oldu. Bu sözler, rüzgârın taşıdığı uzak gürültüler gibi çarptı kulağına. Nereden geliyordu bu ses?

Dört bir yana bakındı, gerçekten de bakanın kolunda geçen karısını gördü. Gülümseyerek, samimi bir biçimde, çok alçak sesle konuşuyorlardı, göz gözeydiler.

Etraftakilerin onlara bakarken fısıldaştığı hissine kapıldı, bu iki insanın üzerine atılmak ve sille tokat yere sermek için ani ve aptalca bir arzu duydu.

Madeleine onu gülünç duruma düşürüyordu. Du Roy Forestier’yi düşündü. Belki de kendisi için, “Şu Du Roy boynuzlusu!” diyorlardı. Kimdi Madeleine? Oldukça becerikli, ama fazla imkânı olmayan bir sonradan görmeydi aslında. İnsanlar Du Roy’nın evine, ondan çekindikleri, onu güçlü hissettikleri için geliyordu, ama gazetecilerin yaptığı bu önemsiz evlilikten fütursuzca konuşuyor olmalıydılar. Evine sürekli kuşkuyla bakılmasına yol açan, şerefini durmadan iki paralık eden, davranışları entrikacılığını açığa vuran bu kadınla asla bir geleceği yoktu. Madeleine ayağında bir pranga olacaktı bundan böyle. Ah, keşke tahmin edebilse, keşke bilebilseydi! O zaman biraz daha büyük ve daha sağlam düşünürdü! Küçük Suzanne’ın üzerine oynamış olsaydı nasıl da kazançlı çıkacaktı! Nasıl bu kadar kör olup bunu görememişti?

Duvarları eski goblen halılarla kaplı, mermer sütunlu, çok büyük bir oda olan yemek salonuna geliyorlardı.

Walter köşe yazarını görünce elini sıkmak için hamle etti. Mutluluktan uçuyordu:

“Her şeyi gördünüz mü? Söylesene Suzanne, her şeyi gösterdin mi? Ne kalabalık değil mi Güzel Dost? Prens de Guer-che’i gördünüz mü? Biraz önce gelip bir kadeh punch içti.”

Ardından Senatör Rissolin’e doğru atıldı, adam bir panayır dükkânı gibi allanıp pullanmış ve sersemlemiş karısını ardı sıra sürüklüyordu.

Kafası biraz dazlak, sarı saçlı, ince uzun bir delikanlı, her yerde ayırt edilebilecek kibar bir tavırla Suzanne’ı selamladı. Georges onun adının Marki de Cazolles olduğunu duydu ve birdenbire adamı kıskandı. Suzanne

onu ne zamandan beridir tanıyordu acaba? Servet sahibi olduğundan beri mutlaka. Bu delikanlının genç kızın taliplerinden biri olduğunu tahmin ediyordu Georges.

Birisi koluna girdi. Norbert de Varenne'di bu. Yaşlı şair, yağlı saçları, yıpranmış giysisiyle, aldırışsız ve bıkkın bir tavır içinde ortalıkta geziniyordu.

"İşte eğlenmek dedikleri bu." dedi. "Birazdan dans edecekler, sonra da gidip yatacaklar; küçük kızlar memnun olacak. Şampanya alın, mükemmel."

Bir kadeh doldurttu, bir içki de kendisine alan Du Roy'ya kadeh kaldırdı:

"Milyon zihniyetine karşı içiyorum."

Derken yumuşak bir sesle ekledi:

"Başkalarının milyonları olması beni rahatsız ettiğinden ya da onlara kızdığımdan değil. Ama ilkesel olarak itirazım var."

Georges artık onu dinlemiyordu. Marki de Cazolles'la birlikte ortadan kaybolmuş olan Suzanne'ı arıyordu, aniden Norbert de Varennes'in yanından ayrılıp genç kızın peşine düştü.

İçki almak isteyen kalabalık bir grup onu durdurdu. Tam kalabalıktan sıyrılmıştı ki karı koca Marellelerle burun buruna geldi.

Karısını sürekli görüyordu; ama kocayla uzun süredir karşılaşmamıştı, adam onun iki elini birden tuttu:

"Azizim, Clotilde aracılığıyla verdiğiniz tavsiye için ne kadar teşekkür etsem azdır. Fas hisseleri sayesinde yaklaşık yüz bin frank kazandım. Bunu size borçluyum. Çok değerli bir dostsunuz."

Erkekler, bu zarif ve güzel esmere bakmak için başlarını çeviriyordu. Du Roy cevap verdi:

"Bu hizmetim karşılığında azizim, karınızı alıyorum, daha doğrusu ona kolumu uzatıyorum. Evli çiftleri ayırmak gerekir daima."

Madam de Marelle itaat etti:

“Doğru. Eğer sizi kaybedecek olursam, bir saat sonra burada buluşuruz.”

“Elbette.”

İki genç insan, peşlerinde kocayla, kalabalığa daldı.

“Şu Walterler ne talihli insanlar.” diyordu Clotilde. “Yine de bunun için insanın iş konusunda kafasının çalışması lazım.”

“Pöh! Güçlü adamlar her zaman başarır, ama öyle, ama böyle.” diye cevap verdi Georges.

Clothilde tekrar söze girdi:

“İşte size, her biri yirmi-otuz milyonun sahibi olacak iki kız. Suzanne’ın güzelliği de cabası tabii.”

Du Roy hiçbir şey söylemedi. Başka bir ağızdan çıkan kendi düşüncesi onu sinirlendirmişti.

Clothilde dalgalar üzerinde yürüyen İsa’yı görmemişti henüz. Genç adam onu götürmeyi önerdi. İnsanlar hakkında ileri geri konuşarak, yabancı yüzlerle dalga geçerek eğleniyorlardı. Saint-Potin yanlarından geçti, giysisinin devrik yakasında taşıdığı çok sayıda madalya onları çok güldürdü. Arkadan gelen eski bir büyükelçi daha süssüz bir yaka iğnesi takmıştı.

“Ne anlamsız bir topluluk bu.” dedi Du Roy.

Elini sıkan Boisrenard da düello günü aldığı yeşil ve sarı kurdeleyi ceketinin yakasına iliştirmişti.

Takıp takıştırmış iriyarı Kontes de Percemur, XVI. Louis tarzı süslenme odasında bir dükle sohbet ediyordu.

“Baş başa, âşıkane bir görüşme.” diye mırıldandı Georges.

Ama limonluktan geçerken, Laroche-Mathieu’nün yanında oturan karısını yeniden gördü, ikisi de bir bitki öbeğinin gerisinde neredeyse görünmez durumdaydı. Adeta şöyle der gibiydiler:

“Birbirimize burada, herkesin önünde randevu verdik. Çünkü insanların düşüncesi umurumuzda değil.”

Madam de Marelle, Karl Marcowitch'in İsa'sının olağanüstü olduğunu kabul etti ve geri döndüler. Kocayı kaybetmişlerdi.

"Peki ya Laurine, bana hâlâ kızgın mı?" diye sordu Du Roy.

"Evet, hâlâ öyle. Seni görmek istemediği gibi, senden söz edildiğinde de çekip gidiyor."

Genç adam cevap vermedi. Bu küçük kızın duyduğu kızgınlık ona üzüntü veriyor, ağır geliyordu.

Bir kapının dibinde onlarla karşılaşan Suzanne haykırdı:

"Ha, demek buradasınız! Pekâlâ Güzel Dost, yalnız kalacaksınız. Odamı göstermek için Güzel Clotilde'i sizden çalacağım."

Kalabalıkta kendilerine nasıl yol açacaklarını bilen iki kadın, yılan gibi kıvrıla kıvrıla, insanların arasından süzülerek hızlı adımlarla uzaklaştılar.

Neredeyse tam o sırada biri, "Georges!" diye fısıldadı. Madam Walter'di bu. Sesini iyice alçaltarak devam etti: "Ah, müthiş acımasızsınız! Bana boş yere acı çektiriyorsunuz. Sizinle bir iki kelime konuşabileyim diye yanınızdaki hanımı uzaklaştırması için Suzette'e görev verdim. Bakın, bu akşam... sizinle konuşmam lazım... yoksa... yoksa... ne yapacağımı bilmiyorsunuz. Limonluğa gidin. Orada, sol tarafta bir kapı göreceksiniz, o kapıdan bahçeye çıkın. Karşınıza çıkan iki yanı ağaçlı yolu takip edin. Yolun en sonunda bir çardak göreceksiniz. Beni orada bekleyin, on dakika içinde gelirim. Eğer hayır derseniz, hemen burada bir rezalet çıkaracağıma yemin edebilirim."

Du Roy kibirli bir tavırla cevap verdi:

"Öyle olsun. On dakika içinde söylediğiniz yerde olacağım."

Ayrıldılar. Ama Jacques Rival Du Roy'nın geç kalmasına sebep olacaktı neredeyse. Genç adamın koluna girmiş, heyecanlı heyecanlı bir sürü şey anlatıyordu. Kuşkusuz büfe tarafından geliyordu. Nihayet Du Roy onu, iki kapı arasında bulduğu Mösyö de Marelle'in ellerine teslim ederek sıvıştı. Karısı ve Laroche tarafından görülmemeye de dikkat etmesi gerekiyordu. Bunu becerdi, çünkü çok meşgul görünüyorlardı; kendisini bahçede buldu.

Soğuk hava, üzerinde bir buz banyosu etkisi yaptı. “Lanet olsun, nezle olacağım.” diye düşündü ve mendilini kravat gibi boynuna sardı. Ardından, ağır adımlarla iki yanı ağaçlı yolu takip etti, salonların şıkır şıkır aydınlatan ışığından uzaklaştığı için etrafı iyi göremiyordu.

Sağında ve solunda, incecik dalları titreyen, yapraksız çalılıkları seçiyordu. Konağın pencerelerinden gelen kurşuni ölgün ışıklar dalların arasından sızıyordu. Yolun ortasında, tam karşısında beyaz bir şey gördü; Madam Walter, kolları ve gerdanı açıkta, titrek bir sesle kekeledi:

“Ah, geldin demek? Beni öldürmek mi istiyorsun sen?”

Du Roy sakin sakin cevap verdi:

“Rica ederim işi dram haline getirme olmaz mı, yoksa hemen çekip giderim.”

Madam Walter onu boynundan tutmuş, dudakları genç adamın dudaklarına çok yakın, şöyle diyordu:

“Ama ben sana ne yaptım? Bana karşı tam bir alçak gibi davranıyorsun! Ne yaptım ben sana?”

Du Roy onu itmeye çabalıyordu:

“Seninle son görüşmemizde bütün düğmelerime saç tellerini dolamışsın, az kalsın karımla ayrılmamıza yol açıyordu bu.”

Madam Walter şaşkın şaşkın durdu, sonra başıyla “hayır” işareti yaptı:

“Karının umurunda bile olmaz. Sevgililerinden biri olay çıkarmış olmalı.”

“Benim sevgilim yok.”

“Hiç konuşma! Niçin artık beni görmeye bile gelmiyorsun? Haftada bir akşam olsun benimle yemek yemeyi niçin reddediyorsun? Çektiğim acı dayanılmaz; seni öyle seviyorum ki seninle ilgili olmayan hiçbir şeyi düşünemiyor, neye baksam seni görüyor, ettiğim her kelimede ağzımdan senin adın çıkacak diye korkuyorum! Sen bunu anlayamazsın! Sanki bir hayvanın pençesine düşmüş, bir çuvala tıkılmış gibiyim, bilmiyorum. Seni hiç aklımdan çıkaramadığım için boğazım sıkışıyor, bağrımda, göğsümün altında bir şeyler yırtılıyor, bacaklarım öyle bir kesiliyor ki yürüyecek

gücüm kalmıyor. Ve bütün gün bir iskemlenin üzerinde seni düşünerek, bön bön öylece oturuyorum.”

Du Roy hayretle ona bakıyordu. Tanıdığı delişmen, koca kız çocuğu değildi bu; her şeyi yapabilecek, umutsuz, çılgına dönmüş bir kadındı.

Kafasında belli belirsiz bir tasarı oluşmaya başladı.

“Canım, aşk sonsuz değildir.” diye cevap verdi. “Birlikte olunur, sonra da ayrılınır. Ama tıpkı bizim aramızda olduğu gibi sürerse, korkunç bir ayak bağı haline gelir. Artık istemiyorum. İşte sana gerçek. Yine de, makul olabilir, beni bir dost gibi görüp öylece evine kabul edebilirsen ben de eskisi gibi gelirim. Bunu becerebileceğine inanıyor musun?”

Madam Walter çıplak kollarını Georges’un siyah giysisinin üzerine koydu ve “Seni görebilmek uğruna her şeyi becerebilirim.” diye mırıldandı.

“Öyleyse anlaştık,” dedi Du Roy, “artık dostuz, daha fazlası değil.”

“Anlaştık.” diye kekeledi Madam Walter. Sonra dudaklarını genç adama uzattı:

“Bir öpücük... son bir tane.”

Du Roy tatlılıkla reddetti.

“Olmaz. Anlaşmamıza uymamız lazım.”

Kadın yüzünü çevirerek, gözlerinden akan iki damla yaşı sildi, sonra bluzunun içinden, pembe ipek bir kurdeleyle bağlanmış bir tomar kâğıt çıkararak Du Roy’ya uzattı:

“Al. Fas işinden elde ettiğimiz kârdan sana düşen pay. Bunu senin için kazandığıma öyle memnundum ki. Hadi, al şunu...”

Du Roy reddetmek istedi:

“Hayır, bu parayı almayacağım.”

Bunun üzerine Madam Walter çileden çıktı.

“Sakın bana bunu da yapayım deme şimdi. Bu para senin, sadece senin. Almayacak olursan, bir lağım çukuruna atarım, olur biter. Bana bunu

yapmayacaksın değil mi Georges?”

Genç adam ufak tomarı alıp cebine soktu.

“Geri dönmeliyiz,” dedi, “yoksa ciğerlerini üşüteceksin.”

“İyi ya işte!” diye mırıldandı Madam Walter. “Keşke ölebilseydim.”

Du Roy’nın elini tutup; tutku, öfke, umutsuzluk karışımı bir duyguyla öptü ve konağa doğru kaçarcasına gitti.

Du Roy, düşünerek, ağır ağır geri döndü. Sonra, başını mağrur bir edayla kaldırıp dudaklarında bir tebessümle limonluğa girdi.

Karısıyla Laroche orada değillerdi. Kalabalık azalıyordu. Baloya kalmayacakları belli olmuştu. Kız kardeşinin koluna girmiş Suzanne’ı gördü Du Roy. İki kız onun yanına gelip, ilk kadrili Kont de Latour-Yvelin ile birlikte yapıp yapamayacaklarını sordular.

Genç adam şaşırdı.

“O da kim?”

Suzanne hınzırca cevap verdi:

“Kız kardeşimin yeni bir arkadaşı.”

Rose kızarıp mırıldandı:

“Çok kötüsün Suzette, o beyefendi senin ne kadar arkadaşınsa benim de o kadar arkadaşım.”

Diğeri gülümsüyordu:

“Anlıyorum.”

Bozulan Rose, onlara arkasını dönüp gitti.

Du Roy, yanında kalan genç kızın dirseğinden içtenlikle tutarak yumuşacık bir sesle şöyle dedi:

“Dinleyin sevgili yavrum, benim dostunuz olduğuma inanıyor musunuz?”

“Elbette Güzel Dost.”

“Bana güveniyor musunuz?”

“Sonuna kadar.”

“Biraz önce size söylediklerimi hatırlıyor musunuz?”

“Ne hakkında?”

“Evliliğiniz hakkında, daha doğrusu evleneceğiniz erkek hakkında.”

“Evet.”

“İyi öyleyse, bana bir konuda söz verir misiniz?”

“Evet, ama hangi konuda?”

“Sizinle kim evlenmek isterse, önce bana danışacak ve benim fikrimi almadan kimseyi kabul etmeyeceksiniz.”

“Tamam, söz veriyorum.”

“Ve bu ikimizin arasında bir sır. Ne babanıza ne de annenize tek kelime edeceksiniz bu konuda.”

“Tek kelime bile etmeyeceğim.”

“Söz mü?”

“Söz.”

Rival geliyordu, telaşlı bir hali vardı:

“Küçükhanım, babanız balo için sizi çağırıyor.”

“Hadi gidelim Güzel Dost.” dedi Suzanne.

Ama Du Roy hemen gitmeyi kafasına koyduğu için reddetti, yalnız kalıp düşünmek istiyordu. Aklını kurcalayan bir sürü yeni şey vardı, karısını aramaya başladı. Bir süre sonra, tanımadığı iki beyle büfede kakao içerken gördü. Madeleine kocasını onlara takdim etti, ama adamların isimlerini Du Roy’ya söylemedi.

Bir iki dakika sonra, “Gidelim mi?” diye sordu Du Roy.

“Ne zaman istersen.”

Georges'un koluna girdi ve giderek tenhalaşan salonlardan tekrar geçtiler.

“Patroniçe nerede?” diye sordu Madeleine. “Ona hoşça kalın demek istiyorum.”

“Gerek yok. Baloya kalmamız için ısrar edecektir, ama benim canıma tak etti.”

“Doğru, haklısın.”

Bütün yol boyunca hiç konuşmadılar. Ama odalarına girer girmez, Madeleine tülünü bile çıkarmadan, gülümseyerek şöyle dedi:

“Haberin yok, sana bir sürprizim var.”

Georges keyifsizce homurdandı:

“Neymiş peki?”

“Tahmin et.”

“Hiç uğraşamayacağım.”

“Peki o zaman, yarın değil öbür gün Ocak'ın biri.”

“Evet.”

“Yılbaşı hediyeleri verilecek.”

“Evet.”

“İşte seninki, biraz önce Laroche verdi bana.”

Genç adama, mücevher kutusuna benzeyen, küçük, siyah bir kutu uzattı.

Georges umursamazlıkla kutuyu açtı ve Légion d'honneur nişanını gördü.

Rengi soldu, sonra gülümsedi:

“On milyon vermesini tercih ederdim. Bu ona pek tuzluya patlamamıştır.”

Madeleine genç adamın sevinçten havalara uçacağını ummuştu, bu soğukluk karşısında sinirlendi.

“Sahiden de inanılmazsın. Artık hiçbir şeyden memnun olmuyorsun.”

Georges sakin sakin cevap verdi:

“Bu adam borcunu ödüyor sadece. Üstelik bana daha çok borcu var.”

Kocasının ses tonu karşısında şaşıran Madeleine:

“Yine de senin yaşın için güzel bir şey bu.” dedi.

“Her şey göreceli,” diye karşılık verdi Georges, “bugün çok daha fazlasına sahip olabilirdim.”

Kutuyu almıştı, açık durumda şöminenin üstüne koydu, içinde duran parlak yıldızı bir süre seyretti. Ardından kutuyu kapattı ve omuz silkerek yatağa girdi.

Sahiden de 1 Ocak tarihli resmi gazetede, politika yazarı Mösyö Prosper-Georges Du Roy’nın, üstün hizmetlerinden ötürü Légion d’honneur’ün şövalye nişanıyla taltif edildiği yazıyordu.

Soyadı iki kelime halinde yazılmıştı; bu durum Georges’u, madalyanın kendisinden daha fazla memnun etti.

Herkesin öğrendiği bu haberi resmi gazetede okuduktan bir saat sonra, genç adam patroniçeden bir not aldı; kadın, bu nişanı kutlamak için o akşam karısıyla birlikte yemeğe gelmesini rica ediyordu. Georges bir iki dakika tereddüt etti, sonra başka anlamlara da çekilebilecek kelimelerle kaleme alınmış bu notu ateşe atarak Madeleine’e şöyle dedi:

“Bu akşam Walterlerde yemek yiyeceğiz.”

Genç kadın şaşırdı.

“Sahi mi! Ben de bir daha oraya ayak basmak istemediğini sanıyordum.”

“Fikir değiştirdim.” diye mırıldandı Georges sadece.

Walterlere gittiklerinde, patroniçe, samimi davetleri için kullandığı XVI. Louis tarzı küçük süslenme odasında yalnızdı. Siyahlar giyinmiş, saçlarını pudralamıştı, çok güzel görünüyordu. Uzaktan yaşlı, yakından ise genç bir kadın havası vardı; doğru dürüst bakıldığında bunun gözler için hoş bir tuzak olduğu anlaşılıyordu.

“Yasta mısınız?” diye sordu Madeleine.

Madam Walter kederli kederli cevap verdi:

“Hem evet, hem hayır. Yakınlarımdan kimseyi kaybetmedim. Ama insanın kendi ömrünün yasını tuttuğu yaşa geldim. Bugün bu yas döneminin açılışını yapıyorum. Bundan böyle de yüreğimde taşıyacağım.”

“Bu çözüm işe yarayacak mı acaba?” diye düşündü Du Roy.

Yemek biraz tatsız geçti. Bir tek Suzanne konuşup duruyordu. Rose kaygılı görünüyordu. Herkes gazeteciyi bol bol tebrik etti.

Akşam yemeğinden sonra sohbet ede ede salonlardan ve limonluktan geçtiler. Du Roy patroniçeyle birlikte geriden yürüdüğü sırada, kadın onu kolundan tuttu.

“Dinleyin...” dedi alçak sesle. “Artık sizi sıkacak hiçbir şey söylemeyeceğim, hem de hiç... Ama beni görmeye gelin Georges. Görüyorsunuz ki size sen diye hitap etmiyorum. Siz olmadan yaşamam imkânsız, mümkün değil. Hayal edemeyeceğiniz bir işkence bu. Gece gündüz sizi gözümde, yüreğimde, etimde hissediyor, muhafaza ediyorum. Sanki içten içe kemiren bir zehir içirmişsiniz bana. Yapamıyorum. Hayır. Beceremiyorum. Sizin için sadece yaşlı bir kadın olmayı istiyorum. Size bunu göstermek amacıyla saçlarımı beyaza boyadım; ama buraya gelin, bir dost olarak arada sırada gelin.”

Genç adamın elini tutmuş sıkıyor, tırnaklarını etine geçiriyordu.

Du Roy sükûnetle cevap verdi:

“Tamam. Bundan tekrar söz etmek gereksiz. Görüyorsunuz ki mektubunuzu alır almaz hemen geldim bugün.”

İki kızı ve Madeleine’le önden yürüyen Walter, Dalgalar Üzerinde Yürüyen İsa’nın yanında Du Roy’yı bekledi.

“Düşünsenize,” dedi gülerek, “dün karımı, tıpkı bir kilisedeki gibi bu tablonun önünde diz çökmüş vaziyette buldum. İbadet ediyordu. Bu beni güldürdü.”

Madam Walter, gizli bir coşkunun titreştiği kararlı bir sesle karşılık verdi:

“Benim ruhumu bu İsa kurtaracak. Ona her bakışımda bana cesaret ve güç veriyor.”

Denizin üzerinde dikilen Tanrı’nın karşısında durarak mırıldandı:

“Ne kadar da yakışıklı! Şu adamlar nasıl da ondan korkuyor ve onu seviyorlar. Yüzüne, gözlerine bakın, aynı zamanda hem sade hem de doğaüstü.”

Suzanne haykırdı:

“Ama size benziyor Güzel Dost. Size benzediğine kalıbımı basarım. Eğer favorileriniz olsaydı, ya da onunkiler tıraş edilseydi ikiniz tıpatıp aynı olurdunuz. Ah! bu çok ilginç!”

Genç adamın tablonun yanında ayakta durmasını istedi; gerçekten de herkes, iki çehrenin birbirine benzediğini kabul etti.

Hepsi hayretler içinde kaldı. Walter durumu çok tuhaf buldu, Madeleine hafifçe gülerek, İsa’nın daha erkeksi bir havası olduğunu söyledi.

Madam Walter kıpırtısızca duruyor, İsa’nın yüzünün yanı başındaki sevgilisinin yüzünü sabit bakışlarla seyrediyordu; tıpkı beyaz saçları gibi yüzü de bembeyaz kesilmişti.

VIII

Kış mevsiminin devamında Du Roylar sık sık Walterlere gitti. Hatta Madeleine'in yorgun olduğunu söyleyip evde kalmayı tercih ettiği zamanlarda bile Georges sürekli tek başına gidip orada yemek yiyordu.

Cuma günlerini sabit gün olarak benimsemişti, patroniçe de o akşam başka hiç kimseyi davet etmiyordu; o akşam Güzel Dost'a, sadece ona aitti. Yemekten sonra iskambil oynuyor, Çin balıklarına yem veriyor, aile arasında eğleniyorlardı. Birçok defa, bir kapının ardında, limonluktaki gür bir ağacın gerisinde, karanlık bir köşede Madam Walter kollarını aniden genç adama dolamış ve onu olanca gücüyle göğsüne bastırarak, kulağına, "Seni seviyorum!.. Seni seviyorum!.. Ölesiye seviyorum!" diye fısıldamıştı. Ama Du Roy her seferinde onu soğukça iterek, sert bir sesle, "Yine başlarsanız bir daha buraya hiç gelmem." diye karşılık vermişti.

Mart ayının sonuna doğru, aniden iki kız kardeşin evliliği konu edildi. Rose'un Kont de Latour-Yvelin'le, Suzanne'ın ise Marki de Cazolles'la evlenmesi gerektiğini söylüyorlardı. Bu iki erkek evin gediklileri haline gelmişti, özel bir ihtimam gösterilen, belirgin ayrıcalıklar tanınan şu gediklilerden.

Georges'la Suzanne kardeşçe ve özgür denebilecek bir çeşit yakınlık içindeydi, saatlerce çene çalıyor, herkesle dalga geçiyorlardı, birbirlerinden çok hoşlanır gibiydiler.

Ne genç kızın muhtemel evliliğinden, ne de çıkan taliplerden söz etmişlerdi bir daha.

Bir sabah patron öğle yemeği için Du Roy'yı eve götürmüştü, yemekten sonra Madam Walter alışveriş ettikleri bir tüccarla görüşmesi için çağrıldı. Georges Suzanne'a, "Hadi gidip kırmızı balıklara ekmek verelim." dedi.

İkisi de masadan koca birer parça ekmek içi alarak limonluğa gittiler.

Yüzen hayvanlara daha yakın olmak için diz çökülebilsin diye, mermer süs havuzunun çevresine yastıklar konuyordu. Gençler birer yastığa yan yana oturdular ve suya eğilerek, parmaklarının arasında yuvarlayarak top haline getirdikleri ekmek parçalarını havuza atmaya başladılar. Balıklar

onları görür görmez geldiler; kuyruklarını oynatıyor, yüzgeçlerini çırpıyor, patlak gözlerini fıldır fıldır oynatıyor, kendi etraflarında dönüyor, dibe gömülen yuvarlak yemi kapmak için dalıyor ve yenisini istemek üzere hemen tekrar yüzeye çıkıyorlardı.

Gülünç ağız hareketleri, ani ve hızlı hamleleri, küçük canavarlara has tuhaf bir halleri vardı; dipteki altın renkli kumun üstünde, saydam suyu alev dilleri gibi yarıp geçerken kıpkırmızı görünüyorlar, durdukları anda da pullarının etrafındaki mavi çizgiyi sergiliyorlardı.

Georges'la Suzanne suda ters dönmüş kendi yüzlerini görüyor, yansıyan görüntülerine gülümsüyorlardı.

Genç adam birdenbire alçak sesle şöyle dedi:

"Benden gereksiz yere bir şeyler gizlemeniz hiç de hoş değil Suzanne."

"Gizlediğim nedir Güzel Dost?" diye sordu Suzanne.

"Kutlama akşamı, bana burada ne söz verdiğinizi hatırlamıyor musunuz yoksa?"

"Hayır!"

"Sizinle kim evlenmek isterse, önce bana danışacaktınız."

"Peki ne olmuş?"

"Olan şu, birisi sizinle evlenmek istedi."

"Kimmiş bu?"

"Kim olduğunu pekâlâ biliyorsunuz."

"Hayır. Yemin ederim bilmiyorum."

"Yo, biliyorsunuz! Şu kasıntılar şahı Marki de Cazolles."

"O kasıntı değil bir kere."

"Olabilir, ama budalanın teki; kumar ve sefahat düşkünlüğü yüzünden varını yoğunu yitirmiş. Sizin gibi son derece güzel, son derece zeki, gencecik bir kız için iyi bir kısmet doğrusu."

Suzanne gülümseyerek sordu:

“Onunla ne alıp veremediğiniz var?”

“Benim mi? Hiç.”

“Bence var. Söylediğiniz kadar da değil.”

“Hadi ama. Sersemin ve üçkâğıtçının teki.”

Suzanne biraz yana doğru dönerek suya bakmayı bıraktı:

“Söyleyin hadi, derdiniz ne sizin?”

Du Roy, sanki yüreğinin derinliklerinden bir sırrı söküp çıkarıyorlarmış gibi konuştu:

“Derdim... derdim şu ki, onu kıskanıyorum.”

Genç kız hafif bir şaşkınlık yaşadı:

“Siz mi?”

“Evet, ben.”

“Bakın şu işe. Neden peki?”

“Çünkü size âşığım ve siz de bunu pekâlâ biliyorsunuz, yaramaz kız sizi!”

Bunun üzerine Suzanne sert bir sesle:

“Delisiniz siz Güzel Dost!” dedi.

Georges yeniden söze girdi:

“Deli olduğumu gayet iyi biliyorum. Evli bir erkek olarak sizin gibi bir genç kıza bunu itiraf etmem mi lazımdı? Bırakın deli olmayı, suçluyum, rezilin biri olduğum bile söylenebilir. En ufak bir umudum yok ve bunu düşününce aklım başımdan gidiyor. Sizin evleneceğinizden söz ettiklerinde neredeyse birilerini öldürecek kadar öfke krizine giriyorum. Bunun için beni bağışlamanız lazım Suzanne.”

Sustu. Artık kendilerine ekmek atılmayan balıklar, İngiliz askerleri gibi neredeyse hizaya girmişler, kıpırtısızca durarak, kendileriyle ilgilenmez

olan bu iki insanın suya eğilmiş suratlarına bakıyorlardı.

Genç kız yarı üzgün yarı neşeli mırıldandı:

“Evli olmanız ne yazık. Ne yaparsınız! Elden bir şey gelmez. Olan olmuş bir kere.”

Du Roy aniden kıza doğru döndü, yüzünü onunkine iyice yaklaştırarak:

“Eğer özgür olsaydım benimle evlenir miydiniz?” deyiverdi.

Suzanne içten bir ses tonuyla cevap verdi:

“Evet Güzel Dost, sizinle evlenirdim, çünkü diğer herkesten çok daha fazla beğeniyorum sizi.”

Du Roy ayağa kalktı, konuşurken dili dolanıyordu:

“Teşekkür ederim... teşekkür ederim... yalvarıyorum size, kimseye ‘evet’ demeyin. Biraz daha bekleyin. Yalvarırım! Bana söz veriyor musunuz?”

Suzanne hafifçe altüst olmuştu, genç adamın ne istediğini anlamadan mırıldandı:

“Söz veriyorum.”

Du Roy, hâlâ elinde tuttuğu koca ekmek parçasını suya attı ve aklını kaçırmış gibi, hoşça kal bile demeden kaçarcasına gitti.

Bütün balıklar, parmaklarla yoğurulmamış bu ekmek parçasının üzerine açgözlülükle atıldılar ve doymak bilmez ağızlarıyla didik didik ettiler. Ekmeği havuzun diğer ucuna sürüklüyorlar, altında dört dönüyorlardı; hareketli bir salkım oluşturuyorlar, dönüp duran ve kıpır kıpır bir çeşit çiçeğe, suya baş aşağı düşmüş, canlı bir çiçeğe benziyorlardı.

Suzanne şaşkınlık ve kaygıyla yerinden doğruldu, ağır ağır geri döndü. Gazeteci gitmişti.

Du Roy büyük bir sükûnet içinde eve döndü, mektup yazan Madeleine’e:

“Cuma günü Walterlere yemeğe geliyor musun?” diye sordu. “Ben gideceğim.”

Madeleine tereddüt etti:

“Hayır. Biraz rahatsızım. Evde kalmayı tercih ederim.”

“Nasıl istersen. Kimse seni zorlamıyor.” diye cevap verdi Du Roy.

Ardından tekrar şapkasını alıp, hemen evden çıktı.

Uzun bir süredir genç kadını kolluyor, gözlemliyor, takip ediyordu, bütün hal ve hareketlerini biliyordu artık. Beklediği an gelmişti. Madeleine’in, “Evde kalmayı tercih ederim.” derkenki ses tonu konusunda yanılmasına imkân yoktu.

İzleyen günlerde ona karşı sevecen davrandı. Hatta hiç alışılmadık biçimde neşeli göründü. “Tekrar nazik biri oldun neyse ki.” diyordu Madeleine.

Du Roy cuma günü erkenden giyinip hazırlandı, patronun evine gitmeden önce biraz alışveriş yapacağını söylüyordu. Saat altıya doğru, karısını öptükten sonra evden çıktı, Notre-Dame-de-Lorette meydanına gidip bir kupa arabası kiraladı.

Arabacıya şöyle dedi:

“Fontaine Sokağı 17 numaranın karşısında durun, ben size gidelim diyene kadar da orada bekleyin. Daha sonra beni Lafayette Sokağı’ndaki Coq-Faisan lokantasına götüreceksiniz.”

Araba, atın ağır tırıs adımlarıyla yola koyuldu, Du Roy perdeleri indirdi. Evinin önüne geldiklerinde, gözünü ayırmadan kapıya bakmaya başladı. On dakikalık bir bekleyişten sonra, Madeleine’in evden çıkıp bulvarlara doğru yürüdüğünü gördü.

Genç kadın uzaklaşır uzaklaşmaz, başını araba kapısından uzatarak bağırdı:

“Gidelim.”

Araba tekrar yola koyuldu ve Du Roy’yı mahallenin tanınmış burjuva lokantası Coq-Faisan’ın önünde bıraktı. Georges herkese açık olan salona girerek hiç acele etmeden yemeğini yedi, ara sıra da saatine bakıyordu. Kahvesini içip, iki kadeh kaliteli şampanyayla birlikte esaslı bir puroyu ağır

ağır tütürdükten sonra, saat yedi buçukta lokantadan çıktı ve boş geçen başka bir arabayı çevirerek, La Rochefoucauld Sokağı’na gitti.

Kapıcıya hiçbir şey sormadan, önünde indiği binanın üçüncü katına çıktı, kapıyı açan hizmetçiye:

“Mösyö Guibert de Lorme evde, öyle değil mi?” diye sordu.

“Evet beyefendi.”

Du Roy’yı salona aldılar, orada biraz bekledi. Derken içeriye bir adam girdi, uzun boylu, göğsünde madalyalar olan, asker görünüşlü biriydi, henüz genç olmasına rağmen saçları kırlaşmıştı.

Du Roy onu selamladıktan sonra şöyle dedi:

“Komiser bey, tıpkı tahmin ettiğim gibi, karım Martyrs Sokağı’nda kiraladıkları evde sevgilisiyle akşam yemeği yiyor.”

Devlet memuru eğildi:

“Emrinizdeyim beyefendi.”

Georges konuşmasını sürdürdü:

“Saat dokuza kadar süreniz var değil mi? Saat sınırını geçirince, zina tespiti için özel bir konuta giremezsiniz.”

“Evet beyefendi, saat sınırı kışın yedi, 31 Mart’tan itibaren de dokuz olarak belirlenmiş. Bugün 5 Nisan olduğuna göre dokuza kadar süremiz var.”

“Pekâlâ komiser bey, aşağıda arabam bekliyor, sizinle gelecek memurları alalım, sonra kapının önünde biraz bekleriz. Ne kadar geç gidersek onları suçüstü yakalama şansımız da o kadar artar.”

“Nasıl isterseniz beyefendi.”

Komiser salondan çıktı, sonra üzerinde, üç renkli kemerini gizleyen bir pardösüyle geri geldi. Du Roy’ya yol vermek için geriye çekildi. Ama zihni çok meşgul olan gazeteci önden çıkmayı reddediyor, “Önce siz... önce siz.” deyip duruyordu.

“Siz buyurun beyefendi, burası benim evim.” dedi polis.

Du Roy selam vererek hemen kapıdan çıktı.

Önce, komiserliğe gidip, gün içinde Du Roy, baskının o akşam yapılacağını haber verdiği için komiserlikte kendilerini bekleyen üç sivil memuru aldılar. Adamlardan biri, arabacının yanındaki ön koltuğa oturdu. Diğer ikisi arabanın içine girdiler ve araba Martyrs Sokağı’na vardı.

“Dairenin planı var bende.” diyordu Du Roy. “İkinci katta. Önce karşımıza küçük bir hol çıkacak, sonra yatak odası. Üç odadan birbirine geçilebiliyor. Kaçışı kolaylaştıracak hiçbir çıkış yok. Biraz ötede bir çilingir var. Sizin tarafınızdan çağırılmak üzere hazır bekleyecek.”

Saptanan evin önüne geldiklerinde saat henüz sekizi çeyrek geçiyordu, yirmi dakikadan uzun bir süre sessizlik içinde beklediler. Saat dokuza çeyrek kala, “Şimdi gidebiliriz.” dedi Georges. Kapıcıyla ilgilenmeden merdivenden çıktılar, adam da onları fark etmemişti zaten. Sivil memurlardan biri çıkışı kollamak için sokakta bekledi.

Dört erkek ikinci katta durdular, Du Roy önce kulağını kapıya yapıştırdı, sonra da gözünü anahtar deliğine dayadı. Ne bir şey duydu ne de gördü. Zili çaldı.

Komiser, memurlarına, “Sizi her an çağırabilirim, burada hazır bekleyin.” dedi.

Adamlar beklediler. İki üç dakika sonra Georges zile tekrar, arka arkaya defalarca bastı. Dairede bir gürültü duyar gibi oldular; derken, hafif ayak sesleri yaklaştı. Birisi gözetleme deliğinden bakmıştı. Bunun üzerine gazeteci, kıvırdığı parmağıyla kapının ahşap kısmına sertçe vurmaya başladı.

Bir ses, değiştirilmeye çalışılan bir kadın sesi duyuldu:

“Kim o?”

Polis cevap verdi:

“Kanun namına açın.”

Ses tekrarladı:

“Kimsiniz?”

“Polis komiseriyim. Açın kapıyı, yoksa zorla gireriz.”

Ses tekrar sordu:

“Ne istiyorsunuz?”

Du Roy konuştu bu sefer:

“Benim. Bizden kaçmaya çalışmanın yararı yok.”

Çıplak ayaklar tüy gibi adımlarla uzaklaştı, birkaç saniye sonra geri geldi.

“Kapıyı açmazsanız kıracağız.” dedi Georges.

Bakır kapı kolunu sıkı sıkı tutarak, kapıyı omzuyla yavaşça itiyordu. Kimse karşılık vermeyince, aniden öyle şiddetli ve sert bir omuz darbesi indirdi ki dayalı döşeli bu evin eski kilidi kırıldı. Yerlerinden sökülen vidalar tahtadan dışarı fırlamıştı, genç adam az kalsın sofada dikilmekte olan Madeleine’le çarpışacaktı; genç kadının üzerinde bir iç gömleğiyle bir iç etekliği vardı, saçları darmadağınık, bacakları çıplaktı, elinde bir mum tutuyordu.

“Bu o, yakaladık onları.” diye bağırdı Du Roy. Dairenin içine daldı. Şapkasını çıkaran komiser onun peşine takıldı. Ürkmüş genç kadın, onlara ışık tutarak arkalarından gitti.

Bir yemek odasından geçtiler, toplanmamış sofrada yemek artıkları duruyordu: Boş şampanya şişeleri, kapağı açık bir karaciğer ezmesi güveci, tavuk kemikleri ve kısmen yenmiş ekmek parçaları göze çarpıyordu. Sofra dolabının üstünde iki tabak, içlerinde de bir yığın istiridye kabuğu vardı.

Sanki bir savaş yaşanmış gibi odanın altı üstüne gelmişti. İskemlenin birine bir elbise atılmış, bir erkek pantolonu, iki paçası iki yandan sarkar vaziyette bir koltuğun koluna bırakılmıştı. İkisi büyük ve ikisi küçük olmak üzere dört potin, yana devrilmiş halde, yatağın dibinde duruyordu.

İnsanların ortaklaşa kullandığı mobilyalarıyla, dayalı döşeli bir ev odasıydı bu; etrafta perdelerden, şiltelerden, duvarlardan, koltuklardan yayılan otel odalarına ait o iğrenç ve kekremsi koku vardı, bir gün ya da altı ay boyunca bu ortak konutta yatıp kalkmış ya da yaşamış ve kendi

kokularından birazını orada bırakmış bütün insanların kokusu sinmişti ortalığa; her seferinde bir önceki insan kokusuna eklenerek, zamanla ne idüğü belirsiz, iç bayıcı, katlanılmaz, bu tür yerlerde hep aynı olan pis bir kokuya dönüşmüştü.

Şöminenin üstünde bir pasta tabağı, bir likör şişesi ve hâlâ yarı yarıya dolu iki küçük kadeh vardı. Bronz sarkaçlı saatin kadranı büyük bir erkek şapkasının altında kalmış, görünmüyordu.

Komiser hızla arkasını dönüp Madeleine'in gözlerinin içine baktı:

"Siz, burada bulunan politika yazarı Mösyö Prosper-Georges Du Roy'nın yasal eşi Madam Claire-Madeleine Du Roy'sınız değil mi?"

Madeleine boğuk bir sesle, "Evet beyefendi." dedi.

"Burada ne yapıyorsunuz?"

Genç kadın cevap vermedi.

Devlet memuru tekrar denedi: "Burada ne yapıyorsunuz? Evinizin dışında, mobilyalı bir dairede neredeyse çıplak bir haldesiniz. Ne amaçla geldiniz buraya?"

Kısa bir süre bekledi. Madeleine suskunluğunu korumayı sürdürünce:

"İtiraf etmek istemediğiniz takdirde, kendim doğrulamak zorunda kalacağım hanımefendi." dedi.

Yatakta örtülerin altına gizlenmiş birinin hatları görünüyordu.

Komiser yaklaşıp seslendi:

"Beyefendi?"

Gizlenmiş adam kımıldamadı. Sırtını dönmüş, başını da bir yastığın altına gömmüş gibi duruyordu.

Memur, omuz olduğunu düşündüğü yere dokunup tekrarladı: "Beyefendi, rica ederim beni bazı şeylere mecbur etmeyin."

Ama örtülerin altındaki beden ölü kadar kıpırtısızdı.

Hızla öne çıkan Du Roy, yorganı tutup açtı, yastığı koparırcasına çekip alınca Mösyö Laroche-Mathieu’nün beti benzi atmış yüzü ortaya çıktı. Genç adam ona doğru eğildi, öfkeden tir tir titriyor, adamın boğazına sarılıp boğmak istiyordu, dişlerini sıkarak şöyle dedi:

“Alçaklığınızı kabullenecek cesaretiniz olsun bari.”

Komiser yine sordu:

“Kimsiniz?” Çılgına dönmüş olan âşık cevap vermeyince, tekrar konuştu:

“Ben polis komiseriyim ve adınızı söylemenizi istiyorum.”

Hayvani bir öfkeye kapılmış, zangır zangır titreyen Georges bas bas bağırdı:

“Cevap versene alçak, yoksa ben sana öyle bir ad yakıştırırım ki görürsün.”

Bunun üzerine, yataktaki adam kekelemeye başladı:

“Komiser bey, bu şahsın bana hakaret etmesine izin vermemelisiniz. Benim işim sizinle mi, yoksa onunla mı? Size mi cevap vermeliyim, yoksa ona mı?”

Konuşacak mecali kalmamış gibi görünüyordu.

Komiser cevap verdi:

“Bana, beyefendi, sadece bana. Kim olduğunuzu soruyorum size.”

Beriki sesini çıkarmadı. Örtüyü boğazına kadar çekmiş, sıkı sıkı tutmaktaydı, ürkmüş gözleri fıldır fıldır dönüyordu. Kıvrık ince bıyığı, sapsarı kesilmiş yüzünde simsiyah duruyordu.

Komiser tekrar söze girdi:

“Cevap vermek istemiyor musunuz? Bu durumda sizi tutuklamak zorunda kalacağım. Her halükârda yataktan çıkın. Giyindiğinizde sizi sorguya çekeceğim.”

Beden yatakta hareketlendi, adam mırıldandı:

“Sizin önünüzde yapamam ama.”

Devlet memuru sordu:

“Niçin?”

Beriki lafları ağzında gevelemeye başladı:

“Çünkü... ben... ben çırılçıplağım.”

Du Roy pis pis gülmeye başladı, yere düşmüş bir iç gömleğini alarak yatağa fırlattı:

“Hadi bakalım... kalkın...” diye bağırdı. “Karımın önünde soyunduğunuza göre, benim önümde pekâlâ giyinebilirsiniz.”

Sonra sırtını dönüp şömineye doğru gitti.

Madeleine eski soğukkanlılığına kavuşmuştu, kaybedecek bir şeyinin kalmadığını görmüş, her şeyi göze almaya hazırdı. Yüzünde meydan okuyan küstahça bir ifade vardı, gözleri pırıl pırıl parlıyordu; bir kâğıt parçasını kıvırarak, tıpkı bir davete hazırlanır gibi, şöminenin kenarında duran iğrenç görünüşlü şamdanlardaki on mumu yaktı. Sonra sırtını mermere dayadı ve çıplak ayaklarından birini sönmek üzere olan ateşe uzattı, yaptığı bu hareketle iç etekliği neredeyse kalçalarına kadar sıyrılmıştı, pembe bir sigara paketinden bir sigara alarak yaktı ve tüttürmeye koyuldu.

Komiser, genç kadının suç ortağının ayaklanmasını beklerken, tekrar onun yanına gelmişti.

Madeleine küstahça sordu:

“Bu işi sık sık yapar mısınız beyefendi?”

Komiser ciddiyetle cevap verdi:

“Olabildiğince az, hanımefendi.”

Genç kadın onunla açıkça dalga geçiyordu:

“Kutlarım sizi, pek hoş bir iş değil.”

Kocasına bakmıyor, onu görmezlikten geliyordu.

Yataktaki bey giyiniyordu. Pantolonunu ve potinlerini giymişti, yeleğini sırtına geçirirken yaklaştı.

Polis ona doğru döndü:

“Artık bana kim olduğunuzu söyler misiniz beyefendi?”

Beriki cevap vermedi.

“Belli ki sizi tutuklamak zorunda kalacağım.” dedi komiser.

Bunun üzerine adam aniden bağırdı:

“Bana elinizi süreyim demeyin. Dokunulmazlığım var benim.”

Du Roy, onu yere sermek ister gibi üzerine yürüdü ve suratına karşı homurdandı:

“Ortada bir suçüstü var... suçüstü. Eğer istersem sizi tutuklatabilirim... evet, bunu yapabilirim.”

Sonra, çın çın öten bir sesle:

“Bu adamın adı Laroche-Mathieu, dışişleri bakanı.” dedi.

Polis komiseri şakınlık içinde geri çekildi, konuşurken kekeliyordu:

“Gerçekten kim olduğunuzu bana söyler misiniz beyefendi?”

Adam kararını verdi ve sert bir sesle:

“Bu sefil ilk defa olarak yalan söylemedi. Adım sahiden de Laroche-Mathieu, bakanım.”

Sonra kolunu, solgun bir pırıltı gibi küçük bir kırmızı noktanın göze çarptığı Georges’un göğsüne doğru uzatarak ekledi:

“Bu it herif de giysisinde benim ona verdiğim onur nişanını taşıyor işte.”

Du Roy bembeyaz kesilmişti. Ani bir hareketle yakasındaki kısacık kırmızı kurdeleyi çekip çıkararak şömineye attı:

“Senin gibi rezillerden gelen madalyanın layığı bu işte.”

Yumruklarını sıkmış, öfke içinde, birbirlerine diş göstererek, yüz yüze duruyorlardı; biri zayıf ve yukarı kıvrık bıyıklı, diğeri şişman ve sarkık bıyıklıydı.

Komiser hemen aralarına girdi ve ikisini ayırdı:

“Beyler, kendinize gelin, şerefinize gölge düşürüyorsunuz.”

Susup birbirlerine sırtlarını döndüler. Madeleine kıpırtısızca duruyor, gülümseyerek sigarasını tüttürmeyi sürdürüyordu.

Komiser tekrar söze girdi:

“Sayın bakan, sizi burada bulunan Madam Du Roy’yla yalnız yakaladım, siz yatakta yatıyordunuz, o ise hemen hemen çıplaktı. Giysileriniz dairenin sağına soluna darmadağınık vaziyette atılmış olduğundan, bu durum zinayla ilgili bir suçüstü teşkil etmektedir. Gerçeği inkâr edemezsiniz. Söylemek istediğiniz bir şey var mı?”

“Söyleyecek bir şeyim yok, görevinizi yapın.” diye mırıldandı Laroche-Mathieu.

Komiser Madeleine’e döndü:

“Beyefendinin âşığınız olduğunu kabul ediyor musunuz hanımefendi?”

Genç kadın umursamazlıkla cevap verdi:

“İnkâr etmiyorum, âşığımdır.”

“Bu yeterli.”

Ardından, devlet memuru, konutun durumu ve tanzim edilişiyle ilgili bazı notlar aldı. Yazmayı bitirdiğinde, giyinme işini tamamlamış, paltosu kolunda, şapkası elinde bekleyen bakan sordu:

“Bana daha fazla ihtiyacınız var mı beyefendi? Ne yapmam gerekiyor? Gidebilir miyim?”

Du Roy ona doğru dönerek küstahça gülümsedi:

“Neden gidesiniz ki? Bizim işimiz bitti. Tekrar yatabilirsiniz beyefendi, sizi baş başa bırakacağız.”

Parmağıyla komiserin koluna dokunarak:

“Çıkalım komiser bey, burada yapacak işimiz kalmadı.” dedi.

Biraz şaşıran komiser genç adamın peşine takıldı; ama oda kapısının eşiğinde Georges ona yol vermek için durdu. Beriki saygı gereği reddediyordu.

Du Roy, “Geçin beyefendi.” diye üstelemekteydi. Komiser, “Önce siz.” dedi. Bunun üzerine gazeteci selam vererek alaycı bir nezaket takındı: “Sıra sizde komiser bey. Ben burada kendi evimde sayılırım.”

Sonra, kibar bir tavırla kapıyı usulca kapattı.

Bir saat sonra, Georges Du Roy La Vie Française binasına giriyordu.

Mösyö Walter oradaydı, çünkü müthiş büyümüş olan ve bankasının gittikçe genişleyen faaliyetlerine alabildiğine destek çıkan gazetesini özenle denetleyip yönetmeyi sürdürüyordu.

Müdür başını kaldırıp sordu:

“Bak hele, nerelerdeydiniz? Çok tuhaf görünüyorsunuz! Neden eve yemeğe gelmediniz? Nereden çıktınız böyle?”

Genç adam yaratacağı etkiden emindi, her kelimenin üstüne basa basa şöyle dedi:

“Dışişleri bakanının işini bitirmiş bulunuyorum.”

Beriki Du Roy’nın şaka yaptığını zannetti.

“İşini bitirmek mi... Nasıl?”

“Sayemde bakanlar kurulu değişecek. Hepsi bu! Bu pis herifi silkeleyip atmakta yeterince geç kalındı zaten.”

Şaşırıp kalan ihtiyar, yazarının sarhoş olduğunu zannetti.

“Hadi ama, saçmalıyorsunuz.” diye mırıldandı.

“Hiç de değil. Mösyö Laroche-Mathieu’yü karımla zina halinde suçüstü yakaladım. Polis komiseri durumu tutanağa geçirdi. Bakan hapı yutmuş

bulunuyor.”

Apışıp kalan Walter gözlüğünü iyice alnının üstüne iterek sordu:

“Benimle dalga geçmiyorsunuz değil mi?”

“Alakası yok. Hatta bu konuda bir magazin haberi bile kaleme alacağım.”

“Peki ama istediğiniz nedir?”

“Bu düzenbaz, bu sefil, bu topluma zararlı herifin işini bitirmek!”

Georges şapkasını bir koltuğun üzerine koyarak ekledi:

“Yoluma çıkanın vay haline. Asla affetmem.”

Müdür anlayıp anlamadığından emin değildi hâlâ.

“Ama... ya karınız?” diye mırıldandı.

“Yarın sabah boşanmak için başvuracağım. Onu merhum Forestier’ye iade ediyorum.”

“Boşanmak istiyorsunuz ha?”

“Elbette. Gülünç görünüyordum. Ama onları bastırmak için aptal numarası yapmam şarttı. Şimdi tamam. Duruma hâkimim artık.”

Mösyö Walter inanamıyordu bir türlü; ürkek gözlerle Du Roy’ya bakıp, “Vay canına! Kollanması gereken yaman bir adam bu.” diye düşünüyordu.

Georges sözlerine devam etti:

“İşte serbestim artık... Belli bir servetim de var. Ekim ayında yenilenecek seçimlerde, çok tanındığım kendi bölgemden adaylığımı koyacağım. Herkesin gözünde şaibeli biri olan bu kadınla ne kendimi ortaya koyabilir ne de saygı uyandırabilirdim. Bir budala gibi kapılmıştım ona, yüzüme gülüp tavlamıştı beni. Ama çevirdiği numaraları bildiğimden beridir gözüm o şırfıntının üzerindeydi.”

Gülmeye koyulup ekledi:

“Şu zavallı boynuzlu Forestier... boynuzlu olduğundan haberi bile yoktu, güven içinde, sakin sakin yaşayıp gidiyordu. Onun bana bıraktığı illet

karıdan kurtuldum nihayet. Özgürüm işte. Artık beni kimse tutamaz.”

Bir iskemleye ata biner gibi oturmuştu. Düşünür gibi tekrarladı: “Beni kimse tutamaz.”

Walter Baba, gözlüğü hâlâ alnında, ona bakmayı sürdürüyor ve içinden, “Evet, bu iti kimse tutamaz artık.” diyordu.

Georges yerinden kalktı:

“Gidip haberi yazayım. Ölçülü bir dil kullanmalı. Ama biliyorsunuz ki bakan için tam bir felaket olacak. Artık mahvolmuş biri o. Kimse onu bu bataktan kurtaramaz. Onu kollamak La Vie Française’e hiçbir yarar sağlamaz.”

İhtiyar kısa bir süre tereddüt ettikten sonra kararını verdi:

“Gerekeni yapın,” dedi, “kendisini rezil durumlara düşürenler beter olsunlar.”

IX

Aradan üç ay geçmişti. Du Roy’nın boşanma kararı çıkmış, karısı yeniden Forestier soyadını almıştı; Walterler 15 Temmuz’da Trouville’e gitmek zorunda olduklarından, ayrılmadan önce bir günü kırlarda geçirmeye karar verdiler.

Bir perşembe gününü seçtiler ve sabah saat dokuzda, dört atın çektiği, altı kişilik büyük bir kupa arabasıyla yola çıktılar.

Öğle yemeğini Saint-Germain’de, IV. Henri Köşkü’nde yiyeceklerdi. Güzel Dost bu yolculukta tek erkek olmak istemişti, çünkü Marki de Cazolles’un ne varlığına ne de suratına katlanabilirdi. Ama son anda, Kont de Latour-Yvelin’i de uyanır uyanmaz alıp götürmeyi kararlaştırdılar. Ona bir gün önce haber verildi.

Araba hızla Champs-Elysées Bulvarı’ndan yukarı çıkıp Boulogne ormanını geçti.

Harika bir yaz günüydü, hava çok sıcak değildi. Kırlangıçlar mavi gökyüzünde büyük kavisler çiziyor, onlar geçip gittikten sonra bile insan bu kavisli çizgileri görür gibi oluyordu.

Üç kadın arabanın gerisindeki koltuktaydı, anne iki kızının arasındaydı; üç erkek ise onların karşılarındaki koltukta, yola ters oturuyordu, Walter iki konuğun arasına yerleşmişti.

Seine Nehri’ni geçtiler, Mont-Valérien’in etrafından dolandılar, ardından Bougival’e ulaşarak Pecq’e kadar nehir boyunca ilerlediler.

Biraz olgunca bir adam olan Kont de Latour-Yvelin’in uzun ve seyrek sakalının telleri en ufak esintide havalanıyor, Du Roy ise içinden, “Rüzgâr sakalında hoş oyunlar sergiliyor.” diye geçiriyordu; adam Rose’a sevgi dolu gözlerle bakmaktaydı. Bir aydır nişanlıydılar.

Benzi sapsarı olan Georges, kendisi gibi sararmış olan Suzanne’a bakıyordu ikide bir. İki gencin bakışları karşılaşıyor, sanki birbirlerinin düşüncesini okumaya çalışıyor, birbirlerini anlıyor, gizli gizli bir düşünceyi

paylaşıyor, sonra da birbirlerinden kaçıyorlardı. Madam Walter sakin ve mutluydu.

Yemek uzun sürdü. Paris’e doğru yola koyulmadan önce, Georges taraçada şöyle bir dolaşmayı önerdi.

Önce manzaraya bakmak için durdular. Hepsi duvar boyunca sıralanıp, uçsuz bucaksız ufuk karşısında kendilerinden geçtiler. Uzun bir dağın eteğindeki Seine, yeşilliklerin arasına uzanmış devasa bir yılan gibi, Maisons-Laffitte’e doğru akıyordu. Sağda, yamacın tepesinde, Marly Sukemeri’nin gökyüzüne yansıyan gölgesi, upuzun ayakları olan bir tırtılı andırıyordu; Marly ise aşağıda, sık bir ağaç kümesinin altında gözden kayboluyordu.

Karşıda uzayıp giden uçsuz bucaksız ovada yer yer köyler görünüyordu. Vésinet gölcükleri küçük ormanın cılız yeşilliği içinde belirgin ve tertemiz lekeler oluşturmaktaydı. Solda, çok uzaklarda, Sartrouville’in sivri çan kulesi seçiliyordu.

“Dünyanın hiçbir yerinde buna benzer bir manzara bulamazsınız. İsviçre’de bile böylesi yoktur.” dedi Walter.

Ardından ağır ağır gezinmeye ve bu görüntünün tadını çıkarmaya koyuldular.

Georges ve Suzanne geride kaldılar. Diğerleriyle aralarına birkaç adım mesafe girince, Georges denetlemeye çalıştığı alçak bir sesle şöyle dedi:

“Suzanne, size tapıyorum. Öyle çok seviyorum ki aklımı kaçırabilirim.”

“Ben de öyle Güzel Dost.” diye fısıldadı Suzanne.

Genç adam sözünü sürdürdü:

“Eğer karım olarak size sahip olamazsam Paris’i ve bu ülkeyi terk edeceğim.”

“Öyleyse beni babamdan istemeyi deneyin. Belki de kabul eder.” diye cevap verdi Suzanne.

Georges sabırsızlığını açığa vuran küçük bir hareket yaptı:

“Hayır, size onuncu kez söylüyorum, bunun hiçbir yararı olmaz. Evinizin kapısı bana kapanacaktır; gazeteden de atarlar beni, birbirimizi göremeyiz bile. Usulüne uygun biçimde sizi istersem, neticesi bu olur işte. Sizin adınıza Marki de Cazolles’a söz verdiler. Sonunda, ‘evet’ diyeceğinizi umuyorlar. Bekliyorlar şimdi.”

“Öyleyse ne yapmamız lazım?” diye sordu Suzanne.

Georges tereddüt ediyor, genç kıza göz ucuyla bakıyordu:

“Bir çılgınlık yapacak kadar beni seviyor musunuz?”

“Evet.” dedi Suzanne kararlı bir biçimde.

“Peki ya büyük bir çılgınlık?”

“Evet.”

“Çılgınlıkların en büyüğünü peki?”

“Evet.”

“Sahi mi?”

“Evet.”

“Peki o zaman, bir çözüm var, tek bir tane! Evlilik isteğinin sizden gelmesi lazım, benden değil. Gözünün içine bakılan bir çocuksunuz siz, her şeyi söylemenize izin verirler, fazladan bir aşırılık daha yapacak olsanız kimse şaşırmaz. Dinleyin şimdi. Bu akşam eve dönünce doğruca annenize gidecek, önce onunla yalnız konuşacaksınız. Annenize benimle evlenmek istediğinizi itiraf edeceksiniz. Çok heyecanlanıp öfkelenecektir...”

Suzanne onun sözünü kesti:

“Yo, annem bunu ister.”

Georges çabucak cevap verdi:

“Hayır. Onu tanımıyorsunuz siz. Babanızdan daha fazla üzülüp kızacaktır. Nasıl karşı çıkacağını görürsünüz. Ama direnecek, geri adım atmayacaksınız; benimle evlenmek istediğinizi, benden başka kimseyle evlenmeyeceğinizi söyleyeceksiniz. Yapar mısınız bunu?”

“Yaparım.”

“Annenizin yanından ayrılınca da, çok ciddi ve çok kararlı bir tavırla aynı şeyi babanıza söyleyeceksiniz.”

“Evet, evet. Ya sonra?”

“Sonra, işte burada durum tehlikeli bir hal alıyor. Eğer benim karım olmaya kararlı, çok, ama çok kararlıysanız benim sevgili, biricik Suzanne’cığım... o zaman... sizi kaçıracağım.”

Genç kız büyük bir sevince kapıldı, az kalsın ellerini çırpacaktı.

“Ah, ne mutluluk! Beni kaçıracaksınız ha? Ne zaman kaçıracaksınız peki?”

Geceleri kaçırılan kızlara, posta arabalarına, hanlara dair tüm o eski şiirsellik, kitaplardaki bütün o güzelim maceralar, gerçekleşmeye hazır büyüleyici bir düş gibi hızla zihniden geçti.

“Beni ne zaman kaçıracaksınız peki?” diye tekrarladı.

Georges sesini iyice alçaltarak cevap verdi:

“Şey... bu akşam... bu gece.”

Suzanne ürpererek sordu:

“Nereye gideceğiz?”

“Bu benim sırrım. Siz yapacağınız şeyi düşünün. Kaçtıktan sonra sadece benim karım olacağınızı aklınızdan çıkarmayın! Bu tek çözüm, ama sizin için... çok... çok tehlikeli.”

“Kararlıyım... sizinle nerede buluşacağım?” dedi Suzanne.

“Konaktan tek başınıza çıkabilir misiniz?”

“Evet. Küçük kapıyı açmayı biliyorum.”

“Pekâlâ, gece yarısına doğru kapıcı yattığında, Concorde Meydanı’na gelin. Donanma Bakanlığının karşısında duran bir kupa arabasında sizi bekleyeceğim.”

“Geleceğim.”

“Sahi mi?”

“Sahi.”

Georges onun elini tutup sıktı:

“Ah, sizi nasıl seviyorum! O kadar iyi yürekli ve cesursunuz ki! Demek Mösyö de Cazolles’la evlenmek istemiyorsunuz ha?”

“Yo hayır.”

“Siz hayır deyince babanız çok kızdı mı?”

“Öyle sanıyorum, beni manastıra kapatmak istiyordu.”

“Gördüğünüz gibi gözü pek olmak gerekiyor.”

“Olacağım.”

Kafası bu kaçırılma düşüncesiyle meşgul, engin ufka bakıyordu. Oradan daha uzaklara gidecekti... onunla birlikte!.. Kaçırılacaktı!.. Bununla gurur duyuyordu! Şerefini, namusunun lekelenebileceğini hiç düşünmüyordu. Bundan haberdar mıydı hatta? Böyle bir olasılığı aklına getirebiliyor muydu?”

Madam Walter arkasını dönerek bağırdı:

“Gelsene yavrum. Güzel Dost’la ne yapıyorsun?”

İki genç diğerlerine yetişti. Biraz sonra gidecekleri deniz kıyısından, denize girmekten söz ediliyordu.

Aynı yoldan bir kez daha geçmemek için, Chatou üzerinden döndüler.

Georges ağzını açıp tek kelime etmiyordu. Düşünüyordu: Demek nihayet başaracaktı ha, tabii bu ufaklığın biraz cesaret göstermesi gerekiyordu! Tam üç aydır kızı karşı konulmaz bir sevgi ağıyla sarıp sarmalamaktaydı. Onu baştan çıkarıyor, büyülüyor, gönlünü fethediyordu. Başkalarına kendisini sevdirmeyi bildiği için, genç kıza da kendisini sevdirmişti. Kızın süslü bebeklere has uçarı gönlünü kolayca kazanmıştı.

Önce, onun Mösyö de Cazolles’u reddetmesini sağlamıştı. Şimdi de kendisiyle kaçmaya razı etmişti. Çünkü başka çare yoktu.

Madam Walter kızını ona vermeyi asla kabul etmeyecekti, bunu iyi biliyordu Georges. Genç adamı hâlâ seviyordu; yola gelmez, yaman bir aşkla sevmeye de devam edecekti. Georges kadını hesaplı soğukluğuyla dizginliyor, ama çaresiz ve doymak bilmez bir tutkunun onu için için kemirdiğini hissediyordu. Kadını asla yumuşatamayacaktı. Madam Walter onun Suzanne’la evlenmesini asla kabul etmeyecekti.

Ama ufaklığı onlardan uzaklaştırdığında, babayla eşit koşullarda görüşecekti.

Bütün bunları düşünürken, ona söylenen ve hiç dinlemediği şeylere kopuk kopuk cümlelerle cevap veriyordu. Paris’e girdiklerinde kendisine gelmiş gibi göründü.

Suzanne da düşünüyordu; dört atın çıngırağı beyninde çın çın ötüyor, sonsuz ay ışığının altında uçsuz bucaksız anayolları, kat edilen karanlık ormanları, yol kenarlarındaki hanları ve izlerinin sürüldüğü herkes tarafından tahmin edildiği için ahırlarda koşum atlarının alelacele değiştirilişini gözünün önüne getiriyordu.

Araba konağın avlusuna girdiği zaman Georges’u akşam yemeğine alıkoymak istediler. Genç adam reddedip evine döndü.

Biraz bir şeyler yedikten sonra, büyük bir yolculuğa çıkacakmış gibi evraklarını düzenledi. Başına iş açabilecek bazı mektupları yaktı, bazılarını sakladı, birkaç dostuna mektup yazdı.

Arada bir duvar saatine bakıp, “Walterlerde işler kızışmış olmalı.” diye düşünüyordu. İçi içini yiyordu. Ya çuvallayacak olursa ne yapardı? Ama korkacak nesi vardı ki? İşin içinden her zaman sıyrılmayı bilirdi! Ama o akşam büyük bir oyun oynamaktaydı!

Saat on bire doğru evden çıktı, bir süre avare avare dolaştı, bir araba çevirerek Concorde Meydanı’na gitti, arabayı Donanma Bakanlığı binasının kemerleri önünde durdurdu.

Ara sıra bir kibrit yakıp, saatin kaç olduğunu görmek için kol saatine bakıyordu. Vaktin gece yarısına yaklaştığını görünce sabırsızlığı hummalı

bir hal aldı. Başını durmadan araba kapısından çıkarıp dışarı bakıyordu.

Uzaklarda bir saat on iki kez çaldı, sonra daha yakında bir başkası, ardından iki saat birden ve nihayet çok uzaklarda bir sonuncusu. Bu sonuncu saatin çınlaması sona erince, “Bu iş bitti. Sonuç fiyasko. Gelmeyecek.” diye düşündü Du Roy.

Yine de gün ağarana kadar orada beklemeye kararlıydı.

Bu tür durumlarda sabırlı olmak gerekir.

Derken saatlerin çeyrek geçeyi, sonra yarımı, ardından da çeyrek kalayı vurduğunu duydu; bütün saatler, tıpkı gece yarısını haber verdikleri gibi, biri vurdular. Du Roy kızın gelmesini beklemiyordu artık, orada öylece durup, ne olduğuna dair kafa patlatıyordu. Aniden bir kadın başı araba kapısından uzanıp sordu:

“Orada mısınız Güzel Dost?”

İrkilen genç adamın soluğu kesilir gibi oldu.

“Siz misiniz Suzanne?”

“Evet, benim.”

Du Roy, kapının kolunu yeterince hızlı çeviremiyordu bir türlü, bir yandan da:

“Ah! sizsiniz... siz... girin.” diye tekrarlayıp duruyordu.

Suzanne içeri girdi ve erkeğin yanı başına çöker gibi oturdu. Du Roy arabacıya, “Gidelim.” diye bağırdı. Araba yola koyuldu.

Suzanne nefes nefese kalmıştı, hiç konuşmuyordu.

“Pekâlâ, nasıl geçti?” diye sordu Du Roy.

Bunun üzerine, neredeyse baygınlık geçirecek olan genç kız mırıldandı:

“Ah, korkunçtu, özellikle de annemle olanlar.”

Du Roy endişeliydi, eli ayağı titriyordu.

“Annenizle mi? Neler söyledi? Anlatın bana.”

“Of, korkunçtu. Odasından içeri girdim ve önceden kafamda hazırladığım şekliyle meseleyi anlattım. Beti benzi attı, ardından da, ‘Asla! Asla!” diye haykırdı. Üzülüp ağladım, sizden başka kimseyle evlenmeyeceğime dair yemin ettim. Annemin beni döveceğini sandım. Çıldırmış gibiydi; yarından tezi yok beni manastıra yollayacaklarını söyledi. Onu hiç böyle görmemiştim, hiç! Bu hakaret dolu bağırış çağırışları duyan babam geldi bunun üzerine. Annem kadar sinirlenmedi, ama sizin yeterince iyi bir kısmet olmadığınızı söyledi.

Beni öfkelendirdikleri için onlardan daha fazla bağırmaya başladım. Babam kendisine hiç uygun olmayan üzgün bir edayla, dışarı çıkmamı söyledi. Sizinle kaçma kararımı pekiştiren de bu oldu. Gördüğünüz gibi buradayım işte, nereye gidiyoruz?”

Du Roy usulca genç kızın beline sarılmıştı; kulak kesilmiş, kalbi güm güm atarak onun anlattıklarını dinliyor, bu insanlara karşı içinde kin dolu bir öfke uyanıyordu. Şimdi göreceklerdi günlerini.

“Trene binmek için vakit çok geç; bu arabaya Sèvres’e gidip geceyi orada geçireceğiz.” diye cevap verdi. “Yarın da La Roche-Guyon’a doğru yola çıkarız. Mantes’la Bonnières arasında, Seine kıyısında güzel bir köydür.”

“Mesele şu ki yanımda giysim yok. Hiçbir şeyim yok.” diye mırıldandı Suzanne.

Genç adam aldırmazlıkla gülümsedi:

“Boş verin! Orada çaresine bakarız.”

Kupa arabası yollar boyunca ilerliyordu. Georges genç kızın elini tutarak usul usul, saygıyla öpmeye başladı. Platonik sevgilere alışık olmadığı için ona ne anlatacağını bilemiyordu. Ama birdenbire, kızın ağladığını görür gibi oldu.

Dehşet içinde sordu:

“Neyiniz var sevgili yavrum?”

Suzanne ağlamaklı bir sesle cevap verdi:

“Eğer benim gittiğimi fark etmişse, zavallı anneciğim uyuyamıyordur şimdi.”

Annesi sahiden de uyumuyordu.

Suzanne odasından çıkar çıkmaz, Madam Walter kocasıyla baş başa kalmıştı.

Çılgına dönmüş, yıkılmış bir halde sordu:

“Tanrım! Bu ne demek oluyor şimdi?”

Walter öfke içinde bağırdı:

“Bu üçkâğıtçı bizim kızı kandırmış demek oluyor. Cazolles’u reddetmesine de o sebep oldu. Yüklü bir çeyiz buldu tabii.”

Odada öfkeyle volta atmaya başladı:

“Sen de durmadan onun ilgisini çekmeye çalışıyor, pohpohlayıp sırtını tıpışlıyordun, adama az yağ çekmedin hani.

Sabahtan akşama kadar dilinden düşmüyordu, Güzel Dost aşağı, Güzel Dost yukarı. Al sana bedeli.”

Madam Walter bembeyaz kesilmişti:

“Ben mi?.. Ben onun ilgisini çekmeye çalışıyordum ha!” diye mırıldandı.

Walter kadının suratına doğru bas bas bağırdı:

“Evet ya sen! Hepiniz onun için çıldırıyorsunuz, Madam de Marelle, Suzanne ve diğerleri de. Ne yapıp edip onu buraya getirtmeden iki gün bile geçiremediğini görmüyor muydum sanıyorsun?”

Madam Walter hüzünlü bir ifadeyle dikeldi:

“Benimle böyle konuşmanıza izin vermem. Sizin gibi, bir izbede büyümediğimi unutuyorsunuz.”

Mösyö Walter önce şaşkın şaşkın, kıpırdamadan durdu; derken öfkeyle, “Lanet olsun!” diyerek, kapıyı çarpıp çıktı.

Madam Walter yalnız kalır kalmaz içgüdüsel olarak aynaya doğru gidip kendisine baktı, olup bitenler o kadar imkânsız ve korkunç görünüyordu ki kendisinde bir şeylerin değişip değişmediğini görmek ister gibiydi. Suzanne Güzel Dost'a âşıktı! Güzel Dost da Suzanne'la evlenmek istiyordu! Hayır, yanılmış olmalıydı, bu doğru değildi. Küçük kız bu yakışıklı delikanlıya karşı çok doğal sayılabilecek geçici bir tutku besliyordu, onunla evlenmesine izin vereceklerini ummuş, cüretkâr bir davranış sergilemişti. Ama ya Georges? Georges bu işin içinde olamazdı. Madam Walter sanki büyük bir felaketle karşı karşıya kalmış gibi altüst olmuş, düşünüyordu. Hayır, Güzel Dost Suzanne'ın çılgınlığı hakkında hiçbir şey bilmiyor olmalıydı.

Uzun süre bu adamın muhtemel kalleşliği ve masumiyeti üzerinde kafa yordu. Eğer bu işi o tezgâhlamışsa, sefilin biri demekti. Peki ne olacaktı şimdi? Madam Walter kafasında olmadık tehlike ve ıstıraplar kurguluyordu.

Du Roy'nın bu işten haberi yoksa, her şeyi yoluna koymak mümkündü hâlâ. Suzanne'la altı aylığına bir yolculuğa çıkarlar ve mesele kapanırdı. Ama kendisi genç adamı nasıl görebilirdi sonra? Onu hâlâ seviyordu çünkü. Bu tutku, çekip çıkarması mümkün olmayan bir ok gibi etine saplanmıştı adeta.

Onsuz yaşaması imkânsızdı. Ölmekten farkı yoktu.

Zihni bu kaygı ve belirsizlikler içinde bocalıyordu. Başı hafif hafif ağrımaya başlamıştı, düşünceleri giderek yorucu, bulanık bir hal alıyor, ona acı veriyordu. Anlamaya çalışırken sinirleniyor, bilememekten ötürü çileden çıkıyordu. Sarkaçlı duvar saatine baktı, saat biri geçmişti. “Burada böylece duramam, yoksa aklımı oynatacağım. Öğrenmem gerek. Suzanne'ı uyandırıp, meseleyi ona sorayım.” dedi kendi kendine.

Gürültü yapmamak için terliklerini giymeden, elinde bir mumla kızının odasına yollandı. Kapıyı usulca açıp içeri girdi, yatağa baktı. Yatak bozulmamıştı. Önce anlamadı, kızın hâlâ babasıyla tartıştığını düşündü. Ama çok geçmeden aklından korkunç bir şüphe geçti ve kocasının odasına koştu. Bir solukta odaya vardı; sapsarı kesilmişti, nefes nefeseydi. Mösyö Walter yatmıştı ve hâlâ bir şeyler okuyordu.

Ürkerek sordu:

“Hayırdır! Ne oldu? Neyin var?”

Madam Walter kekeliyordu:

“Suzanne’ı gördün mü?”

“Ben mi? Yo, neden?”

“Çünkü... gitmiş. Odasında yok.”

Mösyö Walter bir sıçrayışta yataktan indi, terliklerini ayağına geçirdi, iç donunu giymeden, gecelik entarisi bacaklarına dolanarak kızının odasına doğru koşturdu.

Odayı görür görmez en ufak şüphesi kalmadı. Suzanne kaçmıştı.

Bir koltuğa çöktü ve lambasını yere, önüne koydu.

Karısı yanına gelmişti.

“Ne olacak şimdi?” diye kekeledi.

Walter’in cevap verecek takati yoktu; siniri geçmişti:

“Olan oldu, kızımızı alıkoyuyor. Mahvolduk.” diye inledi.

Madam Walter anlamıyordu:

“Nasıl mahvolduk?”

“Tabii ya. Şimdi Suzanne’la evlenmesi gerek.”

Madam Walter hayvan böğürtüsüne benzer bir çığlık attı:

“Onun mu! Asla! Delirdin mi yoksa sen?”

Walter kederli kederli cevap verdi:

“Bağırıp çağırmak bir işe yaramaz. Suzanne’ı kaçırdı, şerefini lekeledi. Kızı ona vermek en iyisi olacak. Dikkatli davranırsak kimse bu macerayı öğrenmez.”

Madam Walter korkunç bir heyecanla sarsılıyordu:

“Asla! Asla Suzanne’a sahip olamayacak! Buna izin vermeyeceğim.” diye tekrarladı.

Walter bezginlikle mırıldandı:

“Ama sahip oldu bile. Bu dediğin gerçekleşti. Biz boyun eğmediğimiz müddetçe onu alıkoyup saklayacaktır. Bu yüzden, bir rezaleti önlemek için bir an önce pes etmeliyiz.”

İtiraf edemediği bir acıyla kıvranan karısı bir kez daha tekrarladı:

“Hayır, hayır! Asla izin vermeyeceğim.”

Walter’in sabrı taşmıştı:

“Tartışacak bir konu yok ortada. Öyle olması gerekiyor. Ah it herif, nasıl da oyuna getirdi bizi... Yine de yaman adam. Konumu ondan çok daha iyi bir kısmet bulurduk ama onun kadar zeki ve geleceği olan birini bulamazdık. Geleceği parlak bir adam bu. Milletvekili ve bakan olacak.”

Madam Walter, “Asla Suzanne’la evlenmesine izin vermeyeceğim... Anlıyor musun... Asla!” dedi yabani bir güçle.

Sonunda tepesi atan Walter, durumlara kolayca ayak uydurabilen biri olarak, Güzel Dost’un savunuculuğunu üstlendi.

“Kes artık sesini... Böyle olması lazım diyorum sana... mutlaka böyle olması lazım. Hem kim bilir? Belki de pişman olmayız. Bu yapıda kişiler söz konusu olduğunda insan neyle karşılaşacağını bilemez. Üç yazı kaleme alarak şu Laroche-Mathieu budalasının işini nasıl bitirdiğini gördün; hem de bunu vakur bir tavırla yaptı, kocalık konumunu düşünürsen son derece zor bir işti bu. Neyse, göreceğiz. Sonuç olarak elimiz kolumuz bağlanmış durumda. Bu işin altından kalkamayız.”

Madam Walter, haykırmak, yerlerde yuvarlanmak, saçını başını yolmak istiyordu. Sinirli bir sesle aynı sözleri tekrarladı:

“Ona sahip olamayacak... Ben... bunu... istemiyorum!”

Walter ayağa kalktı, lambasını yerden aldı, sözünü sürdürdü:

“Bak işte, sen de bütün kadınlar gibi aptalsın. Sadece duygularınızla hareket ediyorsunuz. Şartlara ayak uydurmayı beceremiyorsunuz... aptalsınız siz! Sana söylüyorum, Suzanne’la evlenecek... öyle gerekiyor.”

Terliklerini sürüyerek odadan çıktı. Gecelik entarisiyle gülünç bir hayalet gibi, uykuya dalmış kocaman konağın geniş koridorundan geçti ve hiç gürültü yapmadan tekrar odasına girdi.

Madam Walter, dayanılmaz bir ıstırapla yüreği parçalanarak, öylece dikiliyordu. Ne olup bittiğini doğru dürüst anlamıyordu hâlâ. Sadece acı çekiyordu. Derken, gün doğana kadar orada öylece kıpırtısızca duramayacağını hissetti. Kendisinden kaçmak, arkasına bakmadan koşmak, çekip gitmek, yardım istemek, birilerinden yardım almak için şiddetli bir ihtiyaç duyuyordu.

Kimi yardıma çağırabileceğini düşünüyordu. Hangi adamı! Aklına biri gelmiyordu! Bir rahip! Evet, bir rahip olabilirdi! Onun ayaklarına kapanır, her şeyi itiraf eder, günahını ve umutsuzluğunu ona açardı. Rahip o sefilin Suzanne’la evlenemeyeceğini anlayıp, bu işe engel olurdu.

Ona hemen bir rahip gerekiyordu! Ama nereden bulacaktı? Nereye gitmeliydi? Yine de böylece duramazdı.

Derken, adeta gönül gözüyle görür gibi, gözlerinin önünden dalgalar üzerinde yürüyen İsa’nın huzur veren görüntüsü geçti. Tabloya baktığında gördüğü haliyle gördü onu. Demek ki kendisini çağırıyordu. “Bana gelin. Gelip ayaklarımın dibinde diz çökün. Sizi teselli eder, ne yapılması gerektiğini size esinlerim.” diyordu.

Mumu alıp odadan çıktı, limonluğa gitmek için aşağı indi. İsa en dipte, küçük bir salonda duruyordu, toprağın nemi tuvale zarar vermesin diye salonun camlı kapısı kapalı tutuluyordu.

İstisnai ağaçlardan oluşan bir ormanın içinde bir tür kilise gibiydi burası.

Madam Walter o zamana kadar orayı sadece ışığa boğulmuş haliyle gördüğünden, kış bahçesine girdiğinde, zifiri karanlık karşısında tutulup kaldı. Sıcak memleketlere ait hantal bitkiler, ağır soluklarıyla havayı boğucu kılmıştı. Kapılar açık olmadığından, cam bir kubbenin altına hapsolmuş bu tuhaf korunun havası güçlükle ciğerlere giriyor, insanı

sersemletip başını döndürüyor, hem keyif hem sıkıntı veriyor, bedende gevşetici bir haz ve ölüm duygusu yaratıyordu.

Zavallı kadıncağız karanlık yüzünden heyecana kapılarak, ağır ağır yürüyordu; elindeki mumun oynak ve ölgün ışığı şekilsiz tuhaf varlıklara, canavarlara benzeyen acayip bitkileri aydınlatıyordu.

Birdenbire İsa'yı gördü. Kendisiyle onun arasındaki kapıyı açtı ve dizlerinin üzerine çöktü.

Önce, ağzında aşk sözleri, tutkulu ve umutsuz yakarı cümleleri geveleyerek, çılgınca dua etti. Derken heyecanı yatışınca gözlerini İsa'ya doğru kaldırdı ve kaygı içinde kalakaldı. Aşağıdan gelen ve onu zar zor aydınlatan bu tek ışığın titrek parıltısında İsa o kadar Güzel Dost'a benziyordu ki, artık kendisine bakan Tanrı değil, sevgilisiydi. Bunlar onun gözleri, onun alnı, onun yüz ifadesi, onun soğuk ve kibirli havasıydı!

"İsa! İsa! İsa!" diye kekeliyordu Madam Walter. "Georges" kelimesi dilinin ucuna kadar geliyordu. Aniden, belki de o sırada Georges'un kızına sahip olduğu geldi aklına. Kızıyla birlikte bir yerlerde, bir odanın içinde yalnızdı. O! O! Suzanne'la birlikte!

"İsa!.. İsa!.." diye tekrarlayıp duruyordu. Ama aklında onlar vardı... kızı ve sevgilisi! Bir odada yalnızdılar... ve vakit geceydi. Madam Walter görüyordu onları. Öylesine açık seçik görüyordu ki, tablonun yerine onlar dikiliyordu karşısında. Birbirlerine gülümsüyorlardı. Öpüşüyorlardı. Oda karanlıktı, yatak hafifçe bozulmuştu. Onlara doğru gitmek, kızını saçlarından tutup erkeğin kollarından çekip almak için yerinden doğruldu. Kendisini bu adama veren, nefret ettiği kızının gırtlağına yapışacak ve onu boğacaktı. Tam kızına dokunmak üzereyken... elleri tuvale değdi. İsa'nın ayaklarına çarpmıştı.

Müthiş bir çığlık attı ve sırtüstü devrildi. Elindeki mum yere düşüp söndü.

Sonra neler oldu? Uzun süre acayip, korkunç düşler gördü. Gözlerinin önünden sürekli, iğrenç aşklarını kutsayan İsa'yla birlikte, sarmaş dolaş olmuş Georges ve Suzanne geçiyordu.

Odasında olmadığını hissediyordu belli belirsiz. Ayağa kalkmak, kaçmak istiyor, beceremiyordu. Elini kolunu bağlayan bir uyuşukluğa gömülmüştü,

içinde bulunduğu bu uyuşukluk bir tek düşüncelerine izin veriyordu, ama bu bulanık düşünceler korkunç, gerçekdışı, düşsel görüntülerle ona işkence ediyor, sağlıksız hayallerin içinde kaybolup gidiyorlardı; sıcak diyarlara ait tuhaf biçimli ve ağır kokulu, uyuşturan bitkilerin insan beyninde yarattığı acayip ve bazen de ölümcül olabilen hayallerdi bunlar.

Sabah olunca Madam Walter'i, Dalgalar Üzerinde Yürüyen İsa'nın önünde yere serilmiş vaziyette buldular, bilinci yerinde değildi, nefes almıyor gibiydi. Öyle kötü durumdaydı ki hayatı için endişelendiler. Ancak ertesi gün bilinci tam anlamıyla yerine geldi. O zaman, ağlamaya başladı.

Suzanne'ın ortadan kayboluşunu hizmetçilere açıklamak için, ani bir kararla manastıra gönderdiklerini söylediler. Mösyö Walter, Du Roy'dan gelen uzun bir mektuba cevap verdi ve kızıyla evlenmesini kabul ettiğini bildirdi.

Güzel Dost bu mektubu yola çıkacağı akşam önceden yazmış, Paris'ten ayrılacağı sırada da postaya vermişti. Saygılı bir dille, genç kızı uzun zamandır sevdiğini, aralarında hiçbir münasebetin yaşanmadığını, ama onun özgür iradesiyle kendisine gelip, "Sizin karınız olmak istiyorum." dediğini görünce, ailesinden bir cevap gelene kadar onu yanında alıkoyma, hatta saklama hakkını kendinde gördüğünü, kendisi için ailenin yasal iradesinin en az nişanlısının iradesi kadar önemli olduğunu yazıyordu.

Mösyö Walter'den cevabını, postaneden alınacak şekilde yollamasını rica ediyor, bir arkadaşının mektubu kendisine ulaştıracağını söylüyordu.

İstediğini elde edince, Suzanne'ı Paris'e geri götürüp ailesinin yanına yolladı, kendisi bir süre ortalıklarda görünmedi.

Altı haftayı Seine'in kıyısında, La Roche-Guyon'da geçirmişlerdi.

Genç kız hayatında hiç bu kadar eğlenmemişti. Köylülük oyunu oynamıştı. Du Roy onu kız kardeşi yerine koyduğundan özgür ve edepli bir yakınlık içinde, birbirlerine âşık arkadaşlar gibi yaşıyorlardı. Genç adam ona saygılı davranmanın akıllıca olduğunu düşünüyordu. Vardıkları günün hemen ertesinde, Suzanne kendisine iç çamaşırı ve köylü giysileri satın aldı, kafasına kır çiçekleriyle bezeli, kocaman hasır bir şapka geçirerek oltayla balık avlamaya başladı. Yöreyi çok güzel buluyordu. Hayranlık uyandıran duvar halılarının sergilendiği eski bir şatoyla eski bir kule vardı civarda.

Yöredeki bir tüccardan aldığı bir gemici gömleğini giyen Georges, Suzanne’ı kâh yayan kâh tekneyle, kıyı boylarında dolaştırıyordu. Kız masum, genç adam ise arzularına yenik düşmeye hazır, heyecanla ürpererek durmadan öpüşüyorlardı. Ama Georges sağlam durmayı beceriyordu; Suzanne’a, “Yarın Paris’e dönüyoruz, babanız sizinle evlenmemi kabul etti.” dediğinde, kız safça, “Bu kadar çabuk mu? Karınız olmak öyle hoşuma gidiyordu ki oysa!” diye mırıldandı.

X

Constantinople Sokağı’ndaki küçük daire karanlıktı, çünkü kapının önünde karşılaşan Georges Du Roy ile Clotilde de Marelle alelacele içeri girmişler, Clotilde, genç adamın panjurları açmasına fırsat vermeden ona:

“Demek Suzanne Walter’le evleniyorsun ha?” demişti.

Du Roy tatlılıkla itiraf edip ekledi:

“Bilmiyor muydun yoksa?”

Onun karşısında dikilen Clotilde, öfkeli ve gücenmiş bir ifadeyle cevap verdi:

“Suzanne Walter’le evleniyorsun! Pes yani! Bu kadarı da olmaz! Şurada üç aydır bunu benden gizlemek için yapmadığın sevimlilik kalmadı. Benim dışımda herkes biliyor. Kocamdan öğrendim durumu.”

Du Roy sırıtmaya başladı, yine de biraz utanmıştı, şapkasını şöminenin köşesine koyarak bir koltuğa oturdu.

Clotilde ona tam karşıdan bakıyordu, sinirli ve kısık bir sesle şöyle dedi:

“Karını terk ettiğinden beri bu numarayı tezgâhlıyor ve beni vekâleten sevgilin olarak kibarca bir kenarda tutuyordun demek ha? Ne rezil herifsin!”

“Neden böyle diyorsun?” diye sordu Du Roy. “Beni aldatan bir karım vardı. Onu suçüstü yakaladım, boşandım, şimdi de bir başkasıyla evleniyorum. Bundan daha basit ne olabilir ki?”

Clotilde titreyerek mırıldandı:

“Ah, öyle düzenbaz ve tehlikeli birisin ki sen!”

Du Roy gülmeye başladı:

“Elbette ya! Budalalar ve enayiler her zaman aldanmaya hazırdır!”

Ama genç kadın sözünü sürdürüyordu:

“Senin ne mal olduğunu daha en başında tahmin etmeliydim, Ama yok, böyle alçak olabileceğine inanamazdım.”

Du Roy vakur bir tavır takındı:

“Kullandığın kelimelere dikkat etmeni rica ediyorum.”

Bu kızgın ifade karşısında Clotilde’in tepesi attı:

“Ne yani! Seninle konuşurken kırılıp dökülmem mi gerekiyor şimdi! Seni tanıdım tanıyalı bana tam bir alçak gibi davranıyorsun, kalkmış bir de bunu sana söylemememi istiyorsun ha? Herkesi aldatıyor, herkesi kullanıyorsun, önüne çıkan her şeyden zevk ve para koparmaya bakıyor, yine de sana dürüst bir insan muamelesi yapmamı bekliyorsun demek?”

Du Roy ayağa kalktı, dudakları titriyordu:

“Kapa çeneni, yoksa seni buradan çıkartırım.”

“Buradan çıkartırsın... Buradan çıkartırsın... Beni buradan çıkartırsın demek... sen... sen mi?..”

Sinirden boğulacak gibiydi, konuşamıyordu; öfkesinin önündeki engel çökmüş gibi aniden patladı:

“Buradan çıkartmak ha? Ta ilk günden beri bu evin parasını benim ödediğimi unutuyorsun galiba! Ha tabii, ara sıra kirayı senin de üstlendiğin oldu. Ama kim kiraladı burayı?.. Ben... Kim elden çıkarmadı?.. Ben... Ve sen beni buradan çıkarmak istiyorsun. Kes sesini rezil herif! Vaudrec’in mirasının yarısını Madeleine’in elinden nasıl aldığını bilmiyor muyum sanıyorsun! Seninle evlenmeye mecbur etmek için Suzanne’la nasıl yattığını bilmiyor muyum sanıyorsun...”

Du Roy onu omuzlarından tutup sarstı:

“Onun adını ağzına alma! Seni men ederim!”

“Yattın onunla, biliyorum.” diye haykırdı Clotilde.

Ne olursa olsun kabul ederdi, ama bu yalan Du Roy’yı çileden çıkarıyordu. Genç kadının biraz önce yüzüne karşı haykırdığı gerçekler yüreğinin öfkeyle titremesine neden olmuştu, ama yakında karısı olacak o

küçük kız hakkındaki bu yalan yanlış sözler sille tokat girişme isteği uyandırıyordu içinde.

“Kapa çeneni...” diye tekrarladı. “Söylediklerine dikkat et... Kes sesini...” Üzerindeki meyveleri düşürmek için bir dalı silkeler gibi silkeliyordu kadını.

Clotilde’in saçı başı dağılmıştı, deli deli bakan gözlerle, ağzını alabildiğine açarak haykırdı:

“Yattın onunla!”

Du Roy genç kadının üzerine yürüdü, onu altına alarak bir erkeğe vurur gibi yumruklamaya başladı.

Clotilde aniden sustu ve inen darbelerin altında inlemeye koyuldu. Artık kımıldamıyordu. Duvarın ahşap kaplamasının köşesine yüzünü saklamış, sızlanırcasına çığlıklar atmaktaydı.

Du Roy onu dövmeyi bırakıp doğruldu. Sonra tekrar soğukkanlılığına kavuşmak için odanın içinde birkaç adım attı; aklına bir fikir gelerek banyoya gitti, leğeni soğuk suyla doldurup başını içine daldırdı. Ardından ellerini yıkadı, parmaklarını özenle kurulayarak Clotilde’in ne yaptığını görmek için geri döndü.

Genç kadın hiç kımıldamamıştı. Yerde öylece uzanmış, usul usul ağlıyordu.

“Ağlayıp sızlanman yakında biter mi?” diye sordu.

Clotilde cevap vermedi. Bunun üzerine Du Roy, önünde serilmiş yatan bu beden karşısında biraz utanç, biraz da huzursuzluk duyarak odanın ortasında dikildi.

Sonra aniden bir karara vardı ve şöminenin üzerindeki şapkasını aldı:

“İyi akşamlar. Hazır olduğunda anahtarı kapıcıya bırakırsın. Senin keyfini bekleyemem.”

Dışarı çıktı, kapıyı kapattı, kapıcının yanına giderek şöyle dedi:

“Hanımefendi evde. Birazdan gidecek. Ev sahibine 1 Ekim’de evi boşaltacağımı söylersiniz. Bugün Ağustos’un 16’sı, demek ki şunun şurasında son günlerim.”

Hızlı adımlarla çekip gitti, çünkü alelacele alışveriş yapmalıydı, nişan sepeti için satın alması gereken son birkaç şey kalmıştı.

Evlilik tarihi, yeni meclis dönemi başladıktan sonra, 20 Ekim olarak kararlaştırılmıştı. Tören Madeleine Kilisesi’nde yapılacaktı. Gerçek doğru dürüst bilinmeden, bu evlilikle ilgili çok dedikodu yapılmıştı. Farklı hikâyeler dolaşıyordu ortalıkta. Bir kaçırılma olayının yaşandığı fısıldanıyordu, ama kimse hiçbir şeyden emin değildi.

Hizmetçilere bakılırsa, müstakbel damadıyla hiç konuşmayan Madam Walter, bu birleşmeye karar verildiği akşam, gece yarısı kızını manastıra gönderdikten sonra öfkeden fenalık geçirmişti.

Onu yarı ölü vaziyette getirmişlerdi. Belli ki bir daha kendisini toplaması mümkün olmayacaktı. Şimdi yaşlı bir kadına benziyordu; saçları tamamen kırlaşmış, kendisini ibadete vermişti, her pazar ayine gidiyordu.

Eylül ayının ilk günlerinde La Vie Française, Baron Du Roy de Cantel’in gazetenin başyazarı olacağını açıkladı, Mösyö Walter müdürlük sıfatını sürdürecekti.

Bunun üzerine, kesenin ağzını açarak büyük gazetelerin, yıllanmış güçlü ve ciddi gazetelerin elinden alınan birçok tanınmış köşe yazarı, dedikodu yazarı, politika yazarı, tiyatro ve sanat eleştirmeni La Vie Française için çalışmaya başladı.

Kıdemli, ciddi ve saygın gazeteciler La Vie Française’den söz ederken omuz silkmiyorlardı artık. Hızlı ve tam başarı, ilk zamanlarında bu gazeteyi küçümseyen ağırbaşlı yazarların bu duygusunu silip süpürmüştü.

Başyazarının evliliği Paris’te olay oldu, Georges Du Roy ve Walterler bir süredir büyük ilgi uyandırıyorlardı. Dedikodu sütünlarında adı geçen herkes törene katılmayı düşünüyordu.

Bu önemli olay, bulutsuz bir sonbahar gününde gerçekleşti.

Sabahın sekizinden itibaren, Royale Caddesi'ne bakan kilisenin yüksek sekisinin basamaklarına geniş, kırmızı bir halı seren Madeleine çalışanları, gelen geçeni durduruyor ve Paris halkına büyük bir törenin gerçekleşeceğini duyuruyordu.

Bürolarına giden memurlar, küçük işçi kızlar, dükkân çırakları durup bakıyor ve çiftleşmek için bunca para döken zengin insanları düşünüyorlardı dalgın dalgın.

Saat ona doğru meraklılar kilisenin önünde oyalanmaya başladılar. Törenin hemen başlayacağını umarak birkaç dakika bekliyor, sonra çekip gidiyorlardı.

On birde polis birlikleri gelerek, kalabalığı hemen dağıtmaya koyuldu, çünkü her dakika yeni gruplar oluşuyordu.

Çok geçmeden ilk davetliler göründü, her şeyi adamakıllı görmek için iyi bir yer kapmak isteyenlerdi bunlar. Orta sahın boyunca, kenarlara yerleştirilmiş iskemlelere oturdular.

Yavaş yavaş diğerleri de gelmeye başladı; kumaş hışırtıları, ipek hışırtıları arasında kadınlar, bu mekânda daha da ciddi duran, kaymak tabakasına has bir kibarlıkla yürüyen, neredeyse hepsi dazlak, ağırbaşlı erkekler.

Kilise yavaş yavaş doluyordu. Açık duran kocaman kapıdan içeriye dolan güneş ışığı ilk sıralardaki dostları aydınlatıyordu. Biraz karanlık görünen koro yerinde mihrabın üzerindeki mumlar, büyük kapıdan giren güçlü ışık karşısında, soluk, mütevazı ve sarı bir aydınlık yaratıyordu.

İnsanlar birbirini tanıyor, el işaretiyle birbirini çağırıyor, gruplar halinde toplanıyorlardı. Kaymak tabakadan insanlara göre daha az saygı gören edebiyat adamları kısık sesle konuşuyordu. Herkes kadınlara bakıyordu.

Bir dostunu arayan Norbert de Varenne, iskemle sıralarının ortasında Jacques Rival'i görerek yanına gitti.

“Eh,” dedi, “gelecek açıkgözlerin!”

Hiç kıskançlık duymayan beriki, “Ne mutlu ona. Hayatı güvencede artık.” diye cevap verdi. Tanıdık yüzleri birbirlerine göstermeye başladılar.

“Karısı ne oldu biliyor musunuz?” diye sordu Rival.

Şair gülümsedi:

“Hem evet, hem hayır. Bana söylediklerine göre Montmartre semtinde tam bir münzevi hayatı yaşıyormuş. Ama... aması var... bir süredir La Plume’de Forestier ve Du Roy’nınkilere müthiş benzeyen bazı siyasi makaleler okuyorum. Jean Le Dol adında yakışıklı, zeki, dostumuz Georges’la aynı hamurdan ve onun eski karısıyla tanışmış genç bir adama ait. Buradan, yolun başındakileri sevdiği, hep de seveceği sonucunu çıkarıyorum bu kadının. Üstelik zengin de. Vaudrec ve Laro-che-Mathieu boş yere evin müdavimi olmadılar.”

“Şu Madeleine’cik hiç de fena sayılmaz hani.” diye düşüncesini belirtti Rival. “Çok zeki ve çok kurnaz biri! Para işlerinde harika olmalı. Ama söylesenize, mahkeme kararıyla boşandıktan sonra nasıl oluyor da Du Roy kilisede evlenebiliyor?”

Norbert de Varenne cevap verdi:

“Kilisede evleniyor, çünkü Kilise’nin gözünde ilk seferinde evli değildi.”

“Nasıl yani?”

“Bizim Güzel Dostumuz, ya umursamazlıktan ya da tutumluluktan, Madeleine Forestier’yle evlenirken belediye başkanını yeterli görmüştü. Yani Kilise tarafından kutsanmaya önem vermemiş, bu da Kutsal Anamız Kilise için basit bir nikâhsız yaşama durumu oluşturmuştu. Sonuç olarak, bugün kiliseye hiç evlenmemiş bir erkek olarak geliyor; kilise de, Walter Baba’ya pahalıya patlayacak tüm şaşaasını onun hizmetine sunuyor.”

Artan kalabalığın uğultusu kubbenin altında giderek yükseliyordu. İnsanlar neredeyse bağıra çağıra konuşuyordu. Herkes birbirine, kendilerini vazgeçilmez birer övünç kaynağı, birer sanat biblosu gibi gördükleri şenliklerde boy göstermeye alışık insanlar olarak toplum önündeki benimsenmiş duruşlarını özenle koruyan, caka satan, göz önünde olmaktan memnun ünlü kişileri gösteriyordu.

Rival tekrar söze girdi:

“Söylesenize azizim, siz sık sık patronun evine gidiyorsunuz, Madam Walter’le Du Roy’nın birbiriyle konuşmadığı doğru mu?”

“Doğru. Madam Walter kızını ona vermek istemiyordu. Ama görünen o ki Du Roy, Fas’ta gömülmüş ve sonradan ortaya çıkarılan cesetler sayesinde babayı köşeye sıkıştırdı. İhtiyarı korkunç açıklamalarda bulunmakla tehdit etti. Walter, Laroche-Mathieu örneğini hatırlayarak hemen boyun eğdi. Ama bütün kadınlar gibi inatçı olan anne, damadıyla tek kelime konuşmayacağına yemin etti. Karşı karşıya geldiklerinde çok gülünç oluyorlar. Kadın tam bir heykele benziyor, İntikam Heykeli’ne; Du Roy ise son derece huzursuz duruyor, gerçi iyi dayanıyor, çünkü kendisine hâkim olmayı beceren biri.”

Meslektaşları gelip onların elini sıkıyordu. Sağda solda bazı siyasi konuşmalar duyulmaktaydı. Kilisenin önünde biriken ahalinin gürültüsü, uzak bir denizin hışırtısı gibi belli belirsiz, güneş ışıklarıyla birlikte kapıdan içeri giriyor, mabette toplanmış seçkin insanların daha ölçülü uğultusu üzerinde, kubbeli tavana doğru yükseliyordu.

Birdenbire, kilise kavası baltalı mızrağının ahşap sapına üç kere vurdu. Törene katılanların hepsi, uzun süren etek hışırtıları ve iskemle gıcırtıları arasında başlarını çevirdi. Genç kadın, ana kapıdan giren keskin ışığın altında, babasının kolunda göründü.

Saçları portakal çiçekleriyle bezenmiş, zarif bir oyuncak bebeğe benziyordu hâlâ.

Kısa bir süre eşikte durdu, derken sahına ilk adımını attığında, bangır bangır bağıran orglar, güçlü madeni sesleriyle gelinin içeri girdiğini haber verdiler.

Gelin başını öne eğmiş, ama hiç çekingenlik göstermeden, heyecanını fazla belli etmeden kilisede ilerliyordu; zarif ve çok güzeldi, bir gelin minyatürüydü adeta. Kadınlar gülümsüyor, onun geçişini seyrederken mırıldanıyorlardı. Erkekler, “Mükemmel, harika.” diye fısıldaşmaktaydı. Biraz solgun görünen, gözlüğünü burnuna sağlamca oturtmuş Mösyö Walter, abartılı bir vakarla yürüyordu.

Arkalarında, hepsi pembeler giymiş, hepsi de güzel dört nedime, bu şipşirin kraliçe için bir maiyet oluşturuyordu. Usulüne uygun, gayet iyi

seçilmiş sağdıçlar ise, sanki bir bale hocası tarafından çalıştırılmış adımlarla yürümekteydiler.

Madam Walter onların peşinden geliyordu, diğer damadının babasının, yetmiş iki yaşındaki Marki de Latour-Yvelin'in koluna girmişti. Yürümüyor, adeta sürükleniyordu; ileriye doğru her hamlesinde bayılacak gibi görünüyordu. Ayaklarının geri geri gittiği, bacaklarının ilerlemeyi reddettiği, kalbinin göğsünde, kaçmak için öne atılan bir hayvan gibi çarptığı hissediliyordu.

Bir deri bir kemik kalmıştı. Beyaz saçları yüzünü daha solgun, daha çökük gösteriyordu.

Kimseyi görmemek, belki de kendisine işkence çektiren kişiyi düşünmemek için önüne bakıyordu.

Derken, kimsenin tanımadığı yaşlı bir hanımla birlikte Georges Du Roy göründü.

Biraz çatılmış kaşlarının altındaki sabit ve sert bakışlı gözlerini o da sağa sola çevirmiyor, ama başını dik tutuyordu. Bıyığı, dudağının üzerinde sinirli sinirli oynuyor gibiydi. Herkes bu genç adamı çok yakışıklı buluyordu. Gururlu bir hali vardı, bedeni ince, bacakları düzgündü. Küçük, kırmızı Légion d'honneur kurdelesinin bir kan damlası gibi durduğu giysisi ona çok yakışmıştı.

Sonra aileler geliyordu, Rose Senatör Rissolin'in yanındaydı. Altı haftadır evliydi. Kont de Latour-Yvelin, Vikontes de Percemur'e eşlik ediyordu.

En arkadan da Du Roy'nın, yeni ailesine dahil ettiği hısım ya da dostlarından oluşan bir alay tuhaf insan geliyordu; sonradan görme zenginlerin yakınları ya da duruma göre uzaktan kuzenleri diye takdim edilen, mevkilerini yitirmiş, iflas etmiş, adlarına leke sürülmüş, işin kötüsü bazıları evli bu soylu kişiler Paris'in uçuk kaçık takımı arasında tanınmış şahıslardı. Mösyö de Belvigne, Marki de Banjolin, Kont ve Kontes de Ravenel, Dük de Ramorano, Prens de Kravalow, Şövalye Valréali, sonra Walter'in davetlileri olan Prens de Guerche, Dük ve Düşeş de Terracine, güzeller güzeli Markiz des Dunes'dü bunlar. Madam Walter'in ailesinden birkaç kişi ise, bu geçit töreninin ortasında, taşraya has derli toplu bir tarz sergilemekteydi.

Orglar sürekli çalıyor, insanların acısını ve sevincini gökyüzüne haykıran güçlü gırtlaklarının uğultulu ve ritimli seslerini devasa alet aracılığıyla dışarıya veriyorlardı.

Giriş kapısının büyük kanatları kapatıldı, sanki güneş kapı dışarı edilmiş gibi, ortalık aniden karardı.

Şimdi Georges, koro yerinde, aydınlatılmış mihrabın karşısında, karısının yanına diz çökmüştü. Yeni Tanca piskoposu, elinde asası, başında başlığıyla, onları Tanrı adına birleştirmek üzere ayin eşyaları bölmesinden çıktı.

Âdet gereği bazı sorular sordu, yüzükleri değiş tokuş etti, bağlayıcı sözler sarf etti ve yeni evlilere Hıristiyanlara has bir söylev verdi. Tumturaklı laflarla, uzun uzun sadakatten söz etti. Uzun boylu, iriyarı bir adamdı, haşmetli bir göbek sahibi şu yakışıklı üst düzey papazlardandı.

Bir hıçkırık sesiyle bazı başlar geriye döndü. Madam Walter yüzünü ellerinin arasına almış, ağlıyordu.

Boyun eğmek zorunda kalmıştı. Ne yapabilirdi ki? Geri dönen kızını öpmeyi reddederek odasından kovduğu günden beri; karşısına tekrar çıkarak kendisini kibarca selamlayan Du Roy'ya çok alçak sesle, "Tanıdığım en aşağılık insansınız, benimle bir daha konuşayım demeyin, çünkü size karşılık vermeyeceğim!" dediği günden beri, katlanılmaz ve dinmek bilmez bir acı çekiyordu. Müthiş tutkusu ve yürek paralayıcı kıskançlığı yüzünden Suzanne'a karşı derin bir nefret beslemekteydi; anne ve sevgilinin itiraf edilmez, amansız, kanayan bir yara gibi yakıcı, tuhaf kıskançlığıydı bu.

İşte şimdi piskoposun biri bir kilisede, iki bin kişinin ve kendisinin önünde onları, yani kızını ve kendi sevgilisini evlendiriyordu. Ve kendisi hiçbir şey diyemiyordu ha? Bunu engelleyemiyordu demek? "Bu erkek bana ait, benim sevgilim o. Kutsadığınız bu birleşme utanç verici." diye haykıramıyordu.

Duygulanan birçok kadın, "Zavallı anne nasıl da heyecanlı." diye mırıldandı.

Piskopos konuşmasını sürdürüyordu. “Sizler yeryüzünün en zengin, en saygın, en bahtlı insanlarındansınız. Siz beyefendi, yeteneği başkalarından üstün, yazan çizen, eğiten, tavsiyelerde bulunan, halkı yönlendiren biri olarak, yerine getirmeniz gereken güzel bir göreve sahipsiniz, insanlara iyi örnek olmalısınız...”

Gururdan mest olan Du Roy onu dinliyordu. Roma Kilisesi’ne mensup bir piskopos onunla böyle konuşuyordu. Arkasında, kendisi için gelmiş bir kalabalığın, ünlü insanların varlığını hissetmekteydi. Bir güç onu ileriye doğru itiyor, ayaklarını yerden kesiyordu sanki. Canteleu’lü iki yoksul köylünün oğlu, dünyanın efendilerinden birine dönüşmekteydi.

Gözünün önüne birdenbire, yamacın tepesinde, büyük Rouen Vadisi’nin üzerinde bulunan mütevazı meyhanelerinde, yörenin köylülerine içki dağıtan ana babası geliverdi. Kont de Vaudrec’ten gelen mirastan onlara beş bin frank yollamıştı. Şimdi de elli bin frank yollayacaktı; kendilerine küçük bir mülk alır, sevinip mutlu olurlardı.

Piskopos söylevini bitirmişti. Altın sarısı bir atkı takmış bir rahip mihraba çıkıyordu. Orglar yeni evlilerin mutluluğunu kutsamak için yeniden çalmaya başladı.

Bazen dalgalar gibi kabaran, muazzam, uzun çığlıklar atıyorlardı, öylesine çın çın öten ve öylesine güçlü haykırışlardı ki bunlar, masmavi gökyüzüne yayılmak için çatıyı yerinden söküp parçalamak ister gibiydiler. Dokunaklı sesleri tüm kiliseyi dolduruyor, insanların ruhunu ve bedenini ürpertiyordu. Derken aniden yatışıyorlardı; ince, hızlı notalar havada dolaşıyor, hafif esintiler gibi kulağı okşuyordu; kuşlar gibi uçuşan, kısa, küçük, hoş ezgilerdi bunlar; sonra, bu sevimli müzik birdenbire tekrar yükseliyor, kum zerresinin dünyaya dönüşmesi gibi, gücü ve şiddeti korkunç boyutlara ulaşıyordu.

Ardından insan sesleri yükselip, eğilmiş başların üzerinden süzüldü. Opera sanatçıları Vauri ve Landeck şarkı söylüyorlardı. Tütsü ortalığa güzel bir aselbent kokusu yayıyordu, mihrapta kutsal ayin gerçekleşmekteydi; Tanrı-İnsan, rahibinin çağrısı üzerine, Baron Georges Du Roy’nın başarısını kutsamak için yeryüzüne iniyordu.

Suzanne’ın yanında diz çökmüş olan Güzel Dost, başını eğmişti. O anda kendisini inançlı, neredeyse dindar biri gibi görüyordu, kendisini böyle kayırmış olan, bu kadar kollayıp kanat geren Tanrı’ya karşı şükran duygularıyla doluydu. Tam olarak kime hitap ettiğini bilmeden, başarısı için ona teşekkür ediyordu.

Ayin sona erdiğinde yerinden doğruldu, karısını koluna takarak ayin eşyaları bölmesine geçti. Törene katılanlar sonu gelmez bir kuyruk halinde önünden geçmeye başladılar. Sevinçten deliye dönen Georges, ahalinin alkışlamaya geldiği bir kral gibi hissediyordu kendisini. İnsanların elini sıkıyor, ağzında hiçbir anlam ifade etmeyen sözler geveliyor, selam veriyor, iltifatları, “Çok naziksiniz.” diyerek cevaplıyordu.

Birdenbire Madam de Marelle’i gördü; karşılıklı birbirlerine verdikleri öpücükleri, birbirlerini okşayıp sevmelerini, onun kibar tavırlarını, sesinin tınısını, dudaklarının tadını hatırlayarak, kadına tekrar sahip olma arzusuyla kanı tutuştu. Clotilde, haylaz çocuk havası ve pırıl pırıl gözleriyle güzel ve zarifti. “Ne olursa olsun harika bir sevgili.” diye düşünüyordu Georges.

Genç kadın biraz çekingen ve endişeli bir tavırla yaklaştı ve Du Roy’ya elini uzattı. Du Roy bu eli tutup bir süre bırakmadı.

O zaman, kadının parmaklarının gizli çağırısını, bağışlayan ve onu geri isteyen yumuşak baskıyı hissetti. Kendisi de bu küçük eli sıkıyor, adeta, “Seni hâlâ seviyorum, ben seninim!” diyordu.

Gülümseyen, ışıl ışıl parlayan, aşkla dolu gözleri karşılaştı. Clotilde nazik sesiyle mırıldandı: “Görüşmek üzere beyefendi.”

“Görüşürüz hanımefendi.” diye neşeyle cevap verdi Georges.

Clotilde uzaklaştı.

Diğer insanlar arkadan itiyordu. Kalabalık, bir nehir gibi genç adamın önünden akıyordu. Nihayet insanlar azaldı. Son davetliler de gitti. Georges bir kez daha kiliseyi baştan sona kat etmek için Suzanne’ı tekrar koluna taktı.

Kilise insanlarla doluydu, çünkü onların birlikte geçişini görmek için herkes tekrar gidip yerine oturmuştu. Yeni evliler başları yukarıda, sakin adımlarla ağır ağır yürüyorlardı, gözlerini kapının güneş ışıkları içindeki

büyük açıklığına dikmişlerdi. Du Roy teninde uzun ürpertilerin, sonsuz mutluluk habercisi olan şu soğuk ürpertilerin dolaştığını hissediyordu. Gözü kimseyi görmüyordu. Sadece kendisini düşünüyordu.

Kapının eşiğine vardığında, birikmiş kalabalığı gördü, oraya kendisi için, Georges Du Roy için gelmiş, kapkara, uğultulu kalabalığı. Paris halkı ona hayran hayran bakıyor ve ona imreniyordu.

Sonra, gözlerini kaldırınca, ötede, Concorde Meydanı'nın arkasında millet meclisi binasını gördü. Sanki bir hamlede Madeleine Kilisesi'nin kapısından Bourbon Sarayı'nın kapısına ulaşacakmış gibi geldi kendisine.

İki yanda biriken seyircilerin arasından, yüksek sekinin basamaklarını ağır ağır indi. Ama gözü hiçbirini görmüyordu; düşünceleri şimdi geriye gitmişti, parlak güneş ışığından kamaşan gözlerinin önünde, yataktan çıktığında daima dağınık olan kıvırcık saçlarını aynanın karşısında düzelten Madam de Marelle'in görüntüsü vardı.

[1]Birbirine uzunca bir iple bağlı bir çomakla bir bilyeden ibaret oyuncak. (ç.n.)

[2]Her oyuncunun, eğer rakip kabul ederse, eline uygun olmayan kâğıtları bırakıp yeni kâğıtlar alabildiği bir iskambil oyunu. (ç.n.)

[3]Louvre Müzesi’ndeki Kare Salon’a gönderme. (ç.n.)

[4]Forestier “ormancı” anlamına gelir. (ç.n.)

[5]Beyefendi anlamına gelen esquire’ın kısaltması. (ç.n.)